

CEIP DE REFOXOS

Ciencias da Natureza 4ºEP

Curso 2021-22

Nuria Abuín Carou

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	3
Concreción dos obxectivos	4
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	8
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	16
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	16
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	17
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	17
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	18
Medidas de atención á diversidade.....	19
Concreción dos elementos transversais.....	20
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	20
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	20

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2020/2021.

Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/2020, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, nas que están determinadas liñas para a preparación do curso 2020/2021.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020/2021.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta, do 1 de setembro de 2021, das Consellerías de Cultura, Educación e Universidade e de Sanidade pola que se aproba o “Protocolo de adaptación ao contexto da Covid-19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021-2022”.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos: 4ºEI, 5ºEI e 6ºEI, 1ºEP e 2º EP, 3ºEP e 4º EP e 5º1 EP e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 neno e 6 nenas) e tendo en conta a posibilidade de que se produza a necesidade de alternar determinados períodos de docencia presencial con outros de docencia non presencial durante o curso, farase imprescindible establecer adaptacións no marco da organización do currículo e da metodoloxía didáctica de ser o caso.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe de forma substancial á competencia básica en ciencia e tecnoloxía, xa que moitas das aprendizaxes que integra están totalmente centradas na interacción do ser humano co mundo que o rodea. A competencia vaise construíndo a través da apropiación de conceptos e habilidades que permiten interpretar o mundo físico próximo, así como do achegamento a determinados trazos do método co que se constrúe o coñecemento científico: saber definir problemas, estimar solucións posibles, elaborar estratexias, deseñar pequenas investigacións, analizar resultados e comunicalos.

A área, por outra parte, axúdalle ao alumnado a construír un coñecemento da realidade que, partindo das súas propias vivencias, percepcións e representacións, sexa progresivamente máis obxectivo e compartido, ademais de proporcionarlle os instrumentos necesarios para comprender, explicar e actuar nesa realidade. Así mesmo, contribúe de xeito significativo á educación para a sustentabilidade, desenvolvendo habilidades e competencias que fomentan o uso responsable dos recursos naturais, a conservación da diversidade natural, o consumo racional, a protección da saúde individual e colectiva, a repartición equitativa da riqueza e a solidariedade global e interxeracional.

A área ofrece a posibilidade de utilizar as ferramentas matemáticas en contextos significativos de uso, tales como: lectura de mapas; comprensión e realización de escalas; lectura, representación interpretación e comunicación de gráficas; emprego de unidades de medida, etc., contribuíndo así ao desenvolvemento da competencia matemática.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sustentable.
- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.

Comunicación lingüística

A área contribúe de forma substancial a esta competencia porque a información aparece como elemento imprescindible dunha boa parte das súas aprendizaxes. A información preséntase en diferentes códigos, formatos e linguaxes, e require, polo tanto, procedementos diferentes para a súa comprensión. Ler un mapa, interpretar un gráfico ou observar un fenómeno, esixe procedementos diferenciados de busca, selección, organización e interpretación que son obxecto prioritario de aprendizaxe na área.

O alumnado deberá diferenciar progresivamente entre a linguaxe que fai posible a comunicación entre as persoas e a que utiliza a ciencia para explicar os feitos e os fenómenos. Empregarase tanto a linguaxe oral coma a escrita, a gráfica ou a simbólica, sendo importante o vocabulario específico utilizado na área. Ademais da contribución da área ao aumento significativo da riqueza do vocabulario específico, na medida que nos intercambios comunicativos se valore a claridade, a exposición, o rigor no emprego dos termos, a estruturación do discurso, a sintaxe, etc., estarase desenvolvendo esta competencia.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Plan lector: gozar coa lectura.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta do interlocutor...
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Captar o sentido de expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...

Competencia dixital

A área inclúe explicitamente os contidos que conducen á alfabetización dixital, coñecemento cuxa aplicación contribuirá ao desenvolvemento da competencia dixital. A utilización básica do ordenador, o manexo dun procesador de textos e a busca guiada na internet, contribúen de forma decisiva ao desenvolvemento desta competencia. As TIC constitúen un acceso rápido e sinxelo á información sobre o medio. Ademais é unha ferramenta atractiva, motivadora e facilitadora das aprendizaxes, pois permite aproximar seres vivos, reaccións químicas ou fenómenos físicos á súa experiencia.

Adestraremos os seguintes descritores:

- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción do coñecemento.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.

Conciencia e expresións culturais

Esta competencia, con respecto á área de Ciencias da Natureza, require os coñecementos que permitan acceder ás distintas manifestacións da herdanza cultural nos ámbitos tecnolóxicos e ambientais.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Desde a área de Ciencias da Natureza contribuiremos a esta competencia na medida na que os alumnos e as alumnas desenvolverán as súas habilidades de relación social e respecto nos traballos cooperativos e grupais, así como no uso de novas metodoloxías, como o traballo por proxectos, que requirirán dunha maior autonomía e capacidade de reacción do alumnado, de modo que se potencien estas habilidades.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos deseguido:

- Educación en valores: aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Involucrarse e promover accións cun fin social.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo para resolver conflitos.
- Coñecer e aplicar dereitos e deberes de convivencia cidadá no contexto da escola.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Ciencias da Natureza inclúe contidos directamente relacionados co desenvolvemento do sentido de iniciativa persoal, ao ensinar a tomar decisións desde o coñecemento dun mesmo, tanto no ámbito escolar coma na planificación de forma autónoma e creativa de actividades de ocio. A planificación e a xestión de proxectos de traballo, ben de forma individual ou en equipo, contribúen ao desenvolvemento desta competencia, xa que implican transformar as ideas en accións, afrontar os problemas e aprender dos erros, calcular e asumir riscos, elixir con criterio propio, ser perseverante e responsable, ser creativo e emprendedor, manter a motivación, ser crítico e conservar a autoestima, e tamén obriga a dispoñer de habilidades sociais de relación e liderado de proxectos. Nesta área as tarefas e as actividades formuladas farán que o alumnado adquira todas estas destrezas.

Neste caso, os descritores que se van adestrar serán:

- Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Amosar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

Para que esta área contribúa ao desenvolvemento da competencia para aprender a aprender, deberá orientarse de maneira que se favoreza o desenvolvemento de técnicas para aprender, para organizar, memorizar e recuperar a información, tales como resumos, esquemas ou mapas mentais que resultan especialmente útiles nos procesos de aprendizaxe desta área. Por outra banda, a reflexión sobre que se aprendeu, como e o esforzo por contalo oralmente e por escrito, contribuirá ao desenvolvemento desta competencia.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia serán:

- Intelixencias múltiples: desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Planificar os recursos necesarios e os pasos que se van realizar no proceso de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

Concreción dos obxectivos .

- Valorar o patrimonio natural para desenvolver pautas de respecto á natureza.
- Identificar e localizar os principais órganos implicados na realización das funcións vitais do corpo humano (anatomía, fisioloxía, localización, forma, estrutura, funcións, cuidados, etc.).
- Identificar e explicar as consecuencias para a saúde e o desenvolvemento persoal de determinados hábitos de alimentación, hixiene, exercicio físico e descanso.
- Desenvolver hábitos saudables de alimentación, hixiene e exercicio físico, así como discriminar as actividades nocivas para a saúde.
- Coñecer os diferentes niveis de clasificación dos seres vivos, atendendo ás súas características e tipos, e diferenciando os reinos.
- Clasificar plantas por especies segundo criterios científicos como a súa reprodución ou morfoloxía, e recoñecer especies utilizando claves ou pautas sinxelas.

- Desenvolver actitudes de respecto e coidado cara ás diferentes formas de vida.
- Coñecer as características dos animais vertebrados e invertebrados, e clasificalos.
- Identificar e explicar as relacións entre os seres vivos.
- Identificar as principais características e os compoñentes dun ecosistema.
- Recoñecer diferentes hábitats dos seres vivos.
- Discriminar as propiedades dos materiais e dos distintos obxectos que se fabrican grazas a eles. e clasificar algúns materiais segundo as súas propiedades.
- Coñecer os distintos tipos de enerxía, as súas fontes e as máquinas coas que se obteñen.
- Explicar os beneficios e os riscos relacionados co uso da enerxía, expoñendo posibles actuacións para un desenvolvemento sostible.
- Coñecer os protocolos de actuación ante accidentes escolares e domésticos.
- Adquirir estratexias de resolución de conflitos e relación social.
- Obter información relevante sobre feitos ou fenómenos previamente delimitados, facendo predicións sobre sucesos naturais, integrando datos da observación directa e indirecta a partir da consulta de diversas fontes e comunicando resultados.
- Establecer conxecturas tanto respecto de sucesos que acontecen dunha forma natural coma sobre os que acontecen cando se provocan, a través dun experimento ou dunha experiencia ou empregando programas informáticos sinxelos de simulación científica.
- Utilizar diferentes técnicas de exposición oral e escrita dos resultados obtidos tras a realización de diversas experiencias, presentándoos con apoios gráficos.
- Facer predicións a partir da análise de información sobre feitos ou fenómenos e comunicar os seus resultados a través da xeración de supostos ou hipóteses.
- Expresar oralmente os resultados obtidos en proxectos ou investigacións, apoiando o discurso en datos gráficos.
- Desenvolver o traballo cooperativo en actividades grupais, fomentando os principios e os valores da interacción social.
- Desenvolver as capacidades de resolución de conflitos e autonomía como factores de desenvolvemento e crecemento persoal.
- Realizar un proxecto e presentar un informe.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Criterio	Estándares	Grao mínimo para	T	T	T	CRITERIOS PARA A	C.C.
----------	------------	------------------	---	---	---	------------------	------

de avaliación		superar a área Indicador mínimo de logro	1	2	3	CUALIFICACIÓN	
						Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
Bloque 1: Iniciación á actividade científica							
CN-B1.1	4º-CNB1.1.1 - Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita. Peso: 4%	Busca, selecciona e organiza a información importante, obtén conclusións e comunica o resultado de forma oral e escrita.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CCL CMCT CSIEE
CN-B1.1	4º-CNB1.1.2 - Presenta os traballos, en soporte dixital ou papel, de maneira ordenada, clara e limpa. Peso: 2.5%	Presenta os traballos, en soporte dixital ou papel, de maneira ordenada, clara e limpa.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CCL CMCT CD
CN-B1.1	4º-CNB1.1.3 - Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas e ten iniciativa na toma de decisións. Peso: 2%	É capaz de planificar una tarefa e levala a cabo.	X	X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CMCT CSIEE
CN-B1.1	4º-CNB1.1.4 - Consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos. Peso: 4%	Consulta e utiliza documentos escritos, imaxes e gráficos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CMCT CD
CN-B1.1	4º-CNB1.1.5 - Reflexiona sobre o traballo realizado, saca conclusións sobre como traballa e aprende e elabora estratexias para seguir	É capaz de valorar o traballo e aprender dos erros.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CMCT

	aprendendo. Peso: 2%						
CN-B1.2	4º-CNB1.2.1 - Establece conxecturas de sucesos ou problemas do seu contorno, empregando medios propios da observación para obter unha información. Peso: 2.87%	Establece hipóteses sobre un feito próximo.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CMCT CSIEE
CN-B1.2	4º-CNB1.2.2 - Emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos. Peso: 2%	Emprega axeitadamente o vocabulario que corresponde a cada un dos bloques de contidos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL
CN-B1.3	4º-CNB1.3.1 - Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos. Peso: 2.87%	Utiliza estratexias para traballar de forma individual e en equipo amosando habilidades para a resolución pacífica de conflitos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CMCT CSC CSIEE
Bloque 2: O ser humano e a saúde							
CN-B2.1	4º-CNB2.1.1 - Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo. Peso: 4%	Localiza os principais órganos vitais e entende a súa importancia no funcionamento do organismo.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT
CN-B2.1	4º-CNB2.1.2 - Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e as formas de	Recoñece a importancia dos sentidos para a relación co medio e as formas de	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL

	coidalos. Peso: 2%						
CN-B2.2	4º-CNB2.2.1 - Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa e diferencia prácticas e mensaxes que son contraproducentes para a saúde. Peso: 2.87%	Identifica e adopta hábitos de hixiene, de descanso e de alimentación sa .	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común (5%).	CMCT CSC
CN-B2.2	4º-CNB2.2.2 - Identifica e valora as súas habilidades persoais. Peso: 2.87%	Identifica e valora as súas habilidades persoais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común (5%).	CSC CSIEE
CN-B2.2	4º-CNB2.2.3 - Recoñece algúns factores que producen as enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade) e aplica actuacións para á súa prevención. Peso: 4%	Recoñece algúns factores que producen as enfermidades máis habituais (carie, catarros, gripe, obesidade) e a maneira de previlas.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT
CN-B2.2	4º-CNB2.2.4 - Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e tempo libre, individuais e en grupo. Peso: 1%	Planifica, de forma autónoma e creativa, actividades de ocio e tempo libre, individuais e en grupo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).	CAA CSC
CN-B2.3	4º-CNB2.3.1 - Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes	Clasifica e diferencia alimentos en función dos nutrientes principais.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT

	principais. Peso: 4%						
CN-B2.3	4º-CNB2.3.2 - Identifica sistemas de conservación alimentaria. Peso: 2.87%	Identifica sistemas de conservación alimentaria.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT
CN-B2.3	4º-CNB2.3.3 - Analiza dietas e elabora un menú equilibrado na escola. Peso: 2.87%	Elabora un menú equilibrado.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT
Bloque 3: Os seres vivos							
CN-B3.1	4º-CNB3.1.1 - Observa, identifica e reconece as características básicas e clasifica animais vertebrados e invertebrados do seu contorno, con criterio científico. Peso: 4%	Clasifica animais vertebrados e invertebrados en función das características básicas.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT
CN-B3.1	4º-CNB3.1.2 - Observa, identifica e reconece as características básicas e clasifica plantas do seu contorno, con criterio científico. Peso: 4%	Clasifica plantas en función das características básicas.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT
CN-B3.1	4º-CNB3.1.3 - Utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas. Peso: 1%	Utiliza claves e guías para a clasificación científica de animais e plantas.		X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).	CMCT CAA
CN-B3.1	4º-CNB3.1.4 - Identifica hábitats de seres vivos e elabora un	Identifica hábitats de seres vivos .		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba	CMCT CCL

	protocolo para respectar a biodiversidade. Peso: 4%					obxectiva (50%).		
CN-B3.2	4º-CNB3.2.1 - Coñece e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación. Peso: 4%	Coñece e explica as funcións de relación, reprodución e alimentación.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT	
CN-B3.2	4º-CNB3.2.2 - Planifica, observa, compara, rexistra e comunica, empregando soportes textuais variados, os resultados da observación do ciclo vital previamente planificado. Peso: 2.86%	Observa, rexistra e comunica os resultados dun ciclo vital.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).	CMCT CCL CSIEE CD	
Bloque 4: Materia e enerxía								
CN-B4.1	4º-CNB4.1.1 - Identifica e coñece a intervención da enerxía nos cambios da vida cotiá. Peso: 4%	Coñece o uso da enerxía na vida cotiá.				X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CSC
CN-B4.1	4º-CNB4.1.2 - Explica algunhas características e propiedades do aire e as actuacións necesarias para evitar a súa contaminación. Peso: 2.86%	Coñece as propiedades do aire e os hábitos cotiás para a súa preservación.				X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL CSC
CN-B4.1	4º-CNB4.1.3 - Elabora protocolos para mellorar os problemas	Coñece actuacións para a mellora do medio ambiente.				X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CSC

	<p>medioambientais da súa contorna.</p> <p>Peso: 2%</p>						
CN-B4.2	<p>4º-CNB4.2.1 - Investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz.</p> <p>Peso: 2.86%</p>	<p>Investiga e explica o comportamento de certos corpos diante da luz.</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	<p>CMCT CCL</p>
CN-B4.2	<p>4º-CNB4.2.2 - Identifica forzas coñecidas que fan que os obxectos se movan ou se deformen a través de experiencias ou pequenas investigacións.</p> <p>Peso: 2.87%</p>	<p>Coñece a través de experimentos o efecto das forzas nos obxectos.</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).</p>	<p>CMCT</p>
CN-B4.3	<p>4º-CNB4.3.1 - Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga e presenta conclusións en diferentes soportes.</p> <p>Peso: 2.86%</p>	<p>Compara densidades de diferentes substancias de uso cotián con respecto á auga .</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).</p>	<p>CMCT</p>
CN-B4.3	<p>4º-CNB4.3.2 - Identifica e prepara algunhas mesturas de uso doméstico.</p> <p>Peso: 3%</p>	<p>Prepara algunhas mesturas de uso doméstico.</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).</p>	<p>CMCT</p>
CN-B4.3	<p>4º-CNB4.3.3 - Separa compoñentes dalgunhas mesturas de uso cotián presentando conclusións sobre os resultados.</p> <p>Peso: 1%</p>	<p>Separa compoñentes dalgunhas mesturas de uso cotián .</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%).</p>	<p>CMCT</p>

Bloque 5: A tecnoloxía: obxectos e máquinas						
CN-B5.1	4º-CNB5.1.1 - Manipula e identifica algunhas máquinas e aparellos sinxelos e habituais na vida cotiá, analizando o seu funcionamento. Peso: 2%	Utiliza máquinas de uso cotiá analizando o seu funcionamento.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%). CMCT CSC CSIEE
CN-B5.1	4º-CNB5.1.2 - Coñece a enerxía que empregan as máquinas de uso habitual e explica a importancia da ciencia e a tecnoloxía na vida cotiá. Peso: 2.86%	Recoñece a enerxía utilizada nas máquinas de uso habitual.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%). CMCT CSC CSIEE
CN-B5.2	4º-CNB5.1.2 - Identifica e describe oficios en función dos materiais, das ferramentas e das máquinas que empregan. Peso: 2%	Relaciona os oficios coas máquinas empregadas.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%). CMCT CCL CSC
CN-B5.2	4º-CNB5.2.2 - Aplica os coñecementos ao deseño e á construción dalgún obxecto ou aparello sinxelo, empregando operacións matemáticas no cálculo previo, así como as tecnolóxicas: unir, cortar, pegar... Peso: 2.86%	É capaz de construír un obxecto sinxelo planificándoo previamente.				PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%). CMCT CAA CCEC CD CSIEE

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

O punto de partida de cada sesión de clases será unha chuvía de ideas co obxectivo de enlazar co traballo feito na clase anterior ou de ter unha idea dos coñecementos previos do alumnado no caso de empezar cun novo tema de estudo.

Outras das actividades recorrentes serán aquelas que permitan ao alumnado organizar a información de forma sinxela e o máis visual posible para reforzar a atención e a memoria. Imos a aprender a facer mapas mentais, esquemas chave, infografías sinxelas e táboas partindo de textos sinxelos.

A avaliación do traballo diario realizarase a través de rexistros de observación das actividades tanto orais como escritas. Os cadernos de traballo do alumnado serán utilizados tanto como visualizadores da capacidade de organización persoal das crianzas como como soporte de recompilación das tarefas propostas.

Nas materias de ciencias, a adquisición progresiva do vocabulario específico é moi importante xa que é fundamental para a comprensión dos temas de estudo, polo que lle dedicaremos un tempo específico en cada tema. O primeiro paso será sempre confeccionar un glosario na aula virtual que despois utilizaremos como base para distintas actividades: encrucillados, sopas de letras, o aforcado....

Potenciarase, na medida do posible, a aprendizaxe colaborativa a través de traballos en parella ou en pequeno grupo. Contribuír a lograr un obxectivo común é unha das aprendizaxes máis importantes de cara a formar cidadáns e cidadás responsables e respectuosos/as o que é un dos obxectivos principais da etapa.

A utilización dos recursos audiovisuais e de internet en xeral será incluída nas aulas de forma habitual sempre que sexa posible. Procurarase que a formación nas TIC sexa activa e crítica, co obxectivo de ir creando usuarios/as o menos pasivos/as posible, que saiban como moverse de forma segura nos entornos virtuais.

Tentarase sempre que a avaliación sexa continua e formativa. Para que o proceso de ensino aprendizaxe teña éxito a detección das dificultades é fundamental. Unha das formas de facelo eficazmente é a través da análise dos erros que comete o alumnado e da súa corrección en positivo. O traballo no caderno e as probas escritas periódicas servirán de punto de partida para deseñar aquelas actividades de reforzo ou ampliación que resulten necesarias.

Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.

- Cadernos do alumnado.
- Pizarra dixital.
- Libro de texto.
- Aula virtual.

- Fotocopiáveis con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Cartaces e murais.
- A biblioteca.
- O noso entorno social: familias da comunidade escolar, asociacións veciñais, comunidades de montes, concello...
- O noso entorno natural: patio exterior, área na natureza, o río Tamuxe, a serra da Groba...
- Materiais e recursos aportados polo alumnado.
- Materiais de laboratorio.
- Materiais para a realización de traballos artísticos.

Critérios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

En cada avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación do traballo competencial	20%
Probas de avaliación escritas	50%
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	20%
Actitude e traballo na aula	10%

Ao final do curso:

PORCENTAXE NA NOTA FINAL	
1ª Avaliación	30%
2ª Avaliación	30%
3ª Avaliación	40%

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
--------------------	---------------	---------------	------------------------------

Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Cantas crianzas forman o grupo?

Cal é a súa dinámica interna?

Que fortalezas hai que potenciar?

Que necesidades se detectan?

Que crianzas necesitan un maior seguimento? Por que?

Medidas de atención á diversidade.

Medidas para dar resposta ás necesidades individuais.
<ul style="list-style-type: none">
☐ Modificacións dos espazos e distribución da aula.
☐ Modificacións dos agrupamentos.
☐ Xestión especial do tempo.
☐ Deseño de materiais de traballo adaptados.
☐ Intervención do DO.
☐ Planificación de reforzos desenvolvidos por outro docente na aula

Instrumentos de seguimento e avaliación
<ul style="list-style-type: none">
☐ Rexistros de observación.
☐ Probas de específicas de avaliación.
☐ Xuntanzas de coordinación do equipo docente.

Concreción dos elementos transversais.

Promoción e afianzamento de:

- A resolución pacífica de conflitos.
- A prevención e rexeitamento da discriminación e da violencia nas súas distintas manifestacións:
  - Cara a muller.
  - Cara as persoas dunha etnia diferente.
  - Cara as persoas migrantes.
  - Cara as persoas LGTBI.
  - Cara as persoas con discapacidade.
- Unha vida saudable a través da práctica regular de deporte e dunha dieta equilibrada.
- Actividades relacionadas coa educación e a seguridade viaria para favorecer a convivencia nas vías e previr accidentes de tráfico.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que se levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, son as reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA) e todas aquelas que vaian surxindo relacionadas cos temas de estudo.

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Organizáronse e secuenciáronse os estándares de aprendizaxe avaliábeis en relación es distinta unidades de programación?

Definíronse os indicadores de logro vinculados aos estándares de aprendizaxe?

Determináronse os estándares de aprendizaxe mínimos?

Asociáronse os estándares de aprendizaxe avaliábles, os instrumentos de avaliación e indicadores de logro?

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	Deseñouse a avaliación inicial e definíronse as consecuencias dos seus resultados?
	Tivéronse en conta co grupo específico de alumnos medidas xerais de intervención educativa?
	Contempláronse as medidas específicas de intervención educativa propostas para os alumnos con necesidade específica de apoio educativo?
	Realizouse adaptación curricular significativa de áreas ou materias aos alumnos que tivesen autorizada dita medida específica extraordinaria?
	Realizouse aceleración parcial de áreas ou materias aos alumnos que tivesen autorizada dita medida específica extraordinaria?
	Definíronse programas de apoio, reforzo, recuperación ou ampliación ao alumnado vinculados cos estándares de aprendizaxe?
Avaliouse a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación propostos ao alumnado?	

Presentáronse desde a área estratexias para a animación á lectura e o desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita?

Consideráronse medidas para incorporar as TIC aos procesos de ensino e aprendizaxe?

Aplicouse a metodoloxía didáctica acordada no equipo didáctico a nivel de organización, recursos didácticos, agrupamento do alumnado, etc.?

Vinculáronse as unidades de programación con situacións reais, significativas, funcionais e motivadoras para o alumnado?

Identificouse en cada instrumento de avaliación a súa vinculación cos estándares de aprendizaxe?

Utilizáronse procedementos e instrumentos de avaliación variados?

Identificáronse os estándares de avaliación mínimos nas diferentes unidades de programación?

As familias tiveron acceso á programación?

Realizouse unha análise técnica-normativa dos recursos didácticos, incluídos os materiais curriculares e libros de texto para o alumnado?

Foi a coordinación do profesorado continua, practica e produtiva?

Tratáronse de forma preciso dos temas transversais nas diferentes unidades de programación?

As actividades extraescolares e complementarias foron as adecuadas?

CEIP DE REFOXOS

Ciencias Sociais

Curso 2021-22

Nuria Abuín Carou

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	3
Concreción dos obxectivos	4
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	8
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	19
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	19
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	20
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	21
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	21
Medidas de atención á diversidade.....	22
Concreción dos elementos transversais.....	23
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	23
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	23

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2020/2021.

Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/2020, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, nas que están determinadas liñas para a preparación do curso 2020/2021.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020/2021.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta, do 1 de setembro de 2021, das Consellerías de Cultura, Educación e Universidade e de Sanidade pola que se aproba o “Protocolo de adaptación ao contexto da Covid-19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021-2022”.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos: 4ºEI, 5ºEI e 6ºEI, 1ºEP e 2º EP, 3ºEP e 4º EP e 5º1 EP e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 neno e 6 nenas) e tendo en conta a posibilidade de que se produza a necesidade de alternar determinados períodos de docencia presencial con outros de docencia non presencial durante o curso, farase imprescindible establecer adaptacións no marco da organización do currículo e da metodoloxía didáctica de ser o caso.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe de forma substancial á competencia básica en ciencia e tecnoloxía, xa que moitas das aprendizaxes que integra están totalmente centradas na interacción do ser humano co mundo que o rodea. A competencia vaise construíndo a través da apropiación de conceptos e habilidades que permiten interpretar o mundo físico próximo, así como do achegamento a determinados trazos do método co que se constrúe o coñecemento científico: saber definir problemas, estimar solucións posibles, elaborar estratexias, deseñar pequenas investigacións, analizar resultados e comunicalos.

A área, por outra parte, axúdalle ao alumnado a construír un coñecemento da realidade que, partindo das súas propias vivencias, percepcións e representacións, sexa progresivamente máis obxectivo e compartido, ademais de proporcionarlle os instrumentos necesarios para comprender, explicar e actuar nesa realidade. Así mesmo, contribúe de xeito significativo á educación para a sustentabilidade, desenvolvendo habilidades e competencias que fomentan o uso responsable dos recursos naturais, a conservación da diversidade natural, o consumo racional, a protección da saúde individual e colectiva, a repartición equitativa da riqueza e a solidariedade global e interxeracional.

A área ofrece a posibilidade de utilizar as ferramentas matemáticas en contextos significativos de uso, tales como: lectura de mapas; comprensión e realización de escalas; lectura, representación interpretación e comunicación de gráficas; emprego de unidades de medida, etc., contribuíndo así ao desenvolvemento da competencia matemática.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sustentable.
- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A área contribúe de forma substancial á competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía. Así mesmo, ofrece o uso de ferramentas matemáticas, tales como medidas, escalas, táboas ou representacións gráficas, contribuíndo así ao desenvolvemento da competencia matemática para a resolución de tarefas e problemas da vida cotiá. Ao mesmo tempo, debe potenciar a interacción co mundo físico, xa que moitas das aprendizaxes integradoras están totalmente centradas na interacción do ser humano co mundo que o rodea. Así se vai desenvolvendo a competencia que permite interpretar o

mundo físico, o achegamento ao método científico e tecnolóxico: saber definir problemas, estimar solucións posibles, elaborar estratexias, deseñar pequenas investigacións, analizar resultados e comunicalos.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso arredor.

Comunicación lingüística

A área de Ciencias Sociais contribúe significativamente a fomentar e mellorar a comunicación e o diálogo no alumnado, a estruturación do discurso, a capacidade de síntese e polo tanto o desenvolvemento da competencia en comunicación lingüística.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

Competencia dixital

Contribúe tamén de forma relevante, á competencia dixital. En primeiro lugar, a información aparece como elemento imprescindible dunha boa parte das aprendizaxes da área, esta información preséntase en diferentes códigos, formatos e linguaxes e require, polo tanto, procedementos diferentes para a súa comprensión. Ler un mapa, interpretar un gráfico, observar un fenómeno ou utilizar unha fonte histórica, esixe o uso de procedementos diferenciados de busca, selección, organización e interpretación, que son obxecto de aprendizaxe, nesta área.

Adestraremos os seguintes descritores:

- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.

- Comprender as mensaxes que veñan dos medios de comunicación.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.

Conciencia e expresións culturais

A contribución da área á competencia conciencia e expresións culturais céntrase no coñecemento das manifestacións culturais, a valoración da súa diversidade e o recoñecemento daquelas que forman parte do patrimonio.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.

Competencias sociais e cívicas

Respecto das competencias sociais e cívicas hai que considerar dous ámbitos. Por un lado, as relacións próximas (a familia, os amigos, os compañeiros, etc.), que requiren favorecer a toma de conciencia persoal de emocións e sentimentos e o desenvolvemento de actitudes de comunicación, diálogo, de resolución de conflitos con asertividade. Un segundo ámbito é aquel que transcende as relacións próximas ao alumnado, abordar o barrio, o municipio, a comunidade, o Estado, a Unión Europea, etc. Comprender a súa organización, as súas funcións e os mecanismos de participación da cidadanía, vai máis alá dos aspectos conceptuais e require da aprendizaxe de destrezas sociais e actitudes.

Esta área convértese así nun espazo privilexiado para reflexionar sobre os conflitos, asumir responsabilidades respecto ao grupo, aceptar e elaborar normas de convivencia, tanto en situacións reais que hai que resolver diariamente, coma nas propias do ámbito social en que se vive.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución española.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido da iniciativa e espírito emprendedor

Inclúense contidos directamente relacionados co desenvolvemento desta competencia ao ensinar a tomar decisións e iniciativas de forma autónoma e creativa de actividades de ocio.

Neste caso, os descritores a adestrar serían:

- Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

A aprendizaxe das Ciencias Sociais contribuirá ao desenvolvemento da competencia aprender a aprender, mediante o desenvolvemento de técnicas para tratar a información: a realización de resumos, esquemas ou mapas conceptuais que resultan especialmente útiles nos procesos de aprendizaxe. Por outra banda, a reflexión e expresión oral e escrita sobre o que se aprendeu, como e para que, contribuirá ao desenvolvemento desta competencia.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Planificar os recursos necesarios e os pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Concreción dos obxectivos .

- Utilizar diferentes fontes de información para a análise de feitos ou fenómenos e expresar e aprender os contidos de Ciencias Sociais.
- Desenvolver valores como a responsabilidade, a capacidade de esforzo e a constancia no traballo.
- Utilizar e ver o traballo en grupo como fonte de crecemento persoal e social fomentando valores de tolerancia e respecto de ideas e opinións, e resolvendo conflitos por si sós.
- Ter capacidade de creatividade para afrontar os problemas da vida propoñendo solucións emprendedoras.
- Coñecer os distintos fenómenos e tempo atmosféricos así como a súa representación e aparatos para a súa medición.
- Adquirir o concepto de litosfera, coñecer os distintos tipos de rochas, a súa composición así como algunhas propiedades e usos.
- Coñecer a hidrosfera e a distribución da auga no Planeta.
- Discriminar distintos tipos de rochas e minerais atendendo á súa composición, propiedades e usos.
- Comprender e interpretar os principais conceptos demográficos calculados a partir dos datos de poboación.
- Analizar a importancia que teñen os dereitos, deberes e liberdades, recollidos na Constitución para o exercicio dunha cidadanía activa e unha convivencia pacífica.
- Interiorizar os conceptos e as normas básicas de educación viaria, que lles permitan interactuar nese ámbito de forma responsable.
- Situar os distintos períodos históricos no tempo atendendo ás características principais de cada un e reflexionando sobre a evolución do ser humano.
- Valorar o legado histórico como parte fundamental do que hoxe é a nosa cultura.
- Identificar e localizar no tempo os procesos e acontecementos históricos e culturais máis relevantes da historia de España e de Galicia para adquirir unha perspectiva global da súa evolución.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T	T	T	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	C.C.
			1	2	3	Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
Bloque 1: Contidos comúns							

CS-B1.1	4º-CSB1.1.1 - Busca información (empregando as TIC e outras fontes directas e indirectas), selecciona a información relevante, a organiza, analiza, obtén conclusións sinxelas e as comunica oralmente e/ou por escrito. Peso: 2.27%	Busca información en fontes achegadas (internet, biblioteca escolar) e estrutura conclusións a través dun guión establecido.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CD CMCT CCL
CS-B1.1	4º-CSB1.1.2 - Manifesta autonomía na planificación e execución de accións e tarefas, ten iniciativa na toma de decisións e asume responsabilidades. Peso: 2.27%	É ordenado e limpo nos seus traballos e asume roles dentro do grupo: encargados de material	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CSIEE CAA
CS-B1.1	4º-CSB1.1.3 - Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa. Peso: 2.27%	Realiza as tarefas encomendadas e presenta os traballos de maneira ordenada, clara e limpa.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CAA CCL CMCT
CS-B1.2	4º-CSB1.2.1 - Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material. Peso: 2.27%	Participa en actividades individuais e de grupo, e emprega estratexias de traballo cooperativo valorando o esforzo e o coidado do material	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CSC CAA
CS-B1.2	4º-CSB1.2.2 - Adoita un	Emprega estratexias de	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.	CSC CAA

	comportamento responsable, construtivo e solidario respectando diferentes ideas e achegas nos debates, recoñecendo a cooperación e o diálogo como principios básicos do funcionamento democrático. Peso: 2.27%	traballo en grupo respectando as opinións dos demais e regras da clase.				INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	
CS-B1.3	4º-CSB1.3.1 - Emprega de maneira axeitada o vocabulario adquirido para ser capaz de ler, escribir e falar sobre Ciencias sociais. Peso: 2.27%	Identifica e emprega o vocabulario de Ciencias Sociais traballado na aula.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CCL CAA CMCT CSC
CS-B1.3	4º-CSB1.3.2 - .Expón oralmente de forma clara e ordenada, contidos relacionados coa área, que manifestan a comprensión de textos orais e /ou escritos de carácter xeográfico, social e histórico. Peso: 2.27%	Expón oralmente contidos relacionados coa área seguindo un guión dado.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CCL CMCT CSC CAA
CS-B1.3	4º-CSB1.3.3 - Analiza informacións relacionadas coa área e manexa imaxes, táboas, gráficos, esquemas, resumos e as tecnoloxías da información e a comunicación.	Traballa con información reflectida en diferentes soportes.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%).	CCL CD CMCT CSC

	Peso: 2.27%					
Bloque 2: O mundo que nos rodea						
CS-B2.1	4º-CSB2.1.1 - Coñece e define a formación da litosfera e a dinámica de placas tectónicas e as súas consecuencias. Peso: 2.27%	Coñece as principais consecuencias dos movementos de placas. terremotos, maremotos e tsunamis.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%). CMCT CAA CCL
CS-B2.2	4º-CSB2.2.1 - Explica e compara as distintas formas de representación da Terra, planos, mapas, planisferios e globos terráqueos identificando polos, eixe e hemisferios. Peso: 2.27%	Diferencia entre globo terráqueo, planisferio e mapa e sitúa os polos, o Ecuador e os hemisferios.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%). CMCT CCL CAA
CS-B2.3	4º-CSB2.3.1 - Localiza diferentes puntos da Terra empregando os paralelos e meridianos e as coordenadas xeográficas. Peso: 2.27%	Distingue as latitudes norte e sur e as lonxitudes este e oeste.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%). CMCT CAA
CS-B2.4	4º-CSB2.4.1 - Identifica e clasifica distintos tipos de mapas, define que é a escala nun mapa, o seu uso e emprega e interpreta os signos convencionais básicos que poden aparecer nel. Peso: 2.27%	Diferencia entre mapa físico e político e identifica as principais características dos mesmos: límites de territorio, montes e serras, ríos e capitais.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%). CMCT CAA
CS-B2.5	4º-CSB2.5.1 - Define tempo	Coñece os elementos do tempo	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. CMCT CCL

	<p>atmosférico, identifica os distintos instrumentos de medida que se utilizan para a recollida de datos atmosféricos clasificándoos segundo a función e información que proporcionan e fai medicións, interpretacións de datos e predicións do tempo atmosférico.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	atmosférico.				<p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	CAA
CS-B2.5	<p>4º-CSB2.5.2 - Describe unha estación meteorolóxica, explica a súa función e confecciona e interpreta gráficos sinxelos de temperaturas e precipitacións.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	Coñece a función dunha estación meteorolóxica.	X			<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	CMCT CCL CAA CD
CS-B2.5	<p>4º-CSB2.5.3 - Interpreta e elabora sinxelos mapas meteorolóxicos distinguindo os seus elementos principais.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	Interpreta sinxelos mapas meteorolóxicos distinguindo os seus elementos principais: borrasca, anticiclón, dirección do vento e simboloxía (nubes, sol, raio...)	X			<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	CMCT
CS-B2.6	<p>4º-CSB2.6.1 - Define hidrosfera, e identifica e nomea as grandes masas e cursos de auga, explicando como se forman as augas subterráneas, como afloran e como se accede a elas.</p>	Diferencia océanos, lagos, mares, ríos e rías.	X			<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	CMCT CCL CSC

	Peso: 2.27%						
CS-B2.6	4º-CSB2.6.2 - Diferencia cuncas e vertentes hidrográficas. Peso: 2.27%	Diferencia cuncas e vertentes hidrográficas de España: cantábrica, atlántica e mediterránea.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL
CS-B2.6	4º-CSB2.6.3 - Identifica e nomea os tramos dun río e as características de cada un deles. Peso: 2.27%	Identifica e nomea os tramos dun río e as súas características.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL CAA
CS-B2.7	4º-CSB2.7.1 - Observa, identifica e explica a composición das rochas nomeando algúns dos seus tipos. Peso: 2.27%	Coñece os principais tipos de rochas.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL
CS-B2.7	4º-CSB2.7.2 - Identifica e explica as diferenzas entre rochas e minerais, describe os seus usos e utilidades clasificando algúns minerais segundo as súas propiedades. Peso: 2.27%	Diferencia entre rocha e mineral.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CCL
CS-B2.8	4º-CSB2.8.1 - Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas. Peso: 2.27%	Localiza nun mapa as principais unidades de relevo en Galicia e as súas vertentes hidrográficas		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CAA
CS-B2.8	4º-CSB2.8.2 - Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de Galicia.	Sitúa nun mapa os mares, océanos e os grandes ríos de Galicia		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CAA

	Peso: 2.27%						
CS-B2.9	4º-CSB2.9.1 - Explica a importancia do coidado do medio, así como as consecuencias da acción humana neste. Peso: 2.27%	Coñece a importancia do coidado do medio.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
CS-B2.9	4º-CSB2.9.2 - Propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e o consumo responsable. Peso: 2.27%	Propón algunhas medidas para o desenvolvemento sostible e o consumo responsable: emprego da auga, electricidade, vehículos...		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
Bloque 3: Vivir en sociedade							
CS-B3.1	4º-CSB3.1.1 - Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes establecidos na Constitución para o exercicio da cidadanía activa e convivencia pacífica. Peso: 2.27%	Identifica, respecta e valora os principios democráticos máis importantes para o exercicio da cidadanía activa e convivencia pacífica.		X		PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Posta en común (5%).	CSC CCL
CS-B3.2	4º-CSB3.2.1 - Identifica as principais institucións de Galicia e do Estado español e describe as súas funcións. Peso: 2.27%	Identifica a figura do presidente da Xunta e do goberno español.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
CS-B3.2	4º-CSB3.2.2 - Identifica a división de poderes do Estado e cales son as atribucións recollidas na Constitución para	Identifica os tres poderes: legislativo, executivo e xudicial.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL

	cada un deles. Peso: 2.27%						
CS-B3.3	4º-CSB3.3.1 - Explica a organización territorial de España, nomea as estruturas básicas de goberno e localiza en mapas políticos as distintas comunidades autónomas que forman España. Peso: 2.27%	Localiza as diferentes comunidades autónomas de España.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
CS-B3.4	4º-CSB3.4.1 - Recoñece, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio como fonte de enriquecemento cultural. Peso: 2.27%	Recoñece, partindo da realidade do estado español, a diversidade cultural, social, política e lingüística nun mesmo territorio.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
CS-B3.5	4º-CSB3.5.1 - Define demografía e comprende os principais conceptos demográficos. Peso: 2.27%	Define os termos natalidade, mortalidade e movementos migratorios.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
CS-B3.5	4º-CSB3.5.2 - Elabora gráficos sinxelos a partires de datos demográficos de obtidos en diversas fontes de información. Peso: 2.27%	Elabora gráficos sinxelos a partires de datos demográficos de obtidos en diversas fontes de información de forma guiada.		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CAA
CS-B3.6	4º-CSB3.6.1 - Explica normas	Explica normas básicas de		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas.	CSC CCL

	básicas de circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas. Peso: 2.27%	circulación e as consecuencias derivadas do descoñecemento ou incumprimento destas.				INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	
CS-B3.6	4º-CSB3.6.2 - Coñece o significado dalgunhas sinais de tráfico, recoñece a importancia de respectalas e as utiliza tanto como peón ou peoa e como persoa usuaria de medios de transporte (abrochase o cinto, non molestar a persoa condutora...) Peso: 2.27%	Coñece o significado dalgunhas sinais de tráfico (stop, prohibido o paso, ceda o paso, sinais de colexio, hospital e límite de velocidade), recoñece a importancia de respectalas e as utiliza tanto como peón ou peoa e como persoa usuaria de medios de transporte (abrochase o cinto, non molestar a persoa condutora...)		X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCL
Bloque 4: As pegadas do tempo							
CS-B4.1	4º-CSB4.1.1 - Define o concepto de prehistoria e historia, asociándoa as distintas idades aos feitos que marcan o seu inicio e final. Peso: 2.27%	Delimita a prehistoria e a historia atendendo ós feitos e documentos escritos.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CMCT CCL
CS-B4.1	4º-CSB4.1.2 - Explica e valora a importancia da escritura, a agricultura e a gandería, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas. Peso: 2.27%	Coñece a importancia da escritura, a agricultura e a gandería, como descubrimentos que cambiaron profundamente as sociedades humanas.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CCEC CCL
CS-B4.2	4º-CSB4.2.1 -	Coñece a			X	PROCEDEMENTOS: Probas	CSC

	Recoñece a importancia dos restos arqueolóxicos e materiais que produce unha sociedade como fontes para coñecer o noso pasado, con especial relevancia da escritura. Peso: 2.27%	importancia dos restos arqueolóxicos como mostra de vida do pasado.				específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CAA
CS-B4.3	4º-CSB4.3.1 - Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C o d.C Peso: 2.27%	Recoñece o século como unidade de medida do tempo histórico e localiza feitos situándoos como sucesivos a.C o d.C.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CSC
CS-B4.3	4º-CSB4.3.2 - Usa diferentes técnicas para localizar no tempo e no espazo feitos do pasado, percibindo a duración, a simultaneidade e as relacións entre os acontecementos. Peso: 2.27%	Emprega estratexias visuais como a liña do tempo para organizar e localizar eventos ou sucesos no tempo.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CSC CMCT CAA
CS-B4.4	4º-CSB4.4.1 - Sitúa nunha liña do tempo os feitos fundamentais da prehistoria e historia de España e describe as principais características de cada unha delas. Peso: 2.27%	Sitúa nunha liña do tempo as etapas da prehistoria e historia de España.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas. INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).	CMCT CSC CCEC CCL
CS-B4.4	4º-CSB4.4.2 - Explica aspectos relacionados coa	Coñece as principais características das			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas.	CCEC CSC CCL

	<p>forma de vida, organización social e cultura das distintas épocas históricas estudadas.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	<p>etapas da prehistoria traballadas de España.</p>				<p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	
CS-B4.4	<p>4º-CSB4.4.3 - Explica a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria e describe as características básicas das formas de vida nestas dúas épocas.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	<p>Explica a diferenza dos dous períodos nos que se divide a Prehistoria: Idade de Pedra e Idade dos Metais.</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	<p>CSC CCEC CCL</p>
CS-B4.4	<p>4º-CSB4.4.4 - Data a Idade Antiga e describe as características básicas da vida naquel tempo, en especial as referidas á romanización.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	<p>Data a Idade Antiga e reconece manifestacións da invasión romana: muralla de Lugo, lingua latina, acueduto de Segovia.</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	<p>CMCT CSC CCEC</p>
CS-B4.5	<p>4º-CSB4.5.1 - Identifica, valora e respecta o patrimonio natural, histórico, cultural e artístico e asume as responsabilidades que supón a súa conservación e mellora.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	<p>Identifica os principais vestixios das épocas traballadas en Galicia: castros, murallas, petroglifos, pontes...</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas.</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%).</p>	<p>CSC CCEC</p>
CS-B4.6	<p>4º-CSB4.6.1 - Respecta e asume o comportamento que debe cumprirse cando visita un museo ou un edificio antigo.</p> <p>Peso: 2.27%</p>	<p>Coñece as normas de comportamento nunha visita a un museo.</p>			X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común (5%).</p>	<p>CSC CCEC</p>

--	--	--	--	--	--	--	--

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

O punto de partida de cada sesión de clases será unha chuvia de ideas co obxectivo de enlazar co traballo feito na clase anterior ou de ter unha idea dos coñecementos previos do alumnado no caso de empezar cun novo tema de estudo.

Outras das actividades recorrentes serán aquelas que permitan ao alumnado organizar a información de forma sinxela e o máis visual posible para reforzar a atención e a memoria. Imos a aprender a facer mapas mentais, esquemas chave, infografías sinxelas e táboas partindo de textos sinxelos.

A avaliación do traballo diario realizarase a través de rexistros de observación das actividades tanto orais como escritas. Os cadernos de traballo do alumnado serán utilizados tanto como visualizadores da capacidade de organización persoal das crianzas como como soporte de recompilación das tarefas propostas.

Nas materias de ciencias, a adquisición progresiva do vocabulario específico é moi importante xa que é fundamental para a comprensión dos temas de estudo, polo que lle dedicaremos un tempo específico en cada tema. O primeiro paso será sempre confeccionar un glosario na aula virtual que despois utilizaremos como base para distintas actividades: encrucillados, sopas de letras, o aforcado....

Potenciarase, na medida do posible, a aprendizaxe colaborativa a través de traballos en parella ou en pequeno grupo. Contribuír a lograr un obxectivo común é unha das aprendizaxes máis importantes de cara a formar cidadáns e cidadás responsables e respectuosos/as o que é un dos obxectivos principais da etapa.

A utilización dos recursos audiovisuais e de internet en xeral será incluída nas aulas de forma habitual sempre que sexa posible. Procurarase que a formación nas TIC sexa activa e crítica, co obxectivo de ir creando usuarios/as o menos pasivos/as posible, que saiban como moverse de forma segura nos entornos virtuais.

Tentarase sempre que a avaliación sexa continua e formativa. Para que o proceso de ensino aprendizaxe teña éxito a detección das dificultades é fundamental. Unha das formas de facelo eficazmente é a través da análise dos erros que comete o alumnado e da súa corrección en positivo. O traballo no caderno e as probas escritas periódicas servirán de punto de partida para deseñar aquelas actividades de reforzo ou ampliación que resulten necesarias.

Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.

- Cadernos do alumnado.

- Pizarra dixital.
- Libro de texto.
- Aula virtual.
- Fotocopiables con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Cartaces e murais.
- A biblioteca.
- O noso entorno social: familias da comunidade escolar, asociacións veciñais, comunidades de montes, concello...
- O noso entorno natural: patio exterior, área na natureza, o río Tamuxe, a serra da Groba...
- Materiais e recursos aportados polo alumnado.
- Materiais de laboratorio.
- Materiais para a realización de traballos artísticos.

Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

En cada avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CUALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación do traballo competencial	20%
Probas de avaliación escritas	50%
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	20%
Actitude e traballo na aula	10%

Ao final do curso:

PORCENTAXE NA NOTA FINAL	
1ª Avaliación	30%
2ª Avaliación	30%
3ª Avaliación	40%

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Cantas crianzas forman o grupo?

Cal é a súa dinámica interna?

Que fortalezas hai que potenciar?

Que necesidades se detectan?

Que crianzas necesitan un maior seguimento? Por que?

Medidas de atención á diversidade.

Medidas para dar resposta ás necesidades individuais.
<ul style="list-style-type: none">
☐ Modificacións dos espazos e distribución da aula.
☐ Modificacións dos agrupamentos.
☐ Xestión especial do tempo.
☐ Deseño de materiais de traballo adaptados.
☐ Intervención do DO.
☐ Planificación de reforzos desenvolvidos por outro docente na aula

Instrumentos de seguimento e avaliación
<ul style="list-style-type: none">
☐ Rexistros de observación.
☐ Probas de específicas de avaliación.
☐ Xuntanzas de coordinación do equipo docente.

Concreción dos elementos transversais.

Promoción e afianzamento de:

- A resolución pacífica de conflitos.
- A prevención e rexeitamento da discriminación e da violencia nas súas distintas manifestacións:
  - Cara a muller.
  - Cara as persoas dunha etnia diferente.
  - Cara as persoas migrantes.
  - Cara as persoas LGTBI.
  - Cara as persoas con discapacidade.
- Unha vida saudable a través da práctica regular de deporte e dunha dieta equilibrada.
- Actividades relacionadas coa educación e a seguridade viaria para favorecer a convivencia nas vías e previr accidentes de tráfico.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que se levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, son as reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA) e todas aquelas que vaian surxindo relacionadas cos temas de estudo.

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Organizáronse e secuenciáronse os estándares de aprendizaxe avaliábeis en relación es distinta unidades de programación?

Definíronse os indicadores de logro vinculados aos estándares de aprendizaxe?

Determináronse os estándares de aprendizaxe mínimos?

Asociáronse os estándares de aprendizaxe avaliábles, os instrumentos de avaliación e indicadores de logro?

ATENCIÓN Á DIVERSIDADE	Deseñouse a avaliación inicial e definíronse as consecuencias dos seus resultados?
	Tivéronse en conta co grupo específico de alumnos medidas xerais de intervención educativa?
	Contempláronse as medidas específicas de intervención educativa propostas para os alumnos con necesidade específica de apoio educativo?
	Realizouse adaptación curricular significativa de áreas ou materias aos alumnos que tivesen autorizada dita medida específica extraordinaria?
	Realizouse aceleración parcial de áreas ou materias aos alumnos que tivesen autorizada dita medida específica extraordinaria?
	Definíronse programas de apoio, reforzo, recuperación ou ampliación ao alumnado vinculados cos estándares de aprendizaxe?
Avaliouse a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación propostos ao alumnado?	

Presentáronse desde a área estratexias para a animación á lectura e o desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita?

Consideráronse medidas para incorporar as TIC aos procesos de ensino e aprendizaxe?

Aplicouse a metodoloxía didáctica acordada no equipo didáctico a nivel de organización, recursos didácticos, agrupamento do alumnado, etc.?

Vinculáronse as unidades de programación con situacións reais, significativas, funcionais e motivadoras para o alumnado?

Identificouse en cada instrumento de avaliación a súa vinculación cos estándares de aprendizaxe?

Utilizáronse procedementos e instrumentos de avaliación variados?

Identificáronse os estándares de avaliación mínimos nas diferentes unidades de programación?

As familias tiveron acceso á programación?

Realizouse unha análise técnica-normativa dos recursos didácticos, incluídos os materiais curriculares e libros de texto para o alumnado?

Foi a coordinación do profesorado continua, practica e produtiva?

Tratáronse de forma preciso dos temas transversais nas diferentes unidades de programación?

As actividades extraescolares e complementarias foron as adecuadas?

CEIP DE REFOXOS

Educación Física 4ºEP

Curso 2021-22

Mario Lázaro Juanes

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	4
Concreción dos obxectivos	4
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	4
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	4
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	4
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	4
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	5
Medidas de atención á diversidade.....	5
Concreción dos elementos transversais.....	5
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	5
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	5

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2020/2021.

Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/2020, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, nas que están determinadas liñas para a preparación do curso 2020/2021.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020/2021.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta, do 1 de setembro de 2021, das Consellerías de Cultura, Educación e Universidade e de Sanidade pola que se aproba o “Protocolo de adaptación ao contexto da Covid-19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021-2022”.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos: 4ºEI, 5ºEI e 6ºEI, 1ºEP e 2º EP, 3ºEP e 4º EP e 5º1 EP e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 neno e 6 nenas) e tendo en conta a posibilidade de que se produza a necesidade de alternar determinados períodos de docencia presencial con outros de docencia non presencial durante o curso, farase imprescindible establecer adaptacións no marco da organización do currículo e da metodoloxía didáctica de ser o caso.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

La Educación Física está directamente comprometida con la adquisición del máximo estado de bienestar físico, mental y social posible, en un ambiente saludable. La contribución del área a todas las competencias favorece la perspectiva sistémica de los aprendizajes y el tratamiento integral de los contenidos.

Analizando el perfil competencial del área de Educación Física se aprecia su especial contribución al desarrollo de la competencia matemática y las competencias básicas en ciencia y tecnología. Además aporta una incidencia notable a la competencia de aprender a aprender y la competencia social y cívica. También contribuye al desarrollo de la competencia en comunicación lingüística, la competencia sentido de iniciativa y espíritu emprendedor, la competencia en conciencia y expresión cultural y la competencia digital.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología

Cabría diferenciar el tratamiento que desde nuestra área se hace de estas competencias. Por un lado la competencia matemática no parece tener un reflejo en los estándares de aprendizajes evaluables del área de Educación Física. No obstante, y desde una concepción global del proceso de enseñanza-aprendizaje, se puede desarrollar realizando y analizando cálculos (ritmos de carrera, frecuencia cardiaca, puntuaciones,...), utilizando nociones sobre orden, secuencias, cantidades, formas geométricas, leyendo e interpretando diferentes informaciones (mapas, escalas, datos específicos de algún deporte,...), trabajando sobre los ejes y planos corporales, etc.

Sin embargo, la Educación Física contribuye especialmente a las competencias básicas en ciencia y tecnología: el conocimiento de los principios de la naturaleza y más concretamente de todo lo relacionado con el cuerpo humano está en relación directa con nuestros contenidos.

Las actuaciones en Educación Física conllevan poder valorar los efectos de las acciones motrices de forma inmediata, ello posibilita construir y reconstruir con bastante inmediatez estos proyectos encaminados a adecuar las conductas motrices a los criterios de éxito de las situaciones. Este proceso, en ocasiones, se aproxima al propio proceso del conocimiento científico; los hechos y sus efectos, se observan, se identifican y se comprenden, para luego formular hipótesis, validarlas, argumentarlas y así poco a poco ir modelando formas de actuación elementales basadas en la eficacia. Éstas constituyen los principios y reglas de acción motriz.

Los sistemas biológicos, que forman parte esencial de esta dimensión competencial, son también inherentes al área. Un buen conocimiento de nuestro cuerpo humano nos va a permitir gestionar de una forma mucho más coherente nuestros hábitos de actividad física, alimentación o de higiene, entre otros, contribuyendo además de una forma decisiva a la mejora de la salud. Es

fundamental que estos hábitos se afiancen y puedan tener su continuidad no solamente durante la etapa escolar, si no a lo largo de toda la vida.

El conocimiento de los sistemas propios del entorno natural y de la Tierra en general, nos va a permitir que podamos explorar y utilizar nuestro entorno de una forma segura y responsable.

Competencia aprender a aprender

El área contribuye a esta competencia mediante el conocimiento de uno mismo y las propias posibilidades y carencias como punto de partida del aprendizaje, desarrollando un repertorio variado que facilite su transferencia a otros aprendizajes más complejos de manera cada vez más autónoma.

En Educación Física se trata de aprender conductas motrices y aprender desde las conductas motrices; ellas dan identidad al área; inciden muy directamente en el alumno y le llevan a comprometerse profundamente. Se trata de que tome conciencia de cómo se aprende, de cómo se gestionan y controlan de forma eficaz los aprendizajes, de que tome conciencia de las capacidades que intervienen en el aprendizaje (la atención, la concentración, la memoria, la comprensión y expresión, la motivación al logro) para obtener un rendimiento máximo y personalizado de las mismas.

Es por ello que se debe prestar atención a que el alumno aprenda y utilice diferentes estrategias de aprendizaje basadas en el análisis de lo acontecido en la práctica, la formulación de hipótesis antes de practicar, la observación de otros (imitación), la comparación, etc.

El aprendizaje se ve reforzado cuando el alumno comprende la funcionalidad del mismo y las posibilidades de transferencia a otras situaciones. En muchas ocasiones la Educación Física se ha preocupado por la adquisición de habilidades, fuera de contextos significativos, pensando que luego, en las situaciones globales, éstas cobrarían todo su sentido. Hoy sabemos que esto no es así y los aprendizajes concretos (saltar, botar, la derecha en bádminton, etc.) deben solucionar problemas que el alumno ha diagnosticado previamente en la práctica, de lo contrario se convertirán en aprendizajes coyunturales. Por tanto el área desarrolla los aprendizajes fundamentales que posean amplio grado de generalización y transferencia, y hacen referencia a principios, reglas de acción, relaciones, operaciones, métodos para aprender. Cuando un alumno es capaz de aprender por sí mismo o con la ayuda de los demás va logrando confianza y desarrolla su percepción de competencia que es determinante esencial de la adhesión a la práctica de actividad física de manera habitual.

Competencia social y cívica

Las características inherentes del área y a las actividades físicas en general, pero en especial a las que se realizan de forma colectiva, hacen que desde ella se pueda facilitar las relaciones sociales, la integración y el respeto, al mismo tiempo que se puede contribuir al desarrollo de la cooperación y la solidaridad. Son frecuentes las situaciones en las que el alumno

debe resolver conflictos, tomar decisiones, interactuar con otras personas y grupos conforme a unas normas, apartado éste fundamental en todos los juegos y actividades, donde su cumplimiento y el respeto a los compañeros/adversarios se erige como una característica esencial en nuestra práctica educativa.

Actitudes de asunción de valores, de respeto a las diferencias o de adopción de un estilo de vida saludable que favorezca al propio alumno, su familia o su entorno social próximo, son también contribuciones de nuestra área a las competencias sociales y cívicas. En este sentido, cobra especial importancia el análisis crítico que se puede hacer de las modas y la imagen corporal que ofrecen los medios de comunicación o de determinados hábitos con arraigo en nuestra sociedad y que no representan un estilo de vida saludable (sedentarismo, consumo de alcohol y tabaco, etc.).

Competencia conciencia y expresión cultural

Son numerosas las interrelaciones entre la Educación Física y esta competencia. Por un lado a través del componente expresivo que tiene la comunicación de ideas o sentimientos de forma estética y creativa, llegando a convertirse en un medio de expresión personal, utilizando los recursos del cuerpo y el movimiento. Para ello se demandan habilidades perceptivas, comunicativas, de sensibilidad y sentido estético, así como imaginación y creatividad.

Por otro lado se produce un acercamiento a distintas manifestaciones culturales, permitiendo su valoración. Esta área es un excelente vehículo para conocer y analizar de forma crítica fenómenos deportivos de gran trascendencia social, prácticas culturales asentadas en el arraigo popular de esta u otras sociedades, incluso algunas en riesgo de desaparición o, por el contrario, nuevas prácticas que se abren paso.

Competencia en comunicación lingüística

El área de Educación Física colabora en la adquisición de la competencia en comunicación lingüística a través de situaciones variadas, de interrelación entre los alumnos o con los docentes, de búsqueda, análisis y exposición de información; de comprensión y explicación de características y normas de juegos, de lectura de cuentos motores, de uso de vocabulario específico del área; etc. Y como en otras áreas, se debe hacer referencia a la valoración de la coherencia en la expresión de ideas, la corrección ortográfica o cualquier otro elemento de esta competencia que no se circunscribe a una sola área.

El área de Educación Física tiene un fuerte componente social y socializador al vivenciar en primera persona unas relaciones personales que se fomentan y trabajan desde nuestra perspectiva educativa, relaciones que pueden ir desde una necesidad de cooperación en búsqueda de un objetivo común hasta la resolución de conflictos inherentes a la condición humana. En todas ellas es fundamental la concepción del diálogo como herramienta primordial para la convivencia y el desarrollo adecuado de las actividades y tareas.

Competencia de sentido de iniciativa y espíritu emprendedor

La Educación Física colabora con esta competencia en la medida en que emplaza al alumno a tomar decisiones con progresiva autonomía en situaciones en las que debe superarse a sí mismo, perseverar y tener una actitud positiva. De hecho, el área cuenta con un bloque de contenidos dedicado en gran parte a la gestión del alumno de su vida activa, debiendo ser capaz de planificar y gestionar proyectos, responsabilizándose de ellos, con el fin de alcanzar objetivos tanto de forma individual como colectiva. Unidas a estas también son necesarias capacidades de resolución de problemas, de dominio emocional (relajación, control del riesgo, actuación ante un público, etc.), iniciativa, esfuerzo, superación y la búsqueda de éxito.

Competencia digital

En esta área se suelen recoger bastantes datos in situ como evaluación formativa, de cara a conocer los resultados de las acciones para analizarlas y mejorarlas. Los medios informáticos y audiovisuales pueden ser utilizados en el proceso de enseñanza-aprendizaje como herramienta de tratamiento rápido y significativo de las informaciones recogidas. El uso de cámaras digitales de fotografía y video permite de forma casi inmediata visualizar, a través del ordenador y el cañón de proyección, realizaciones de los estudiantes, y de esta forma validar o no acciones y dar sentido o no a proyectos.

Concreción dos obxectivos .

1. Adquirir, enriquecer y perfeccionar acciones motrices elementales, y construir otras más complejas.
2. Regular y dosificar diferentes esfuerzos con eficacia en función de las propias posibilidades y de las circunstancias de cada actividad.
3. Practicar actividades físicas en el medio natural o en el entorno próximo, conociendo y valorando los lugares en los que se desarrollan, participando de su cuidado y conservación.
4. Utilizar los recursos expresivos del cuerpo y el movimiento, para representar, expresar y comunicar, individual o grupalmente, sensaciones y emociones.
5. Adquirir conocimientos, actitudes y hábitos que les permitan incidir de forma positiva sobre la salud.
6. Utilizar sus capacidades y recursos motrices, cognitivos y afectivos para conocer y valorar su cuerpo y la actividad física.
7. Conocer y practicar juegos y actividades deportivas, con diversas formas de interacción y en diferentes contextos de realización, aceptando las limitaciones propias y ajenas, aprendiendo a actuar con seguridad, trabajando en equipo, respetando las reglas, estableciendo relaciones equilibradas con los demás y desarrollando actitudes de tolerancia y respeto que promuevan la

paz, la interculturalidad y la igualdad entre los sexos, y evitando en todo caso, discriminaciones por razones personales, de sexo, sociales y culturales.

8. Adquirir, elegir y aplicar reglas para actuar de forma metódica, eficaz y autónoma en la práctica de actividades físicas, deportivas y artístico-expresivas.

9. Conocer, practicar y valorar actividades físicas, deportivas y artísticas propias de Galicia.

10. Confeccionar proyectos encaminados al desarrollo de un estilo de vida activo y saludable, usando su capacidad de buscar y organizar la información.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Estándares de aprendizaxe

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área	T T T			CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	
			1	2	3	Instrumentos de avaliación /	C.C.
		Indicador mínimo de logro				Procedementos de avaliación (%)*	

Bloque 1: Contidos comúns en Educación Física

EF-B1.1	4º-EFB1.1.1 - Investiga, reflexiona e debate de forma guiada sobre distintos aspectos da moda e a imaxe corporal dos modelos publicitarios.	Investiga, reflexiona e debate de forma guiada sobre distintos aspectos da moda e a imaxe corporal dos modelos publicitarios.	X			PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as,	CSC CAA CD
	Peso: 1.05%					INSTRUMENTOS: Asamblea (20%),	
EF-B1.1	4º-EFB1.1.2 - Explica aos seus compañeiros e compañeiras as características dun xogo	Explica aos seus compañeiros e compañeiras as características dun xogo	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,	CCL CAA CSC

dun xogo practicado na clase. practicado na clase. INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 2.5%

4º-EFB1.1.3 -
 Mostra boa disposición para solucionar os conflitos de xeito razoable. Mostra boa disposición para solucionar os conflitos de xeito razoable. X X X
 EF-B1.1
 PROCEDUREMENTOS:
 Observación sistemática, CSC
 CAA
 CSIE
 E
 INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 2.5%

4º-EFB1.1.4 -
 Recoñece as condutas inapropiadas que se producen na práctica deportiva. Recoñece as condutas inapropiadas que se producen na práctica deportiva. X X X
 EF-B1.1
 PROCEDUREMENTOS:
 Observación sistemática, CSC
 CAA
 CSIE
 E
 INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 2.5%

4º-EFB1.1.5 -
 Demostra un nivel de autoconfianza axeitada ás súas capacidades. Demostra un nivel de autoconfianza axeitada ás súas capacidades. X X X
 EF-B1.1
 PROCEDUREMENTOS:
 Observación sistemática, CSC
 CAA
 CSIE
 E
 INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 1.05%

4º-EFB1.2.1 -
 Utiliza as novas tecnoloxías para localizar a información que se lle solicita. Utiliza as novas tecnoloxías. X X
 EF-B1.2
 PROCEDUREMENTOS:
 Observación sistemática, CD
 CAA
 CCL
 INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),

Peso: 2.5%

EF-B1.2	4º-EFB1.2.2 - Presenta os seus traballos atendendo as pautas proporcionadas, con orde, estrutura e limpeza.	Presenta os seus traballos con orde, estrutura e limpeza.	X				
							CCL CD CAA

PROCEDEMENTOS:
 Observación sistemática,
INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),

Peso: 1.05%

EF-B1.2	4º-EFB1.2.3 - Expón as súas ideas expresándose de forma correcta en diferentes situacións e respecta as opinións dos e das demais.	Expón as súas ideas expresándose de forma correcta e respecta as opinións dos demais.	X	X	X		
							CCL CSC

PROCEDEMENTOS:
 Observación sistemática,
INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 2.5%

EF-B1.3	4º-EFB1.3.1 - Participa activamente nas actividades propostas buscando unha mellora da competencia motriz..	Participa activamente nas actividades propostas buscando unha mellora da competencia motriz..	X	X	X		
							CSC CAA

PROCEDEMENTOS:
 Observación sistemática,
INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),

Peso: 2.5%

EF-B1.3	4º-EFB1.3.2 - Demuestra certa autonomía resolviendo problemas motores. Peso: 2.5%	Demuestra certa autonomía resolviendo problemas motores.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CSIE E CAA CCEC
EF-B1.3	4º-EFB1.3.3 - Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo. Peso: 2.5%	Incorpora nas súas rutinas o coidado e hixiene do corpo.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	CSIE E CAA CCEC
EF-B1.3	4º-EFB1.3.4 - Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases. Peso: 1.05%	Participa na recollida e organización de material utilizado nas clases.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CSC
EF-B1.3	4º-EFB1.3.5 - Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade. Peso: 2.5%	Acepta formar parte do grupo que lle corresponda e o resultado das competicións con deportividade.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CSC CAA
EF-B1.3	4º-EFB1.3.6 - Recoñece e	Recoñece e respecta as	X			PROCEDEMENTOS: Probas	CSC

respecta as normas de educación viaria en contornos habituais e non habituais.

normas de educación viaria.

específicas,

CAA

INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),

Peso: 1.05%

Bloque 2: O corpo: imaxe e percepción

4º-EFB2.1.1 -
 Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos e nenas da clase.

Respecta a diversidade de realidades corporais e de niveis de competencia motriz entre os nenos e nenas da clase.

X X X

PROCEDEMENTOS:
 Observación sistemática,

CSC
 CAA

INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 2.5%

4º-EFB2.1.2 -
 Toma de conciencia das esixencias e valoración do esforzo que comportan as aprendizaxes de novas habilidades.

Toma de conciencia das esixencias e valoración do esforzo que comportan as aprendizaxes de novas habilidades.

X X X

PROCEDEMENTOS:
 Observación sistemática,

CSC
 CAA
 CSIE
 E

INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

Peso: 1.05%

4º-EFB2.2.1 -
 Recoñece os dous tipos de respiración.

Recoñece os dous tipos de respiración.

X

PROCEDEMENTOS: Probas específicas,

CSC
 CAA

INSTRUMENTOS: Proba

obxectiva (50%),

Peso: 1.05%

EF-B2.2	4º-EFB2.2.2 - Mantense en equilibrio sobre distintas bases de sustentación a alturas variables.	Mantense en equilibrio sobre distintas bases de sustentación a alturas variables.	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba de capacidade motriz (30%),</p>	CSC CAA
---------	--	---	---	--	------------

Peso: 2.5%

EF-B2.2	4º-EFB2.2.3 - Coñece os músculos e articulacións principais que participan en movementos segmentarios básicos e no control postural.	Coñece os músculos e articulacións principais .	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CMCT CAA CSC
---------	---	---	---	---	--------------------

Peso: 2.5%

EF-B2.2	4º-EFB2.2.4 - Colócase á esquerda-dereita de diferentes obxectos, persoas e espazos en movemento, con e sen manipulación de distintos móbiles	Interioriza a lateralidade con e sen manipulación de distintos móbiles	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CAA CSC CSIE E
---------	--	--	---	---	-------------------------

Peso: 2.5%

EF-B2.2	4º-EFB2.2.5 - Mellora a súa Mellora a súa	Mellora a súa eficacia nas	X	<p>PROCEDEMENTOS:</p>	CAA CSC
---------	--	----------------------------	---	-----------------------	------------

eficacia nas repostas motrices ante combinacións de estímulos visuais, auditivos e táctiles no tempo e no espazo.

Observación sistemática,

CSIE
E

INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),

Peso: 2.5%

Bloque 3: Habilidades motrices

4º-EFB3.1.1 -
 Realiza desprazamentos en diferentes tipos de contornos e en actividades físico-deportivas e artístico-expresivas, intentando non perder o equilibrio nin a continuidade, axustando a súa realización aos parámetros espazo-temporais.

EF-B3.1

Realiza desprazamentos, intentando non perder o equilibrio nin a continuidade.

X X X

PROCEDEMENTOS: Probas específicas,

CSC
CCEC
CAA

INSTRUMENTOS: Proba de capacidade motriz (30%),

Peso: 2.5%

4º-EFB3.1.2 -
 Realiza a habilidade motriz básica do salto en diferentes tipos de contornos e de actividades físico-deportivas e artístico-expresivas sen perder o equilibrio e a continuidade, axustando a súa

EF-B3.1

Realiza a habilidade motriz básica do salto sen perder o equilibrio e a continuidade.

X X

PROCEDEMENTOS: Probas específicas,

CSC
CCEE
CAA

INSTRUMENTOS: Proba de capacidade motriz (30%),

realización aos
 parámetros
 espazo-temporais.

Peso: 2.5%

4º-EFB3.1.3 -

Realiza as
 habilidades
 motrices básicas
 de manipulación
 de obxectos
 (lanzamento,
 recepción) a
 diferentes tipos de
 contornos e de
 actividades físico-
 deportivas e
 artístico-
 expresivas
 aplicando os
 xestos e utilizando
 os segmentos
 dominantes.

Realiza as
 habilidades
 motrices básicas
 de manipulación
 de obxectos
 (lanzamento,
 recepción)
 utilizando os
 segmentos
 dominantes.

PROCEDEMENTOS: Probas
 específicas,

X X

CSC
 CCEE
 CAA

INSTRUMENTOS: Proba de
 capacidade motriz (30%),

EF-B3.1

Peso: 2.5%

4º-EFB3.1.4 -

Realiza as
 habilidades
 motrices de xiro
 en diferentes tipos
 de contornos sen
 perder o equilibrio
 e a continuidade,
 tendo en conta
 dous eixes
 corporais e os
 dous sentidos, e
 axustando a súa
 realización aos
 parámetros
 espazo-temporais.

Realiza as
 habilidades
 motrices de xiro
 sen perder o
 equilibrio e a
 continuidade,
 tendo en conta
 dous eixes
 corporais e os
 dous sentidos.

PROCEDEMENTOS: Probas
 específicas,

X

CSC
 CCEE
 CAA

INSTRUMENTOS: Proba de
 capacidade motriz (30%),

EF-B3.1

Peso: 2.5%

EF-B3.1	4º-EFB3.1.5 - Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies	Mantén o equilibrio en diferentes posicións e superficies	X		<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>CSC CCEE CAA</p>
					<p>INSTRUMENTOS: Proba de capacidade motriz (30%),</p>

Peso: 2.5%

EF-B3.1	4º-EFB3.1.6 - Realiza actividades físicas e xogos propostos no medio natural ou en contornos non habituais con certo nivel de incertezas.	Realiza actividades físicas e xogos propostos no medio natural ou en contornos non habituais .	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>CSC CAA</p>
					<p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>

Peso: 1.05%

Bloque 4: Actividades físicas artístico expresivas

EF-B4.1	4º-EFB4.1.1 - Representa personaxes, situacións, ideas e sentimentos, utilizando os recursos expresivos do corpo, individualmente, en parellas ou en grupos.	Representa personaxes, situacións, ideas e sentimentos, utilizando os recursos expresivos do corpo, individualmente, en parellas ou en grupos.	X		<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>CCEC CSC CAA</p>
					<p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>

Peso: 2.5%

EF-B4.1	<p>4º-EFB4.1.2 - Realiza movimentos a partir de estímulos rítmicos ou musicais, individualmente,e n parellas ou grupos.</p> <p>Peso: 1.05%</p>	<p>Realiza movimentos a partir de estímulos rítmicos ou musicais, individualmente,e n parellas ou grupos.</p>	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCEC CSC CAA</p>
EF-B4.1	<p>4º-EFB4.1.3 - Coñece e practica bailes e danzas sinxelas representativas da cultura galega e doutras culturas, segundo unha coreografía básica.</p> <p>Peso: 2.5%</p>	<p>Coñece e practica bailes e danzas sinxelas representativas da cultura galega e doutras culturas.</p>		X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCEC CAA CSC CSIE E</p>
EF-B4.1	<p>4º-EFB4.1.4 - Leva a cabo manifestacións artísticas en interacción cos compañeiros e compañeiras.</p> <p>Peso: 1.05%</p>	<p>Leva a cabo manifestacións artísticas en interacción cos compañeiros e compañeiras.</p>		X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCEC CSC</p>
EF-B4.2	<p>4º-EFB4.2.1 - Distingue as capacidades físicas básicas implicadas nas actividades artístico-</p>	<p>Distingue as capacidades físicas básicas implicadas nas actividades artístico- expresivas.</p>		X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	<p>CMCT CSC CAA</p>

expresivas.

Peso: 1.05%

EF-B4.2	4º-EFB4.2.2 - Coñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices implicadas nas actividades artístico-expresivas.	Coñece a importancia do desenvolvemento das capacidades físicas para a mellora das habilidades motrices.	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	<p>CMCT CSC CAA</p>
---------	---	--	---	--	-----------------------------

Peso: 2.5%

Bloque 5: Actividade física e saúde

EF-B5.1	4º-EFB5.1.1 - Participa activamente nas actividades propostas para mellorar as capacidades físicas relacionándoas coa saúde.	Participa activamente nas actividades propostas para mellorar as capacidades físicas relacionándoas coa saúde.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	<p>CSIE E CAA</p>
---------	---	--	-------	--	---------------------------

Peso: 2.5%

EF-B5.1	4º-EFB5.1.2 - Relaciona os principais hábitos de alimentación coa actividade física (horarios de comidas,	Relaciona os principais hábitos de alimentación coa actividade física .	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CSC CAA CMCT</p>
---------	--	---	---	--	-----------------------------

calidade/cantidad e dos alimentos inxeridos etc.).

Peso: 1.05%

EF-B5.1	4º-EFB5.1.3 - Coñece os efectos beneficiosos do exercicio físico para a saúde.	Coñece os efectos beneficiosos do exercicio físico para a saúde.	X			PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CSC CAA

Peso: 2.5%

EF-B5.1	4º-EFB5.1.4 - Adopta hábitos posturais axeitados recoñecendo a súa importancia para saúde.	Adopta hábitos posturais axeitados recoñecendo a súa importancia para saúde.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CSC CAA CSIE E CMCT

Peso: 2.5%

EF-B5.1	4º-EFB5.1.5 - Realiza os quecementos de forma autónoma.	Realiza os quecementos de forma autónoma.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CSC CAA CSIE E

Peso: 2.5%

EF-B5.2	4º-EFB5.2.1 - Mellora o seu nivel de partida das capacidades físicas orientadas á saúde.	Mellora o seu nivel de partida das capacidades físicas orientadas á saúde.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba de capacidade motriz (30%),	CAA CSC

Peso: 2.5%

EF-B5.2	4º-EFB5.2.2 - Identifica a frecuencia cardíaca en repouso e realizando actividade física, nel mesmo ou nun compañeiro ou compañeira.	Identifica a frecuencia cardíaca en repouso e realizando actividade física.	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CAA CMCT CSC
---------	---	---	---	---	--------------------

Peso: 1.05%

EF-B5.2	4º-EFB5.2.3 - Percibe e comeza a adaptar a intensidade do seu esforzo ás demandas da estrutura da clase de Educación física.	Percibe e comeza a adaptar a intensidade do seu esforzo ás demandas da estrutura da clase de Educación física.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CAA CSIE E CSC
---------	---	--	-------	---	-------------------------

Peso: 1.05%

EF-B5.3	4º-EFB5.3.1 - Ten en conta a seguridade na práctica da actividade física, sendo capaz de realizar o quecemento con certa autonomía.	Ten en conta a seguridade na práctica da actividade física, sendo capaz de realizar o quecemento con certa autonomía.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CAA CSC
---------	---	---	-------	--	------------

Peso: 1.05%

Bloque 6: Os xogos e actividades deportivas

EF-B6.1	<p>4º-EFB6.1.1 - Consolida o uso dos recursos adecuados para resolver situacións básicas de táctica individual e colectiva en situacións motrices habituais.</p>	<p>Consolida o uso dos recursos adecuados para resolver situacións básicas de táctica individual e colectiva en situacións motrices habituais.</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	<p>CSC CSIE E CAA</p>
	Peso: 2.5%				
EF-B6.1	<p>4º-EFB6.1.2 - Utiliza as habilidades motrices básicas en distintos xogos e actividades físicas.</p>	<p>Utiliza as habilidades motrices básicas en distintos xogos e actividades físicas.</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CSC CSIE E CAA</p>
	Peso: 2.5%				
EF-B6.2	<p>4º-EFB6.2.1 - Recoñece as diferenzas, características básicas entre xogos populares, deportes colectivos, deportes individuais e actividades na natureza.</p>	<p>Recoñece as diferenzas, características básicas entre xogos populares, deportes colectivos, deportes individuais e actividades na natureza.</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	<p>CCEE CAA CSC</p>
	Peso: 2.5%				

EF-B6.2	<p>4º-EFB6.2.2 - Recoñece a orixe e a importancia dos xogos e os deportes tradicionais de Galicia.</p>	<p>Recoñece a orixe e a importancia dos xogos e os deportes tradicionais de Galicia.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCEE CAA CSC</p>
	Peso: 1.05%				
EF-B6.2	<p>4º-EFB6.2.3 - Realiza distintos xogos e deportes tradicionais de Galicia seguindo as regras básicas</p>	<p>Realiza distintos xogos e deportes tradicionais de Galicia seguindo as regras básicas</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CAA CSC</p>
	Peso: 2.5%				
EF-B6.3	<p>4º-EFB6.3.1 - Distingue as capacidades físicas básicas implicadas nos xogos e nas actividades deportivas.</p>	<p>Distingue as capacidades físicas básicas implicadas nos xogos e nas actividades deportivas.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	<p>CSC CAA</p>
	Peso: 1.05%				
EF-B6.3	<p>4º-EFB6.3.2 - Distingue en xogos e deportes individuais e colectivos estratexias de cooperación e de oposición.</p>	<p>Distingue en xogos e deportes individuais e colectivos estratexias de cooperación e de oposición.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),</p>	<p>CSC CAA</p>
	Peso: 2.5%				

EF-B6.4	4º-EFB6.4.1 - Faise responsable da eliminación dos residuos que se xeran as actividades no medio natural.	Faise responsable da eliminación dos residuos que se xeran as actividades no medio natural.	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CSC CAA
	Peso: 1.05%					
EF-B6.4	4º-EFB6.4.2 - Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar.	Utiliza os espazos naturais respectando a flora e a fauna do lugar.	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CSC CAA
	Peso: 1.05%					

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

La selección y organización de las actividades por cursos vendrá condicionada por las características del alumnado, la coherencia de los itinerarios de enseñanza-aprendizaje, el contexto, la lógica interna de las distintas actividades de cada bloque, la relevancia cultural en el contexto próximo, la conexión con elementos transversales, los argumentos afectivos que influyen en el aprendizaje (intereses, representaciones, necesidades del alumno, etc.) y por la posibilidad de ser reutilizados en otras situaciones y momentos.

El género como construcción social es un aspecto que todavía sigue condicionando la persistencia de estereotipos que determinan que algunas actividades sean consideradas más apropiadas para las chicas y otras para los chicos. Este hecho es un aspecto que puede limitar las experiencias motrices en las que se pueden introducir tanto unas como otros. Que esto sea así, depende de factores como la tradición histórica y cultural asociada a los tipos de actividades, de la imagen que de determinadas actividades transmiten los medios de comunicación, las

percepciones del alumnado sobre las mismas (influenciadas por sus experiencias previas y opiniones de sus otros significativos), lo que se entiende como “normal” en un contexto de práctica concreto (en el que se han eliminado los estereotipos de género en relación a algunas actividades), etc.

Desde la Educación Física tenemos la ocasión y la responsabilidad de intervenir para contrarrestar la influencia de los estereotipos de género u otros rasgos de exclusión y contribuir a la consecución de una igualdad efectiva y real de oportunidades para todos. Algunas de las acciones que podemos realizar son: ofrecer un tratamiento diversificado y equilibrado de actividades por itinerario de enseñanza-aprendizaje, preservar la seguridad afectiva y emocional del alumno en todos los tiempos pedagógicos, no tolerando los comportamientos excesivamente competitivos y agresivos y siendo tajantes con discriminaciones “de baja intensidad” como comentarios malintencionados, gestos de desprecio, etc., priorizar en la elección de actividades aquellas que no tengan estereotipos de género, para que todo el alumno se pueda sentir identificado e intervenir de forma explícita sobre lo que significa la construcción social del género cuando se elijan actividades con estereotipos para poder reconstruir ese ideario colectivo.

Los aprendizajes del bloque 1, acciones motrices individuales, van en dos direcciones. En la primera se quiere poner de relieve, por un lado, la necesidad de que cada alumno y alumna se conozca realmente, desde la práctica, para poder mejorar a través de proyectos de acción concretos, y, por otro, tome una mayor conciencia de los aspectos esenciales (equilibrio en el desplazamiento, coordinación en el encadenamiento de acciones, impulsión adecuada, conocimiento de las posiciones del cuerpo y sus segmentos en la acción, actitud tónica, anticipación y memorización de acciones, referencias espacio temporales, etc.) que ha de considerar en cada actividad (atletismo, natación, patinaje, gimnasia, etc.) para poder aprender y progresar. La ayuda de los compañeros y/o del docente, le puede aportar información sobre sus producciones, seguridad y confianza en el riesgo, ayuda en la realización y estímulo para actuar con mayor eficacia y método. En la segunda, se propone mejorar el nivel de gestión de las capacidades físicas, a través, por ejemplo, de las carreras de resistencia o de larga duración por su facilidad de puesta en práctica en cualquier entorno. Se trata de que cada alumno y cada alumna, con ayuda del profesorado, conozca sus límites y la gestión de sus capacidades en este tipo de tareas, para establecer proyectos de acción, tendentes a adaptar el ritmo a la duración o a la distancia y a poner en evidencia y, en su caso, mejorar sus capacidades aeróbicas. Con este tipo de trabajos el alumnado conoce las repercusiones fisiológicas y los efectos del esfuerzo en el organismo, adquiere mayor conocimiento personal, controla mejor sus recursos energéticos, sabe aceptar y ser constante en el esfuerzo, etc. Todo ello le aporta conocimientos, recursos y experiencias que le ayudarán a mantener en un futuro su vida física.

Para alcanzar los aprendizajes solicitados en el bloque 2, acciones motrices de oposición, resulta imprescindible la interpretación correcta de las acciones de un oponente, la toma de la

mejor decisión, la oportunidad del momento de llevarla a cabo y la ejecución de dicha decisión. La atención, la anticipación, el engaño y la previsión de las consecuencias de las propias acciones en el marco del objetivo de superar al contrario, son algunas de las adaptaciones que exige la lógica interna de las prácticas motrices de este bloque.

Los aprendizajes del bloque 3, acciones motrices de cooperación y cooperación-oposición, van en dos direcciones. En la primera se pretende comprobar si se adquieren, perfeccionan y enriquecen las acciones motrices elementales y si se construyen otras de mayor complejidad combinando o encadenando las primeras. A lo largo de la etapa el alumnado mejorará su eficacia y su ejecución motriz, su coordinación y disociación motriz, el control y la anticipación de sus acciones. Será capaz de ir seleccionando las más apropiadas para adaptar sus conductas a situaciones y medios variados. En la segunda se persigue comprobar si el alumnado, al practicar actividades de colaboración y colaboración-oposición, actúa de forma consciente y en razón de intenciones determinadas por la finalidad del juego y por la lectura de la situación, siempre cambiante y cargada de incertidumbre, que proviene de compañeros y adversarios. También se debe observar si es capaz de identificar y aplicar reglas y principios de acción propios de este tipo de actividades, tales como, crear un desequilibrio a su favor, progresar y orientarse hacia la portería, desmarcarse en un espacio libre estratégico, permuta de roles con otros participantes, elección de estrategias individuales o colectivas. Podremos observar cómo el alumnado se ve sumergido en un conjunto de reacciones emocionales que van unidas al juego y a lo que se juega, que deberá controlar y dominar.

Los aprendizajes del bloque 4, acciones motrices en el medio natural, persiguen que el alumnado regule su energía a lo largo de la actividad, tome informaciones y referencias para construir el desplazamiento más económico, establezca correspondencias entre el plano y el terreno, aprecie distancias, direcciones, relieves y tiempos, etc.,

En el bloque 5, acciones motrices con intenciones artísticas o expresivas, se invita a que el alumnado pueda llegar a elaborar una creación, individualmente o en grupo, en función de sus capacidades, con o sin materiales u objetos, apoyada o no en soportes sonoros (cuyas características dinamicen la acción y sugieran diferentes calidades de movimiento). Vertebrándola en torno a diversos registros que demanden la creatividad (argumentos, imágenes, temas, costumbres, etc.), encadenando diferentes elementos (secuencias, movimientos, ritmos, formas, cambios de energía, actos, etc.), estructurando el espacio escénico y utilizando diferentes lenguajes corporales unidos a otras expresiones poéticas (mediante la expresión motriz y/o verbal). Se debe buscar una puesta en escena acorde con el mensaje y la estética, valorando las potencialidades de cada uno de cara a la realización individual o colectiva, coordinando las propuestas de todos en función de un proyecto y alternando roles de actor, coreógrafo, espectador, etc.

Los aprendizajes del bloque 6, gestión de la vida activa y valores, son de naturaleza diversa. Podemos señalar varios agrupamientos:

1. Reglas y principios para actuar. Es muy interesante facilitar la práctica y la reflexión al alumnado, para volver a construir la acción más pensada y ajustada a los fines perseguidos. Se trata de que verbalice y tome conciencia del juego, del aprendizaje, del proceso de sus acciones, de las formas de actuar, de las operaciones utilizadas para realizar las tareas, de los obstáculos encontrados, para que, al tiempo que lleva a cabo las tareas, conozca el porqué y el para qué de ellas, de manera que vaya construyendo, de forma significativa, conocimientos y saberes.

2. Actividad física, hábitos posturales, higiénicos y alimenticios. El alumnado debe relacionar positivamente la práctica correcta y habitual de actividad física con la mejora de la salud individual y social. Así mismo, debe afirmar la necesidad de mantener adecuados hábitos posturales, higiénicos y alimenticios, que contribuyan al desarrollo de actitudes responsables hacia su propio cuerpo y de valores referidos a la salud. Será importante incidir tanto en el conocimiento de las normas higiénicas y de atuendo, como en su cumplimiento en las sesiones de Educación Física.

3. Efectos fisiológicos de la realización de actividad física relacionados con la salud. El alumnado deberá ser capaz de identificar los principales efectos fisiológicos cuando realiza actividad física. Se prestará especial atención a su frecuencia cardiaca y respiratoria en distintas intensidades de esfuerzo y relacionarlas con las diferentes zonas de trabajo.

4. Aceptación de las diferentes realidades corporales. Se trata de constatar si el alumnado va logrando una imagen de sí mismo cada vez más real y global, tanto en lo que se refiere a sus limitaciones y fortalezas motrices, cuando supera esfuerzos físicos (dimensión orgánica), al tomar decisiones (dimensión cognitiva), al reaccionar emocionalmente ante cualquier situación de juego (dimensión afectiva), y al relacionarse con los demás (dimensión social). La positiva valoración personal y el respeto a uno mismo llevan a considerar actitudes de progreso personal más que metas o resultados estandarizados. El conocimiento y la comprensión del propio cuerpo, su propia aceptación, el respeto del de los demás, la actitud crítica con los modelos corporales en los medios de comunicación, en la publicidad e internet, etc., son aspectos de vivencia personal que condicionan la autoestima.

5. Reconocimiento del patrimonio cultural. Debe evaluarse si, mediante la utilización de actividades físicas de tradición local tales como las danzas folclóricas y los juegos y deportes tradicionales, el alumnado practica, conoce y valora nuestra cultura popular, como parte del patrimonio aragonés. Del mismo modo se prestará atención a las más habituales en el contexto general del alumnado para dotar de significatividad a lo realizado en el ámbito escolar.

6. Construcción de la vida activa. La promoción de estilos de vida activos y saludables es uno de los propósitos que se le atribuye a la Educación Física. Es por ello que es necesario partir

de un modelo pedagógico para favorecer climas motivacionales óptimos, ya que si se sienten motivados y las experiencias educativas son positivas será más fácil que la actividad física acabe formando parte de su estilo de vida. A lo largo de toda la escolaridad obligatoria, hay que conseguir que el alumnado adquiera los conocimientos, las competencias y los hábitos necesarios para mantenerse en buena salud y para poder realizar de forma autónoma, una adecuada gestión y mantenimiento de su vida física. Los esfuerzos del profesorado deberán ir orientados a ofrecer tiempos de reflexión y darles pautas para cumplir las recomendaciones internacionales de actividad física moderada-vigorosa para su edad (60 minutos todos los días).

7. El desarrollo de valores individuales, sociales y medio ambientales. La Educación Física participa de forma fundamental en la educación en valores. Dominar las emociones en una situación de riesgo controlado, anticipar y valorar riesgos, etc., posibilita ir construyendo principios de seguridad individual y colectiva. La educación para la convivencia, fundamentalmente en lo que se refiere al trabajo sobre la construcción e integración de reglas de vida y funcionamiento colectivo (basados en la participación democrática, la autonomía personal, el respeto a la diversidad, el desarrollo del sentido crítico, la oposición frente a la intolerancia y la violencia, etc.), puede reforzarse desde la vivencia de situaciones motrices en las que el alumnado juegue con la norma y concilie el deseo de “ganar” y “poder más” con el respeto a las convenciones y a las personas. No se trata de reprimir pulsiones del individuo activo, sino de orientarlas y canalizarlas para la mejora individual y colectiva. El área de Educación Física debe participar del desarrollo de conductas sostenibles y ecológicas. Las situaciones vinculadas al bloque 4 son óptimas para abordar e inculcar valores como el respeto, el cuidado, la responsabilidad individual y colectiva al realizar una salida, la sostenibilidad y la conservación de la naturaleza.

El maestro ha venido trabajando con conceptos emanados de las habilidades perceptivo-motrices (esquema corporal, lateralidad, etc.) y de las habilidades motrices básicas. Esta propuesta curricular antepone la conexión que debe existir entre el alumno y la cultura física de su contexto, para que tenga mayor potencialidad educativa, dejando a los maestros que trabajen esos conceptos integrados en las actividades de cada uno de los bloques propuestos.

El desarrollo eficaz de este currículo precisa un enfoque metodológico que se adecue a las posibilidades del centro, tanto de espacios, como de otro tipo de recursos. Así, por ejemplo, el proceso de enseñanza-aprendizaje en la escuela rural se caracteriza por tener grupos-clase con un escaso número de estudiantes que pueden tener diferentes edades. Esto conlleva relaciones interpersonales ricas y profundas basadas en la cooperación así como la posibilidad de individualizar y personalizar más la enseñanza. En el diseño de situaciones de aprendizaje se tendrá en cuenta esta singularidad. El profesorado deberá desarrollar una programación que garantice que el alumno realice actividades variadas dentro de un mismo itinerario de enseñanza-aprendizaje adaptando el nivel de exigencia a cada estudiante según su curso. Para conseguir esto se recomienda realizar programaciones de carácter bianual o trianual. Cada tres años el

alumno que pertenece a esa agrupación recibiría aprendizajes relacionados pero en orden creciente de dificultad. La redacción de los estándares de aprendizaje evaluables para cada bloque de contenido facilita esta tarea organizativa. Al trabajar sobre actividades globales es más sencillo individualizar el grado de exigencia para cada nivel. El conocimiento exhaustivo del tratamiento de cada una de las actividades permitirá al profesorado adaptar las situaciones a las condiciones particulares de cada grupo-clase.

El docente de Educación Física, a través de su forma de actuar en el aula, se configura como un agente determinante en el grado de implicación de su alumno en el aula y en la práctica de actividad física presente y futura. El estilo docente es la forma (intencionada o no) de generar por parte del profesor, ambientes de aprendizaje que facilitan el número, el tipo y la calidad de las interacciones sociales que experimenta el alumno en un contexto educativo. Tomando como referencia investigaciones que relacionan la forma de proceder del profesorado y las consecuencias motivacionales para el alumno a nivel de comportamiento, afectivo y cognitivo, podemos ir configurando un estilo docente capaz de generar climas de aprendizaje óptimos en el aula. De esta forma estaremos satisfaciendo las necesidades psicológicas básicas del alumno (percepción de competencia, autonomía y relación con los demás) y contribuyendo a fomentar hábitos positivos y de relevancia acordes con los propósitos establecidos en el sistema educativo actual. Los ámbitos de la intervención didáctica que configuran el ambiente de aprendizaje en la educación física escolar son variados pero según la dirección que tomen las decisiones del profesorado se fomentará un clima óptimo de aprendizaje o no. Se deberá prestar atención a aspectos como informar sobre los objetivos a conseguir a diferentes niveles (unidad didáctica, sesión y situaciones de trabajo), diseñar propuestas de aprendizaje orientadas al proceso y no al resultado únicamente, estructurar la información en las tareas, focalizar la información en los elementos controlables por el alumno (aplicar las reglas de acción y fomentar la implicación cognitiva del alumno), desarrollar experiencias de “éxito controlado y fracaso controlado”, reforzar que mejorar el nivel de aprendizaje se realiza a través de la práctica, fomentar durante las sesiones la regulación emocional, dar la posibilidad de elección de tareas durante las unidades didácticas, combinar diferentes modelos disciplinarios durante el proceso de enseñanza-aprendizaje (modelos estáticos y dinámicos), reconocer el progreso individual y de la mejora por factores como la atención, la perseverancia, etc., utilizar evaluaciones privadas y significativas para el aprendizaje, diseñar sesiones basadas en la variedad, diseñar tareas (situaciones) que promuevan el reto, aprovechar el carácter lúdico inherente a las actividades para fomentar una motivación intrínseca, implicar a los participantes en diferentes tipos de liderazgo asumiendo diferentes roles a lo largo del proceso de enseñanza-aprendizaje, posibilitar diferentes formas de agrupamiento, hacer agrupaciones flexibles y heterogéneas, diseñar evaluaciones diagnósticas que permitan al alumno establecer necesidades de aprendizaje concretas, implicar al participante

en su evaluación, posibilitar oportunidades y tiempo para el progreso, ayudar a los practicantes a programar la práctica, etc.

El área de Educación Física implica un conocimiento vivenciado de sus contenidos. Éstos suelen ser relevantes y significativos para el alumno y poseen una peculiar motivación intrínseca. El alumno tiene necesidad de moverse libre y espontáneamente, cuenta con una exuberante motricidad espontánea que el profesorado enriquecerá y dará cauce en sus propuestas prácticas.

Es importante evaluar las posibilidades de éxito de los alumnos al diseñar las propuestas de aprendizaje, así como crear las condiciones adecuadas para que intervengan con confianza en el éxito y seguridad en las propias capacidades. Se valorarán sus producciones y se les permitirá visualizar el éxito de las mismas con vistas a suscitar y mantener la motivación. El profesorado debe permitir la confrontación del estudiante con la complejidad, siempre y cuando ésta esté a su alcance, teniendo en cuenta que un aprendizaje no es nunca la suma de elementos simples, sino una construcción progresiva de una realidad global y compleja, cargada de relaciones y susceptible de ser analizada.

Lo importante para el tratamiento didáctico es el proceso y no las marcas o resultados, que deben servir para darse cuenta de sí los primeros están adquiridos/dominados o no. Progresar supone perfeccionar el aprendizaje y pasar de un comportamiento a otro más elaborado o adaptado.

En la construcción de aprendizajes, el alumno y la alumna se ven confrontados a nuevas realidades (nuevas actividades y situaciones), que debe conocer e integrar en sus esquemas de conocimiento. Éstos, gracias a la información que procede de las actuaciones, se reelaboran y modifican constantemente y se hacen más complejos, y tienen la posibilidad de ser transferidos o utilizados en otras situaciones y contextos. El proceso de aprendizaje requiere, entre otros aspectos, que el alumno encuentre sentido a las tareas que realiza para implicarse en un proceso que requiere esfuerzo, compensado por la funcionalidad que adquiere el aprendizaje significativo. Hay actividades que se ven muy facilitadas como el caso de las que se desarrollan en el medio natural, al igual que la realización de proyectos globalizados e interdisciplinares.

Partiendo de la idea de que aprender es una actividad interna al discente y dirigida por él mismo, en la orientación y guía de los procesos de aprendizaje, se le permitirá formularse claramente una intención antes de comenzar a actuar, tener medios para identificar el resultado de esta acción y poder modificar los medios de todo tipo utilizados en función del éxito o fracaso de la misma. Es muy interesante facilitar la práctica y la reflexión al alumno, para volver a construir la acción más pensada y ajustada a los fines perseguidos. Se trata de que verbalice y tome conciencia del juego, del aprendizaje, del proceso de sus acciones, de las formas de actuar, de las operaciones utilizadas para realizar las tareas, de los obstáculos encontrados, para que, al tiempo

que lleva a cabo las tareas, conozca el porqué y el para qué de ellas, de manera que vaya construyendo, de forma significativa, conocimientos y saberes.

El objetivo durante las sesiones de Educación Física se centra en polarizar la atención de los estudiantes hacia aspectos relevantes de las situaciones planteadas y simplificar la fase de procesamiento de la información. En muchos casos al alumno se les puede orientar en términos condicionales (si... entonces...) cuando acometen las tareas de aprendizaje. Se pretende que el alumno identifique primero un estímulo determinado, y lo relacionen con una respuesta o grupo de respuestas concretas. La finalidad en el planteamiento de esta clase de trabajo sería la de facilitar la organización del conocimiento que los estudiantes van consiguiendo en el aprendizaje del contenido correspondiente, llegando a predecir el comportamiento (para... hay que...) facilitando los procesos de autonomía durante la acción.

Del mismo modo, y con relación a las inteligencias múltiples, el área de Educación Física trabaja y puede desarrollar cada una de las ocho inteligencias mediante actividades motrices como por ejemplo: actividades de estrategia (lógico-matemática), psicomotrices y cuentos motores (lingüística), de estructuración espacio-temporales y modificadas (espacial), artístico expresivas (musical), cooperativas (interpersonal), de imagen corporal (intrapersonal), al aire libre y en el medio natural (naturalista) y las actividades de los cinco bloques vinculados a la acción motriz (corporal-kinestésica).

La metodología que utiliza el profesorado constituye un elemento fundamental y se refiere al conjunto de criterios y decisiones que organizan la acción didáctica en el aula. Lo que pretende el docente cuando toma decisiones metodológicas, es facilitar los procesos de aprendizaje. El papel del profesorado consiste en estimular, enriquecer y multiplicar las experiencias del alumno, variando o diversificando las situaciones, conduciéndole a usar útiles y recursos que posee, y que no utiliza normalmente, para suscitar su interés y aumentar sus posibilidades de adaptación.

El profesorado del área de Educación Física cuando aborda diferentes actividades tiene la posibilidad de utilizar diferentes metodologías como la asignación de tareas, el aprendizaje cooperativo, la enseñanza recíproca, los programas individuales, aprendizaje comprensivo de los juegos deportivos, etc. Deberán ser seleccionadas para facilitar la adquisición de recursos por parte del alumno que les permitan reflexionar, evaluar y autoevaluarse, autorregularse, perseverar en el aprendizaje, responsabilizarse o esforzarse para mejorar y finalizar con éxito su aprendizaje.

Materials e recursos didácticos que se van utilizar.

Tendo en conta as circunstancias actuais o material será desinfectado e posto en corentena.

Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 1: Acciones motrices individuales					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º
Cri. EF. 1.1. Resolver encadenamientos de situaciones motrices con diversidad de estímulos y condicionantes espacio-temporales, seleccionando y combinando las habilidades motrices básicas y adaptándolas a las condiciones establecidas de forma eficaz, en actividades físico deportivas individuales.	Cri. EF. 1.1. Combinar acciones motrices individuales para implicarse en proyectos de acción tendentes a mejorar sus resultados y/o planificar y realizar un encadenamiento con cierto grado de dificultad.	Cri. EF. 1.1. Integrar acciones motrices individuales para realizar proyectos de acción tendentes a mejorar sus resultados y/o diseñar y realizar un encadenamiento elaborado con la intención de mostrarlo a otros.	Cri. EF. 1.1. Comprender y resolver acciones motrices individuales para ajustar los movimientos corporales a diferentes cambios de las condiciones de la actividad.	Cri. EF. 1.1. Comprender y resolver acciones motrices individuales, con la ayuda docente, para ajustar los movimientos corporales a diferentes cambios de las condiciones de la actividad.	Cri. EF. 1.1. Realizar e identificar acciones motrices individuales para ajustar los movimientos corporales a las demandas de las situaciones.

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 2: Acciones motrices de oposición					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º
Cri. EF. 2.1. Resolver retos tácticos elementales propios del juego y de actividades físicas, con oposición, aplicando principios y reglas de acción para resolver las situaciones motrices, actuando de forma individual, y desempeñando las diferentes funciones implícitas en juegos y actividades.	Cri. EF. 2.1. Resolver, analizar y valorar su actuación en diferentes problemas motrices encadenando acciones de oposición (por ejemplo, de lucha, de cancha dividida u otras).	Cri. EF. 2.1. Resolver y analizar diferentes situaciones motrices de oposición (por ejemplo, de lucha, de cancha dividida u otras).	Cri. EF. 2.1. Comprender el sentido de los acontecimientos del juego y resolver situaciones en las que se realicen acciones motrices de oposición.	Cri. EF. 2.1. Comprender el sentido de los acontecimientos del juego y resolver, con la ayuda docente, situaciones en las que se realicen acciones motrices de oposición.	Cri. EF. 2.1. Identificar el sentido del juego en la práctica de actividades de oposición.

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 3: Acciones motrices de cooperación y cooperación-oposición					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º
<p>Cri. EF. 3.1. Resolver encadenamientos de situaciones motrices con diversidad de estímulos y condicionantes espacio-temporales, seleccionando y combinando las habilidades motrices básicas y adaptándolas a las condiciones establecidas de forma eficaz, en actividades físicas de cooperación y cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.1. Encadenar con autonomía varias manipulaciones de objetos de manera eficaz tanto en juegos de cooperación-oposición como en juegos de cooperación.</p>	<p>Cri. EF. 3.1. Encadenar varias manipulaciones de objetos tanto en juegos de cooperación-oposición como en juegos de cooperación.</p>	<p>Cri. EF. 3.1. Comprender y resolver acciones motrices para ajustar los movimientos corporales a diferentes cambios de las condiciones de las situaciones de cooperación y cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.1. Comprender y resolver acciones motrices, con la ayuda docente, para ajustar los movimientos corporales a diferentes cambios de las condiciones de las situaciones de cooperación y cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.1. Realizar e identificar acciones motrices para ajustar los movimientos corporales a las demandas de las situaciones de cooperación y cooperación-oposición.</p>
<p>Cri. EF. 3.2. Resolver retos tácticos elementales propios del juego y de actividades físicas, con o sin oposición, aplicando principios y reglas de acción para resolver las situaciones motrices, actuando de forma coordinada y cooperativa y desempeñando las diferentes funciones implícitas en juegos y actividades.</p>	<p>Cri. EF. 3.2. Encadenar acciones de forma autónoma para resolver situaciones cooperativas y/o situaciones de cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.2. Encadenar acciones para resolver situaciones cooperativas y/o situaciones de cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.2. Comprender el sentido de los acontecimientos del juego y resolver con éxito situaciones sencillas en las que se realicen acciones motrices de cooperación y cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.2. Comprender el sentido de los acontecimientos del juego y resolver, con la ayuda docente, situaciones sencillas en las que se realicen acciones motrices de cooperación y cooperación-oposición.</p>	<p>Cri. EF. 3.2. Identificar el sentido del juego, en la práctica de actividades de cooperación y cooperación-oposición, para adaptar su conducta motriz.</p>

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 4: Acciones motrices en el medio natural					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 4: Acciones motrices en el medio natural					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
Cri. EF. 4.1. Resolver encadenamientos de situaciones motrices con diversidad de estímulos y condicionantes espacio-temporales, seleccionando y combinando las habilidades motrices básicas y adaptándolas a las condiciones establecidas de forma eficaz, en actividades físico deportivas en el medio natural.	Cri. EF. 4.1. Combinar con autonomía acciones motrices para adaptar su motricidad de forma segura a la incertidumbre de las actividades en el medio natural decodificando información y aprovechando las posibilidades del centro escolar.	Cri. EF. 4.1. Combinar con la ayuda del docente, acciones motrices para adaptar su motricidad de forma segura a la incertidumbre de las actividades en el medio natural decodificando información y aprovechando las posibilidades del centro escolar.	Cri. EF. 4.1. Comprender y resolver acciones motrices para adaptar su motricidad de forma segura a la incertidumbre de las actividades en el medio natural decodificando información y aprovechando las posibilidades del centro escolar.	Cri. EF. 4.1. Comprender y resolver, con la ayuda docente, acciones motrices para adaptar su motricidad de forma segura a la incertidumbre de las actividades en el medio natural decodificando información y aprovechando las posibilidades del centro escolar.	Cri. EF. 4.1. Realizar e identificar acciones motrices para adaptar su motricidad de forma segura a la incertidumbre de las actividades en el medio natural decodificando información y aprovechando las posibilidades del centro escolar.

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 5: Acciones motrices con intenciones artísticas o expresivas					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º
Cri. EF. 5.1. Utilizar los recursos expresivos del cuerpo y el movimiento, de forma estética y creativa, comunicando sensaciones, emociones e ideas en acciones con intención artística o expresiva.	Cri. EF. 5.1. Combinar el uso de recursos expresivos del cuerpo y del movimiento para elaborar producciones con intención artística o expresiva.	Cri. EF. 5.1. Utilizar recursos expresivos del cuerpo y del movimiento para elaborar producciones con intención artística o expresiva.	Cri. EF. 5.1. Comprender el uso de recursos expresivos del cuerpo y del movimiento para elaborar producciones con intención artística o expresiva.	Cri. EF. 5.1. Comprender los recursos expresivos del cuerpo y del movimiento resolviendo estructuras rítmicas simples, canciones gesticuladas, juego simbólico, etc., para elaborar producciones con intención artística o expresiva.	Cri. EF. 5.1. Conocer e identificar alguno de los recursos expresivos del cuerpo y del movimiento (usando estructuras rítmicas simples, canciones gesticuladas, juego simbólico...) para elaborar producciones con intención artística o expresiva.

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 6: Gestión de la vida activa y valores					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 6: Gestión de la vida activa y valores					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º
Cri. EF. 6.1. Relacionar y generalizar los conceptos específicos de educación física y los introducidos en otras áreas con la práctica de actividades físico deportivas y artístico expresivas.	Cri. EF. 6.1. Relacionar y analizar contenidos propios de la Educación Física y los introducidos en otras áreas que tienen relación con el cuerpo humano y con la actividad física.	Cri. EF. 6.1. Identificar y analizar contenidos propios de la Educación Física y los introducidos en otras áreas que tienen relación con el cuerpo humano y con la actividad física.	Cri. EF. 6.1. Identificar contenidos propios de la Educación Física y los introducidos en otras áreas que tienen relación con el cuerpo humano y con la actividad física.	Cri. EF. 6.1. Identificar, globalmente y con ayuda, contenidos propios de la Educación Física y los introducidos en otras áreas que tienen relación con el cuerpo humano y con la actividad física.	Cri. EF. 6.1. Conocer, con ayuda, contenidos propios de la Educación Física y los introducidos en otras áreas que tienen relación con el cuerpo humano y con la actividad física.
Cri. EF. 6.2. Reconocer y argumentar los efectos que sobre la salud y el bienestar ejercen el ejercicio físico, la higiene, la alimentación, los hábitos posturales y las medidas de seguridad, manifestando una actitud responsable hacia uno mismo.	Cri. EF. 6.2. Reconocer e interiorizar los efectos que sobre la salud y el bienestar ejercen el ejercicio físico, la higiene, la alimentación, los hábitos posturales y las medidas de seguridad, manifestando una actitud responsable hacia uno mismo.	Cri. EF. 6.2. Reconocer e interiorizar la importancia de cumplir las normas referentes al cuidado del cuerpo, manifestando una actitud responsable hacia uno mismo.	Cri. EF. 6.2. Reconocer la importancia de cumplir las normas referentes al cuidado del cuerpo.	Cri. EF. 6.2. Mostrar interés por cumplir las normas referentes al cuidado del cuerpo.	Cri. EF. 6.2. Mostrar interés por cumplir, con ayuda, las normas referentes al cuidado del cuerpo.
Cri. EF. 6.3. Mejorar el nivel de gestión de sus capacidades físicas, regulando y dosificando la intensidad y duración del esfuerzo, teniendo en cuenta sus posibilidades y su relación con la salud.	Cri. EF. 6.3. Mejorar, con la ayuda docente, el nivel de gestión de sus capacidades físicas, regulando y dosificando la intensidad y duración del esfuerzo, teniendo en cuenta sus posibilidades y su relación con la salud.	Cri. EF. 6.3. Experimentar el nivel de gestión de sus capacidades físicas, regulando y dosificando la intensidad y duración del esfuerzo, teniendo en cuenta sus posibilidades y su relación con la salud.	Cri. EF. 6.3. Iniciarse, a partir de conceptos básicos y la experimentación personal, en la gestión de sus capacidades físicas, regulando y dosificando la intensidad y duración del esfuerzo, teniendo en cuenta sus posibilidades y su relación con la salud.		
Cri. EF. 6.4. Demostrar un comportamiento personal y social responsable, respetándose a sí mismo y a los otros, tanto en su realidad corporal como en las actividades físicas y en los juegos, aceptando las normas y reglas establecidas y actuando con interés e iniciativa individual y trabajo	Cri. EF. 6.4. Demostrar un comportamiento personal y social responsable, respetándose a sí mismo y a los otros, tanto en su realidad corporal como en las actividades físicas y en los juegos, aceptando las normas y reglas establecidas y actuando con interés e iniciativa individual y trabajo	Cri. EF. 6.4. Demostrar un comportamiento personal y social responsable, respetándose a sí mismo y a los otros, tanto en su realidad corporal como en las actividades físicas y en los juegos, aceptando las normas y reglas establecidas y actuando con interés.	Cri. EF. 6.4. Demostrar un comportamiento personal y social responsable, respetándose a sí mismo y a los otros, tanto en su realidad corporal como en las actividades físicas y en los juegos, aceptando las normas y reglas establecidas y actuando con interés.	Cri. EF. 6.4. Demostrar un comportamiento personal y social responsable, respetándose a sí mismo y a los otros, tanto en su realidad corporal como en las actividades físicas y en los juegos, aceptando las normas y reglas establecidas y actuando con interés.	Cri. EF. 6.4. Demostrar un comportamiento personal y social responsable, respetándose a sí mismo y a los otros, tanto en su realidad corporal como en las actividades físicas y en los juegos, aceptando las normas y reglas establecidas y actuando con interés.

GRADUACIÓN DE CRITERIOS DE EVALUACIÓN DEL ÁREA DE EDUCACIÓN FÍSICA					
BLOQUE 6: Gestión de la vida activa y valores					
CRITERIOS DE EVALUACIÓN					
CRITERIOS 6º	CRITERIOS 5º	CRITERIOS 4º	CRITERIOS 3º	CRITERIOS 2º	CRITERIOS 1º
en equipo.	en equipo.				
Cri. EF. 6.5. Conocer, practicar y valorar la diversidad de actividades físicas, lúdicas, deportivas y artísticas del contexto general y del entorno próximo aragonés manifestando respeto hacia el entorno y el medio natural en el que se desarrollan.	Cri. EF. 6.5. Identificar y practicar la diversidad de actividades físicas, lúdicas, deportivas y artísticas del contexto general y del entorno próximo aragonés, manifestando respeto hacia el entorno y el medio natural en el que se desarrollan.	Cri. EF. 6.5. Conocer y practicar la diversidad de actividades físicas, lúdicas, deportivas y artísticas del contexto cercano y del entorno próximo aragonés, manifestando respeto hacia el entorno y el medio natural en el que se desarrollan.	Cri. EF. 6.5. Conocer y practicar la diversidad de actividades físicas, lúdicas, deportivas y artísticas del contexto cercano y del entorno próximo aragonés.	Cri. EF. 6.5. Conocer actividades físicas, lúdicas, deportivas y artísticas, así como sus normas básicas y características.	Cri. EF. 6.5. Conocer y practicar diferentes juegos infantiles populares.
Cri. EF. 6.6. Extraer y elaborar información relacionada con temas de interés (actividades, proyectos, visitas, experiencias, etc.) y compartirla, utilizando fuentes de información determinadas y haciendo uso de las tecnologías de la información y la comunicación como recurso de apoyo al área para generar conocimiento relacionado con la participación en la actividad física de manera regular.	Cri. EF. 6.6. Extraer y elaborar información relacionada con temas de interés (actividades, proyectos, visitas, experiencias, etc.) y compartirla, utilizando fuentes de información determinadas y haciendo uso de las tecnologías de la información y la comunicación como recurso de apoyo al área.				

En cada avaluación:

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAJE NA CALIFICACIÓN
Ferramentas de avaluación del traballo competencial	40
Probos de avaluación escritas	30
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	30

Calificación total	

A final de curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1. ^a Avaliación	30
2. ^a Avaliación	30
3. ^a Avaliación	40
Calificación total	

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Entre as dúas primeiras semanas de clase levarán a cabo diferentes observacións e probas de avaliación inicial para, a través delas, comprobar o nivel de competencias curriculares que cada alumno posúe despois do verán.

As mesmas consistirán na realización de diferentes exercicios de recordo dos contidos e procedementos máis importantes traballados no curso anterior, que potencien a aprendizaxe das competencias craves determinadas na LOMCE.

Destas probas obteranse varios resultados que nos darán luz para comezar o curso no punto de partida en que se atope a maioría do alumnado e promover actuacións e traballos individualizados e/ou colectivos para cada un ofrecidos a aqueles alumnos/as que o necesiten.

Así mesmo poderemos decidir neste momento que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (AL), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

A través dela poderemos elaborar unha descrición do grupo contestándonos entre outras a unha serie de cuestións do tipo:

1. Número de alumnos

2. Funcionamento do grupo (falan moito, cambian con facilidade de actividade ...)
3. Que fortalezas ten no grupo en canto ao desenvolvemento de obxectivos curriculares?
4. Que necesidades ten o grupo e como se van abordar? (Planificación de estratexias metodolóxicas, xestión de aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas ...)
5. Que fortalezas se identifican no grupo en canto a aspectos competenciais?

Medidas de atención á diversidade.

Para levar a cabo un plan específico de medias de atención á diversidade e á inclusión do alumnado e máis especificamente do alumnado con algún tipo de necesidade específica de apoio educativo (N.E.A.E.) partiremos da avaliación inicial levada a cabo nas 2 primeiras semanas do curso e descrita as súas actuacións no punto 9 desta programación anual.

Despois de elaborar a descrición do grupo unha vez realizada a avaliación inicial, deberemos recoller as necesidades individuais de cada alumno/a, así como as necesidades grupais da aula en xeral.

Neste punto podemos servirmos dunha serie de cuestións que podemos contestarnos do tipo:

1. Cales son os alumnos que necesitan un maior seguimento ou persoalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe? (Ter en conta aos alumnos con necesidades educativas, con altas capacidades, e outras con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar...).
2. Que medidas organizativas imos adoptar? (Planificación de reforzos, localización de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
3. Que medidas curriculares imos adoptar? Que recursos imos empregar?
4. Que modelo de seguimento imos utilizar con cada un/a de eles?
5. Cada canto e como imos avaliar os seus progresos?

Así mesmo poderemos decidir que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (Ao)/Ao), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

Concreción dos elementos transversais.

A concreción dos elementos transversais, realizaranse a través de tódalas áreas, sempre tendo en conta as circunstancias actuais.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, quedan reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA), aprobadas por todo o Claustro de profesores/as e polo Consello Escolar do Centro.

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Neste apartado pretendo promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propónse unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			

Realización de tareas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Atención á diversidade			

CEIP DE REFOXOS

Inglés 4ºEP

Curso 2021-22

ANA ISABEL REFOJOS ÁLVAREZ

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	3
Concreción dos obxectivos.....	6
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	7
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	16
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	16
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	17
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	21
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	22
Medidas de atención á diversidade.....	23
Concreción dos elementos transversais.....	23
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	24
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	24

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2020/2021.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021/2022.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta das Consellerías de Educación, Universidade e Formación Profesional e de Sanidade que aproban as instrucións polas que se incorporan a Declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (D.O.G nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao Protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da COVID 19 nos centros de ensino non Universitario de Galicia para o curso 2020-2021.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos mixtos: Infantil (4ºEI, 5ºEI e 6ºEI), 1º e 2º EP, 3º e 4º EP e 5º e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 nenos e 6 nenas).

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

La **comunicación lingüística**—se centra en el uso del inglés como lengua vehicular para la comunicación oral y escrita.

El impulso de esta competencia por medio del aprendizaje de una lengua extranjera implica que el alumno mejora su habilidad para expresarse tanto oralmente como por escrito. Desarrolla esta competencia al utilizar el registro y el discurso adecuado para cada situación lingüística que se le presenta.

La competencia lingüística del alumno mejora a medida que reconoce y domina gradualmente las reglas de funcionamiento de la lengua extranjera. Para ayudarse, puede recurrir a su lengua materna y reflexionar sobre el proceso de aprendizaje de la nueva lengua.

Las actividades que se presentan en permiten que el alumno adquiera y desarrolle las cuatro destrezas (comprensión oral, comprensión escrita, expresión oral y expresión escrita), reforzando en todo momento el aprendizaje de la lengua con las reglas gramaticales que subyacen en el estudio del inglés.

La **competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología** alude a la habilidad de razonar. Supone hacer juicios, tomar decisiones y llegar a conclusiones por medio de un proceso de resolución de problemas y de la aplicación coherente de la lógica. La aplicación de los conceptos matemáticos a la vida cotidiana resulta también importante.

Para adquirir esta competencia el alumno debe conocer y utilizar el sistema numérico y sus símbolos. Debe estar familiarizado con los distintos modos de expresarse y encontrar soluciones en términos numéricos, mientras que la competencia lingüística le permite razonar, desarrollar argumentos, formular hipótesis, así como hacer uso de razonamientos deductivos e inductivos, etc.

Con frecuencia las actividades están ligadas a procesos matemáticos. Se plantean al alumno tareas de razonamiento y lógica, incluidas las tareas matemáticas, de forma oral y escrita. Así, el curso ayuda a desarrollar y fomentar esa competencia.

Las **competencias en ciencia y tecnología** consisten en ser capaz de comprender hechos y fenómenos. Implica hacer predicciones basadas en lo que se ha oído o leído en relación a los hábitos alimenticios, la salud o el entorno, o ser consumidores responsables en su vida cotidiana.

Se ofrece un amplio abanico de textos orales y escritos con contenido claro y detallado sobre esos temas, animando así al alumno a comprender hechos y fenómenos y a predecir las consecuencias. El alumno mejora su competencia en inglés, al tiempo que adquiere ese conocimiento.

Para poder tratar la información y adquirir competencia digital el alumno debe saber leer, analizar y transmitir la información que ha extraído de textos en inglés de todo tipo. Debe estar capacitado para escoger y organizar la información que escucha y lee. A su vez, esta competencia está directamente relacionada con la integración de los recursos multimedia en el proceso de aprendizaje.

Gracias a las actividades interactivas online y el material *Digital Minds*, se ayuda al alumno a ser más competente en el uso de la tecnología digital. Además, hay textos en los que el manejo de la información juega un papel crucial, sin descuidar las otras competencias.

Aprender a aprender centra la atención del alumno en lo que se espera de este para que aprenda inglés. También se refiere a la habilidad para memorizar y autoevaluarse. Ambas habilidades se encuentran presentes en cualquier proceso de aprendizaje en el que se pida al alumno que forme hipótesis sobre el lenguaje, utilizando la abundante variedad de ejemplos de la vida real que se introducen en los textos.

Se desafía al alumno para que se implique de forma activa en el proceso de aprendizaje al manejar contenido lingüístico. Presenta las reglas lingüísticas de modo sutil para que el alumno haga sus deducciones e hipótesis de forma natural, basándose en los principios de “gramática universal” intrínsecos a la adquisición de una lengua.

Además, presentando una lección cada tres unidades específica para el repaso de conceptos aprendidos, el curso conlleva un proceso continuo de autoevaluación, lo que, a su vez, refuerza la competencia de **Aprender a aprender**. A lo largo del proceso de aprendizaje, se anima constantemente al alumno para que tome parte en el aprendizaje cooperativo, otro pilar para Aprender a aprender, y así, el inglés se convierte en el instrumento para pensar, y para interpretar y representar la realidad.

Las **competencias sociales y cívicas** consisten en descubrir y familiarizarse con los diferentes fundamentos sociales y culturales que subyacen en el idioma inglés. Por otro lado, el respeto y otros valores se refuerzan por medio del trabajo en parejas y en grupos.

Quick Minds presenta aspectos culturales- siempre con el inglés como lengua vehicular- que se ocupan no solo de la sociedad y las costumbres del Reino Unido, sino también de otras zonas del mundo angloparlante, como son Australia y Estados Unidos. Fomenta el respeto y los valores en una sociedad en constante cambio, donde el pluralismo cultural destaca entre los principios del

siglo XXI. El contenido del libro de texto complementa la labor realizada dentro del sistema educativo para reforzar dichos valores y, con ello, ayuda al alumno a adquirir competencias sociales y cívicas.

Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor quiere decir ser capaz de acercarse al proceso de aprendizaje de manera autónoma o, si no, cooperar con otros para completar cualquier tarea que se proponga.

Se anima al alumno a trabajar con autonomía, ensalzando su sentido de la responsabilidad y autoconocimiento al tiempo que fomenta la creatividad y la imaginación. Además, puesto que la evaluación está estrechamente ligada con el sentido crítico y los juicios de valor se pueden alcanzar a nivel individual o de grupo, se refuerzan también los valores del respeto, tolerancia y comprensión (hacia ellos mismos y hacia sus compañeros).

El alumnado participará en actividades que le permitan afianzar el espíritu emprendedor y la iniciativa empresarial a partir de la creatividad, la autonomía, la iniciativa, el trabajo en equipo, la confianza en uno mismo y el sentido crítico.

El descubrimiento y el enriquecimiento propio se encuentran tras la **Conciencia y expresiones culturales**. Esta competencia desarrolla la habilidad de comprender y evaluar de forma crítica las manifestaciones culturales y artísticas. Al igual que las competencias sociales y cívicas, esta competencia fortalece los valores humanos.

Concreción dos obxectivos .

a) **Conocer y apreciar los valores y las normas de convivencia**, aprender a obrar de acuerdo con ellas, prepararse para el ejercicio activo de la ciudadanía y respetar los derechos humanos, así como el pluralismo propio de una sociedad democrática.

b) **Desarrollar hábitos de trabajo individual y de equipo**, de esfuerzo y responsabilidad en el estudio, así como actitudes de confianza en sí mismo, sentido crítico, iniciativa personal, curiosidad, interés y creatividad en el aprendizaje, y espíritu emprendedor.

- c) **Adquirir habilidades para la prevención y para la resolución pacífica de conflictos**, que les permitan desenvolverse con autonomía en el ámbito familiar y doméstico, así como en los grupos sociales con los que se relacionan.
- d) **Conocer, comprender y respetar las diferentes culturas y las diferencias entre las personas**, la igualdad de derechos y oportunidades de hombres y mujeres y la no discriminación de personas con discapacidad.
- e) Conocer y utilizar de manera apropiada la lengua castellana y, si la hubiere, la lengua cooficial de la Comunidad Autónoma y **desarrollar hábitos de lectura**.
- f) **Adquirir en, al menos, una lengua extranjera la competencia comunicativa básica** que les permita expresar y comprender mensajes sencillos y desenvolverse en situaciones cotidianas.
- g) **Desarrollar las competencias matemáticas básicas** e iniciarse en la resolución de problemas que requieran la realización de operaciones elementales de cálculo, conocimientos geométricos y estimaciones, así como ser capaces de aplicarlos a las situaciones de su vida cotidiana.
- h) **Conocer los aspectos fundamentales de las Ciencias de la Naturaleza, las Ciencias Sociales, la Geografía, la Historia y la Cultura**.
- i) **Iniciarse en la utilización, para el aprendizaje, de las tecnologías de la información y la comunicación** desarrollando un espíritu crítico ante los mensajes que reciben y elaboran.
- j) **Utilizar diferentes representaciones y expresiones artísticas** e iniciarse en la construcción de propuestas visuales y audiovisuales.
- k) **Valorar la higiene y la salud**, aceptar el propio cuerpo y el de los otros, respetar las diferencias y utilizar la educación física y el deporte como medios para favorecer el desarrollo personal y social.
- l) **Conocer y valorar los animales** más próximos al ser humano y adoptar modos de comportamiento que favorezcan su cuidado.
- m) **Desarrollar sus capacidades afectivas** en todos los ámbitos de la personalidad y en sus relaciones con los demás, así como una actitud contraria a la violencia, a los prejuicios de cualquier tipo y a los estereotipos sexistas.
- n) **Fomentar la educación vial** y actitudes de respeto que incidan en la prevención de los accidentes de tráfico.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T			Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	C.C.
			1	2	3		
Bloque 1: Comprensión de textos orais							
PLE-B1.1	4º-PLEB1.1 - Comprende o sentido global e a información mais importantes de textos orais, con estruturas coñecidas e léxico de uso cotiá procedentes de medios audiovisuais ou da Internet adecuados a súa idade. Peso: 4%	Comprende o sentido global e a información mais importantes de textos orais, con estruturas coñecidas e léxico de uso cotiá procedentes de medios audiovisuais ou da Internet adecuados a súa idade.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
PLE-B1.2	4º-PLEB1.2 - Comprende os puntos principais e reconece palabras e expresións coñecidas en textos orais (contos, cancións e conversas) sobre temas familiares ou do seu interese e expresados con claridade e que contén con apoio visual. Peso: 3%	Comprende os puntos principais e reconece palabras e expresións coñecidas en textos orais (contos, cancións e conversas) sobre temas familiares ou do seu interese e expresados con claridade e que contén con apoio visual.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL
PLE-B1.2	4º-PLEB1.3 - Identifica a información máis relevante en interaccións orais nas que participa que tratan sobre temas familiares procedentes de diferentes medios de comunicación e da Internet. Peso: 3%	Identifica a información máis relevante en interaccións orais nas que participa que tratan sobre temas familiares procedentes de diferentes medios de comunicación e da Internet.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Producións orais (10%),	CCL CAA

PLE-B1.3	4º-PLEB1.4 - Escoita atentamente en interaccións cara a cara, sen interromper. Peso: 5%	Escoita atentamente en interaccións cara a cara, sen interromper.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%),	CCL CSC
PLE-B1.3	4º-PLEB1.5 - Interese e respecto polas intervencións orais alleas en prol da mellora da súa pronuncia, entoación e acentuación. Peso: 2%	Interese e respecto polas intervencións orais alleas en prol da mellora da súa pronuncia, entoación e acentuación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%),	CCL CSC

Bloque 2: Producións de textos orais

PLE-B2.1	4º-PLEB2.1 - Participa en situacións reais ou simuladas de comunicación breves e elementais, previamente preparadas e ensaiadas, sobre temas do seu interese, sobre persoas da súa contorna inmediata, cunha pronuncia e entoación comprensibles. Peso: 3%	Participa en situacións reais ou simuladas de comunicación breves e elementais, previamente preparadas e ensaiadas, sobre temas do seu interese, sobre persoas da súa contorna inmediata, cunha pronuncia e entoación comprensibles.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Xogos de simulación e dramáticos (5%),	CCL CSC
PLE-B2.2	4º-PLEB2.2 - Pregunta e responde para dar/obter información en interaccións cotiás. Peso: 3%	Pregunta e responde para dar/obter información en interaccións cotiás. Sabe a metade dos contenidos traballados.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
PLE-B2.2	4º-PLEB2.3 - Amosa unha actitude de escoita atenta. Peso: 1%	Amosa unha actitude de escoita atenta.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%),	CSC
PLE-B2.3	4º-PLEB2.4 - Reproduce comprensiblemente	Reproduce comprensiblemente textos orais sinxelos	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as,	CCL CSC

	textos orais sinxelos e breves (p.e. cancións, conversas telefónicas ou dramatizacións).	e breves (p.e. cancións, conversas telefónicas ou dramatizacións).			INSTRUMENTOS: Xogos de simulación e dramáticos (5%),	
	Peso: 2%					
PLE-B2.3	4º-PLEB2.5 - Manifesta interese e respecto polas apartacións do seus compañeiros/as.	Manifesta interese e respecto polas apartacións do seus compañeiros/as.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%), CSC
	Peso: 1%					
PLE-B2.4	4º-PLEB2.8 - Amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira nas diferentes situacións comunicativas.	Amosa unha actitude positiva polo uso da lingua estranxeira nas diferentes situacións comunicativas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%), CCL CSC
	Peso: 1%					
PLE-B2.4	4º-PLEB2.9 - Domina progresivamente aspectos fonéticos, do ritmo, da acentuación e da entoación da lingua estranxeira para a produción de textos orais.	Progresa no dominio da acentuación e da entoación da lingua estranxeira para a produción de textos orais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL
	Peso: 2.21%					
Bloque 3: Comprensión de textos escritos						
PLE-B3.1	4º-PLEB3.1 - Comprende frases simples escritas, relacionadas cos temas traballados previamente de forma oral.	Comprende frases simples escritas, relacionadas cos temas traballados previamente de forma oral.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Cuestionarios, INSTRUMENTOS: Cuestionario aberto (10%), CCL
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.1	4º-PLEB3.2 - Comprende a idea principal dun texto escrito sinxelo acompañado de apoio visual, acorde a súa idade procedente dos	Comprende a idea principal dun texto escrito sinxelo acompañado de apoio visual, acorde a súa idade procedente dos medios de	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%), CCL

	medios de comunicación adaptados a súa competencia lingüística.	comunicación adaptados a súa competencia lingüística.				
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.2	4º-PLEB3.3 - Aмосa interese pola lectura nunha lingua estranxeira.	Aмосa interese pola lectura nunha lingua estranxeira.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%), CCL CAA
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.2	4º-PLEB3.4 - Selecciona contos, narracións ou outro material escrito da biblioteca de aula para a súa lectura autónoma acordes a súa idade e intereses	Selecciona contos, narracións ou outro material escrito da biblioteca de aula para a súa lectura autónoma acordes a súa idade e intereses.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%), CCL CSIEE
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.2	4º-PLEB3.5 - Iniciase progresivamente no uso autónomo de estratexias de comprensión lectora.	Iniciase progresivamente no uso autónomo de estratexias de comprensión lectora.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CAA
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.3	4º-PLEB3.6 - Formula hipóteses sobre o texto a partir de elementos icónicos e títulos que o acompañan, e compróbaas.	Formula hipóteses sobre o texto a partir de elementos icónicos e títulos que o acompañan, e compróbaas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%), CCL CSIEE
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.3	4º-PLEB3.7 - Valora a lingua escrita como medio de comunicación.	Valora a lingua escrita como medio de comunicación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CAA
	Peso: 2.21%					
PLE-B3.3	4º-PLEB3.8 - Aмосa interese por informarse, comunicarse e aprender a través	Aмосa interese por informarse, comunicarse e aprender a través dos textos escritos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%), CCL CSIEE

dos textos escritos.

Peso: 2.21%

Bloque 4: Producción de textos escritos

PLE-B4.1	4º-PLEB4.1 - Escribe frases sinxelas relacionadas con temas da súa vida cotiá traballadas previamente de forma oral.	Escribe frases sinxelas relacionadas con temas da súa vida cotiá traballadas previamente de forma oral.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
	Peso: 2.21%				
PLE-B4.1	4º-PLEB4.2 - Escribe conversas sinxelas, seguindo un modelo dado e respectando a estrutura gramatical coñecida.	Escribe conversas sinxelas, seguindo un modelo dado e respectando a estrutura gramatical coñecida.	X X X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Caderno de clase (25%),	CCL
	Peso: 2.21%				
PLE-B4.1	4º-PLEB4.3 - Escribe textos sinxelos, organizados con coherencia na súa secuencia e con léxico relacionado co tema da escritura propios de situacións de relación interpersoal (invitacións, notas e avisos).	Escribe textos sinxelos con léxico relacionado co tema da escritura propios de situacións de relación interpersoal (invitacións, notas e avisos).	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
	Peso: 2.21%				
PLE-B4.2	4º-PLEB4.4 - Completa un formulario en liña cos seus datos persoais e dos e das demais (nome, apelido, idade...).	Completa un formulario en liña cos seus datos persoais e dos e das demais (nome, apelido, idade...).	X X X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Textos escritos (35%),	CCL
	Peso: 2.21%				
PLE-B4.2	4º-PLEB4.5 - Responde de forma escrita a preguntas sobre temas traballados en clase como, por exemplo, como, por exemplo,	Responde de forma escrita a preguntas sobre temas traballados en clase como, por exemplo, onde está un	X X X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba aberta (50%),	CCL

	<p>onde está un obxecto ou un lugar, de que cor é un obxecto, que hora é, cales son os seus gustos ou se hai algo nun determinado lugar</p> <p>Peso: 2.18%</p>	<p>obxecto ou un lugar, de que cor é un obxecto, que hora é, cales son os seus gustos ou se hai algo nun determinado lugar</p>				
PLE-B4.2	<p>4º-PLEB4.6 - Escribe correspondencia persoal simple en soporte papel ou dixital falando de si mesmo/a e da súa contorna inmediata.</p> <p>Peso: 2.21%</p>	<p>Escribe correspondencia persoal simple en soporte papel ou dixital falando de si mesmo/a e da súa contorna inmediata.</p>	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as,</p> <p>INSTRUMENTOS: Textos escritos (35%),</p> <p>CCL</p>	
PLE-B4.3	<p>4º-PLEB4.7 - Produce textos escritos significativos, en soporte papel ou dixital, de forma individual ou en parella seguindo o modelo traballado.</p> <p>Peso: 2.18%</p>	<p>Produce textos escritos significativos, en soporte papel ou dixital, de forma individual ou en parella seguindo o modelo traballado.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as,</p> <p>INSTRUMENTOS: Textos escritos (35%),</p> <p>CCL CD CSC</p>
PLE-B4.3	<p>4º-PLEB4.8 - Utiliza de xeito guiado as TIC para a produción de textos sinxelos.</p> <p>Peso: 2.21%</p>	<p>Utiliza de xeito guiado as TIC para a produción de textos sinxelos.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CD</p>
PLE-B4.8	<p>4º-PLEB4.9 - Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.</p> <p>Peso: 2.21%</p>	<p>Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos, inclinación de liñas etc.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as,</p> <p>INSTRUMENTOS: Textos escritos (35%),</p> <p>CAA CSIEE</p>
PLE-B4.8	<p>4º-PLEB4.10 - Amosa interese por utilizar a lingua estranxeira escrita de forma correcta en situacións variadas</p>	<p>Amosa interese por utilizar a lingua estranxeira escrita de forma correcta en situacións variadas atendendo á súa</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CAA</p>

atendendo á súa
corrección
ortográfica

corrección
ortográfica

Peso: 2.21%

Bloque 5: Coñecemento da lingua en consciencia intercultural

PLE-B5.1	4º-PLEB5.1 - Identifica aspectos básicos da vida cotiá dos países onde se fala a lingua estranxeira (horarios, comidas, festividades...) e compáraos cos propios, amosando unha actitude de apertura cara ao diferente.	Identifica aspectos básicos da vida cotiá dos países onde se fala a lingua estranxeira (horarios, comidas, festividades...) e compáraos cos propios, amosando unha actitude de apertura cara ao diferente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA CSC
	Peso: 2.21%						
PLE-B5.2	4º-PLEB5.2 - Aмосa curiosidade por aprender a lingua estranxeira e a súa cultura.	Aмосa curiosidade por aprender a lingua estranxeira e a súa cultura	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC
	Peso: 2.18%						
PLE-B5.3	4º-PLEB5.3 - Inicia e remata as interaccións adecuadamente.	Inicia e remata as interaccións adecuadamente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSC
	Peso: 2.21%						
PLE-B5.4	4º-PLEB5.4 - .Pregunta e responde de xeito comprensible en actividades de aprendizaxe cotiás en distintos contextos.	Pregunta e responde de xeito comprensible en actividades de aprendizaxe cotiás en distintos contextos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC
	Peso: 2.21%						
PLE-B5.5	4º-PLEB5.5 - Expresa, identifica e distingue os tramos horarios e as rutinas do día, prezos, vestimentas	Expresa, identifica e distingue os tramos horarios e as rutinas do día.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
	Peso: 5.79%						

PLE-B5.6	4º-PLEB5.6 - Pregunta e responde de xeito comprensible sobre a localización (obxectos, espazos, seres vivos). Peso: 2.21%	Pregunta e responde de xeito comprensible sobre a localización (obxectos, espazos, seres vivos).	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC
PLE-B5.7	4º-PLEB5.7 - Pregunta e responde de xeito comprensible sobre o permiso, o acordo, a preferencia, desexo ou a capacidade. Peso: 2.21%	Pregunta e responde de xeito comprensible sobre o permiso, o acordo ou a capacidade.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC
PLE-B5.8	4º-PLEB5.8 - Estrutura adecuadamente os elementos das oracións, mantén a concordancia de número e usa correctamente os nexos básicos. Peso: 2.21%	Estrutura adecuadamente os elementos das oracións, mantén a concordancia de número e usa correctamente os nexos básicos	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
PLE-B5.9	4º-PLEB5.9 - Diferenza preguntas e respostas moi simples, así como as que achegan información.. Peso: 2.21%	Diferenza preguntas e respostas moi simples, así como as que achegan información..	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo (10%),	CCL
PLE-B5.10	4º-PLEB5.10 - Memoriza rutinas lingüísticas para desenvolverse nas interaccións habituais. Peso: 2.21%	Memoriza rutinas lingüísticas para desenvolverse nas interaccións habituais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA
PLE-B5.12	4º-PLEB5.12 - Compara aspectos lingüísticos e culturais das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe e lograr	Compara aspectos lingüísticos e culturais das linguas que coñece para mellorar na súa aprendizaxe.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%),	CCL CAA

unha competencia integrada a través de producións audiovisuais ou multimedia e de manifestacións artísticas.

Peso: 2.21%

	4º-PLEB5.13 - Comprende e usa adecuadamente o vocabulario necesario para participar nas interaccións da aula ou fóra da aula, ler textos próximos á súa idade e escribir con léxico traballado previamente	Comprende e usa adecuadamente o vocabulario necesario para participar nas interaccións da aula ou fóra da aula, ler textos próximos á súa idade e escribir con léxico traballado previamente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Diario de clase (3%),	CCL CAA
PLE-B5.13							

Peso: 2.21%

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

El enfoque metodológico es interactivo y no es sólo que la comunicación en inglés juegue un papel crucial, sino que es también la lengua vehicular para impartir información sobre otras culturas y sociedades, así como los valores que las rigen. A su vez, esto ayuda a los profesores a hacer realidad en el centro objetivos educativos más amplios. A lo largo del curso, se abarca una gran variedad de temas culturales y artísticos por medio de diferentes actividades.

Con objeto de fomentar las competencias cultural y social, Se presentan actividades relacionadas con aspectos del mundo angloparlante en las que la cultura y el arte juegan un importante papel.

El principal objetivo de es la adquisición del inglés y su cultura. Esta lengua sirve después como instrumento para hacer juicios con valores coherentes sobre cualquier manifestación del idioma inglés, ya sea oral o escrito. Gracias a la amplia gama de actividades que se presentan la adquisición de las siete competencias es reforzada.

Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.

Usaremos os materiais seguintes:

- Libro do alumno para cada área.
- Recursos multimedia.
- Recursos fotocopiados con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Cadernos complementarios ao libro do alumno.
- Cartaces e murais.
- A biblioteca do centro para a procura de información.
- As TICS para a procura de información e elaboración de traballos.
- A pantalla dixital.
- O entorno social do colexio: Familias da comunidade escolar, asociacións veciñais, comunidades de montes, concello...
- Publicacións sobre os distintos temas.
- Libros de narrativa relacionados cos temas tratados.
- Materiais e recursos aportados polo alumnado: investigacións persoais, fotografías, vídeos caseiros ....
- O entorno natural do colexio: Poza das rás, invernadoiro, horto escolar, xardín botánico....
- Materiais de laboratorio.
- Materiais para a realización de traballos artísticos.
- Os instrumentos musicais da aula de música.

Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Bloque 1. Comprensión de textos orales

- **Identificar** el sentido general, la información esencial y los puntos principales en textos orales muy breves y sencillos en lengua estándar, con estructuras simples y léxico de uso muy frecuente, , articulados con claridad y lentamente y transmitidos de viva voz o por medios técnicos, sobre temas habituales y concretos relacionados con las propias experiencias, necesidades e intereses en contextos cotidianos predecibles o relativos a áreas de necesidad inmediata, en los ámbitos personal, público y educativo, siempre que las condiciones acústicas sean buenas y no distorsionen el mensaje, se pueda volver a escuchar lo dicho o pedir confirmación y se cuente con apoyo visual o con una clara referencia contextual.
- **Conocer y aplicar** las estrategias básicas más adecuadas para la comprensión del sentido general, la información esencial o los puntos principales del texto.

- **Identificar aspectos socioculturales y sociolingüísticos básicos concretos y significativos**, sobre vida cotidiana, relaciones interpersonales, comportamiento y convenciones sociales, y **aplicar** los conocimientos adquiridos sobre los mismos a una comprensión adecuada del texto.
- **Distinguir** la función o funciones comunicativas principales del texto y un repertorio limitado de sus exponentes más habituales, así como los patrones discursivos básicos.
- **Reconocer** los significados más comunes asociados a las estructuras sintácticas básicas propias de la comunicación oral.
- **Reconocer** un repertorio limitado de léxico oral de alta frecuencia relativo a situaciones cotidianas y temas habituales y concretos relacionados con las experiencias, necesidades e intereses, y utilizar las indicaciones del contexto y de la información contenida en el texto para hacerse una idea de los significados probables de palabras y expresiones que se desconocen.
- **Discriminar** patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación básicos y reconocer los significados e intenciones comunicativas generales relacionados con los mismos.

Bloque 2. Producción de textos orales

- **Participar de manera simple y comprensible en conversaciones muy breves** que requieran un intercambio directo de información en áreas de necesidad inmediata o sobre temas muy familiares, en un registro neutro e informal, utilizando expresiones y frases sencillas y de uso muy frecuente, normalmente aisladas o enlazadas con conectores básicos, aunque en ocasiones la pronunciación no sea muy clara, sean evidentes las pausas y titubeos y sea necesaria la repetición, la paráfrasis y la cooperación del interlocutor para mantener la comunicación.
- **Conocer y saber aplicar las estrategias básicas** para producir textos orales monológicos o dialógicos muy breves y sencillos.

- **Conocer aspectos socioculturales y sociolingüísticos básicos**, concretos y significativos, y aplicar los conocimientos adquiridos sobre los mismos a una producción oral adecuada al contexto, respetando las convenciones comunicativas más elementales.
- **Cumplir la función comunicativa principal** del texto, utilizando un repertorio limitado de sus exponentes más frecuentes y de patrones discursivos básicos..
- **Manejar estructuras sintácticas básicas** (p. e. enlazar palabras o grupos de palabras con conectores básicos como “y”, “entonces”, “pero”, “porque”) aunque se sigan cometiendo errores básicos de manera sistemática.
- **Conocer y utilizar un repertorio limitado de léxico oral** de alta frecuencia relativo a situaciones cotidianas y temas habituales y concretos relacionados con los intereses experiencias y necesidades.
- **Articular, de manera por lo general comprensible** pero con evidente influencia de la primera u otras lenguas, un repertorio muy limitado de patrones sonoros, acentuales, rítmicos y de entonación básicos, adaptándolos a la función comunicativa que se quiere llevar a cabo.
- **Hacerse entender en intervenciones breves y sencillas**, aunque resulten evidentes y frecuentes los titubeos iniciales, las vacilaciones, las repeticiones y las pausas para organizar, corregir o reformular lo que se quiere decir.
- **Interactuar de manera muy básica**, utilizando técnicas muy simples, lingüísticas o no verbales para iniciar, mantener o concluir una conversación.

Bloque 3. Comprensión de textos escritos

- **Identificar el tema, el sentido general, las ideas principales e información específica en textos muy breves y sencillos**, en lengua estándar, y con un léxico de alta frecuencia, y en los que el tema tratado y el tipo de texto le resulten muy familiares, cotidianos o de

necesidad inmediata, siempre y cuando se pueda releer lo que no se ha entendido, se pueda consultar un diccionario y se cuente con apoyo visual y contextual.

- **Conocer y saber aplicar las estrategias básicas** más adecuadas para la comprensión del sentido general, la información esencial o los puntos principales del texto.
- **Identificar aspectos socioculturales y sociolingüísticos básicos** concretos y significativos, sobre vida cotidiana, condiciones de vida, relaciones interpersonales y convenciones sociales, y aplicar los conocimientos adquiridos sobre los mismos a una comprensión adecuada del texto.
- **Distinguir la función o funciones comunicativas** del texto y un repertorio limitado de sus exponentes más habituales, así como los patrones discursivos básicos.
- **Reconocer los significados más comunes asociados a las estructuras sintácticas** básicas propias de la comunicación escrita.
- **Reconocer un repertorio limitado de léxico escrito** de alta frecuencia relativo a situaciones cotidianas y temas habituales y concretos relacionados con sus experiencias, necesidades e intereses, e inferir del contexto y de la información contenida en el texto los significados probables de palabras y expresiones que se desconocen.
- **Reconocer los signos ortográficos básicos**, así como símbolos de uso frecuente e identificar los significados e intenciones comunicativas generales relacionados con los mismos.

Bloque 4. Producción de textos escritos

- **Construir textos muy cortos y sencillos**, compuestos de frases simples aisladas, en un registro neutro, utilizando con razonable corrección las convenciones ortográficas básicas y los principales signos de puntuación, para hablar de sí mismo, de su entorno más inmediato y de aspectos de su vida cotidiana, en situaciones familiares y predecibles.

- **Conocer y aplicar las estrategias básicas** para producir textos escritos muy breves y sencillos.

- **Conocer aspectos socioculturales y sociolingüísticos básicos** concretos y significativos y aplicar los conocimientos adquiridos sobre los mismos a una producción escrita adecuada al contexto.

- **Cumplir la función comunicativa principal del texto escrito**, utilizando un repertorio limitado de sus exponentes más frecuentes y de patrones discursivos básicos.

- **Manejar estructuras sintácticas básicas**, aunque se sigan cometiendo errores básicos de manera sistemática.

- **Conocer y utilizar un repertorio limitado de léxico escrito** de alta frecuencia relativo a situaciones cotidianas y temas habituales y concretos relacionados con sus intereses, experiencias y necesidades.

- **Aplicar patrones gráficos y convenciones ortográficas básicas** para escribir con razonable corrección palabras o frases cortas que se utilizan normalmente al hablar, pero no necesariamente con una ortografía totalmente normalizada.

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

En cada avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación del traballo competencial	30
Probas de avaliación escritas	30
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	40

Calificación total	

A final de curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1. ^a Avaliación	30
2. ^a Avaliación	30
3. ^a Avaliación	40
Calificación total	

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Entre as dúas primeiras semanas de clase levarán a cabo diferentes observacións e probas de avaliación inicial para, a través delas, comprobar o nivel de competencias curriculares que cada alumno posúe despois do verán.

As mesmas consistirán na realización de diferentes exercicios de recordo dos contidos e procedementos máis importantes traballados no curso anterior, que potencien a aprendizaxe das competencias craves determinadas na LOMCE.

Destas probas obteranse varios resultados que nos darán luz para comezar o curso no punto de partida en que se atope a maioría do alumnado e promover actuacións e traballos individualizados e/ou colectivos para cada un ofrecidos a aqueles alumnos/as que o necesiten.

Así mesmo poderemos decidir neste momento que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (AL), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

A través dela poderemos elaborar unha descrición do grupo contestándonos entre outras a unha serie de cuestións do tipo: Número de alumnos, Funcionamento do grupo (falan moito, cambian con facilidade de actividade ...)

Que fortalezas ten no grupo en canto ao desenvolvemento de obxectivos curriculares?

Que necesidades ten o grupo e como se van abordar? (Planificación de estratexias metodolóxicas, xestión de aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas ...)

Que fortalezas se identifican no grupo en canto a aspectos competenciais?

Medidas de atención á diversidade.

Para levar a cabo un plan específico de medidas de atención á diversidade e á inclusión do alumnado e máis especificamente do alumnado con algún tipo de necesidade específica de apoio educativo (N.E.A.E.) partiremos da avaliación inicial levada a cabo nas 2 primeiras semanas do curso e descrita as súas actuacións no punto 9 desta programación anual.

Despois de elaborar a descrición do grupo unha vez realizada a avaliación inicial, deberemos recoller as necesidades individuais de cada alumno/a, así como as necesidades grupais da aula en xeral.

Neste punto podemos servirmos dunha serie de cuestións que podemos contestarnos do tipo:

Cales son os alumnos que necesitan un maior seguimento ou persoalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe? (Ter en conta aos alumnos con necesidades educativas, con altas capacidades, e outras con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar...).

Que medidas organizativas imos adoptar? (Planificación de reforzos, localización de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).

Que medidas curriculares imos adoptar? Que recursos imos empregar?

Que modelo de seguimento imos utilizar con cada un/a de eles?

Cada canto e como imos avaliar os seus progresos?

Así mesmo poderemos decidir que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (Ao)/Ao), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

Concreción dos elementos transversais.

A concreción dos elementos transversais, realizaranse a través de tódalas áreas, sempre tendo en conta as circunstancias actuais.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, quedan reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA), aprobadas por todo o Claustro de profesores/as e polo Consello Escolar do Centro

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Neste apartado pretendo promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propónse unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			

CEIP DE REFOXOS

Lengua Castellana 4ºEP

Curso 2021-22

ANA ISABEL REFOJOS ÁLVAREZ

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	4
Concreción dos obxectivos	7
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	7
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	22
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	23
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	24
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	26
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	27
Medidas de atención á diversidade.....	28
Concreción dos elementos transversais.....	28
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	29
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	29

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2021/2022.

Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/2020, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, nas que están determinadas liñas para a preparación do curso 2021/2022.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2021/2022.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021/2022.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta das Consellerías de Educación, Universidade e Formación Profesional e de Sanidade que aproban as instrucións polas que se incorporan a Declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (D.O.G nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao Protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da COVID 19 nos centros de ensino non Universitario de Galicia para o curso 2021-2022.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos mixtos: Infantil (4ºEI, 5ºEI e 6ºEI), 1º e 2º EP, 3º e 4º EP e 5º e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 nenos e 6 nena) e tendo en conta a posibilidade de que se produza a necesidade de alternar determinados períodos de docencia presencial con outros de docencia non presencial durante o curso 2021/2022, faise imprescindible establecer adaptacións no marco da organización do currículo e da metodoloxía didáctica. Todas esas medidas están establecidas na ADDENDA da presente programación.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología

El desarrollo de esta competencia en esta área curricular posibilita la familiarización con el lenguaje propio haciendo un uso adecuado de términos, expresiones y comunicación del proceso seguido en la resolución de problemas.

Los descriptores que trabajaremos fundamentalmente serán:

- Tomar conciencia de los cambios producidos por el hombre en el entorno natural y las repercusiones para la vida futura.
- Manejar los conocimientos sobre el funcionamiento de los objetos y los aparatos para solucionar problemas y comprender lo que ocurre a nuestro alrededor.
- Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos) en situaciones cotidianas.
- Aplicar las estrategias de resolución de problemas a cualquier situación problemática.
- Manejar el lenguaje matemático con precisión en cualquier contexto.
- Realizar argumentaciones en cualquier contexto con esquemas lógico-matemáticos.

Comunicación lingüística

La lectura y escritura son instrumentos fundamentales para la adquisición del conocimiento. Los alumnos deben dominar las destrezas orales y escritas, por lo que se les debe dotar de herramientas para la mejora en el aprendizaje y en los resultados.

Los descriptores que utilizaremos serán:

- Captar el sentido de las expresiones orales: órdenes, explicaciones, indicaciones, relatos...
- Manejar elementos de comunicación no verbal, normas ortográficas y gramaticales para elaborar textos.
- Respetar las normas de comunicación en cualquier contexto: turno de palabra, escucha atenta al interlocutor...
- Mantener conversaciones en otras lenguas sobre temas cotidianos en distintos contextos.
- Disfrutar con la lectura.

- Producir textos escritos de diversa complejidad para su uso en situaciones cotidianas o de asignaturas diversas.

Competencia digital

La competencia digital ayuda al alumno a desenvolverse de forma autónoma, ya que la utilización de recursos digitales conlleva una ventaja por parte del alumno porque conoce y utiliza habitualmente dichas herramientas. En esta área se hace necesario el manejo de estas herramientas para la adquisición del conocimiento.

En el área de Lengua Castellana y Literatura entrenaremos los siguientes descriptores:

- Emplear distintas fuentes para la búsqueda de información.
- Seleccionar el uso de las distintas fuentes según su fiabilidad.
- Elaborar información propia derivada de información obtenida a través de medios tecnológicos.
- Utilizar los distintos canales de comunicación audiovisual para transmitir informaciones diversas.
- Comprender los mensajes elaborados en códigos diversos.
- Manejar herramientas digitales para la construcción de conocimiento.
- Actualizar el uso de las nuevas tecnologías para mejorar el trabajo y facilitar la vida diaria.
- Aplicar criterios éticos en el uso de las tecnologías.

Conciencia y expresiones culturales

La pluralidad en la que vivimos nos obliga a conocer a fondo nuestro mundo. La perspectiva es diferente dependiendo desde dónde observemos nuestro entorno. Esta competencia nos posibilita el entendimiento de las diferentes manifestaciones culturales.

Los descriptores que entrenaremos en esta competencia son:

- Mostrar respeto hacia las obras más importantes del patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar la interculturalidad como una fuente de riqueza personal y cultural.
- Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos.
- Apreciar la belleza de las expresiones artísticas y en lo cotidiano.
- Elaborar trabajos y presentaciones con sentido estético.

Competencias sociales y cívicas

El área de Lengua Castellana y Literatura incide en la práctica de un marco de actitudes y valores tales como: el respeto a las normas de convivencia, el ejercicio activo de la ciudadanía, el desarrollo del espíritu crítico, el respeto a los derechos humanos y el pluralismo...

Los descriptores de esta competencia pueden ayudar a conseguir lo expuesto:

- Conocer y aplicar derechos y deberes de la convivencia ciudadana en el contexto de la escuela.
- Desarrollar capacidad de diálogo con los demás en situaciones de convivencia y trabajo y para la resolución de conflictos.
- Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Reconocer riqueza en la diversidad de opiniones e ideas.
- Aprender a comportarse desde el conocimiento de los distintos valores.
- Concebir una escala de valores propia y actuar conforme a ella.
- Evidenciar preocupación por los más desfavorecidos y respeto a los distintos ritmos y potencialidades.
- Involucrarse o promover acciones con un fin social.

Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor

La expresión oral y la expresión escrita son dos herramientas que no pueden faltar para entrenar diferentes habilidades de esta competencia.

En este caso, los descriptores son:

- Asumir las responsabilidades encomendadas y dar cuenta de ellas.
- Asumir riesgos en el desarrollo de las tareas o proyectos.
- Optimizar el uso de recursos materiales y personales para la consecución de objetivos.
- Mostrar iniciativa personal para iniciar o promover acciones nuevas.
- Ser constante en el trabajo superando las dificultades.
- Contagiar el entusiasmo por la tarea y confianza en las posibilidades de alcanzar objetivos.

Aprender a aprender

La metodología es un pilar importante en esta área ya que va a posibilitar todos aquellos aspectos que supongan una adquisición de vocabulario, conocimiento de la literatura, acercamiento al hábito lector...

Los descriptores que utilizaremos para entrenar esta competencia son:

- Identificar potencialidades personales como aprendiz: estilos de aprendizaje, inteligencias múltiples, funciones ejecutivas...
- Generar estrategias para aprender en distintos contextos de aprendizaje.
- Aplicar estrategias para la mejora del pensamiento crítico, creativo, emocional, interdependiente.
- Seguir los pasos establecidos y tomar decisiones sobre los pasos siguientes en función de resultados intermedios.

- Tomar conciencia de los procesos de aprendizaje.
- Evaluar la consecución de objetivos de aprendizaje.

Concreción dos obxectivos .

1. Participar en situaciones de comunicación dirigidas y espontáneas.
2. Expresarse de forma oral satisfaciendo las necesidades de comunicación en diferentes situaciones.
3. Comprender los mensajes orales.
4. Ampliar el vocabulario para la mejora de la expresión y la comunicación.
5. Comprender y memorizar diferentes tipos de textos.
6. Producir textos orales y sencillos relacionados con el ámbito cotidiano del alumno.
7. Utilizar el lenguaje oral para comunicarse.
8. Valorar los medios de comunicación social como instrumento de aprendizaje.
9. Leer y comprender distintos tipos de textos acordes a su edad.
10. Utilizar estrategias para la comprensión de textos.
11. Utilizar las TIC como medio para la lectura y comprensión de textos y para la realización de ejercicios.
12. Trabajar el Plan Lector para fomentar el gusto por la lectura.
13. Producir textos escritos de acuerdo con modelos sencillos.
14. Utilizar la lengua de forma oral y escrita.
15. Utilizar el diccionario como recurso.
16. Elaborar proyectos individuales o colectivos sobre diferentes temas del área.
17. Favorecer el pensamiento crítico.
18. Trabajar el plan de escritura para la mejora de la eficacia escritora y fomentar la creatividad.
19. Utilizar las TIC para presentar sus producciones.
20. Identificar los componentes básicos de una situación comunicativa.
21. Aplicar los conocimientos sobre la lengua para resolver problemas de comprensión de textos orales y escritos.
22. Conocer y aplicar las normas ortográficas y utilizarlas con corrección en los textos.
23. Reconocer e identificar los elementos de la frase: sujeto-predicado y su relación.
24. Reconocer la realidad plurilingüe de España.

25. Utilizar los textos literarios como fuente de disfrute y enriquecimiento.
26. Integrar la lectura expresiva y la comprensión de textos.
27. Utilizar las bibliotecas de aula y de centro para obtener información y disfrutar de la lectura.
28. Elaborar textos sencillos siguiendo patrones.
29. Identificar y corregir en textos orales y sencillos rasgos y expresiones que manifiesten discriminación.
30. Participar en dramatizaciones de textos literarios adaptados a la edad.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T T T			Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	C.C.
			1	2	3		
Bloque 1: Comunicación oral: Falar e escoitar							
LC-B1.1	4º-LCB1.1.1 - Expresa ideas, pensamentos, opinións, sentimentos con certa claridade. Peso: 1.27%	Expresa ideas, pensamentos, opinións, sentimentos con certa claridade.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CAA CSC
LC-B1.1	4º-LCB1.1.2 - Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, participación respectuosa. Peso: 1.27%	Aplica as normas sociocomunicativas: escoita atenta, espera de quendas, participación respectuosa.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CAA CSC
LC-B1.2	4º-LCB1.2.1 - Integra recursos verbais e non verbais para comunicarse nas interaccións orais, dándolle valor complementario a estes. Peso: 1.27%	Integra recursos verbais e non verbais para comunicarse nas interaccións orais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
LC-B1.2	4º-LCB1.2.2 - Exprésase cunha	Exprésase cunha pronunciación e	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,	CCL

pronunciación e unha dicción correctas: articulación, ritmo, entoación.

unha dicción correctas: articulación, ritmo, entoación.

INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),

Peso: 1.27%

4º-LCB1.3.1 - Participa activamente e con coherencia na secuencia das súas ideas en diversas situación de comunicación: - diálogos - exposicións orais segundo modelo e guiadas, con axuda, cando cumpra, das tecnoloxías da información e comunicación.

Participa activamente e con coherencia na secuencia das súas ideas en diversas situación de comunicación: diálogos e exposicións orais.

X X X

PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),

CCL
CD
CAA
CSC
CSIEE

LC-B1.3

Peso: 1.27%

4º-LCB1.3.2 - Participa activamente nas tarefas de aula, cooperando en situación de aprendizaxe compartida.

Participa activamente nas tarefas de aula, cooperando en situación de aprendizaxe compartida.

X X X

PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),

CCL
CAA
CSC
CSIEE

LC-B1.3

Peso: 1.27%

4º-LCB1.4.1 - Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.

Utiliza o vocabulario axeitado a súa idade para expresarse con progresiva precisión nos diferentes contextos de comunicación.

X X X

PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),

CCL

LC-B1.4

Peso: 1.27%

4º-LCB1.4.2 - Diferencia polo contexto o significado de correspondencias fonema-grafía idénticas en textos significativos.

Diferencia polo contexto o significado de correspondencias fonema-grafía idénticas en textos significativos.

X X X

PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

CCL

LC-B1.4

Peso: 1.27%

LC-B1.5	<p>4º-LCB1.5.1 - Comprende de forma global a información xeral de textos orais de uso habitual, do ámbito escolar e social, identifica o tema e selecciona as ideas principais.</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Identifica o tema e selecciona as ideas principais de textos orais de uso habitual do ámbito escolar e social.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL CAA
LC-B1.5	<p>4º-LCB1.5.2 - Recoñece a tipoloxía de textos orais sinxelos de diversa tipoloxía atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Recoñece a tipoloxía de textos orais sinxelos atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL CAA
LC-B1.5	<p>4º-LCB1.5.3 - Responde preguntas correspondentes á comprensión literal.</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Responde preguntas correspondentes á comprensión literal.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL
LC-B1.5	<p>4º-LCB1.5.4 - Utiliza a información recollida para levar a cabo diversas actividades en situación de aprendizaxe individual ou colectiva.</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Utiliza a información recollida para levar a cabo diversas actividades en situacións de aprendizaxe individual ou colectiva.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL CAA CSC CSIEE
LC-B1.6	<p>4º-LCB1.6.1 - Reproduce de memoria breves textos literarios ou non literarios axeitados aos seus gustos e intereses.</p>	<p>Reproduce de memoria breves textos literarios ou non literarios axeitados aos seus gustos e intereses.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CCL CAA CCEC

	Peso: 1.27%						
LC-B1.7	4º-LCB1.7.1 - Elabora, imitando modelos, textos orais breves e sinxelos atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	Elabora, imitando modelos, textos orais breves e sinxelos atendendo á forma da mensaxe (descritivos, narrativos, dialogados, expositivos) e á súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos).	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE		
	Peso: 1.27%						
LC-B1.7	4º-LCB1.7.2 - Organiza o discurso axeitándose aos diferentes modos discursivos (narrar, expoñer, describir e dialogar)	Organiza o discurso axeitándose aos diferentes modos discursivos (narrar, expoñer, describir e dialogar)	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE		
	Peso: 1.26%						
LC-B1.8	4º-LCB1.8.1 - Emprega de xeito efectivo a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita, recollida de datos, pregunta e repregunta.	Emprega a linguaxe oral para comunicarse e aprender: escoita, recollida de datos, pregunta e repregunta.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA CSC CSIEE		
	Peso: 1.27%						
LC-B1.9	4º-LCB1.9.1 - Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para recoller información	Utiliza de xeito guiado os medios audiovisuais e dixitais para recoller información	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CD CAA		
	Peso: 1.26%						
LC-B1.9	4º-LCB1.9.2 - Transforma en noticias feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.	Transforma en noticias feitos cotiás próximos á súa realidade, imitando modelos.	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC		
	Peso: 1.27%						

LC-B1.9	4º-LCB1.9.3 - Resume de forma global entrevistas, noticias e debates infantís procedentes dos medios de comunicación.	Resume de forma global entrevistas e noticias procedentes dos medios de comunicación.	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CD CAA CSC
	Peso: 1.26%				

Bloque 2: Comunicación escrita: ler

LC-B2.1	4º-LCB2.1.1 - Le en silencio e en voz alta, sen dificultade e con certa expresividade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade	Le en silencio e en voz alta, con certa expresividade, diferentes tipos de textos apropiados á súa idade	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL
	Peso: 1.27%				

LC-B2.2	4º-LCB2.2.1 - Distingue, de forma xeral, entre as diversas tipoloxías textuais en textos do ámbito escolar e social.	Distingue, de forma xeral, entre as diversas tipoloxías textuais en textos do ámbito escolar e social.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA
	Peso: 1.26%				

LC-B2.2	4º-LCB2.2.2 - Resume textos lidos, de diferente tipoloxía, adecuados a súa idade e reflectindo a estrutura e destacando as ideas principais.	Resume textos lidos, de diferente tipoloxía, destacando as ideas principais.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA
	Peso: 1.27%				

LC-B2.3	4º-LCB2.3.1 - Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións redundantes.	Formula hipóteses sobre o contido do texto a partir do título e das ilustracións .	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA
	Peso: 1.26%				

LC-B2.3	4º-LCB2.3.2 - Identifica as palabras clave dun texto.	Identifica as palabras clave dun texto.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,	CCL CAA
---------	---	---	-------	--	------------

	Peso: 1.27%				INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	
LC-B2.3	4º-LCB2.3.3 - Activa coñecementos previos axudándose deles para comprender un texto. Peso: 1.26%	Activa coñecementos previos axudándose deles para comprender un texto.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA
LC-B2.3	4º-LCB2.3.4 - Relaciona de xeito global, a información contida nos gráficos e ilustracións coa información que aparece no texto. Peso: 1.27%	Relaciona a información contida nos gráficos e ilustracións coa información que aparece no texto.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CMCT CCA
LC-B2.3	4º-LCB2.3.5 - Interpreta mapas conceptuais sinxelos. Peso: 1.26%	Interpreta mapas conceptuais sinxelos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CCA
LC-B2.3	4º-LCB2.3.6 - Iníciase na utilización autónoma do dicionario en distintos soportes, no seu traballo escolar. Peso: 1.27%	Iníciase na utilización autónoma do dicionario en distintos soportes, no seu traballo escolar.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CCA
LC-B2.4	4º-LCB2.4.1 - Dedicar un tempo semanal para a lectura voluntaria de diferentes textos. Peso: 1.26%	Dedicar un tempo semanal para a lectura voluntaria de diferentes textos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL
LC-B2.5	4º-LCB2.5.1 - Consulta, de xeito guiado, de diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información para realizar traballos individuais ou en grupo. Peso: 1.27%	Consulta, de xeito guiado, de diferentes fontes bibliográficas e textos en soporte informático para obter información para realizar traballos individuais ou en grupo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CD CAA

LC-B2.5	<p>4º-LCB2.5.2 - Localiza na biblioteca de aula e centro lecturas axeitadas ao seu gusto persoal e intereses, aplicando as normas básicas de funcionamento da mesma.</p> <p>Peso: 1.26%</p>	<p>Localiza na biblioteca de aula e centro lecturas axeitadas aos seus intereses, aplicando as normas básicas de funcionamento da mesma.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CCL CD CAA
LC-B2.5	<p>4º-LCB2.5.3 - Identifica o argumento de lecturas realizadas dando conta dalgunhas referencias bibliográficas: autor ou autora e xénero.</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Identifica o argumento de lecturas realizadas dando conta do autor e xénero.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CCL CAA
LC-B2.6	<p>4º-LCB2.6.1 - Coida, conserva e organiza os seus libros.</p> <p>Peso: 1.26%</p>	<p>Coida, conserva e organiza os seus libros.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CCL CSC
LC-B2.7	<p>4º-LCB2.7.1 - Diferenza entre información e publicidade.</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Diferenza entre información e publicidade.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as,</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),</p>	CCL CAA CSC
LC-B2.7	<p>4º-LCB2.7.2 - Formula hipótese sobre a finalidade de textos de tipoloxía evidente a partir da súa estrutura e dos elementos lingüísticos e non lingüísticos.</p> <p>Peso: 1.26%</p>	<p>Formula hipótese sobre a finalidade de textos de tipoloxía evidente a partir da súa estrutura e das ilustracións.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CCL CAA CSC
LC-B2.8	<p>4º-LCB2.8.1 - Utiliza as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.</p>	<p>Utiliza as Tecnoloxías da Información e Comunicación para a procura e tratamento guiado da información.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL CD CAA

Peso: 1.26%

Bloque 3: Comunicación escrita: escribir

LC-B3.1	<p>4º-LCB3.1.1 - Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelo do ámbito escolar e social: atendendo á forma da mensaxe (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos) diarios, cartas, correos electrónicos, noticias, contos, folletos informativos, narracións, textos científicos, anuncios publicitarios, receitas, instrucións, normas.</p>	<p>Escribe, en diferentes soportes, textos sinxelos do ámbito escolar e social: atendendo á forma da mensaxe (descriptivos, narrativos, dialogados, expositivos) e a súa intención comunicativa (informativos, literarios e prescritivos) .</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	<p>CCL CD CAA</p>
---------	---	---	--------------	---	---------------------------

Peso: 1.27%

LC-B3.1	<p>4º-LCB3.1.2 - Escribe textos, organizando as ideas utilizando elementos de cohesión básicos e respectando as normas gramaticais e ortográficas básicas</p>	<p>Escribe textos, organizando as ideas utilizando elementos de cohesión básicos e respectando as normas gramaticais e ortográficas básicas (br/bl, mb/mp e gue/gui,...)</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	<p>CCL CAA CSIEE</p>
---------	---	--	--------------	---	------------------------------

Peso: 1.26%

LC-B3.1	<p>4º-LCB3.1.3 - Elabora e presenta, de forma guiada, un informe sinxelo, utilizando soporte papel e informático sobre tarefas ou proxectos realizados.</p>	<p>Elabora e presenta, de forma guiada, un informe sinxelo, utilizando soporte papel e informático sobre tarefas ou proxectos realizados.</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	<p>CCL CD CAA CSIEE</p>
---------	---	---	--------------	---	-------------------------------------

Peso: 1.27%

LC-B3.1	<p>4º-LCB3.1.4 - Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza:</p>	<p>Presenta os seus textos con caligrafía clara e limpeza: evitando riscos,</p>	<p>X X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica</p>	<p>CCL CAA</p>
---------	--	---	--------------	--	--------------------

	evitando riscos, inclinación de liñas etc.	inclinación de liñas etc.		(10%),	
	Peso: 1.26%				
LC-B3.2	4º-LCB3.2.1 - Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	Valora a súa propia produción escrita, así como a produción escrita dos seus compañeiros.	X X X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CSC
	Peso: 1.27%				
LC-B3.3	4º-LCB3.3.1 - Pon interese e esforzase por escribir correctamente	Esfórzase por escribir correctamente	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC
	Peso: 1.26%				
LC-B3.3	4º-LCB3.3.2 - Reproduce textos ditados.	Reproduce textos ditados.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL
	Peso: 1.27%				
LC-B3.4	4º-LCB3.4.1 - Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	Emprega, de xeito guiado e segundo modelos, estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE
	Peso: 1.26%				
LC-B3.4	4º-LCB3.4.2 - Utiliza, para escribir textos sinxelos, borradores que amosan: a xeración e selección de ideas, a revisión ortográfica e a secuencia coherente do escrito.	Utiliza borradores para escribir textos sinxelos.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE
	Peso: 1.27%				
LC-B3.5	4º-LCB3.5.1 - Elabora gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de forma guiada.	Elabora gráficas sinxelas a partir de datos obtidos de forma guiada.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA
	Peso: 1.26%				

LC-B3.5	4º-LCB3.5.2 - Elabora con creatividade textos breves do seu interese: contos, anuncios, rimas, cancións, cómics, carteis, ilustrándoos para facilitar a súa comprensión ou mellorar a súa presentación.	Elabora con creatividade textos breves do seu interese, ilustrándoos para facilitar a súa comprensión ou mellorar a súa presentación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CD CAA CSIEE
	Peso: 1.26%						
LC-B3.6	4º-LCB3.6.1 - Exprésase por escrito, utilizando de xeito habitual, unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas.	Exprésase por escrito, utilizando de xeito habitual, unha linguaxe non sexista.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CL CSC
	Peso: 1.27%						
LC-B3.7	4º-LCB3.7.1 - Usa con axuda Internet e as Tecnoloxías da Información e da Comunicación para escribir, presentar os textos e buscar información, buscar imaxes, crear táboas e gráficas etc.	Usa con axuda Internet e as Tecnoloxías da Información e da Comunicación para escribir, presentar os textos, buscar información e buscar imaxes	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CD CAA CSIEE
	Peso: 1.26%						
LC-B3.8	4º-LCB3.8.1 - Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.	Produce os textos establecidos no plan de escritura axeitados á súa idade e nivel.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE
	Peso: 1.26%						

Bloque 4: Coñecemento da lingua

LC-B4.1	4º-LCB4.1.1 - Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar	Coñece e recoñece as categorías gramaticais pola súa función na lingua: presentar ao nome, substituír ao nome, expresar características do nome, expresar accións ou estados.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL
---------	--	---	---	---	---	--	-----

accións ou estados.

Peso: 1.27%

LC-B4.1	4º-LCB4.1.2 - Utiliza con corrección os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo dos verbos ao producir textos orais e escritos.	Utiliza os tempos simples e compostos nas formas persoais e non persoais do modo indicativo e subxuntivo dos verbos ao producir textos orais e escritos.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL
---------	---	--	-------	--	-----

Peso: 1.26%

LC-B4.1	4º-LCB4.1.3 - Diferenza familias de palabras.	Diferenza familias de palabras.	X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CCL
---------	---	---------------------------------	-----	---	-----

Peso: 1.27%

LC-B4.2	4º-LCB4.2.1 - Coñece, recoñece e usa sinónimos, antónimos, polisémicos ou frases feitas na expresión oral e escrita.	Coñece, recoñece e usa sinónimos, antónimos e polisémicos na expresión oral e escrita.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CCL
---------	--	--	-------	---	-----

Peso: 1.26%

LC-B4.2	4º-LCB4.2.2 - Recoñece prefixos e sufixos e é capaz de crear palabras derivadas.	Recoñece prefixos e sufixos e é capaz de crear palabras derivadas.	X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CCL
---------	--	--	-----	---	-----

Peso: 1.27%

LC-B4.2	4º-LCB4.2.3 - Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto.	Identifica e clasifica os diferentes tipos de palabras nun texto: substantivos, adxectivos, determinantes, cuantificadores, pronomes, verbos e preposicións.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CCL
---------	---	--	-------	---	-----

Peso: 1.26%

LC-B4.2	4º-LCB4.2.4 - Utiliza diversos conectores básicos entre oracións ao producir textos orais e escritos.	Utiliza diversos conectores básicos: preposicións e conxuncións (y, e, ni, que) entre oracións ao producir textos	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p>	CCL
---------	---	---	-------	--	-----

		oraís e escritos.			
	Peso: 1.26%				
LC-B4.2	4º-LCB4.2.5 - Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado. Peso: 1.27%	Recoñece a oración simple, distingue suxeito e predicado	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL
LC-B4.3	4º-LCB4.3.1 - Iníciase no coñecemento da estrutura do dicionario e no seu uso para buscar o significado de diferentes tipos palabras. Peso: 1.26%	Iníciase no coñecemento da estrutura do dicionario e no seu uso	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA
LC-B4.3	4º-LCB4.3.2 - Selecciona a acepción correcta segundo o contexto de entre as varias que lle ofrece o dicionario. Peso: 1.27%	Selecciona a acepción correcta segundo o contexto de entre as varias que lle ofrece o dicionario.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA
LC-B4.3	4º-LCB4.3.3 - Utiliza as normas ortográficas básicas nas súas producións escritas. Peso: 1.26%	Utiliza as normas ortográficas básicas nas súas producións escritas (mb,mp,br,bl,ge/gi, je/ji, hie/hue, sílabas bu/bur/bus, verbo haber e terminacións verbais -aba ...)	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
LC-B4.4	4º-LCB4.4.1 - Utiliza as diferentes clases de palabras para elaborar o discurso. Peso: 1.27%	Utiliza as diferentes clases de palabras para elaborar o discurso.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA
LC-B4.4	4º-LCB4.4.2 - Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e de número na expresión oral e escrita. Peso: 1.26%	Utiliza correctamente as normas de concordancia de xénero e de número.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL

LC-B4.4	4º-LCB4.4.3 - Aplica as normas de acentuación e clasifica as palabras dun texto. Peso: 1.27%	Aplica, con axuda, as normas de acentuación e clasifica as palabras dun texto.	X X X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL
LC-B4.4	4º-LCB4.4.4 - Usa os signos de puntuación ao producir textos escritos. Peso: 1.26%	Usa os signos de puntuación (punto, coma nas enumeracións, signos de exclamación e interrogación) ao producir textos escritos.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
LC-B4.4	4º-LCB4.4.5 - Aplica as normas de uso da til nos seus textos escritos. Peso: 1.27%	Coñece as normas de uso da til .	X X X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL
LC-B4.4	4º-LCB4.4.6 - Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias. Peso: 1.26%	Utiliza unha sintaxe básica nas producións escritas propias.	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
LC-B4.5	4º-LCB4.5.1 - Utiliza distintos programas educativos dixitais e outros recursos didácticos ao seu alcance e propios da súa idade como apoio e reforzo da aprendizaxe. Peso: 1.27%	Utiliza de forma guiada distintos programas educativos dixitais	X X X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CD CAA
LC-B4.6	4º-LCB4.6.1 - Valora a variedade lingüística de España. Peso: 1.26%	Valora a variedade lingüística de España.	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CSC
LC-B4.7	4º-LCB4.7.1 - Compara aspectos (gráficos, sintácticos e léxicos) das linguas que coñece Peso: 1.27%	Compara aspectos das linguas que coñece.	X X X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CSC

Bloque 5: Educación Literaria

LC-B5.1	<p>4º-LCB5.1.1 - Valora de forma global, as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos.</p> <p>Peso: 1.26%</p>	<p>Valora de forma global, as características fundamentais de textos literarios narrativos, poéticos e dramáticos.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CCEC</p>
LC-B5.2	<p>4º-LCB5.2.1 - Realiza lecturas guiadas e comentadas de textos narrativos de tradición oral, literatura infantil, adaptacións de obras clásicas e literatura actual.</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Realiza lecturas guiadas e comentadas de textos narrativos.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CCEC</p>
LC-B5.2	<p>4º-LCB5.2.2 - Interpreta, intuitivamente, a linguaxe figurada en textos literarios.</p> <p>Peso: 1.26%</p>	<p>Interpreta, intuitivamente, a linguaxe figurada en textos literarios.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CAA</p>
LC-B5.3	<p>4º-LCB5.3.1 - Distingue algúns recursos retóricos básicos propios dos poemas</p> <p>Peso: 1.27%</p>	<p>Distingue, con axuda, algúns recursos retóricos básicos (rima) propios dos poemas</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CCEC</p>
LC-B5.3	<p>4º-LCB5.3.2 - Utiliza, de xeito guiado, comparacións, aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios.</p> <p>Peso: 1.26%</p>	<p>Utiliza, de xeito guiado aumentativos, diminutivos e sinónimos en textos literarios.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CCEC</p>
LC-B5.4	<p>4º-LCB5.4.1 - Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos, poemas, cancións e sinxelas obras teatrais) a partir de pautas ou modelos dados.</p>	<p>Crea, con axuda, sinxelos textos literarios (contos e poemas) a partir de pautas ou modelos dados.</p>	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CAA CSIEE CCEC</p>

	Peso: 1.27%				
LC-B5.5	4º-LCB5.5.1 - Memoriza e reproduce sinxelos textos orais adecuados á súa idade: contos, poemas, cancións.	Memoriza e reproduce sinxelos textos orais adecuados á súa idade: contos, poemas, cancións.	X	X	X
	Peso: 1.26%				
LC-B5.6	4º-LCB5.6.1 - Realiza dramatizacións individualmente e en grupo de textos literarios axeitados á súa idade.	Realiza dramatizacións en grupo de textos literarios axeitados á súa idade.	X	X	X
	Peso: 1.26%				
LC-B5.7	4º-LCB5.7.1 - Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	Valora a literatura en calquera lingua, especialmente en lingua galega, como vehículo de comunicación e como recurso de gozo persoal.	X	X	X
	Peso: 1.27%				

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

En concreto en el área de Lengua Castellana y Literatura:

Los alumnos han de iniciarse en la utilización del lenguaje como instrumento de comunicación oral y escrita, de representación, interpretación y comprensión de la realidad. Necesitamos dotar al alumnado de herramientas para que puedan desenvolverse en múltiples contextos dominando la lengua oral y escrita de forma funcional.

Debemos de tener en cuenta que cada alumno parte de unas fortalezas individuales que hay que seguir desarrollando. Estas fortalezas nos ayudarán a definir la predominancia de cada una de sus inteligencias, por lo que las tareas a realizar estarán pensadas desde la **teoría de las**

inteligencias múltiples como posibilidad para que todo el alumnado llegue a comprender aquellos contenidos que necesita adquirir para alcanzar los objetivos de aprendizaje.

En esta área los alumnos se inician en el desarrollo de las habilidades del lenguaje, por ello, deberán manejar diferentes destrezas que impliquen el **trabajo en grupo colaborativo** como una forma de entrenar la capacidad empática de ponerse en el lugar de otras personas y saber expresar en función del contexto y la intención comunicativa lo que puede suceder en situaciones reales y cotidianas.

Los contenidos del área de Lengua Castellana están organizados alrededor de unos conceptos fundamentales vinculados a **contexto real**; por ello será importante trabajar la parte competencial de forma que el conocimiento se transforme en acción y se pueda aplicar a proyectos reales cercanos al alumnado

Materials e recursos didácticos que se van utilizar.

Usaremos os materiais seguintes:

- Libro do alumno para cada área.
- Recursos multimedia.
- Recursos fotocopiados con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Cadernos complementarios ao libro do alumno.
- Cartaces e murais.
- A biblioteca do centro para a procura de información.
- As TICS para a procura de información e elaboración de traballos.
- A pantalla dixital.
- O entorno social do colexio: Familias da comunidade escolar, asociacións veciñais, comunidades de montes, concello...
- Publicacións sobre os distintos temas.
- Libros de narrativa relacionados cos temas tratados.
- Materiais e recursos aportados polo alumnado: investigacións persoais, fotografías, vídeos caseiros ....
- O entorno natural do colexio: Poza das rás, invernadoiro, horto escolar, xardín botánico....
- Materiais de laboratorio.
- Materiais para a realización de traballos artísticos.
- Os instrumentos musicais da aula de música.

Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Bloque 1. Comunicación oral: hablar y escuchar.

1. Expresarse oralmente en situaciones comunicativas propias de la vida escolar, participando en conversaciones que traten temas cotidianos.
2. Participar en encuestas o entrevistas, utilizando estrategias y expresiones adecuadas, expresando su opinión personal.
3. Producir y presentar mensajes verbales y no verbales utilizando estrategias, habilidades y normas adecuadas a diferentes situaciones de comunicación.
4. Expresar y producir textos orales sencillos según su tipología: narrativos, descriptivos, informativos, instructivos y argumentativos.
5. Comprender el sentido y las características de los textos orales según su tipología, reconociendo las ideas principales, deduciendo el significado de las palabras por su contexto y ampliando su vocabulario.
6. Memorizar, crear y reproducir cuentos, historias, textos sencillos cercanos a sus gustos e intereses, representando pequeñas obras de teatro con ayuda de los recursos expresivos lingüísticos y no lingüísticos de su cuerpo.

Bloque 2. Comunicación escrita: leer.

1. Leer en voz alta diferentes textos, con fluidez y entonación adecuada.
2. Comprender distintos tipos de textos adaptados a la edad y utilizando la lectura como medio para ampliar el vocabulario y fijar la ortografía correcta.
3. Leer en silencio diferentes textos valorando el progreso en la velocidad y la comprensión.
4. Aplicar estrategias de lectura para la comprensión interpretación de textos escritos integrando los tres momentos del proceso lector: antes de la lectura, durante la lectura y después de la lectura.
5. Leer, comprender, interpretar y valorar textos orales propios del ámbito personal y familiar, ámbito escolar y ámbito social, captando su sentido global, identificando la información relevante, extrayendo informaciones concretas, realizando inferencias, determinando la actitud del hablante y valorando algunos aspectos de su forma y su contenido.
6. Manifestar una actitud crítica ante la lectura de cualquier tipo de textos u obras literarias a través de una lectura reflexiva que permita identificar posturas de acuerdo o desacuerdo respetando en todo momento las opiniones de los demás.
7. Utilizar los diccionarios, la biblioteca del centro y las Tecnologías de la Información y Comunicación como fuente de obtención de información.

8. Leer por propia iniciativa diferentes tipos de textos.
9. Llevar a cabo el plan lector que dé respuesta a una planificación sistemática de mejora de la eficacia lectora y fomente el gusto por la lectura.

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

1. Utilizar la lengua, de forma oral y escrita, para formular y responder a preguntas, narrar historias y expresar sentimientos, experiencias y opiniones.
2. Producir textos con diferentes intenciones comunicativas con coherencia, respetando su estructura y aplicando las reglas ortográficas, cuidando la caligrafía, el orden y la presentación.
3. Aplicar todas las fases del proceso de escritura en la producción de textos escritos de distinta índole: planificación, textualización, revisión y reescritura, utilizando esquemas y mapas conceptuales, aplicando estrategias de tratamiento de la información, redactando sus textos con claridad, precisión y corrección, revisándolos para mejorarlos y evaluando, con la ayuda de guías, las producciones propias y ajenas.
4. Utilizar el diccionario como recurso para resolver dudas sobre la lengua, el uso o la ortografía de las palabras.
5. Elaborar proyectos individuales o colectivos sobre diferentes temas del área.
6. Buscar una mejora progresiva en el uso de la lengua, explorando cauces que desarrollen la sensibilidad, la creatividad y la estética.
7. Favorecer a través del lenguaje la formación de un pensamiento crítico que impida discriminaciones y prejuicios.
8. Llevar a cabo el plan de escritura que dé respuesta a una planificación sistemática de mejora de la eficacia escritora y fomente la creatividad.
9. Utilizar las TIC de modo eficiente y responsable para presentar sus producciones.

Bloque 4. Conocimiento de la lengua.

1. Identificar los componentes básicos de cualquier situación comunicativa.
2. Aplicar los conocimientos sobre la lengua para resolver problemas de comprensión de textos orales y escritos y para la composición y revisión progresivamente autónoma de los textos propios y ajenos, utilizando la terminología gramatical necesaria para la explicación de los diversos usos de la lengua.
3. Conocer y aplicar las normas ortográficas y utilizarlas con corrección en los textos escritos ajustando progresivamente su producción en situaciones reales de comunicación escrita a las convenciones establecidas.

4. Comprender, explicar y valorar las relaciones semánticas que se establecen entre las palabras.
5. Reconocer e identificar los elementos de la frase, sujeto y predicado, y su relación.
6. Reconocer la realidad plurilingüe de España valorándola como una riqueza de nuestro patrimonio histórico y cultural.

Bloque 5. Educación literaria.

1. Apreciar el valor de los textos literarios y utilizar la lectura como fuente de disfrute e información y considerarla como un medio de aprendizaje y enriquecimiento personal de máxima importancia.
2. Integrar la lectura expresiva y la comprensión e interpretación de textos literarios narrativos, líricos y dramáticos en la práctica escolar, diferenciando las principales convenciones formales de los géneros.
3. Utilizar las bibliotecas de aula y de centro para obtener información y disfrutar de la lectura de obras literarias apropiadas.
4. Elaborar textos sencillos, siguiendo patrones característicos, empleando de forma coherente la lengua escrita y la imagen.
5. Identificar y corregir, en textos orales y escritos, los rasgos y expresiones que manifiesten discriminación social, cultural, étnica y de género.
6. Participar con interés en dramatizaciones de textos literarios, orales y escritos, adaptados a la edad y de producciones propias o de los compañeros, utilizando adecuadamente los recursos básicos de los intercambios orales y de la técnica teatral.

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

En cada avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación del traballo competencial	30
Probas de avaliación escritas	30
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	40

Calificación total	

A final de curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1. ^a Avaliación	30
2. ^a Avaliación	30
3. ^a Avaliación	40
Calificación total	

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Entre as dúas primeiras semanas de clase levarán a cabo diferentes observacións e probas de avaliación inicial para, a través delas, comprobar o nivel de competencias curriculares que cada alumno posúe despois do verán.

As mesmas consistirán na realización de diferentes exercicios de recordo dos contidos e procedementos máis importantes traballados no curso anterior, que potencien a aprendizaxe das competencias craves determinadas na LOMCE.

Destas probas obteranse varios resultados que nos darán luz para comezar o curso no punto de partida en que se atope a maioría do alumnado e promover actuacións e traballos individualizados e/ou colectivos para cada un ofrecidos a aqueles alumnos/as que o necesiten.

Así mesmo poderemos decidir neste momento que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (AL), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

A través dela poderemos elaborar unha descrición do grupo contestándonos entre outras a unha serie de cuestións do tipo: Número de alumnos, Funcionamento do grupo (falan moito, cambian con facilidade de actividade ...)

Que fortalezas ten no grupo en canto ao desenvolvemento de obxectivos curriculares?

Que necesidades ten o grupo e como se van abordar? (Planificación de estratexias metodolóxicas, xestión de aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas ...)

Que fortalezas se identifican no grupo en canto a aspectos competenciais?

Medidas de atención á diversidade.

Para levar a cabo un plan específico de medias de atención á diversidade e á inclusión do alumnado e máis especificamente do alumnado con algún tipo de necesidade específica de apoio educativo (N.E.A.E.) partiremos da avaliación inicial levada a cabo nas 2 primeiras semanas do curso e descrita as súas actuacións no punto 9 desta programación anual.

Despois de elaborar a descrición do grupo unha vez realizada a avaliación inicial, deberemos recoller as necesidades individuais de cada alumno/a, así como as necesidades grupais da aula en xeral.

Neste punto podemos servirmos dunha serie de cuestións que podemos contestarnos do tipo:

Cales son os alumnos que necesitan un maior seguimento ou persoalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe? (Ter en conta aos alumnos con necesidades educativas, con altas capacidades, e outras con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar...).

Que medidas organizativas imos adoptar? (Planificación de reforzos, localización de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).

Que medidas curriculares imos adoptar? Que recursos imos empregar?

Que modelo de seguimento imos utilizar con cada un/a de eles?

Cada canto e como imos avaliar os seus progresos?

Así mesmo poderemos decidir que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (Ao)/Ao), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

Concreción dos elementos transversais.

A concreción dos elementos transversais, realizaranse a través de tódalas áreas, sempre tendo en conta as circunstancias actuais.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, quedan reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA), aprobadas por todo o Claustro de profesores/as e polo Consello Escolar do Centro

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Neste apartado pretendo promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propónse unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			

CEIP DE REFOXOS

Lingua Galega 4ºEP

Curso 2021-22

ANA ISABEL REFOJOS ÁLVAREZ

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	3
Concreción dos obxectivos	7
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	8
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	29
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	30
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	30
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	33
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	33
Medidas de atención á diversidade.....	33
Concreción dos elementos transversais.....	33
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	33
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	33

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2021/2020.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021/2022.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta das Consellerías de Educación, Universidade e Formación Profesional e de Sanidade que aproban as instrucións polas que se incorporan a Declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (D.O.G nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao Protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da COVID 19 nos centros de ensino non Universitario de Galicia para o curso 2021-2022.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos mixtos: Infantil (4ºEI, 5ºEI e 6ºEI), 1º e 2º EP, 3º e 4º EP e 5º e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 nenos e 6 nenas) e tendo en conta a excepción da posibilidade de que se produza a necesidade de alternar determinados períodos de docencia presencial con outros de docencia non presencial durante o curso 2021/2022, faise imprescindible establecer adaptacións no marco da organización do currículo e da metodoloxía didáctica. Todas esas medidas están establecidas na ADDENDA da presente programación.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia nesta área curricular permítenos utilizar, interpretar e expresar con claridade situacións cotiás contendo elementos matemáticos. Así mesmo, ofrece a posibilidade real de utilizar a actividade matemática en contextos variados para poder desenvolver así a utilización da linguaxe como instrumento para poder comunicarse e expresarse a diferentes niveis.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co contorno natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no contorno natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais acerca da visión social sobre a estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

A expresión oral e a expresión escrita requiren dun adestramento en cada unha das áreas. De forma sistemática procuraremos adestrar polo menos un descriptor en cada unha das unidades didácticas.

Debido ao carácter da área, trataremos de que adquiran as destrezas comunicativas no uso da lingua. Será unha prioridade dotar o alumnado de estratexias que favorezan unha correcta aprendizaxe e que lle aseguren un manexo efectivo nas situacións cotiás e en diferentes contextos nos que se encontre.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Gozar coa lectura.
- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.

- • Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
- Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou de materias diversas.

Competencia dixital

Ser competente na utilización das Tecnoloxías da Información e a Comunicación como instrumento de traballo intelectual inclúe utilízalas na súa dobre función de transmisoras e xeradoras de información e coñecemento. Dende esta área faise necesario o manexo de ferramentas dixitais para a adquisición de información transformándoa en coñecemento.

Na área de Lingua Galega e Literatura adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Conciencia e expresións culturais

A través da lingua, podemos coñecer o mundo no que vivimos, o ámbito que nos rodea e os seus cambios, polo que esta competencia nos pode dar unha visión diferente dende a perspectiva das diferentes manifestacións culturais e a forma de expresión artística.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións dende códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

A área de Lingua Galega e Literatura pídennos desenvolver unha serie de actitudes e valores que nos van levar a saber desenvolvernos na sociedade na que vivimos. Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse dende o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

A área de Lingua Galega e Literatura esixe un proceso de ensino-aprendizaxe activo. O enfoque comunicativo radica na necesidade de utilizar a lingua. Será necesario iniciar o alumnado en adestrar diferentes habilidades de emprendemento como unha forma de consolidar as diferentes ferramentas para comunicarse.

Neste caso, os descritores que cómpre adestrar son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos grupais a intereses persoais.
- Encontrar posibilidades no ámbito que outros non ven.
- Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou proxectos.
- Actuar con responsabilidade social e sentido ético no traballo.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender supón dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continuar aprendendo de xeito cada vez máis eficaz e autónomo de acordo a

aquilo que nos formulamos. Nesta área vese a necesidade de traballar de forma explícita a confianza nun mesmo para poder traballar cos outros e o gusto por aprender.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia son:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Concreción dos obxectivos .

- Comprender textos orais e escritos para obter, procesar e compartir información, mantendo a atención e unha actitude crítica.
- escoitar, reproducir e representar expresións da linguaxe oral tradicional (adiviñas, cancións, contos, trabalinguas, etc.) e valorar estas expresións como un feito cultural enriquecedor.
- Expresarse oralmente e por escrito axeitadamente en diferentes ámbitos, adecuando a forma de expresión á situación e á intención comunicativa.
- escoitar e relatar experiencias presentes e pasadas, respectando os aspectos normativos da lingua.
- Expresar con claridade, ordenadamente e mediante os mecanismos de cohesión necesarios: vivencias, ideas, observacións, sentimentos, etc.
- Valorar e aceptar as achegas propias e as dos demais, respectando as normas do intercambio comunicativo.
- Utilizar unha linguaxe non sexista e respectuosa coas diferenzas.
- Representar e recitar textos orais coa articulación, a entoación e o ritmo axeitados, de forma comprensiva e expresiva, coa pronuncia propia da lingua galega e coa xesticulación adecuada.
- Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.
- Desenvolver o hábito e o gusto pola lectura, como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación, e amosar certa autonomía lectora.
- Analizar os aspectos sinxelos do texto (estrutura do discurso, vocabulario, intención, etc.).
- Usar o dicionario, en formato papel ou dixital, con certa autonomía.
- Utilizar terminoloxía lingüística básica e aplicar o seu coñecemento no uso da lingua.

- Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.
- Identificar e evitar as interferencias entre as linguas que está a aprender.
- Identificar, de maneira global, as variedades xeográficas da lingua galega e recoñecer a estándar como variante unificadora.
- Mostrar interese polo coidado na presentación dos textos escritos e respecto pola norma ortográfica.
- Comprender textos do ámbito escolar producidos con finalidade didáctica (definicións, instrucións, explicacións...) ou de uso social (debates, correos electrónicos, páxinas web...), para aprender e para informarse.
- Producir textos escritos propios da vida social da aula, como modelo de comunicar coñecementos, experiencias e necesidades (normas, cuestionarios, anotacións na axenda...), de acordo coas características propias destes textos.
- Interpretar a información dos textos procedente de esquemas, gráficos e ilustracións, e utilizar este tipo de recursos paratextuais nas creacións propias.
- Utilizar, de xeito dirixido, as Tecnoloxías da Información e a Comunicación [TIC] e os diferentes tipos de bibliotecas (de aula, de centro, de localidade e virtuais), mostrando respecto polas súas normas de funcionamento, coa finalidade de obter información e modelos para a composición escrita.
- Compoñer textos propios dos medios de comunicación social, utilizando soportes do ámbito escolar: rede WIFI, Notebook e WEB do colexio e da localidade.
- Subliñar, esquematizar e resumir a información relevante de textos sinxelos.
- Comprender textos literarios de xéneros diversos, axeitados en canto a temática e complexidade, e iniciarse no coñecemento da linguaxe literaria.
- Valorar a literatura como fonte de coñecemento da cultura propia e da doutros países.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T	T	T	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	C.C.
			1	2	3	Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
Bloque 1: Comunicación oral: falar e escoitar							

LG-B1.1	4º-LGB1.1.1 - Comprende as ideas principais dun texto xornalístico oral informativo dos medios de comunicación audiovisual, emitido de xeito claro, directo e sinxelo. Peso: 2.5%	Comprende as ideas principais dun texto xornalístico oral informativo.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA
LG-B1.1	4º-LGB1.1.2 - Elabora un breve resumo dun texto oral. Peso: 0.99%	Elabora un breve resumo dun texto oral.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC
LG-B1.2	4º-LGB1.2.1 - Accede de xeito guiado a documentos, audiovisuais e dixitais para obter a información necesaria para realizar traballos ou completar información. Peso: 0.99%	Accede de xeito guiado a documentos, audiovisuais e dixitais para obter a información necesaria para realizar traballos ou completar información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CD CAA CSC
LG-B1.3	4º-LGB1.3.1 - Participa nunha conversa entre iguais, comprendendo o que di o interlocutor e intervindo coas propostas propias. Peso: 0.99%	Participa nunha conversa entre iguais	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA CSC CSEIEE
LG-B1.3	4º-LGB1.3.2 - Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global.	Sigue unha exposición da clase e extrae o sentido global.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,	CCL CAA

	Peso: 0.99%					INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	
LG-B1.3	4º-LGB1.3.3 - Elabora e produce textos orais (explicacións sinxelas, exposicións, narracións...) presentando coherentemente a secuencia de ideas, feitos, vivencias e as súas opinións e preferencias, utilizando o dicionario se é preciso. Peso: 0.99%	Elabora e produce textos orais presentando coherentemente a secuencia de ideas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSIEE CAA
LG-B1.3	4º-LGB1.3.4 - Participa no traballo en grupo, así como nos debates. Peso: 0.99%	Participa no traballo en grupo, así como nos debates.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSIEE CAA CCL
LG-B1.4	4º-LGB1.4.1 - Atende as intervencións dos e das demais en actos de fala orais, sen interromper. Peso: 0.99%	Atende as intervencións dos e das demais en actos de fala orais, sen interromper.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC
LG-B1.4	4º-LGB1.4.2 - Respecta as opinións da persoa que fala. Peso: 0.99%	Respecta as opinións da persoa que fala.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC
LG-B1.5	4º-LGB1.5.1 - Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	Respecta as quendas de palabra nos intercambios orais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS:	CCL CSC CAA

	Peso: 0.99%				Escala de observación (20%),	
LG-B1.5	4º-LGB1.5.2 - Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela. Peso: 0.99%	Respecta as opinións das persoas participantes nos intercambios orais e é consciente da posibilidade de empregar a lingua galega en calquera intercambio oral dentro da escola ou fóra dela.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CSC CCEC
LG-B1.5	4º-LGB1.5.3 - Emprega unha postura e xestualidade adaptada ao discurso, para reforzalo e facilitar a súa comprensión. Peso: 0.99%	Emprega unha postura e xestualidade adaptada ao discurso, para reforzalo e facilitar a súa comprensión.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CSC CCEC
LG-B1.5	4º-LGB1.5.4 - Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas: articulación e volume. Peso: 0.99%	Exprésase cunha pronuncia e dicción correctas: articulación e volume.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CSC CCEC
LG-B1.5	4º-LGB1.5.5 - Participa na conversa formulando e contestando preguntas. Peso: 0.99%	Participa na conversa formulando e contestando preguntas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CSC CCEC CAA
LG-B1.6	4º-LGB1.6.1 - Planifica e elabora	Planifica e elabora un discurso oral coherente, na secuencia	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación CCL CAA

	un discurso oral coherente, na secuencia de ideas ou feitos utilizando un vocabulario adecuado á súa idade. Peso: 0.99%	de ideas ou feitos utilizando un vocabulario adecuado á súa idade.				sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	
LG-B1.6	4º-LGB1.6.2 - Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos básicos. Peso: 0.99%	Elabora un discurso oral cohesivo, utilizando algúns nexos básicos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
LG-B1.6	4º-LGB1.6.3 - Amosa un discurso oral claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega. Peso: 0.99%	Amosa un discurso oral claro, cunha pronuncia e entoación axeitada e propia da lingua galega.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CCEC
LG-B1.7	4º-LGB1.7.1 - Elabora textos sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación. Peso: 0.99%	Elabora textos sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CD CAA CSIEE CSC
LG-B1.8	4º-LGB1.8.1 - Utiliza a expresividade corporal para reforzar o sentido das súas producións orais. Peso: 0.99%	Utiliza a expresividade corporal para reforzar as súas producións orais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CCEC CSC CAA
LG-B1.9	4º-LGB1.9.1 - Amosa respecto ás ideas dos e das	Amosa respecto ás ideas dos e das demais e contribúe ao traballo en grupo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,	CCL CAA CSIEE

	demais e contribúe ao traballo en grupo. Peso: 0.99%					INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	
LG-B1.10	4º-LGB1.10.1 - Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo. Peso: 0.99%	Interésase por expresarse oralmente coa pronuncia e entoación adecuada a cada acto comunicativo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CCEC CSIEE
LG-B1.11	4º-LGB1.11.1 - Usa, dunha forma xeral, unha linguaxe non sexista. Peso: 0.99%	Usa unha linguaxe non sexista.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC
LG-B1.11	4º-LGB1.11.2 - Usa, de maneira xeral, unha linguaxe respectuosa coas diferenzas Peso: 0.99%	Usa unha linguaxe respectuosa coas diferenzas	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC
LG-B1.12	4º-LGB1.12.1 - Identifica diferenzas fonéticas e morfolóxicas moi evidentes en textos orais caracterizados pola súa orixe xeográfica. Peso: 0.99%	Identifica diferenzas fonéticas e morfolóxicas moi evidentes en textos orais caracterizados pola súa orixe xeográfica.			X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CCEC
LG-B1.12	4º-LGB1.12.2 - Valora por igual as distintas variedades xeográficas da lingua galega e o estándar como variante Peso: 0.99%	Valora por igual as distintas variedades xeográficas da lingua galega e o estándar como variante unificadora.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CSC CCEC

	unificadora. Peso: 0.99%					
LG-B1.13	4º-LGB1.13.1 - Identifica o uso oral da lingua galega con diversos contextos profesionais: sanidade, educación, medios de comunicación, todo tipo de comercios. Peso: 0.99%	Identifica o uso oral da lingua galega con diversos contextos profesionais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%), CCL CCEC
LG-B1.13	4º-LGB1.13.2 - Recoñece a validez da lingua galega para conversas con persoas coñecidas ou descoñecidas. Peso: 0.99%	Recoñece a validez da lingua galega para conversas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%), CCL CCEC CSC
Bloque 2: Comunicación escrita: ler						
LG-B2.1	4º-LGB2.1.1 - Comprende a información relevante en textos propios de situacións cotiás e dos medios de comunicación social nos que esta se amose de forma evidente. Peso: 0.99%	Comprende a información relevante en textos propios de situacións cotiás e dos medios de comunicación social nos que esta se amose de forma evidente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CD CSC
LG-B2.1	4º-LGB2.1.2 - Identifica as ideas principais dun texto (narrativo, descritivo, expositivo) adecuado á súa idade.	Identifica as ideas principais dun texto (narrativo, descritivo, expositivo).	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL

	Peso: 0.99%					
LG-B2.1	4º-LGB2.1.3 - Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo, adecuado á súa idade. Peso: 0.99%	Busca, localiza e selecciona información concreta dun texto sinxelo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA CSIEE
LG-B2.1	4º-LGB2.1.4 - Interpreta, personificacións, hipérboles e ironías evidentes, en textos de dificultade adecuada á súa idade. Peso: 0.99%	Interpreta personificacións, hipérboles e ironías evidente.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CAA CSIEE
LG-B2.1	4º-LGB2.1.5 - Identifica a estrutura xeral dun texto e recoñece algúns mecanismos de cohesión (repeticións, sinónimos, anáforas pronominais sinxelas). Peso: 0.99%	Identifica a estrutura xeral dun texto e recoñece algúns mecanismos de cohesión (repeticións).	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL
LG-B2.1	4º-LGB2.1.6 - Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos. Peso: 0.99%	Emprega o dicionario para resolver as dúbidas de vocabulario que atopa nos textos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA CSIEE
LG-B2.1	4º-LGB2.1.7 - Fai unha lectura rápida, selectiva ou integral en función das necesidades de cada momento.	Fai unha lectura rápida, selectiva ou integral en función das necesidades de cada momento.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA CSIEE

	Peso: 0.99%					
LG-B2.2	4º-LGB2.2.1 - Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que acompañan. Peso: 0.99%	Interpreta e comprende, de maneira xeral, a información de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións, relacionando esta co contido do texto que acompañan.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CAA CSC CSIEE
LG-B2.3	4º-LGB2.3.1 - Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo. Peso: 0.99%	Realiza o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA
LG-B2.3	4º-LGB2.3.2 - Esquematiza as ideas dun texto sinxelo, indicando as ideas principais. Peso: 0.99%	Esquematiza as ideas dun texto sinxelo, indicando as ideas principais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA
LG-B2.3	4º-LGB2.3.3 - Realiza o resumo dun texto sinxelo. Peso: 0.99%	Realiza o resumo dun texto sinxelo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA
LG-B2.4	4º-LGB2.4.1 - Deduce, de maneira xeral, o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións. Peso: 0.99%	Deduce o posible contido dun texto antes de lelo, axudándose do título e as ilustracións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CCL CAA CSIEE

LG-B2.4	4º-LGB2.4.2 - Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión, cando é preciso. Peso: 0.99%	Relé un texto e marca as palabras clave para acadar a comprensión, cando é preciso.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE
LG-B2.5	4º-LGB2.5.1 - Utiliza, de forma guiada, as tecnoloxías da información para obter información. Peso: 0.99%	Utiliza, de forma guiada, as tecnoloxías da información para obter información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CD CAA
LG-B2.5	4º-LGB2.5.2 - Utiliza dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto. Peso: 0.99%	Utiliza dicionarios dixitais para interpretar a información dun texto.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CD CSIEE
LG-B2.6	4º-LGB2.6.1 - Descodifica sen dificultade as palabras. Peso: 0.99%	Descodifica sen dificultade as palabras.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA
LG-B2.6	4º-LGB2.6.2 - Le textos en voz alta, sen dificultade e coa velocidade adecuada. Peso: 0.99%	Le textos en voz alta cunha velocidade de 80 palabras por minuto.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL
LG-B2.6	4º-LGB2.6.3 - Le textos, adaptados á súa idade e aos seus intereses, en silencio e sen dificultade. Peso: 0.99%	Le textos en silencio e sen dificultade.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL

LG-B2.6	4º-LGB2.6.4 - Fai lecturas dramatizadas de textos Peso: 0.99%	Fai lecturas dramatizadas de textos	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC
LG-B2.7	4º-LGB2.7.1 - Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora. Peso: 0.99%	Usa a biblioteca de aula con certa autonomía, para obter datos e informacións, e colabora no seu coidado e mellora.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA CSC
LG-B2.7	4º-LGB2.7.2 - Identifica o funcionamento da biblioteca de aula, de centro, así como as virtuais e colabora no seu coidado e mellora. Peso: 0.99%	Colabora no funcionamento da biblioteca de aula e de centro.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA CSC
LG-B2.7	4º-LGB2.7.3 - Participa en actividades literarias do centro. Peso: 0.99%	Participa en actividades literarias do centro.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSC CCEC
LG-B2.8	4º-LGB2.8.1 - Amosa interese pola conservación e organización dos seus libros. Peso: 0.99%	Amosa interese pola conservación e organización dos seus libros.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CAA CSC
LG-B2.9	4º-LGB2.9.1 - Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	Amosa interese pola lectura como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación	CCL CAA CSC CCEC

	Peso: 0.99%				(20%),		
LG-B2.10	4º-LGB2.10.1 - Amosa certa autonomía lectora e capacidade de seleccionar textos do seu interese. Peso: 0.99%	Amosa certa autonomía lectora e capacidade de seleccionar textos do seu interese.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL
LG-B2.10	4º-LGB2.10.2 - Expresa, de maneira sinxela, opinións e valoracións sobre as lecturas feitas. Peso: 0.99%	Expresa, de maneira sinxela, opinións sobre as lecturas feitas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CCL CSIEE CAA
Bloque 3: Comunicación escrita: escribir							
LG-B3.1	4º-LGB3.1.1 - Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información. Peso: 0.99%	Planifica a elaboración do texto, antes de comezar a escribir, xerando ideas, seleccionando e estruturando a información.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL
LG-B3.1	4º-LGB3.1.2 - Elabora o texto cunha estrutura definida, con coherencia xeral e de xeito creativo. Peso: 0.99%	Elabora o texto cunha estrutura definida, con coherencia xeral e de xeito creativo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE
LG-B3.1	4º-LGB3.1.3 - Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, punto e coma, dous puntos, puntos suspensivos, Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	Aplica, de forma xeral, os signos de puntuación (punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación).	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL

	signos de exclamación e interrogación). Peso: 0.99%					
LG-B3.1	4º-LGB3.1.4 - Aplica, de maneira xeral, a norma lingüística: ortografía, acentuación, léxico, morfosintaxe. Peso: 0.99%	Aplica as normas ortográficas ge/gi, je/ji, hie/hue, sílabas bu/bur/bus, verbo haber e terminacións verbais -aba, léxico e morfosintaxe.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CSC CCEC
LG-B3.1	4º-LGB3.1.5 - Escribe textos propios seguindo o proceso de planificación, redacción, revisión e elabora borradores. Peso: 0.99%	Escribe textos propios seguindo o proceso de planificación, redacción, revisión e elabora borradores.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA CSIEE
LG-B3.1	4º-LGB3.1.6 - Usa o dicionario durante a elaboración de textos. Peso: 0.99%	Usa o dicionario durante a elaboración de textos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA CSIEE
LG-B3.2	4º-LGB3.2.1 - Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos: cartas e correos electrónicos, mensaxes curtas, normas de convivencia, avisos, instrucións. Peso: 0.99%	Elabora, en diferentes soportes, textos propios da vida cotiá e académica, imitando modelos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA CD

LG-B3.2	4º-LGB3.2.2 - Redacta textos sinxelos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis). Peso: 0.99%	Redacta textos sinxelos xornalísticos (noticias) e publicitarios (anuncios e carteis).			X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC CCEC CAA
LG-B3.2	4º-LGB3.2.3 - Elabora diferentes tipos de textos (narrativos, expositivos, descritivos) seguindo un guión establecido. Peso: 0.99%	Elabora diferentes tipos de textos (narrativos, expositivos, descritivos) seguindo un guión establecido.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA
LG-B3.2	4º-LGB3.2.4 - Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión. Peso: 0.99%	Escribe textos coherentes empregando algúns elementos de cohesión.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC CCEC
LG-B3.2	4º-LGB3.2.5 - Resume o contido de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación. Peso: 0.99%	Resume o contido de textos sinxelos propios do ámbito da vida persoal ou familiar ou dos medios de comunicación	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CSC CAA
LG-B3.3	4º-LGB3.3.1 - Elabora por escrito textos moi sinxelos do ámbito académico (cuestionarios, resumos, informes sinxelos, descrições, explicacións...) para obter, organizar e comunicar información.	Elabora por escrito textos moi sinxelos do ámbito académico (cuestionarios, resumos, informes sinxelos, descrições, explicacións...) para obter, organizar e comunicar información.	X	X	X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CCL CAA CSIEE

	explicacións...) para obter, organizar e comunicar información. Peso: 0.99%					
LG-B3.4	4º-LGB3.4.1 - Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic. Peso: 0.99%	Elabora textos sinxelos que combinan a linguaxe verbal e non verbal: carteis publicitarios, anuncios, cómic.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CSC CCEC CAA</p>
LG-B3.5	4º-LGB3.5.1 - Usa, de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto. Peso: 0.99%	Usa, de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p> <p>CCL CD CAA CSIEE</p>
LG-B3.6	4º-LGB3.6.1 - Usa recursos sinxelos gráficos e paratextuais (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos e ilustrar o seu contido. Peso: 0.99%	Usa recursos sinxelos gráficos e paratextuais (ilustracións, subliñados, gráficos e tipografía) para facilitar a comprensión dos textos e ilustrar o seu contido.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CD CSIEE</p>
LG-B3.7	4º-LGB3.7.1 - Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, Peso: 0.99%	Coida a presentación dos textos seguindo as normas básicas de presentación establecidas: marxes, disposición no papel, limpeza, calidade caligráfica, interliñado... en calquera soporte.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),</p> <p>CCL CD CAA</p>

	interliñado en calquera soporte. Peso: 0.99%						
LG-B3.7	4º-LGB3.7.2 - Valora a lingua escrita como medio de comunicación e como medio de obtención e coñecemento. Peso: 0.99%	Valora a lingua escrita como medio de comunicación e como medio de obtención e coñecemento	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CSC
Bloque 4: Coñecemento da lingua							
LG-B4.1	4º-LGB4.1.1 - Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes enunciados, palabras e sílabas. Peso: 0.99%	Sinala a denominación dos textos traballados e recoñece nestes enunciados, palabras e sílabas	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL CAA
LG-B4.1	4º-LGB4.1.2 - Identifica o tempo verbal (presente, pasado e futuro) en formas verbais dadas. Peso: 0.99%	Identifica o tempo verbal (presente, pasado e futuro) en formas verbais dadas.		X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL CAA
LG-B4.1	4º-LGB4.1.3 - Diferencia as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas. Peso: 0.99%	Diferencia as sílabas que conforman cada palabra, diferenciando a sílaba tónica das átonas	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL CAA
LG-B4.1	4º-LGB4.1.4 - Identifica nun texto substantivos, adxectivos determinantes e	Identifica nun texto substantivos, adxectivos, determinantes e cuantificadores.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva	CCL CAA

	cuantificadores. Peso: 0.99%				(50%),	
LG-B4.1	4º-LGB4.1.5 - Sinala o xénero e número de palabras dadas e cámbiao. Peso: 0.99%	Sinala o xénero e número de palabras dadas e cámbiao.	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CCL CAA
LG-B4.2	4º-LGB4.2.1 - Aplica xeralmente as normas de acentuación. Peso: 0.99%	Coñece as normas de acentuación.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CCL CSC CCEC
LG-B4.2	4º-LGB4.2.2 - Coñece e utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas. Peso: 0.99%	Coñece e utiliza as normas ortográficas básicas, aplicándoas nas súas producións escritas.(mb-,mp,br,bl,ge/gi, je/ji, hie/hue, sílabas bu/bur/bus, verbo haber e terminacións verbais - aba ...)	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CSC CCEC
LG-B4.2	4º-LGB4.2.3 - Valora a importancia do dominio da ortografía para asegurar unha correcta comunicación escrita entre as persoas falantes dunha mesma lingua e para garantir unha adecuada interpretación dos textos escritos. Peso: 0.99%	Valora a importancia do dominio da ortografía para asegurar unha correcta comunicación escrita.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%), CCL CSC CCEC
LG-B4.3	4º-LGB4.3.1 - Emprega con correccións os signos de puntuación.(punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación...)	Emprega con correccións os signos de puntuación.(punto, coma, dous puntos, puntos suspensivos, signos de exclamación e interrogación...)	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: CCL

	Peso: 0.99%				Rúbrica (10%),	
LG-B4.3	4º-LGB4.3.2 - Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións. Peso: 0.99%	Usa unha sintaxe elemental adecuada nas súas producións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL
LG-B4.3	4º-LGB4.3.3 - Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono. Peso: 0.99%	Respecta, de xeito xeral, as normas morfosintácticas de colocación do pronome átono	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CSC CCEC
LG-B4.4	4º-LGB4.4.1 - Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición, causa, oposición, contradición... Peso: 0.99%	Usa diversos conectores básicos entre oracións: adición, causa, oposición, contradición...	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%), CCL CAA
LG-B4.5	4º-LGB4.5.1 - Identifica intuitivamente, en oracións sinxelas, o papel semántico do suxeito. Peso: 0.99%	Identifica intuitivamente, en oracións sinxelas, o papel semántico do suxeito.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CCL CAA
LG-B4.5	4º-LGB4.5.2 - Sinala intuitivamente o verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, en oracións. Peso: 0.99%	Sinala intuitivamente o verbo e os seus complementos, especialmente o suxeito, en oracións.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CCL CAA
LG-B4.6	4º-LGB4.6.1 - Usa,	Usa, con certa autonomía, o	X	X	X	PROCEDEMENTOS: CCL CAA

	con certa autonomía, o dicionario en papel ou dixital. Peso: 0.99%	dicionario en papel ou dixital.				Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Rúbrica (10%),	CD
LG-B4.7	4º-LGB4.7.1 - Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras. Peso: 0.99%	Recoñece palabras derivadas e compostas, identificando e formando familias de palabras.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL CAA
LG-B4.7	4º-LGB4.7.2 - Recoñece e usa sinónimos, antónimos, palabras polisémicas de uso habitual. Peso: 0.99%	Recoñece e usa sinónimos e antónimos.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CCL CAA
LG-B4.8	4º-LGB4.8.1 - Identifica e valora a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa. Peso: 0.99%	Identifica e valora a lingua galega dentro dunha realidade plurilingüe.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CSC CCEC
LG-B4.9	4º-LGB4.9.1 - Recoñece, de forma xeral, e evita as interferencias entre as linguas que está a aprender. Peso: 0.99%	Recoñece, de forma xeral, e evita as interferencias entre as linguas que está a aprender	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CCEC
LG-B4.9	4º-LGB4.9.2 - Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas	Identifica diferenzas, regularidades e semellanzas elementais entre todas as linguas que coñece.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS:	CCL CCEC CSC

	<p>elementais sintácticas, ortográficas, morfolóxicas e léxicas entre todas as linguas que coñece e/ou está a aprender, como punto de apoio para a súa aprendizaxe.</p> <p>Peso: 0.99%</p>					<p>Posta en común (5%),</p>	
Bloque 5: Educación literaria							
LG-B5.1	<p>4º-LGB5.1.1 - escoita, memoriza e reproduce textos procedentes da literatura popular oral galega (adiviñas, lendas, contos, poemas, cancións, ditos) e da literatura galega en xeral.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Escoita, memoriza e reproduce textos procedentes da literatura galega en xeral.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CAA CCEC</p>
LG-B5.1	<p>4º-LGB5.1.2 - Valora os textos da literatura galega (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Valora os textos da literatura galega (oral ou non) como fonte de coñecemento da nosa cultura e como recurso de gozo persoal.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as,</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),</p>	<p>CCL CCEC</p>
LG-B5.2	<p>4º-LGB5.2.1 - Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, en diferentes soportes.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Le en silencio obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, en diferentes soportes.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CCL CCEC CD</p>

LG-B5.2	<p>4º-LGB5.2.2 - Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual e en diferentes soportes.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Le en voz alta obras e textos en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual e en diferentes soportes.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CCEC CD</p>
LG-B5.3	<p>4º-LGB5.3.1 - Identifica o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Identifica o xénero literario ao que pertencen uns textos dados: narrativa, poesía e teatro.</p>	X		X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CCEC</p>
LG-B5.4	<p>4º-LGB5.4.1 - Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos, para comunicar sentimentos, emocións, preocupacións, desexos, estados de ánimo ou lembranzas.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Recrea e compón poemas e relatos, a partir de modelos sinxelos.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL CCEC CSC</p>
LG-B5.5	<p>4º-LGB5.5.1 - Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios adaptados á súa idade.</p> <p>Peso: 0.99%</p>	<p>Participa activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios adaptados á súa idade.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CCL</p>
LG-B5.6	<p>4º-LGB5.6.1 - Valora</p>	<p>Valora a literatura en calquera</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS:</p> <p>CCL CSC</p>

	a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas, e como recurso de gozo persoal. Peso: 0.99%	lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas, e como recurso de gozo persoal.				Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCEC
LG-B5.7	4º-LGB5.7.1 - Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural. Peso: 0.99%	Amosa curiosidade por coñecer outros costumes e formas de relación social, respectando e valorando a diversidade cultural.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as, INSTRUMENTOS: Posta en común (5%),	CCL CCEC

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

Os alumnos han de iniciarse na utilización da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita, de representación, interpretación e comprensión da realidade. Necesitamos dotar o alumnado de ferramentas para que poidan desenvolverse en múltiples contextos dominando a lingua oral e escrita de forma funcional.

Debemos ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que hai que seguir desenvolvendo. Estas fortalezas axudarannos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas a realizar estarán pensadas dende a teoría das Intelixencias Múltiples como posibilidade para que todo o alumnado chegue a comprender aqueles contidos que necesita adquirir para alcanzar os obxectivos de aprendizaxe que pretendemos.

Nesta área os alumnos iníciense no desenvolvemento das habilidades da linguaxe, por iso, deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo colaborador como unha forma de adestrar a capacidade empática de poñerse no lugar doutras persoas e saber expresar en función do contexto e a intención comunicativa o que pode suceder en situacións reais e cotiás.

Os contidos da área de Lingua Galega están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contexto real. Será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e se poida aplicar a proxectos reais próximos ao alumnado.

Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.

A situación excepcional que estamos a vivir por mor da pandemia non permite un uso compartido de materiais didácticos coma outros anos. Este ano traballaremos co libro de texto e coa súa versión dixital. Tamén usaremos dous libros de lectura do itinerario lector que os alumnos mercaron o inicio de curso e o dicionario de lingua galega.

Utilizaremos todos os recursos online que temos a nosa disposición, xunto coa pantalla dixital, seguindo as normas de hixiene e o protocolo COVID do centro.

Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Bloque 1. Comunicación oral: falar e escoitar.

1. Comprender o sentido global de textos orais informativos dos medios de comunicación audiovisuais emitidos con claridade, de xeito directo e estilo sinxelo.
2. Utilizar de xeito guiado documentos audiovisuais valorándoos como instrumento de aprendizaxe.
3. Comprender e producir textos orais propios do uso cotián ou do ámbito académico.
4. Manter unha actitude de escoita activa, deixando falar os demais, sen anticiparse ao que van dicir e respectando as súas opinións.
5. Participar nas diversas situacións de intercambio oral que se producen na aula amosando valoración e respecto polas normas que rexen a interacción oral.
6. Amosar interese por expresarse en público coherentemente, usando nexos básicos adecuados e presentando estratexias elementais para facer comprender a mensaxe.
7. Elaborar textos sinxelos propios dos medios de comunicación mediante simulación.
8. Reforzar a eficacia comunicativa das súas mensaxes orais, coa utilización de elementos propios da linguaxe xestual.
9. Amosar respecto e cooperación nas situacións de aprendizaxe en grupo.
10. Interesarse por amosar unha pronuncia e entoación adecuadas.
11. Usar, dunha forma xeral, unha linguaxe non discriminatoria e respectuosa coas diferenzas.
12. Identificar variedades lingüísticas de carácter xeográfico en textos orais, sinalando as diferenzas fonéticas, morfolóxicas e léxicas máis evidentes.
13. Identificar a lingua galega con diversos contextos de uso oral.

Bloque 2. Comunicación escrita: ler.

1. Comprender, localizar e seleccionar información explícita en textos escritos de soportes variados (webs infantís, libros, carteis...).

2. Interpretar e comprender, de maneira xeral, a información procedente de gráficos, esquemas sinxelos e ilustracións en textos.
3. Realizar o subliñado das ideas principais dun texto sinxelo e esquematizar e resumir o seu contido.
4. Utilizar, de maneira xeral, estratexias para mellorar a lectura.
5. Utilizar as tecnoloxías da información para obter información necesaria para a realización das súas tarefas.
6. Ler, en silencio ou en voz alta, textos en galego adaptados aos seus intereses.
7. Coñecer o funcionamento da bibliotecas de aula, centro, así como as virtuais, colaborando no seu coidado e mellora, e participar en actividades literarias.
8. Ter interese por ter unha biblioteca propia.
9. Amosar interese polos textos escritos como fonte de aprendizaxe e medio de comunicación.
10. Amosar certa autonomía lectora e capacidade de selección de textos do seu interese, así como ser quen de expresar preferencias.

Bloque 3. Comunicación escrita: escribir.

1. Usar, de maneira xeral, as estratexias de planificación, textualización e revisión do texto.
2. Crear textos sinxelos de diferente tipoloxía que permitan narrar, describir e resumir emocións e informacións relacionadas con situacións cotiás e aqueles que sexan característicos dos medios de comunicación.
3. Elaborar textos do ámbito académico para obter, organizar e comunicar información.
4. Elaborar textos sinxelos que combinen a linguaxe verbal e a non verbal.
5. Usar, de xeito guiado, programas informáticos de procesamento de texto.
6. Utilizar recursos gráficos e paratextuais que faciliten a comprensión dos textos.
7. Coidar a presentación dos traballos escritos en calquera soporte e valorar a lingua escrita como medio de comunicación.

Bloque 4. Coñecemento da lingua.

1. Utilizar terminoloxía lingüística e gramatical básica, como apoio á comprensión e á produción de textos, así como aplicar o seu coñecemento no uso da lingua.
2. Aplicar, de forma xeral, as normas ortográficas xerais e as de acentuación en particular, apreciando o seu valor social e a necesidade de cingirse a elas.
3. Utilizar correctamente as regras de puntuación, así como construír correctamente as oracións desde o punto de vista sintáctico, nas producións orais e escritas.
4. Recoñecer e empregar os conectores básicos.

5. Identificar intuitivamente o suxeito e o predicado, así como o papel semántico do suxeito, para mellorar a comprensión e a produción de textos.
6. Usar o dicionario en papel ou dixital, con certa autonomía.
7. Identificar palabras compostas e derivadas, así como sinónimos, antónimos e palabras polisémicas de uso habitual, para comprender e producir textos.
8. Valorar a lingua galega dentro da realidade plurilingüe e pluricultural de España e de Europa.
9. Establecer relacións elementais entre as diversas linguas que utiliza ou está a aprender o alumnado, para reflexionar sobre como mellorar os seus procesos comunicativos na lingua galega.

Bloque 5. Educación literaria.

1. escoitar, memorizar, reproducir e valorar textos procedentes da literatura popular galega, así como da literatura galega en xeral.
2. Ler textos e obras en galego da literatura infantil, adaptacións breves de obras clásicas e literatura actual, en diferentes soportes.
3. Identificar o xénero literario ao que pertence uns textos dados.
4. Recrear e compoñer poemas e relatos a partir de modelos sinxelos.
5. Participar activamente en dramatizacións de situacións e de textos literarios adaptados á súa idade.
6. Valorar a literatura en calquera lingua, como vehículo de comunicación, fonte de coñecemento doutros mundos, tempos e culturas, e como recurso de gozo persoal.
7. Amosar interese, respecto e tolerancia ante as diferenzas persoais, sociais e culturais.

En cada avaliación:

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación del traballo competencial	30 %
Probas de avaliación escritas	30 %
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	40 %

A final de curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1.ª Avaliación	30 %
2.ª Avaliación	30 %
3.ª Avaliación	40 %

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Medidas de atención á diversidade.

Concreción dos elementos transversais.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

CEIP DE REFOXOS

Matemáticas 4ºEP

Curso 2021-22

ANA ISABEL REFOJOS ÁLVAREZ

Contido

Base legal.....	3
Introdución e contextualización.....	3
Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	3
Concreción dos obxectivos.....	9
Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.....	10
Concrecións metodolóxicas que require a materia.....	20
Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.....	24
Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.....	25
Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.....	27
Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.....	28
Medidas de atención á diversidade.....	29
Concreción dos elementos transversais.....	30
Actividades complementarias e extraescolares programadas.....	30
Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.....	30

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021/2022.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta das Consellerías de Educación, Universidade e Formación Profesional e de Sanidade que aproban as instrucións polas que se incorporan a Declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (D.O.G nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao Protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da COVID 19 nos centros de ensino non Universitario de Galicia para o curso 2021-2022.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos mixtos: Infantil (4ºEI, 5ºEI e 6ºEI), 1º e 2º EP, 3º e 4º EP e 5º e 6º EP. En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de 4ºEP está composto por 8 crianzas (2 nenos e 6 nenas) e tendo en conta a posibilidade de que se produza a necesidade de alternar determinados períodos de docencia presencial con outros de docencia non presencial durante o curso 2021/2022, faise imprescindible establecer adaptacións no marco da organización do currículo e da metodoloxía didáctica. Todas esas medidas están establecidas na ADDENDA da presente programación.

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

Competencia matemática y competencias básicas en ciencia y tecnología

Los contenidos del área de Matemáticas se orientan de manera prioritaria a garantizar el desarrollo de la competencia matemática en todos y cada uno de sus aspectos. Esta competencia está presente en la comprensión de los diferentes tipos de números y sus operaciones, así como en la utilización de diversos contextos para la construcción de nuevos conocimientos matemáticos; en la facultad de desarrollar razonamientos, construyendo conceptos y evaluando la veracidad de las ideas expresadas; en la habilidad para identificar los distintos elementos matemáticos que se esconden tras un problema; también cuando empleamos los medios para comunicar los resultados de la actividad matemática o cuando utilizamos los conocimientos y las destrezas propias del área en las situaciones que lo requieran, tanto para obtener conclusiones como para tomar decisiones con confianza. Es necesario remarcar, sin embargo, que la contribución a la competencia matemática se logra en la medida en que el aprendizaje de dichos contenidos va dirigido precisamente a su utilidad para enfrentarse a las múltiples ocasiones en las que niños y niñas emplean las matemáticas fuera del aula.

El desarrollo del pensamiento matemático contribuye a las competencias básicas en ciencia y tecnología porque hace posible una mejor comprensión y una descripción más ajustada del entorno. En primer lugar, con el desarrollo de la visualización (concepción espacial), los niños y las niñas mejoran su capacidad para hacer construcciones y manipular mentalmente figuras en el plano y en el espacio, lo que les será de gran utilidad en el empleo de mapas, planificación de rutas, diseño de planos, elaboración de dibujos, etc. En segundo lugar, a través de la medida se logra un mejor conocimiento de la realidad y se aumentan las posibilidades de interactuar con ella y de transmitir informaciones cada vez más precisas sobre aspectos cuantificables del entorno.

Por último, la destreza en la utilización de representaciones gráficas para interpretar la información aporta una herramienta muy valiosa para conocer y analizar mejor la realidad.

Los descriptores que trabajaremos fundamentalmente serán:

- Reconocer la importancia de la ciencia en nuestra vida cotidiana.
- Aplicar métodos científicos rigurosos para mejorar la comprensión de la realidad circundante.

- Manejar los conocimientos sobre ciencia y tecnología para solucionar problemas y comprender lo que ocurre a nuestro alrededor.
- Manejar el lenguaje matemático con precisión en cualquier contexto.
- Identificar y manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos geométricos...) en situaciones cotidianas.
- Aplicar los conocimientos matemáticos para la resolución de situaciones problemáticas en contextos reales y en cualquier asignatura.
- Realizar argumentaciones en cualquier contexto con esquemas lógico-matemáticos.
- Aplicar las estrategias de resolución de problemas a cualquier situación problemática.

Comunicación lingüística

Para fomentar el desarrollo de la competencia en comunicación lingüística desde el área de Matemáticas se debe insistir en dos aspectos. Por una parte la incorporación de lo esencial del lenguaje matemático a la expresión habitual, la adecuada precisión en su uso y la utilización de los lenguajes gráfico y estadístico, esenciales para interpretar la información sobre la realidad. Por otra parte, es necesario incidir en los contenidos asociados a la descripción verbal de los razonamientos y de los procesos. Se trata tanto de facilitar la expresión como de propiciar la escucha de las explicaciones de los demás, lo que desarrolla la propia comprensión, el espíritu crítico y la mejora de las destrezas comunicativas.

Los descriptores que utilizaremos serán:

- Comprender el sentido de los textos escritos.
- Manejar elementos de comunicación no verbal, o en diferentes registros en las diversas situaciones comunicativas.
- Utilizar los conocimientos sobre la lengua para buscar información y leer textos en cualquier situación.
- Producir textos escritos de diversa complejidad para su uso en situaciones cotidianas o de asignaturas diversas.

Competencia digital

Las Matemáticas contribuyen a la adquisición de la competencia digital en varios sentidos. Por una parte porque proporcionan destrezas asociadas al uso de los números, tales como la comparación, la aproximación o las relaciones entre las diferentes formas de expresarlos, facilitando así la comprensión de informaciones que incorporan cantidades o medidas. Por otra parte, a través de los contenidos del bloque cuyo nombre es precisamente tratamiento de la información se contribuye a la utilización de los lenguajes gráfico y estadístico, esenciales para interpretar la información sobre la realidad. La iniciación al uso de calculadoras y de herramientas tecnológicas para facilitar la comprensión de contenidos matemáticos está también unida al desarrollo de la competencia digital.

Entrenaremos los siguientes descriptores:

- Emplear distintas fuentes para la búsqueda de información.
- Utilizar los distintos canales de comunicación audiovisual para transmitir informaciones diversas.
- Manejar herramientas digitales para la construcción de conocimiento.

Conciencia y expresiones culturales

Las Matemáticas contribuyen a la competencia Conciencia y expresiones culturales desde la consideración del conocimiento matemático como contribución al desarrollo cultural de la humanidad. Así mismo, el reconocimiento de las relaciones y formas geométricas ayuda en el análisis de determinadas producciones artísticas, siendo capaz de utilizar sus conocimientos matemáticos en la creación de sus propias obras.

Los descriptores que entrenaremos en esta competencia son:

- Mostrar respeto hacia las obras más importantes del patrimonio cultural a nivel mundial.
- Expresar sentimientos y emociones desde códigos artísticos

Competencias sociales y cívicas

Los contenidos de las Ciencias sociales (economía, climatología, geografía, población, producción, etc.) se expresan en términos numéricos, gráficos, etc.. Por ejemplo, la interpretación de pirámides de población, de gráficos económicos sobre el valor de las cosas y climogramas se abordan desde el área de Matemáticas para desarrollar aspectos vinculados con la competencia social y cívica. La aportación a la competencia social y cívica adquiere una dimensión singular, a través del trabajo en equipo si se aprende a aceptar otros puntos de vista distintos al propio, en particular a la hora de utilizar estrategias personales de resolución de problemas.

Los indicadores de esta competencia pueden facilitar el entrenamiento de cada uno de los descriptores que enunciamos a continuación:

- Conocer y aplicar derechos y deberes de la convivencia ciudadana en el contexto de la escuela.
- Mostrar disponibilidad para la participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Concebir una escala de valores propia y actuar conforme a ella.

Sentido de iniciativa y espíritu emprendedor

La resolución de problemas tiene, al menos, tres vertientes complementarias asociadas al desarrollo de esta competencia: la planificación, la gestión de los recursos y la valoración de los resultados. La planificación está aquí asociada a la comprensión en detalle de la situación planteada para trazar un plan, buscar estrategias y para tomar decisiones; la gestión de los recursos incluye la optimización de los procesos de resolución; por último, la evaluación periódica del proceso y la valoración de los resultados permiten hacer frente a otros problemas o situaciones con mayores posibilidades de éxito. En la medida en que la enseñanza de las matemáticas incida en estos procesos y se planteen situaciones abiertas, verdaderos problemas, se mejorará la contribución del área a esta competencia. Actitudes asociadas a la confianza en la propia capacidad para enfrentarse con éxito a situaciones inciertas están incorporadas a través de diferentes contenidos del currículo.

En este caso, los descriptores a entrenar serían:

- Asumir las responsabilidades encomendadas y dar cuenta de ellas.

- Priorizar la consecución de objetivos grupales a intereses personales.
- Encontrar posibilidades en el entorno que otros no aprecian.
- Optimizar el uso de recursos materiales y personales para la consecución de objetivos.
- Actuar con responsabilidad social y sentido ético en el trabajo.

Aprender a aprender

El carácter instrumental de una parte importante de los contenidos del área proporciona valor para el desarrollo de la competencia Aprender a aprender. A menudo es un requisito para el aprendizaje la posibilidad de utilizar las herramientas matemáticas básicas o comprender informaciones que utilizan soportes matemáticos. Para el desarrollo de esta competencia es necesario incidir desde el área en los contenidos relacionados con la autonomía, la perseverancia y el esfuerzo al abordar situaciones de creciente complejidad, la sistematización, la mirada crítica y la habilidad para comunicar con eficacia los resultados del propio trabajo. Por último, la verbalización del proceso seguido en el aprendizaje, contenido que aparece con frecuencia en este currículo, ayuda a la reflexión sobre qué se ha aprendido, qué falta por aprender, cómo y para qué, lo que potencia el desarrollo de estrategias que facilitan el aprender a aprender.

Los descriptores que utilizaremos para entrenar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades personales como aprendiz: estilos de aprendizaje, inteligencias múltiples, funciones ejecutivas...
- Desarrollar las distintas inteligencias múltiples.
- Gestionar los recursos y las motivaciones personales en favor del aprendizaje.
- Desarrollar estrategias que favorezcan la comprensión rigurosa de los contenidos.
- Evaluar la consecución de objetivos de aprendizaje.
- Tomar conciencia de los procesos de aprendizaje.

Concreción dos obxectivos .

1. Utilizar la resolución de problemas de forma eficaz tanto en procesos matemáticos como en situaciones de la vida diaria, reflexionando sobre los distintos pasos a seguir, realizando los cálculos necesarios y aplicándolo como estrategia para afrontar cualquier tipo de situación.
2. Hacer predicciones basándose en procedimientos matemáticos a través de la descripción, análisis y elaboración de conclusiones en contextos matemáticos aplicando el método científico.
3. Desarrollar habilidades personales para afrontar las tareas matemáticas evitando los bloqueos e inseguridades y reflexionando sobre las decisiones que se deben tomar.
4. Manejar los recursos tecnológicos para afrontar los diferentes retos matemáticos que se planteen en cuanto al tratamiento de la información o al apoyo al proceso de adquisición de los conocimientos.
5. Dominar la lectura, escritura y ordenación de los números naturales en su uso en los distintos procedimientos matemáticos.
6. Utilizar fracciones en la interpretación y resolución de problemas en contextos reales.
7. Manejar las habilidades básicas de cálculo en la aplicación de los conocimientos trabajados.
8. Utilizar el cálculo mental en la resolución de problemas.
9. Usar distintos instrumentos y unidades de medidas en la medición de ángulos.
10. Resolver problemas de la vida real con las magnitudes y medidas trabajadas.
11. Interpretar y elaborar información a través de la representación espacial valorando las expresiones artísticas basadas en las nociones geométricas básicas trabajadas.
12. Conocer y clasificar los distintos cuerpos geométricos a través de la manipulación y la observación.
13. Dominar el trazo de rectas y circunferencias en el entorno reconociendo sus diferentes formas de representación.
14. Expresar de forma compleja o incompleja las medidas de longitud, capacidad o peso.
15. Reconocer la simetría axial en algunas figuras y trazar su eje de simetría.
16. Dibujar el círculo y la circunferencia e identificar sus elementos.
17. Utilizar y elaborar gráficos y pictogramas para representar los datos dados en un problema.
18. Interpretar un croquis o plano y situar los puntos dados en un plano.
19. Operar, comparar y ordenar fracciones de igual denominador.
20. Usar las unidades de medida de la longitud, capacidad y peso apropiadamente.
21. Conocer y usar apropiadamente el sistema sexagesimal y los instrumentos de medida del tiempo.
22. Leer y escribir cantidades de dinero utilizando el símbolo € y la abreviatura cént.

23. Identificar los símbolos básicos en el sistema de numeración romano.
24. Leer, usar y escribir números ordinales en contextos reales para indicar la posición de un elemento en una serie o una relación de orden entre varios elementos.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	T			CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	C.C.
			1	2	3		

Bloque 1: Procesos, métodos e actitudes en matemáticas

MT-B1.1	4º-MTB1.1.1 - Comunica verbalmente de forma razoada o proceso seguido na resolución dun problema de matemáticas ou en contextos da realidade. Peso: 2.38%	Comunica verbalmente de forma razoada o proceso seguido na resolución dun problema de matemáticas ou en contextos da realidade.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),	CMCT CCL
MT-B1.2	4º-MTB1.2.1 - Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas:revisa as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comproba e interpreta as solucións no contexto da situación, busca outras formas de resolución etc. Peso: 2.38%	Reflexiona sobre o proceso de resolución comprobando e revisando os resultados.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),	CMCT CAA CSIIE
MT-B1.2	4º-MTB1.2.2 - Utiliza estratexias heurísticas e procesos de razoamento na	Utiliza estratexias para resolver un problema (un debuxo, un esquema,	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas	CMCT CAA CSIIE

	resolución de problemas.	problemas semellantes...)		(25%),	
	Peso: 2.38%				
MT-B1.2	4º-MTB1.2.3 - Realiza estimacións e elabora conxecturas sobre os resultados dos problemas a resolver, contrastando a súa validez e valorando a súa utilidade e eficacia.	Realiza estimacións sobre os resultados	X	X	X
				PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),	CMCT CAA CSIEE
	Peso: 2.38%				
MT-B1.2	4º-MTB1.2.4 - Identifica e interpreta datos e mensaxes de textos numéricos sinxelos da vida cotiá (facturas, folletos publicitarios, rebaixas...).	Interpreta en textos da vida cotiá datos numéricos (folletos, facturas)	X	X	X
				PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CMCT CCL CAA
	Peso: 2.38%				
MT-B1.3	4º-MTB1.3.1 - Profunda en problemas unha vez resoltos, analizando a coherencia da solución e buscando outras formas de resolvelos.	Profunda en problemas e busca outras formas de resolvelos.	X	X	X
				PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),	CMCT CAA CSIEE
	Peso: 2.38%				
MT-B1.3	4º-MTB1.3.2 - Formula novos problemas, a partir dun resolto: variando os datos, propondo novas preguntas, conectando coa realidade, buscando outros contextos etc.	Formula novos problemas a partir dun resolto aplicándoos á utros contextos.	X	X	X
				PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),	CMCT CAA CSIEE

	Peso: 2.38%					
MT-B1.4	4º-MTB1.4.1 - Practica o método científico sendo ordenado, organizado e sistemático.	É ordenado, organizado e sistemático.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CMCT CAA
	Peso: 2.38%					
MT-B1.5	4º-MTB1.5.1 - Desenvolve e amosa actitudes axeitadas para o traballo en matemáticas: esforzo, perseveranza, flexibilidade e aceptación da crítica razoada.	Esfórzase e é constante.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CMCT CSC CSIEE
	Peso: 2.38%					
MT-B1.6	4º-MTB1.6.1 - Utiliza ferramentas tecnolóxicas para a realización de cálculos numéricos, para aprender e resolver problemas.	Utiliza a calculadora para a realización de cálculos numéricos e para resolver problemas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%), CMCTCD CAA
	Peso: 2.38%					
Bloque 2: Números						
MT-B2.1	4º-MTB2.1.1 - Identifica os números romanos aplicando o coñecemento á comprensión de datacións.	Iníciase no coñecemento e lectura de números romanos	X			PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CMCT CCEC CCL
	Peso: 2.38%					
MT-B2.1	4º-MTB2.1.2 - Le, escribe e ordena en textos numéricos e da vida cotiá, números (naturais, fraccións e decimais ata as	Le, escribe e ordena números naturais, fraccións e decimais ata as centésimas interpretando o valor de posición das cifras.	X	X		PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CMCT CAA CCL

	centésimas), utilizando razoamentos apropiados e interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.					
	Peso: 2.38%					
	4º-MTB2.2.1 - Descompón, compón e redondea números naturais e decimais, interpretando o valor de posición de cada unha das súas cifras.	Descompón, compón e redondea números naturais e decimais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CMCT CAA
	Peso: 2.38%					
	4º-MTB2.3.1 - Aplica as propiedades das operacións e as relacións entre elas.	Aplica as propiedades das operacións (conmutativa)	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CMCT CAA
	Peso: 2.38%					
	4º-MTB2.3.2 - Realiza sumas e restas de fraccións co mesmo denominador na resolución de problemas contextualizados.	Suma e resta fraccións co mesmo denominador.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CMCT CAA
	Peso: 2.38%					
	4º-MTB2.3.3 - Realiza operacións con números decimais na resolución de problemas contextualizados.	Realiza operacións con números decimais.			X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%), CMCT CAA
	Peso: 2.38%					
	4º-MTB2.4.1 - Emprega e	Suma, resta, multiplica e divide	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, CMCT CAA

	<p>automatiza algoritmos estándar de suma, resta, multiplicación e división (de ata dúas cifras) con distintos tipos de números, en comprobación de resultados en contextos de resolución de problemas e en situacións cotiás.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>(ata dúas cifras) e aplica as operacións na resolución de problemas e en situacións cotiás.</p>			<p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>		
MT-B2.4	<p>4º-MTB2.4.2 - Constrúe series numéricas, ascendentes e descendentes, de cadencias 2, 10, 100 a partir calquera número e de cadencias 5, 25 e 50 a partir de múltiplos de 5, 25 e 50.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Constrúe series ascendentes e descendentes (de 2, 10, 100, 5, 25, 50)</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CMCT
MT-B2.4	<p>4º-MTB2.4.3 - Elabora e emprega estratexias de cálculo mental.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Utiliza estratexias básicas de cálculo mental.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CMCT CAA
MT-B2.4	<p>4º-MTB2.4.4 - Estima e redondea o resultado dun cálculo valorando a resposta.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Estima e redondea resultados.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	CMCT CAA
MT-B2.4	<p>4º-MTB2.4.5 - Emprega a calculadora aplicando as regras dos eu funcionamento para investigar e resolver problemas.</p>	<p>Emprega a calculadora na resolución de problemas.</p>	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CMCT CAA CD

Peso: 2.38%

MT-B2.5	4º-MTB2.5.1 - Resolve problemas que impliquen o dominio dos contidos traballados, empregando estratexias heurísticas, de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisións.	Resolve problemas aplicando os contidos traballados de forma razoada, argumentando, tomando decisións.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),</p>	CMCT CAA
---------	--	--	-------	--	-------------

Peso: 2.38%

MT-B2.5	4º-MTB2.5.2 - Reflexiona sobre o procedemento aplicado á resolución de problemas revisando as operacións empregadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto e buscando outras formas de resolvelo.	Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas, comprobando e revisando as solucións.	X X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),</p>	CMCT CAA CSIEE CCL
---------	---	--	-------	--	-----------------------------

Peso: 2.38%

Bloque 3: Medida

MT-B3.1	4º-MTB3.1.1 - Estima lonxitudes, capacidades e masas de obxectos e espazos coñecidos elixindo a unidade e os instrumentos máis	Estima lonxitudes, capacidades e masas de obxectos e espazos coñecidos elixindo a unidade e o instrumento máis axeitado.	X X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	CMCT CCL CAA
---------	---	--	-----	--	--------------------

	<p>axeitados para medir e expresar unha medida, explicando de forma oral o proceso seguido e a estratexia utilizada.</p> <p>Peso: 2.38%</p>			
MT-B3.1	<p>4º-MTB3.1.2 - Mide con instrumentos, utilizando estratexias e unidades convencionais e non convencionais, elixindo a unidade máis axeitada para a expresión dunha medida.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Mide con instrumentos (regla, metro, balanza..) e elixe a unidade axeitada.</p>	<p>X X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p> <p>CMCT CAA</p>
MT-B3.2	<p>4º-MTB3.2.1 - Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa en forma simple dando o resultado na unidade determinada de antemán.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Suma e resta medidas de lonxitude, capacidade e masa.</p>	<p>X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p> <p>CMT</p>
MT-B3.2	<p>4º-MTB3.2.2 - Expresa en forma simple a medición da lonxitude, capacidade ou masa dada en forma complexa e viceversa.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Expresa de forma simple as medicións.</p>	<p>X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p> <p>CMT</p>
MT-B3.2	<p>4º-MTB3.2.3 - Compara e ordena medidas dunha mesma magnitude.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Compara e ordena medidas da mesma magnitude.</p>	<p>X</p>	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p> <p>CMT</p>

MT-B3.3	<p>4º-MTB3.3.1 - Resolve problemas da vida diaria utilizando as medidas temporais e as súas relacións.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Resolve problemas da vida diaria utilizando as medidas temporais (hora, minuto, días, semana, mes, ano) e a súa correspondencia.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),</p>	<p>CMCT CAA</p>
MT-B3.4	<p>4º-MTB3.4.1 - Coñece a función, o valor e as equivalencias entre as diferentes moedas e billetes do sistema monetario da Unión Europea utilizándoas tanto para resolver problemas en situación reais coma figuradas.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Coñece as moedas e billetes. Resolve problemas nos que emprega as moedas e os billetes.</p>	X X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),</p>	<p>CMCT CAA CSC</p>
Bloque 4: Xeometría					
MT-B4.1	<p>4º-MTB4.1.1 - Clasifica triángulos atendendo aos seus lados e aos seus ángulos, identificando as relacións entre os seus lados e entre ángulos</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Clasifica triángulos: equilátero, isósceles, escaleno.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p> <p>INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),</p>	<p>CMCT CAA</p>
MT-B4.1	<p>4º-MTB4.1.2 - Utiliza instrumentos de debuxo e ferramentas tecnolóxicas para a construción e exploración de formas xeométricas.</p> <p>Peso: 2.38%</p>	<p>Utiliza instrumentos de debuxo para construír formas xeométricas (regla, compás)</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,</p> <p>INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),</p>	<p>CMCT CD</p>
MT-B4.2	<p>4º-MTB4.2.1 - Clasifica cuadriláteros</p>	<p>Clasifica cuadriláteros.</p>	X	<p>PROCEDEMENTOS: Probas específicas,</p>	<p>CMCT CAA</p>

	atendendo ao paralelismo dos seus lados.			INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	
	Peso: 2.38%				
MT-B4.2	4º-MTB4.2.2 - Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio e diámetro.	Identifica e diferencia os elementos básicos da circunferencia e círculo: centro, raio e diámetro.	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CMCT CAA
	Peso: 2.38%				
MT-B4.3	4º-MTB4.3.1 - Identifica e nomea polígonos atendendo o número de lados.	Identifica e nomea polígonos atendendo o número de lados.	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CMCT CAA
	Peso: 2.38%				
MT-B4.3	4º-MTB4.3.2 - Recoñece e identifica poliedros, prismas, pirámides e os seus elementos básicos: vértices, caras e arestas.	Recoñece e identifica poliedros, prismas, pirámides e os seus elementos básicos: vértices, caras e arestas.	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CMCT CAA
	Peso: 2.38%				
MT-B4.3	4º-MTB4.3.3 - Recoñece e identifica corpos redondos: cono, cilindro e esfera e os seus elementos básicos.	Recoñece e identifica corpos redondos: cono, cilindro e esfera e os seus elementos básicos.	X	PROCEDEMENTOS: Probas específicas, INSTRUMENTOS: Proba obxectiva (50%),	CMCT CAA
	Peso: 2.38%				
MT-B4.4	4º-MTB4.4.1 - Representa a escola, o barrio ou a aldea mediante un plano ou esbozo.	Realiza un esbozo sinxelo da súa escola.	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática, INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),	CMCT CAA CSC
	Peso: 2.38%				
MT-B4.5	4º-MTB4.5.1 -	Resolve problemas	X	PROCEDEMENTOS: Probas	CMCT

Resolve problemas xeométricos que impliquen dominio dos contidos traballados, utilizando estratexias heurísticas de razoamento (clasificación, recoñecemento das relacións, uso de exemplos contrarios), creando conxecturas, construindo, argumentando e tomando decisión.

aplicando os conceptos xeométricos traballados.

específicas,

CAA
CSIEE

INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),

Peso: 2.38%

4º-MTB4.5.2 - Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas: revisando as operacións utilizadas, as unidades dos resultados, comprobando e interpretando as solucións no contexto, propondo outras formas de resolvelo.

Reflexiona sobre o proceso de resolución de problemas, revisa e comproba as solucións.

X X X

PROCEDEMENTOS: Probas específicas,

INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas (25%),

CMCT
CAA

Peso: 2.38%

Bloque 5: Estatística e probabilidade

4º-MTB5.1.1 - Identifica datos cualitativos e cuantitativos en situacións familiares.

Identifica datos cualitativos e cuantitativos en situacións familiares.

X X X

PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,

INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

CMCT
CAA

Peso: 2.38%

4º-MTB5.2.1 - Realiza análise crítica e argumentada sobre as informacións que

Analiza e interpreta información expresada en gráficos e táboas.

X

PROCEDEMENTOS: Observación sistemática,

INSTRUMENTOS: Escala de observación (20%),

CMCT,
CAA

se presentan
mediante gráficas
estadísticas.

Peso: 2.38%

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

Las matemáticas tienen un **carácter instrumental**, por tanto, son indispensables para adquirir conocimientos posteriores, especialmente los del área tecnológica y científica. Por ello, será muy importante que los alumnos se acostumbren a presentar y razonar sus trabajos de forma clara y estructurada.

La resolución de problemas debe contribuir a introducir y aplicar los contenidos de forma contextualizada, a conectarlos con otras áreas de conocimiento contribuyendo a su afianzamiento, a la educación en valores y al desarrollo de destrezas en el ámbito lingüístico, ya que previamente al planteamiento y resolución de cualquier problema se requiere la traducción del lenguaje verbal al matemático y, más tarde, será necesaria la expresión oral o escrita del procedimiento empleado en la resolución y el análisis de los resultados. Por todo ello resulta fundamental en todo el proceso la precisión en los lenguajes y el desarrollo de competencias de expresión oral y escrita.

Tanto en el estudio de situaciones problemáticas como, en general, en todo proceso de construcción del aprendizaje matemático deberán utilizarse como recursos habituales juegos matemáticos y materiales manipulativos e informáticos. En este sentido, se potenciará el uso del taller y/o laboratorio de matemáticas.

Los estudiantes de esta etapa educativa deben pasar de situaciones problemáticas concretas y sencillas, al principio en los dos primeros ciclos, relacionadas con el entorno inmediato, a situaciones algo más complejas, en el último ciclo, para facilitar la adquisición del pensamiento abstracto. En todas las situaciones problemáticas, incluyendo los problemas aritméticos escolares, se graduarán los mismos, pasando de situaciones que se resuelvan en una etapa a aquellas de dos o tres etapas. En los problemas aritméticos se deberán tener en cuenta las diferentes categorías semánticas y graduarlos en función de su dificultad.

El desarrollo del sentido numérico será entendido como el dominio reflexivo de las relaciones numéricas que se pueden expresar en capacidades como: habilidad para descomponer números de forma natural, comprender y utilizar la estructura del sistema de numeración decimal, utilizar

las propiedades de las operaciones y las relaciones entre ellas para realizar cálculos mentales y razonados. Interesa principalmente la habilidad para el cálculo con diferentes procedimientos y la decisión en cada caso del más adecuado.

A lo largo de la etapa se pretende que el alumnado calcule con fluidez y haga estimaciones razonables, fundamentalmente cuando se cuantifican magnitudes y se informa sobre situaciones reales que niñas y niños deben llegar a interpretar correctamente. La realización de mediciones de diferentes magnitudes y en diferentes contextos llevará al manejo de un número progresivamente mayor de unidades, a la elección de unidad y a la idea de aproximación.

Más importante que el ejercicio de destrezas basadas en cálculos descontextualizados es relacionar las distintas formas de representación numérica con sus aplicaciones, especialmente en lo que concierne a la medida de magnitudes, y comprender las propiedades de los números para poder realizar un uso razonable de las mismas.

La construcción de los distintos tipos de números a lo largo de las tres etapas y del sistema decimal como base de nuestro sistema de numeración, debe ser desarrollada de forma contextualizada buscando preferentemente situaciones cercanas a las niñas y niños, usando materiales manipulables específicos: regletas de Cuisenaire, bloques multibase, multicubos, etc. Dentro de este proceso de construcción se irán desarrollando, de forma paralela e interrelacionada, las operaciones aritméticas.

Es conveniente que los alumnos y alumnas manejen con soltura las operaciones básicas con los diferentes tipos de números, tanto a través de algoritmos de lápiz y papel como con la calculadora. Asimismo, es importante que el alumnado utilice de manera racional estos procedimientos de cálculo, decidiendo cuál de ellos es el más adecuado a cada situación y desarrollando paralelamente el cálculo mental y razonado y la capacidad de estimación, lo que facilitará el control sobre los resultados y sobre los posibles errores en la resolución de problemas.

Los números han de ser usados en diferentes contextos: juegos, situaciones familiares y personales, situaciones públicas, operando con ellos reiteradamente, sabiendo que la comprensión de los procesos desarrollados y del significado de los resultados es contenido previo y prioritario respecto a la propia destreza en el cálculo y la automatización operatoria.

Entendemos que, de forma especial, el número ha de ser usado en la construcción de la idea de magnitud: longitud, peso-masa, tiempo y sistema monetario. En el proceso de construcción es fundamental el uso de materiales manipulables específicos para la realización de mediciones y la experimentación. En este sentido, se hará uso de magnitudes y aparatos de medida que se emplean en el contexto familiar (cinta métrica, balanza de cocina, termómetro clínico, vasos medidores, etc.).

La geometría se centra sobre todo en la clasificación, descripción y análisis de relaciones y propiedades de las figuras en el plano y en el espacio. El aprendizaje de la geometría debe ofrecer continuas oportunidades para conectar a niños y niñas con su entorno y para construir, dibujar, hacer modelos, medir o clasificar de acuerdo con criterios previamente elegidos.

Para el estudio de la geometría es conveniente conjugar la experimentación a través de la manipulación con las posibilidades que ofrece el uso de la tecnología. Es recomendable el uso de materiales manipulables: geoplanos, mecanos, puzles, libros de espejos, materiales para formar poliedros, etc., así como la incorporación de programas de geometría dinámica para construir, investigar y deducir propiedades geométricas. En este sentido, se potenciará el uso del taller y/o laboratorio de matemáticas.

Además, los conocimientos geométricos deben relacionarse con la resolución de problemas a través de planteamientos que requieran la construcción de modelos o situaciones susceptibles de ser representadas a través de figuras o formas geométricas.

La observación y manipulación de formas y relaciones en el plano y en el espacio presentes en la vida cotidiana (juegos, hogar, colegio, etc.) y en nuestro patrimonio cultural, artístico y natural servirán para desarrollar las capacidades geométricas, siguiendo el modelo de Van Hiele para el reconocimiento de formas, propiedades y relaciones geométricas, invirtiendo el proceso que parte de las definiciones y fórmulas para determinar otras características o elementos.

Educar a través del entorno facilitará la observación y búsqueda de elementos susceptibles de estudio geométrico, de los que se establecerán clasificaciones, determinarán características, deducirán analogías y diferencias con otros objetos y figuras.

El reconocimiento, representación y clasificación de figuras y cuerpos geométricos se debe abordar a través de la observación y de la manipulación física o virtual. El estudio de formas algo

más complejas debe abordarse a través del proceso de descomposición en figuras elementales, fomentando el sentido estético y el gusto por el orden.

El cálculo de áreas y volúmenes de figuras geométricas debe iniciarse por medio de descomposiciones, desarrollos, etc. para finalmente obtener las fórmulas correspondientes. El proceso de obtención de la medida es lo que dará significado a esas fórmulas.

El aprendizaje del bloque de estadística y probabilidad adquiere su pleno significado cuando se presenta en conexión con actividades que implican a otras materias. Igualmente el trabajo ha de incidir de forma significativa en la comprensión de las informaciones de los medios de comunicación, para suscitar el interés por los temas y ayudar a valorar el beneficio que los conocimientos estadísticos proporcionan ante la toma de decisiones, normalmente sobre cuestiones que estudian otras materias. Las tablas y gráficos presentes en los medios de comunicación, Internet o en la publicidad facilitarán ejemplos suficientes para analizar y agrupar datos y, sobre todo, para valorar la necesidad y la importancia de establecer relaciones entre ellos.

Además de obtener conclusiones de los datos expuestos en un gráfico o en una tabla es necesario conocer los procesos previos a su representación. Abordar tareas como la planificación para la recogida de la información, utilizar técnicas de recuento y de manipulación de los datos, así como la forma para agruparlos, son tan importantes como los cálculos que con ellos puedan realizarse.

Por otro lado, el alumnado del siglo XXI no puede estar alejado del conocimiento de las tecnologías propias de este siglo; así pues, tendrá la posibilidad de aprender a utilizar, de forma responsable, las posibilidades que las tecnologías de la información y la comunicación ofrecen para el desarrollo de sus capacidades artísticas.

Es fundamental la incorporación a la dinámica habitual de trabajo en el aula de las alternativas metodológicas existentes para el uso educativo de internet. Los alumnos y alumnas deben profundizar gradualmente en el conocimiento, manejo y aprovechamiento didáctico de alguna aplicación básica de geometría dinámica, familiarizarse con el uso racional de la calculadora y utilizar simuladores y recursos interactivos como elementos habituales de sus aprendizajes. Es conveniente que la elección y el uso de las aplicaciones didácticas sean consensuados y

programados por los equipos docentes de cada centro. El mismo criterio debe tenerse en cuenta respecto a las calculadoras.

Debemos de tener en cuenta que cada alumno parte de unas fortalezas individuales, por lo que habrá que poner en juego diferentes habilidades para que el propio alumno conozca dónde residen sus fortalezas. Estas fortalezas individuales del alumnado nos ayudará a definir la predominancia de cada una de sus inteligencias, por lo que las tareas a realizar estarán pensadas desde la **Teoría de las Inteligencias Múltiples** como posibilidad para que todo el alumnado llegue a adquirir todos aquellos aspectos que necesitan para poder desarrollar un aprendizaje permanente a lo largo de la vida.

Con el **trabajo en grupo colaborativo** se entrenarán las diferentes habilidades y destrezas para fomentar el desarrollo social integral de todos los alumnos.

La **manipulación de materiales** debe ser una constante en la actividad matemática, así como, el acceso a las nuevas tecnologías. Permitiendo que el alumno establezca vínculos reales entre los conocimientos matemáticos y su día a día.

Los contenidos del área están organizados alrededor de unos conceptos fundamentales vinculados a un **contexto real**. Será importante trabajar la parte competencial de forma que el conocimiento se transforme en acción y aplicarlo a proyectos reales cercanos al alumnado

Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.

Usaremos os materiais seguintes:

- Libro do alumno para cada área.
- Recursos multimedia.
- Recursos fotocopiados con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Cadernos complementarios ao libro do alumno.
- Cartaces e murais.
- A biblioteca do centro para a procura de información.
- As TICS para a procura de información e elaboración de traballos.

- A pantalla dixital.
- O entorno social do colexio: Familias da comunidade escolar, asociacións veciñais, comunidades de montes, concello...
- Publicacións sobre os distintos temas.
- Libros de narrativa relacionados cos temas tratados.
- Materiais e recursos aportados polo alumnado: investigacións persoais, fotografías, vídeos caseiros ....
- O entorno natural do colexio: Poza das rás, invernadoiro, horto escolar, xardín botánico....
- Materiais de laboratorio.
- Materiais para a realización de traballos artísticos.
- Os instrumentos musicais da aula de música.

Crterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Bloque 1. Procesos, métodos y actitudes en Matemáticas.

1. Expresar verbalmente de forma razonada el proceso seguido en la resolución de un problema.
2. Utilizar procesos de razonamiento y estrategias de resolución de problemas, realizando los cálculos necesarios y comprobando las soluciones obtenidas.
3. Describir y analizar situaciones de cambio, para encontrar patrones, regularidades y leyes matemáticas, en contextos numéricos, geométricos y funcionales, valorando su utilidad para hacer predicciones.
4. Profundizar en problemas resueltos, planteando pequeñas variaciones en los datos, otras preguntas, etc.
5. Elaborar y presentar pequeños informes sobre el desarrollo, resultados y conclusiones obtenidas en el proceso de investigación.
6. Identificar y resolver problemas de la vida cotidiana, adecuados a su nivel, estableciendo conexiones entre la realidad y las Matemáticas y valorando la utilidad de los conocimientos matemáticos adecuados para la resolución de problemas.
7. Conocer algunas características del método de trabajo científico en contextos de situaciones problemáticas a resolver.
8. Planificar y controlar las fases de método de trabajo científico en situaciones adecuadas al nivel.
9. Desarrollar y cultivar las actitudes personales inherentes al quehacer matemático.
10. Superar bloqueos e inseguridades ante la resolución de situaciones desconocidas.

11. Reflexionar sobre las decisiones tomadas, aprendiendo para situaciones similares futuras.
12. Utilizar los medios tecnológicos de modo habitual en el proceso de aprendizaje, buscando, analizando y seleccionando información relevante en Internet o en otras fuentes, elaborando documentos propios, haciendo exposiciones y argumentaciones de los mismos.
13. Seleccionar y utilizar las herramientas tecnológicas y estrategias para el cálculo, para conocer los principios matemáticos y resolver problemas.

Bloque 2. Números

1. Leer, escribir y ordenar, los números naturales de hasta siete cifras, interpretando el valor posicional de cada una de ellas, comparando y ordenándolos por el valor posicional y en la recta numérica, utilizándolos en la interpretación y la resolución de problemas en contextos reales.
2. Leer, escribir y ordenar números romanos, utilizándolos en la interpretación y la resolución de problemas en contextos reales.
3. Leer, escribir y ordenar fracciones y números decimales, utilizándolos en la interpretación y la resolución de problemas en contextos reales.
4. Realizar cálculos numéricos básicos con las operaciones de suma, resta, multiplicación utilizando diferentes estrategias y procedimientos.
5. Conocer, elaborar y utilizar estrategias básicas de cálculo mental y aplicarlas a la resolución de problemas.
6. Identificar y diferenciar las divisiones exactas y las inexactas y reconocer las relaciones existentes entre sus términos para aplicarlas a la realización de cálculos y a la comprobación de resultados (prueba de la división).

Bloque 3. Medidas.

1. Interpretar textos numéricos, resolver problemas relacionados con la medida en contextos de la vida cotidiana, utilizando las unidades de medida, explicando el proceso seguido, escogiendo los instrumentos de medida más adecuadas en cada caso, estimando la medida de magnitudes de longitud, capacidad, peso y tiempo haciendo previsiones razonables.
2. Identificar y escoger las unidades e instrumentos de medida más adecuados para medir ángulos.

2. Interpretar con sentido textos numéricos y resolver problemas de la vida cotidiana relacionados con las medidas y sus magnitudes.
3. Aplicar las equivalencias y realizar transformaciones de unas unidades a otras.
4. Saber expresar una unidad de forma compleja e incompleja.

Bloque 4. Geometría.

1. Describir una representación espacial (croquis, callejeros, planos sencillos...), interpretar y elaborar informaciones referidas a situaciones y movimientos (seguir un recorrido dado, indicar una dirección) y valorar expresiones artísticas, utilizando como elementos de referencia las nociones geométricas básicas (situación, alineamiento, movimientos).
2. Reconocer y describir formas y cuerpos geométricos del espacio (cubos, prismas, cilindros, esferas), a través de la manipulación y la observación, y realizar clasificaciones según diferentes criterios.
3. Reconocer y representar las posibles posiciones de rectas en el entorno.
4. Reconocer y representar posiciones relativas de rectas y circunferencias.
5. Construir cuerpos geométricos a partir del dibujo que representa el desarrollo de un cuerpo geométrico sencillo.

Bloque 5. Estadística y probabilidad.

1. Interpretar textos numéricos, resolver problemas. Recoger datos utilizando técnicas de recuento, registrar ordenando los datos atendiendo a criterios de clasificación y expresando el resultado en forma de tabla o gráfica.
2. Formular y resolver problemas que impliquen recogida, representación y análisis de datos.

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

En cada avaliación

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación del traballo competencial	30
Probas de avaliación escritas	30

Evidencias dos estándares de aprendizaxe	40
Calificación total	

A final de curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1. ^a Avaliación	30
2. ^a Avaliación	30
3. ^a Avaliación	40
Calificación total	

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Entre as dúas primeiras semanas de clase levarán a cabo diferentes observacións e probas de avaliación inicial para, a través delas, comprobar o nivel de competencias curriculares que cada alumno posúe despois do verán.

As mesmas consistirán na realización de diferentes exercicios de recordo dos contidos e procedementos máis importantes traballados no curso anterior, que potencien a aprendizaxe das competencias craves determinadas na LOMCE.

Destas probas obteranse varios resultados que nos darán luz para comezar o curso no punto de partida en que se atope a maioría do alumnado e promover actuacións e traballos individualizados e/ou colectivos para cada un ofrecidos a aqueles alumnos/as que o necesiten.

Así mesmo poderemos decidir neste momento que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (AL), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

A través dela poderemos elaborar unha descrición do grupo contestándonos entre outras a unha serie de cuestións do tipo: Número de alumnos, Funcionamento do grupo (falan moito, cambian con facilidade de actividade ...)

Que fortalezas ten no grupo en canto ao desenvolvemento de obxectivos curriculares?

Que necesidades ten o grupo e como se van abordar? (Planificación de estratexias metodolóxicas, xestión de aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas ...)

Que fortalezas se identifican no grupo en canto a aspectos competenciais?

Medidas de atención á diversidade.

Para levar a cabo un plan específico de medias de atención á diversidade e á inclusión do alumnado e máis especificamente do alumnado con algún tipo de necesidade específica de apoio educativo (N.E.A.E.) partiremos da avaliación inicial levada a cabo nas 2 primeiras semanas do curso e descrita as súas actuacións no punto 9 desta programación anual.

Despois de elaborar a descrición do grupo unha vez realizada a avaliación inicial, deberemos recoller as necesidades individuais de cada alumno/a, así como as necesidades grupais da aula en xeral.

Neste punto podemos servirmos dunha serie de cuestións que podemos contestarnos do tipo:

Cales son os alumnos que necesitan un maior seguimento ou persoalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe? (Ter en conta aos alumnos con necesidades educativas, con altas capacidades, e outras con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar...).

Que medidas organizativas imos adoptar? (Planificación de reforzos, localización de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).

Que medidas curriculares imos adoptar? Que recursos imos empregar?

Que modelo de seguimento imos utilizar con cada un/a de eles?

Cada canto e como imos avaliar os seus progresos?

Así mesmo poderemos decidir que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (Ao)/Ao), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

Concreción dos elementos transversais.

A concreción dos elementos transversais, realizaranse a través de tódalas áreas, sempre tendo en conta as circunstancias actuais.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, quedan reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA), aprobadas por todo o Claustro de profesores/as e polo Consello Escolar do Centro

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Neste apartado pretendo promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propónse unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			

CEIP DE REFOXOS

Programación Música 4ºEP

Curso 2021-22

Sandra Pérez Míguez

ÍNDICE

1. XUSTIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN.

2. CONTEXTUALIZACIÓN

2.1 Entorno e centro.

2.2 Educación artística.

2.3 Distribución do alumnado e información académica.

2.4 Necesidades específicas individuais.

3. ORGANIZACIÓN CURRICULAR NA ETAPA DE PRIMARIA

3.1 Competencias clave.

3.2 Obxectivos didácticos.

3.3 Táboa contidos, criterios e estándares de avaliación.

3.4 Temporalización das unidades.

3.5 Conmemoracións e celebracións.

3.6 Contidos intercurriculares.

3.7 Contidos de tratamento transversal, valores e actitudes.

4. AVALIACIÓN

4.1 Táboa dos estándares por curso.

4.2 Temporalización, ponderación e instrumentos de avaliación dos estándares do curso.

4.3 Criterios de cualificación e promoción.

4.4 Mínimos esixibles.

4.5 Tipos de avaliación.

5. MEDIDAS DE ATENCIÓN AO ALUMNADO CON NECESIDADE ESPECÍFICA DE APOIO EDUCATIVO

5.1 Programas de reforzo e ampliación.

6. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

7. RECURSOS DIDÁCTICOS E ORGANIZATIVOS

7.1 Organización de recursos.

7.2 Horario de clases.

8. PROXECTOS DE CENTRO

9. ADDENDA: ADAPTACIÓN COVID-19

1. XUSTIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN

Esta programación foi deseñada seguindo as pautas mencionadas nos seguintes documentos:

- ❖ **Ley Orgánica 8/2013**, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa.
- ❖ **REAL DECRETO 126/2014**, do 28 de febreiro, que establece o currículo básico en Primaria.
- ❖ **DECRETO 105/2014**, do 4 de Setembro, que establece o currículo de Primaria en Galicia.
- ❖ **Orde do 20 de abril de 2016** pola que se regula a avaliación e a promoción do alumnado que cursa educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.
- ❖ **Orden ECD/65/2015**, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria.
- ❖ Aplicamos o protocolo COVID do 22 de setembro.

2. CONTEXTUALIZACIÓN

2.1 ENTORNO e CENTRO

O centro é un C.E.I.P. situado nunha zona rural do sur da provincia de Pontevedra, sitúase nunha poboación duns 3.000 habitantes. Obsérvase unha constante expansión demográfica nos últimos anos e a súa poboación en xeral pódese considerar como de clase media-baixa, con nivel sociocultural medio-baixo, desenvolvendo gran parte dela no sector da agricultura e gandería.

Nun radio de 8 quilómetros atópase outro centro de educación primaria.

Trátase dun Centro de Educación Primaria e Infantil de liña única e agrupamento por ciclos.

O horario xeral do centro é de 9:00h a 14:00h, de setembro a xuño. É un horario de xornada continua, participando no PLAMBE con apertura de biblioteca pola tarde tres días.

O centro está situado nun edificio de dúas plantas, e o material de música está dentro da aula de 5º e 6º de Ed. Primaria.

2.2 EDUCACIÓN ARTÍSTICA (Música)

CEIP de Refoxos	
PROFESORA	Sandra Pérez Míguez
CURSO	4º Curso do grupo mixto de 3º e 4º.

2.3 DISTRIBUCIÓN DO ALUMNADO E INFORMACIÓN ACADÉMICA

	Nº alumnos	INS	5	6	7	8	9	10
4º primaria	8	-	-	3	3	2	-	-

2.4**NECESIDADES ESPECÍFICAS INDIVIDUAIS**

Os datos están recollidos no departamento de Orientación, salientando a seguinte información académica recollida na anterior táboa sobre os resultados académicos para axudar a facer unha avaliación diagnóstica inicial o máis precisa posible.

En segundo lugar atenderase ás indicacións do titor ou titora, do equipo de orientación e audición e linguaxe para atender aquelas necesidades ou dificultades que se detecten a partir da avaliación inicial e evolución do curso.

3.**ORGANIZACIÓN CURRICULAR DA ETAPA DE PRIMARIA****3.1****COMPETENCIAS CLAVE**

Aténdese en primeiro lugar ás tres competencias clave prioritarias:

- Competencia en comunicación lingüística, Competencia en aprender a aprender e destreza do traballo en grupo (integrada dentro da Competencia social e cidadá)

Como esta programación corresponde á programación dunha especialidade, remitímonos ás programacións dos diferentes niveis, onde se incluírán os perfís competenciais de cada curso, e a modo obxectivos fundamentais na programación didáctica para cada competencia traballaremos os seguintes obxectivos dende a área de música, sempre presentes na aula para poder ser consultadas polo alumnado:

Competencia en Comunicación Lingüística

1. Expresarse con soltura.	6. Recoñecer o silencio como factor
2. Realizar comentrios constructivos.	imprescindible para unha boa comunicación.
3. Formular preguntas.	7. Traballar distintos idiomas e dialectos.
4. Empregar a comunicación non verbal.	8. Mellorar a dicción, entonación,
5. Coidar e explorar a voz.	expresividade e acentuación.

Competencia para Aprender a Aprender

1. Participar nas actividades.	7. Preocuparse polo resultado obtido.
2. Coordinarse cos compañeiros.	8. Solucionar os problemas autónomamente.
3. Desenvolver a capacidade crítica.	9. Motivarse no traballo.
4. Esforzarse e intentar mellorar.	10. Aprender novas técnicas de estudio.
5. Autoavaliarse.	11. Improvisar, crear e experimentar
6. Planificar e organizar o traballo.	fomentando a confianza e éxito persoal.

Competencia Social e Cívica

1. Traballar en equipo.	6. Traballar en silencio.
2. Crear un bo clima de traballo.	7. Expresarse sen prexuízos.
3. Respetar aos compañeiros/as.	8. Explorar diversas culturas e folclores.
4. Asumir responsabilidades.	9. Resolver os conflitos pacíficamente.
5. escoitar con atención.	10. Coidar o material.

Competencia de Sentido de Iniciativa e Espírito Emprendedor

1. Dialogar con corrección.	6. Liderar as actividades.
2. Coidar o material.	7. Respetar os compañeiros e profesores.
3. Mellorar o autoconceito e autoestima.	8. Aprender dos erros.
4. Participar en todas as actividades.	9. Asumir as consecuencias.
5. Solucionar os problemas con autonomía e rapidez.	10. Desfrutar do traballo.
	11. Entender a interacción social.

Competencia Conciencia e Expresións Culturais

1. Comentar as obras.	7. Adquirir técnica.
2. Expresar os gustos musicais.	8. escoitar diferentes estilos musicais.
3. Empregar as críticas para mellorar.	9. Crear un repertorio persoal variado.
4. Promover a iniciativa e creatividade.	10. escoitar en silencio.
5. Expoñer os traballos en público.	11. Recoñecer obras de prestixio e populares.
6. Comprender o valor cultural das expresións artísticas.	12. Compartir e desfrutar en grupo.
	13. Coñecer as bases da linguaxe musical.

Competencia Matemática e Competencias Básicas en Ciencia e Tecnoloxía

1. Traballar conceptos matemáticos.	7. Analizar o entorno para eliminar o ruído.
2. Traballar a medida musical das figuras e as súas equivalencias.	8. Utilizar a reciclaxe na creación de instrumentos.
3. A pulsación.	9. Descubrir a xeografía.
4. Traballar a forma musical.	10. Utilizar as Tics.
5. Traballar a xeometría nas danzas.	11. Gravar as propias producións.
6. Coidar o propio corpo.	12. Concienciarse en valores positivos.

Competencia Dixital

1. Dominar aplicacións e programas informáticos.	5. Coidar o material informático
2. Buscar en Internet con seguridade.	6. Traballar con aplicacións musicais.
3. Gravar as propias producións.	7. Entender os dereitos de autor.
4. Coñecer riscos en Internet.	8. Aplicar a responsabilidade no traballo na rede.

3.2**OBXECTIVOS DIDÁCTICOS**

O Decreto de currículo de referencia non establece obxectivos específicos das áreas da educación primaria. Porén, remitímonos aos obxectivos de etapa do Decreto 105/2014 do 4 de setembro, onde os propios estándares se poden considerar obxectivos posto que son a finalidade que pretendemos acadar.

A grandes rasgos, para orientar a función docente, deseñáronse os seguintes obxectivos en cada curso:

CUARTO

- Participar e desfrutar da música nas súas distintas facetas, danza, canto, teatro e interpretación instrumental.
- Recoñecer os erros e autocorrexirse.
- Respetar aos compañeiros e traballo docente favorecendo un bo clima de aula.
- Utilizar a escoita musical para indagar nas posibilidades do son e coñecer exemplos de obras variadas da nosa cultura e doutras culturas.
- Identificar e describir as características de elementos musicais e calidades dos sons.
- Analizar a organización de obras musicais sinxelas e describir os elementos que as compoñen.
- Coñecer e identificar as principais familias dos instrumentos.
- Utilizar recursos gráficos durante a audición dunha peza musical, así como rexistros e aplicacións informáticas para a análise e a produción musical.
- Interpretar un repertorio básico de cancións e pezas instrumentais, en solitario e grupo empregando a voz ou instrumentos.
- Aplicar á práctica instrumental os conceptos de linguaxe musical aprendidos.
- Explorar estruturas musicais e seleccionar e combinar ideas musicais dentro de estruturas sinxelas entre varias dadas, co obxectivo de crear un produto musical propio, individual ou grupal.
- Explorar as posibilidades sonoras dos materiais, instrumentos e dispositivos electrónicos.
- Adquirir capacidades expresivas e creativas que ofrecen a expresión corporal e a danza.
- Interpretar un repertorio básico de danzas propias da cultura galega e doutras culturas.

3.3

CONTIDOS, CRITERIOS E ESTÁNDARES DE AVALIACIÓN DE PRIMEIRO

4º CURSO		
BLOQUE 1. ESCOITA: Procúrase que o alumnado tome conciencia dos sons que do seu ámbito, así como das posibilidades sonoras dos materiais e dos obxectos do seu contexto. Faise fincapé na audición activa de manifestacións musicais de distintas orixes e no respecto no proceso da audición.		
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES / “OBXECTIVOS”
<p>B1.1. Audición activa dunha selección de pezas instrumentais e vocais de distintos estilos e culturas adaptadas á idade do alumnado.</p> <p>B1.2. Asistencia a representacións musicais e comentario posterior.</p> <p>B1.3. Interese polo repertorio tradicional de Galicia e das zonas de procedencia dos compañeiros e das compañeiras.</p> <p>B1.4. Audición e análise de obras musicais de distintas características e procedencias.</p> <p>B1.5. Actitude atenta e silenciosa, e respecto polas normas de comportamento durante a audición de música e na asistencia a representacións.</p> <p>B1.6. Recoñecemento de calidades dos sons: intensidade, duración, altura e timbre.</p> <p>B1.7. Acento e pulso.</p> <p>B1.8. Elementos musicais: indicacións de tempo e matices (fortísimo, forte, piano e mezzoforte; dinámica e reguladores).</p> <p>B1.9. Identificación dos rexistros de voces graves e agudas, así como as posibles agrupacións vocais e instrumentais (dúo, trío, cuarteto, orquestra e banda).</p> <p>B1.10. Compases de 2/4, 3/4 e 4/4.</p> <p>B1.11. Instrumentos: clasificación tradicional (vento, vento-madeira, vento-metal, corda percutida, friccionada e punteada, e percusión determinada e indeterminada).</p> <p>B1.12. Instrumentos da orquestra: achegamento á súa colocación.</p> <p>B1.13. Instrumentos da cultura galega e doutras culturas.</p> <p>B1.14. Recoñecemento e identificación das partes dunha peza musical. Formas musicais binarias, ternarias e rondó.</p> <p>B1.15. Uso de aplicacións informáticas educativas sinxelas para a análise e a produción musical.</p>	<p>B1.1. Utilizar a escoita musical para indagar nas posibilidades do son e coñecer exemplos de obras variadas da nosa cultura e doutras culturas.</p> <p>B1.2. Identificar e describir as características de elementos musicais e calidades dos sons do contexto.</p> <p>B1.3. Analizar a organización de obras musicais sinxelas e describir os elementos que as compoñen.</p> <p>B1.4. Coñecer e identificar as principais familias dos instrumentos, amosando interese por coñecer instrumentos doutras culturas.</p> <p>B1.5. Utilizar recursos gráficos durante a audición dunha peza musical, así como rexistros e aplicacións informáticas para a análise e a produción musical.</p>	<p>EMB1.1.1. Expressa as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical.</p> <p>EMB1.1.2. Manifesta as sensacións, as impresións e os sentimentos que lle provoca a audición dunha peza musical.</p> <p>EMB1.1.3. Coñece, entende e respecta as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.</p> <p>EMB1.1.4. Identifica e valora as manifestacións artísticas propias de Galicia.</p> <p>EMB1.2.1. Describe e dá información salientable sobre elementos da linguaxe musical presentes nas manifestacións musicais e nos sons do contexto.</p> <p>EMB1.3.1. Distingue e clasifica tipos de voces e instrumentos, e agrupacións instrumentais ou vocais.</p> <p>EMB1.3.2. Identifica e describe variacións e contrastes de velocidade e intensidade tras a escoita de obras musicais.</p> <p>EMB1.3.3. Identifica, clasifica e completa os compases traballados.</p> <p>EMB1.4.1. Identifica de xeito visual e auditivo os instrumentos.</p> <p>EMB1.4.2. Clasifica os instrumentos por familias: vento, corda e percusión.</p> <p>EMB1.4.3. Procura información, organízaa e preséntaa sobre a música e os instrumentos doutras culturas.</p> <p>EMB1.5.1. Establece unha relación entre o que escoita e represéntao nun musicograma ou nunha partitura sinxela.</p> <p>EMB1.5.2. Identifica as partes dunha peza musical sinxela e representa graficamente a súa estrutura.</p> <p>EMB1.5.3. Representa graficamente, con linguaxe musical convencional ou non, os trazos característicos da música escoitada.</p> <p>EMB1.5.4. Utiliza aplicacións informáticas para representar ou realizar tarefas de análise e produción musical.</p>

BLOQUE 2. INTERPRETACIÓN MUSICAL: O alumnado é protagonista absoluto neste bloque, cuxo obxectivo é a creación de produtos musicais de diferentes estilos, usando diversas técnicas compositivas e con finalidades distintas. Centrámolos tamén en que o alumnado valore o traballo colaborativo, o respecto cara ás demais persoas e a avaliación con intención de mellorar.		
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES / “OBXECTIVOS”
<p>B2.1. Reprodución de pezas instrumentais e cancións sinxelas ao unísono, de maneira colectiva, con ou sen acompañamento. Frauta doce: dixitación da escala de do sen alteracións.</p> <p>B2.2. Uso dos instrumentos de placas Orff en acompañamentos de pezas sinxelas.</p> <p>B2.3. Rexistro gravado da interpretación feita e posterior análise e comentario.</p> <p>B2.4. Coordinación e sincronización individual e colectiva na interpretación: simultaneidade, sucesión e alternancia.</p> <p>B2.5. Ditados rítmicos con figuras de negra, branca, redonda e corchea e os seus silencios en compases binarios e ternarios.</p> <p>B2.6. Ditados melódico-rítmicos sinxelos.</p> <p>B2.7. Improvisación de esquemas rítmicos e melódicos sobre bases musicais dadas.</p> <p>B2.8. Creación de pequenas melodías e acompañamentos sinxelos de melodías dadas.</p> <p>B2.9. Recreación musical e sonorización dun texto oral ou escrito.</p> <p>B2.10. Sonorización de imaxes, vídeos ou representacións dramáticas usando distintos materiais instrumentos e dispositivos electrónicos.</p> <p>B2.11. Invención e construción dun instrumento.</p>	<p>B2.1. Interpretar un repertorio básico de cancións e pezas instrumentais, en solitario ou en grupo, mediante a voz ou instrumentos, utilizando a linguaxe musical, así como valorar o traballo feito, avaliar o resultado e propor accións de mellora.</p> <p>B2.2. Explorar estruturas musicais e seleccionar e combinar ideas musicais dentro de estruturas sinxelas entre varias dadas, co obxectivo de crear un produto musical propio, individual ou grupal.</p> <p>B2.3. Explorar e utilizar as posibilidades sonoras e expresivas de diferentes materiais, instrumentos e dispositivos electrónicos.</p>	<p>EMB2.1.1. Coñece e utiliza a linguaxe musical para a interpretación de obras.</p> <p>EMB2.1.2. Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos.</p> <p>EMB2.1.3. Interpreta pezas vocais e instrumentais sinxelas con distintos agrupamentos, con e sen acompañamento.</p> <p>EMB2.1.4. Analiza a interpretación e valora o resultado, amosando interese por mellorar.</p> <p>EMB2.2.1. Crea unha peza musical sinxela a partir da selección, a combinación e a organización dunha serie de elementos dados previamente, coñecidos e manexados.</p> <p>EMB2.2.2. Aмосa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo.</p> <p>EMB2.3.1. Emprega instrumentos materiais, dispositivos electrónicos e recursos informáticos para crear pezas musicais sinxelas para a sonorización de imaxes e representacións dramáticas.</p> <p>EMB2.3.2. Constrúe algún instrumento orixinal ou similar a un existente.</p>
BLOQUE 3: A MÚSICA, O MOVEMENTO E A DANZA. Este derradeiro bloque está destinado ao desenvolvemento da expresividade e a creatividade do alumnado desde o coñecemento e a práctica da danza. Comézase pola coordinación motriz e a conciencia do desprazamento no espazo, e chégase finalmente ao nivel de creación e expresión de sentimentos co movemento.		
CONTIDOS	CRITERIOS DE AVALIACIÓN	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES / “OBXECTIVOS”
<p>B3.1. Recoñecemento do corpo como instrumento rítmico e de expresión corporal.</p> <p>B3.2. Creación de pequenas coreografías para obras musicais breves e de estrutura sinxela.</p> <p>B3.3. Reprodución de xogos motores e secuencias de movementos fixados ou inventados, procurando unha progresiva coordinación individual e colectiva.</p>	<p>B3.1. Adquirir capacidades expresivas e creativas que ofrecen a expresión corporal e a danza.</p> <p>B3.2. Interpretar un repertorio básico de danzas propias da cultura galega e doutras culturas.</p>	<p>EMB3.1.1. Identifica e utiliza o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións e como forma de interacción social.</p> <p>EMB3.1.2. Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria, ternaria e rondó.</p> <p>EMB3.2.1. Controla a postura e a coordinación coa música cando</p>

B3.4. Interpretación de danzas tradicionais galegas e doutras culturas.		interpreta danzas. EMB3.2.2. Recoñece danzas de diferentes lugares e culturas, e valora a súa achega ao patrimonio artístico e cultural. EMB3.2.3. Reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.
---	--	---

Dada a franxa de idade en que nos atopamos, tendo en conta as súas características psicoevolutivas, e posto que esta planificación se realiza nun nivel teórico e con anterioridade á avaliación inicial do alumnado e á concreción definitiva da totalidade de actividades extraescolares e proxectos nos que participará o centro, temos que resaltar o **carácter aberto e flexible** que debe ter unha programación. As modificacións que se realicen con respecto a esta planificación, de realizarse, reflectiranse na memoria final de curso, afectando principalmente ao enriquecemento dos contidos a traballar.

3.4

TEMPORALIZACIÓN DAS UNIDADES

Mes	Semana	UD	LONXITUDINAIS	
Setembro	10 a 11	UD 1, Torneo musical medieval Avaliación Inicial. Historia da Música, Prehistoria e música Medieval.	PROXECTO UD 14 UN COLE DE CINE Ud lonxitudinal de todo o curso que introduce o cine no traballo diario da clase de música con audicións e interpretacións de BSO e música que aparece no cine.	
	14 a 18			
	21 a 25			
Outubro	28/9 a 2	UD 2, Un outono no barroco Semana do espazo. Historia da Música, Renacemento e Barroco		PROXECTO UD 15 PLUMARÍN, DE VIAXE POLO MUNDO
	5 a 9			
	13 a 16			
	19 a 23	UD 3, Un samaín clásico Samaín Historia da música, Clasicismo.		
	26 a 30			
Novembro	2 a 6	UD 4, O magosto romántico Magosto 20, Día Universal da Infancia. 25, Día Intr. contra a Violencia de Xénero.		
	9 a 13			
	16 a 20			
	23 a 27			
Decembro	30/11 a 4	UD5 LUCES, CÁMARA E ACCIÓN!! Festival de Nadal. Do 3 ao 10, conmemoración da Constitución e do Estatuto de autonomía de Galicia. 3, Día Internacional das Persoas con Discapacidade. 10, Día da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.		
	9 a 11			
	14 a 18			
	21 a 22			
Xaneiro	11 a 14	UD 6, Rodando en Europa Estudio do folklore en Europa.		
	18 a 22			
	25 a 29			
Febreiro	1 a 5	UD 7, Rodando en América 30/1, Día Escolar da Paz. Estudio do folklore en América.		
	8 a 12			
	18 a 19			
	22 a 26	UD 8, Rodando en Ásia Entroido. 8, Día Internacional da Muller Traballadora. Estudio do folklore en Ásia.		
Marzo	1 a 5			
	8 a 12			
	15 a 19	UD 9, Rodando en África Do 11 ao 15, Semana da prensa. 15, Día Mundial dos Dereitos do Consumidor. Estudio do folklore en África.		
	22 a 26			

Mes	Semana	UD	LONXITUDINAIS	
Abril	6 a 9	UD 10, Un pouco de Rock 7, Día Mundial da Saúde. Do 23 ao 26, Semana do Libro. Conmemoración dos maios. Traballo sobre o estilo musical rock and roll.		
	12 a 16			
	19 a 23			
	26 a 30			
Maio	3 a 7	UD 11, Imos co Pop 2, Día Internacional contra o acoso escolar. 9, Día de Europa. Do 13 ao 17, Semana das Letras Galegas. Traballo sobre o estilo musical Pop.		
	10 a 14			
	18 a 21			
	24 a 28			
	31 a 4/6			
Xuño	7 a 11	UD 12, Improvisamos co Jazz 5, Día Mundial do Medio Ambiente. Traballo sobre o estilo musical Jazz.		
	14 a 18	UD 13, Mesturamos coma Djs Fin de curso. Traballo sobre o estilo musical, Electrónico, disco.		
	20 a 22			

3.5

CONMEMORACIÓNS E CELEBRACIÓNS

Considéranse actividades complementarias as organizadas durante o horario escolar polo centro, de acordo co seu proxecto curricular.

SAMAÍN, traballo dunha peza relativa a esta celebración a nivel vocal e teatral para representar en público o propio día.

MAGOSTO, interpretación de pezas populares galegas relativas ao outono, bailes, xogos e trabalínguas en referencia á festa do magosto para realizar ao aire libre o día do magosto.

NADAL, realización dun teatro musical para ser representado o último día do cole en público.

DIA DA PAZ, traballo dunha canción ou Libup relacionada coa paz a tolerancia e respecto de todas as culturas incorporando unha coreografía sinxela para ser executada por todo o colexio.

ENTROIDO, traballamos a música percusiva, batucadas e tamboradas para acompañar o desfile de disfraces, incorporamos unha pequena representación acorde á temática do disfraz a música do desfile.

DIA DO LIBRO, proposta de lectura de libros musicais e contos de temática musical, reparto de libros colgados do teito na aula de música para espertar a curiosidade dos alumnos/as

OS MAIOS, creación e canto de pequenas coplas de maios acompañadas coa guitarra e claves musicais para gravalas o dentro da aula.

LETRAS GALEGAS, traballo na aula do folclore galego como seña de identidade na nosa Comunidade Autónoma, musicalización dalgún texto do autor en cuestión.

FIN DE CURSO, musical de fin de curso, canto e baile para despedir o curso de xeito divertido.

Destacar que todo o traballo que se realiza na aula de música nas seguintes efemérides se coordina cos equipos de biblioteca, encargado da dinamización das actividades e proxectos grupais do centro.

3.6

CONTIDOS INTERCURRICULARES

Un dos obxectivos é interrelacionar a aprendizaxe da música co doutras materias de Primaria.

Tendo en conta o anterior, en cada unidade hai momentos nos que as actividades permiten aos nenos aprender interesantes conceptos doutras áreas do currículo

Matemáticas: medida, duración, ritmo, compás, ...
Linguas: acentos, lecturas, cancións en distintos idiomas, ritmos, ...
Literatura: Poesias, retahilas, recitados, contos, cancións, ...
CC. Sociais: historia da música, doutras culturas, evolución musical e instrumental, ...
CC. da Natureza: materiais sonoros, os sons da natureza, ritmos na natureza, ...
Informática: programas para visionar e escoitar pezas, material para expoñer, material para gravar...

3.7 CONTIDOS DE TRATAMENTO TRANSVERSAL, EDUCACIÓN EN VALORES

Os temas transversais responden a unha necesidade da sociedade e trabállanse como eixes que percorren todas as áreas curriculares. Inciden en aspectos e valores de sensibilización como son:

Comprensión lectora, la expresión oral y escrita. Traballanse os textos das cancións, comentarios das audicións, xerase un ambiente comunicativo e social no traballo de aula que impulsa o diálogo, existe unha biblioteca de aula, o traballo de recollida de noticias, concursos de investigación que se promoven na aula e no blog SOLMUSICARE. Ademais a clase de

música favorece o traballo vocal, flexión da voz, entonación, etc, recursos que son de gran axuda para o correcto desenvolvemento lector e vocal.

Educación para a paz e a tolerancia; Trabállase sobre situacións de conflito e disparidade de opinións, empregándoas para tomar conciencia de que os conflitos non teñen por que ser negativos, senón que dialogando e buscando solucións acádanse conclusións positivas, xustas e beneficiosas. Abórdase na interpretación de cancións e audicións de diversas culturas, cun marco tolerante e respectuoso nos debates, coa resolución pacífica e tranquila das dificultades e discrepancias xeradas, aglutinando este punto á totalidade de Ud. da programación, e directamente no día da Paz.

Educación para a paridade e moral e cívica; Partindo das situacións da convivencia na aula e situacións familiares pretendemos que adquiran as destrezas básicas no desenvolvemento de actitudes de autonomía paritaria e cívicas no ámbito familiar e escolar. Existe un tratamento global en todas as Ud. traballado mediante a asignación de tarefas de clase, no coidado do vocabulario e metodoloxía, elección de exemplos prácticos, no protagonismo tanto de alumnos e alumnas, tratando a paridade na aula, e no día da eliminación da violencia de Xénero. A educación cívica trabállase co coidado do material, aceptación de normas, respecto e tolerancia a compañeiros e materiais de aula.

Educación ambiental; Pretende o achegamento á natureza, coa observación, experimentación e valoración do medio natural para o coidado, respecto, responsabilidade e de busca de solucións aos problemas medioambientais. Trabállase na reciclaxe de materiais para a construción de instrumentos, co día do Consumidor, día do medio ambiente e centro de interese das culturas mundiais, facendo un percorrido polas folclore mundial entre outras actividades que amosan a cultura e folclore das distintas sociedades a analizar. e finalmente co traballo de letras de concienciación sobre o medio ambiente.

Educación para a saúde e Educación sexual; Traballa o benestar físico e mental, desenvolvendo hábitos e costumes sans que valoren a saúde coma un aspecto fundamental da calidade de vida. Traballa a educación sexual, prestando pautas e situacións que axuden a valorar e o propio corpo, coñecendo e respectando as diferenzas e as semellanzas físicas cos demais. Abarca o traballo psicomotor, exercicios de respiración e coidado da voz, relaxación e respiración, relaxación do corpo, desenvolvemento e consolidación da lateralidade, desenvolvemento da axilidade e control corporal, dominio da tonicidade e coordinación mediante a danza e o movemento, etc. traballándoo na totalidade das Ud. da Pd., e propiamente no día da Saúde.

Educación vial; Trabállase un coñecemento das normas básicas de educación vial referidas principalmente a peóns para que adquiran hábitos de comportamento prudente que lles permitan desenvolverse con autonomía. Abórdase co traballo de desprazamentos e marchas en audicións sen tocarse e co recoñecemento acústico dos sons da vida cotiá.

Educación para o consumidor; Desenvólvese a capacidade crítica para asumir responsabilidades como consumidores para responsables, á vez que aprender a defenderse de certas campañas publicitarias, analizando as diferenzas entre a ficción dos produtos presentados nos medios de comunicación e a realidade destes. Trabállanse audicións de estilos variados e descoñecidos, elaboración de instrumentos con materiais reciclados, análise da música nos medios de comunicación e cine e o día do Consumidor.

Educación para o ocio e o tempo de lecer; Amósanse diferentes formas de entretemento como xogos tradicionais, as novas tecnoloxías e a súa función de ocio, aportase cantigas e xogos de patio, adiviñas, etc, supón unha alternativa ao ocio máis comercial. Abórdase con exercicios con eminente carácter lúdico creando un ambiente alegre e participativo que motive ao alumnado con actividades maioritariamente prácticas de interpretación e creación musical, xogos musicais de mesa e informáticos e Internet, aprendizaxe de xogos e cantigas de patio. Traballase na totalidade das Unidades.

Emprendemento. Pretendese xerar un espírito de confianza autonomía e creatividade no alumnado, deixando maior autonomía na creatividade propia, traballar en equipo e organizarse para un mellor aproveitamento e reflexionar sobre a súa repercusión positiva na mellora da autoestima e autoconcepto, sempre dende un sentido crítico co seu propio traballo e o dos compañeiros.

En educación musical trabállase lonxitudinalmente dende a improvisación, a expresión e escenificación, o traballo por recunchos e o liderazgo e reparto de responsabilidades nas tarefas encomendadas nas sesións.

Comunicación audiovisual e Tecnoloxías da información e comunicación. O tratamento das TIC realízanse nunha serie de actividades de consecución das destrezas necesarias que permitan ao alumnado valerse por si mesmo na utilización de programas multimedia, a Internet e a autoaprendizaxe e o ocio por medio das TIC. As actividades específicas están recollidas nos anexos de cada Ud. concreta. E a modo xeral recollense na utilización do proxector e ordenador de aula, o recuncho das tics, cos dous ordenadores e tablet, o pequeno estudio de gravación que se crea na aula para a gravación de audio e vídeo en algunhas sesións, a utilización da aula de

informática e calquera actividade na que se empreguen sistemas de tecnoloxía na reprodución, proxección ou visualización de contidos musicais.

Educación constitucional e cívica. Este tema implica o traballo e comprensión dunha sociedade constitucional , basada nuns dereitos e deberes que nos levan a una convivencia harmoniosa e pacífica. A educación cívica trabállase co coidado do material, aceptación de normas, respecto e tolerancia a compañeiros e materiais de aula traballada globalmente na totalidade das sesións de música. Reflexando tamén de xeito claro e conciso os dereitos e deberes do alumnado e o profesorado, fomentando una convivencia máis agradable e pacífica inspirada no diálogo.

VALORES E ACTITUDES

- Valores sociais, cívicos e solidarios: a pertenza ao grupo clase, a responsabilidade colectiva, o traballo ben feito, a cidadanía, o respecto polo común, a solidariedade, o interese polos demais, a ecoloxía...
- Desenvolvemento persoal: a responsabilidade, orde, disciplina, autenticidade, autoestima, superación, sinceridade,...
- As relacións persoais: comunicación, afectividade, respecto persoal, agradecemento, paz, harmonía, perdón, dignidade persoal, os trazos de identidade, coidado do corpo...

4.

AVALIACIÓN

4.1

TÁBOA DA EVOLUCIÓN DOS ESTÁNDARES POR CURSO

BLOQUE 1: ESCOITA					
1º-EMB1.1.1-Manipula e explora as calidades sonoras do corpo, dos instrumentos, dos obxectos, dos animais e da voz.	2º-EMB1.1.1-Manipula e coñece algunhas calidades sonoras do corpo, dos instrumentos, dos obxectos, dos animais e da voz.				
1º-EMB1.1.2-Representa graficamente ou corporalmente estas calidades: son curto, longo, ascendente e descendente, forte, piano, agudo e grave.	2º-EMB1.1.2-Representa graficamente e corporalmente estas calidades: son curto, longo, ascendente e descendente, forte, piano, agudo e grave.	3º-EMB1.4.3-Representa graficamente, con linguaxe convencional ou non, a música escoitada.	4º-EMB1.5.3-Representa graficamente, con linguaxe musical convencional ou non, a música escoitada.	5º-EMB1.6.3-Representa graficamente, con linguaxe musical convencional ou non, os trazos característicos da música escoitada.	
1º-EMB1.1.3-Recoñece e discrimina os sons do seu contexto.	2º-EMB1.1.3-Recoñece e discrimina os sons do seu contexto.	3º-EMB1.2.1-Describe e dá información sobre elementos da linguaxe musical presentes nas manifestacións musicais e nos sons do contexto.	4º-EMB1.2.1-Describe e dá información sobre elementos da linguaxe musical presentes nas manifestacións musicais e nos sons do contexto.	5º-EMB1.2.1-Describe e dá información salientable sobre acento, pulso e calidades do son presentes nas manifestacións musicais e nos sons do contexto.	6º-EMB1.1.1-Identifica, clasifica e describe as calidades dos sons do contexto natural e social, utilizando un vocabulario preciso.
		3º-EMB1.1.4-Identifica manifestacións artísticas propias de Galicia.	4º-EMB1.1.4-Identifica e valora as manifestacións artísticas propias de Galicia.	5º-EMB1.7.1-Identifica e difunde manifestacións artísticas propias de Galicia.	
1º-EMB1.1.5-Identifica voces masculinas e femininas.	2º-EMB1.1.5-Identifica voces masculinas, femininas e infantís.	3º-EMB1.3.1-Distingue tipos de voces e instrumentos, e agrupacións instrumentais ou vocais.	4º-EMB1.3.1-Distingue e clasifica tipos de voces e instrumentos, e agrupacións instrumentais ou vocais.	5º-EMB1.3.1-Distingue e clasifica tipos de voces, e agrupacións vocais e corais.	6º-EMB1.2.1-Distingue tipos de voces, instrumentos, variacións e contrastes de velocidade e intensidade, nas audicións musicais, con capacidade para emitir unha valoración destas.
	2º-EMB1.6.1-Recoñece e identifica algúns instrumentos, e clasifícaos por familias.		4º-EMB1.4.1-Identifica de xeito visual e auditivo os instrumentos. 4º-EMB1.4.2-Clasifica os instrumentos por familias: vento, corda e percusión.	5º-EMB1.5.1-Identifica de xeito visual e auditivo os instrumentos. 5º-EMB1.5.2-Clasifica os instrumentos atendendo á súa forma de producir o son (aerófonos, cordófonos, membranófonos, idiófonos e electrófonos)	6º-EMB2.2.1-Recoñece e clasifica instrumentos acústicos e electrónicos, diferentes rexistros da voz, e agrupacións vocais e instrumentais. 6º-EMB2.1.1-Recoñece e describe as calidades da voz a través de audicións diversas.
		3º-EMB1.3.2-Identifica variacións e contrastes de velocidade e intensidade tras a escoita de obras musicais.	4º-EMB1.3.2-Identifica e describe variacións e contrastes de velocidade e intensidade tras a escoita das audicións.	5º-EMB1.3.2-Identifica variacións e contrastes de velocidade e intensidade tras a escoita de obras musicais.	
1º-EMB1.2.1-Respecta os tempos de silencio para o bo estudo dos sons e a escoita das audicións	2º-EMB1.2.1-Respecta os tempos de silencio para o bo estudo dos sons e a escoita das audicións.				

1º-EMB1.2.2-Respecta as opinións dos seus compañeiros/as, así como do profesorado.				5º-EMB1.1.3-Respecta as opinións dos compañeiros e das compañeiras. 5º-EMB1.4.2-Planifica o traballo respectando as ideas e as contribucións das demais persoas.	
1º-EMB1.3.1-Coñece algunhas persoas compositoras e obras famosas.	2º-EMB1.3.1-Coñece algunhas persoas compositoras e relacións coas súas obras.				6º-EMB1.2.2-Interésase por descubrir obras musicais de diferentes características, e utilízalas como marco de referencia para as creacións propias.
			4º-EMB1.4.3-Procúra e presenta información sobre a música e os instrumentos doutras culturas.	5º-EMB1.4.1-Procúra e selecciona a información de xeito autónomo e con sentido crítico. 5º-EMB1.5.3-Procúra, organiza e presenta información musical.	6º-EMB2.3.1-Procúra información bibliográfica, en medios de comunicación e en internet sobre cultura musical.
				5º-EMB1.4.3-Expón a información de maneira clara, limpa e ordenada, en varios soportes. 5º-EMB1.7.2-Expón a información recollida de xeito ordenado, e achega evidencias do traballo realizado. 5º-EMB3.3.3-Expón as valoracións e as informacións recollidas ao longo do proceso de creación.	6º-EMB2.3.2-Presenta e expón a información de xeito claro, ordenado e limpo en varios soportes.
1º-EMB1.3.2-Coñece as figuras do/da director/ora de orquestra, instrumentista e público.	2º-EMB1.3.2-Coñece as figuras de compositor/ora, director/ora de orquestra, instrumentista e público, así como as súas funcións, respectando e valorando os seus respectivos traballos.				
	2º-EMB1.4.3-Coñece e respecta as normas de comportamento básicas en concertos e outras representacións musicais.	3º-EMB1.1.3-Coñece, entende e cumpre as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.	4º-EMB1.1.3-Coñece, entende e respecta as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.	5º-EMB1.1.4-Coñece, entende e aplica as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.	6º-EMB1.3.1-Coñece, entende e cumpre as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.
1º-EMB1.4.1-Representa mediante diferentes técnicas os sentimentos que suscitou unha audición musical.	2º-EMB1.4.1-Representa mediante diferentes técnicas os contidos musicais traballados e os sentimentos que suscitou.	3º-EMB1.1.2- Manifesta sensacións, impresións e sentimentos que lle provoca as audicións musicais.	4º-EMB1.1.2-Manifesta sensacións, impresións e sentimentos que lle provoca as audicións musicais.	5º-EMB1.1.2-Manifesta as sensacións, as impresións e os sentimentos que lle provoca a audición dunha peza musical.	
1º-EMB1.4.2-Emprega vocabulario básico musical adaptado ao seu nivel.	2º-EMB1.4.2-Emprega vocabulario musical adaptado ao seu nivel.	3º-EMB1.1.1-Exprésase as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical.	4º-EMB1.1.1-Exprésase as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical con seguridade.	5º-EMB1.1.1-Exprésase e xustifica as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical.	
1º-EMB1.5.1-Coñece, identifica e representa elementos básicos da linguaxe musical: pulsación, longo, curto, rápido, lento, forte, piano, son, silencio, agudo, grave, pentagrama, clave de sol, branca e negra.	2º-EMB1.5.1-Coñece, identifica e representa elementos básicos da linguaxe musical: pulsación, longo, curto, rápido, lento, forte, piano, son, silencio, agudo, grave, pentagrama, clave de sol, branca, negra e parella de corcheas.			5º-EMB1.3.4-Identifica e utiliza correctamente os elementos da linguaxe musical traballados.	

		3º-EMB1.4.1-Establece unha relación entre o que escoita e represéntao nun musicograma.	4º-EMB1.5.1-Establece unha relación entre o que escoita e represéntao nun musicograma ou partitura sinxela.	5º-EMB1.6.1-Transcribe unha audición á linguaxe musical convencional ou non convencional.	
1º-EMB1.5.2-Utiliza notación non convencional para representar elementos do son.	2º-EMB1.5.2-Utiliza notación convencional e non convencional para representar elementos do son.	3º-EMB2.1.2-Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos.	3º-EMB2.1.2-Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos.	3º-EMB2.1.2-Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos.	3º-EMB2.1.2-Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos dados e escoitados.
1º-EMB1.1.4-Utiliza aplicacións informáticas e xogos para a discriminación auditiva. 1º-EMB1.5.3-Utiliza aplicacións informáticas sinxelas para realizar actividades musicais.	2º-EMB1.1.4-Utiliza aplicacións informáticas e xogos para a discriminación auditiva das calidades traballadas. 2º-EMB1.5.3-Utiliza aplicacións informáticas sinxelas para realizar actividades musicais.		4º-EMB1.5.4-Utiliza aplicacións informáticas para representar ou realizar tarefas de análise e produción musical.		
		3º-EMB1.4.2-Identifica as partes dunha peza musical sinxela.	4º-EMB1.5.2-Identifica as partes dunha peza musical.	5º-EMB1.6.2-Identifica as partes dunha peza musical, e representa graficamente a súa estrutura.	
			4º-EMB1.3.3-Identifica e completa os compases traballados.	5º-EMB1.3.3-Identifica e completa correctamente os compases traballados.	
					6º-EMB1.3.2-Comprende, acepta e respecta o contido das normas que regulan a propiedade intelectual canto á reprodución e a copia de obras musicais.
BLOQUE 2: INTERPRETACIÓN MUSICAL					
1º-EMB2.2.1-Interpreta individualmente ou en grupo un pequeno repertorio de cancións sinxelas.	2º-EMB2.3.1-Interpreta individualmente e en grupo un pequeno repertorio de cancións sinxelas.	3º-EMB2.1.3-Interpreta pezas vocais e instrumentais sinxelas con distintos agrupamentos con e sen acompañamento.	4º-EMB2.1.3-Interpreta pezas vocais e instrumentais con distintos agrupamentos, con e sen acompañamento	5º-EMB2.1.3-Interpreta pezas vocais e instrumentais con distintos agrupamentos, con e sen acompañamento	6º-EMB2.2.4-Interpreta pezas vocais e instrumentais de diferentes épocas, estilos e culturas para distintos agrupamentos, con e sen acompañamento
1º-EMB2.1.1-Repite esquemas rítmicos escoitados.	2º-EMB2.1.1-Repite esquemas rítmicos escoitados.				
1º-EMB2.1.2-Elabora pequenos instrumentos con materiais de reciclaxe.	2º-EMB2.1.2-Crea instrumentos con materiais de reciclaxe.	3º-EMB2.3.2-Constrúe algún instrumento.	4º-EMB2.3.2-Constrúe algún instrumento orixinal ou similar a un existente.	5º-EMB2.3.2-Constrúe algún instrumento orixinal ou similar a un existente.	
	2º-EMB2.2.1-Consegue tocar algún fragmento melódico ou rítmico, ou acompañamento sinxelo, coa frauta e dos instrumentos da aula.				6º-EMB2.2.5-Coñece e interpreta cancións de distintos lugares, épocas e estilos, e valora a súa achega ao enriquecemento persoal, social e cultural.
1º-EMB2.2.2-Realiza pequenas improvisacións melódicas sobre algunha base dada en pentafonía.	2º-EMB2.3.2-Improvisa melódicamente sobre unha base dada.				

1º-EMB2.2.3-Fai de xeito consciente o proceso da respiración.	2º-EMB2.3.3-Fai de xeito consciente o proceso da respiración.				
1º-EMB2.2.4-Le e interpreta ladaíñas e cancións ao unísono.	2º-EMB2.3.4-Le e interpreta con ritmo ladaíñas e cancións ao unísono.				
1º-EMB2.3.1-Acompaña cancións, danzas e textos con fórmulas rítmicas básicas.	2º-EMB2.4.1-Acompaña cancións, danzas e textos con fórmulas rítmicas básicas.			5º-EMB2.2.4-Realiza acompañamentos sinxelos de cancións e melodías relacionadas coa propia cultura.	
1º-EMB2.3.2-Xoga a pregunta-resposta con motivos melódicos e rítmicos.	2º-EMB2.4.2-Identifica a pregunta-resposta con motivos melódicos e rítmicos				
1º-EMB2.3.3-Crea pequenos esquemas rítmicos con brancas, negras e silencio de negra.	2º-EMB2.4.3-Le e crea pequenos esquemas rítmico-melódicos con brancas, negras e silencio de negra, engadindo a clave de sol.	3º-EMB2.2.1-Crea unha peza musical sinxela.	4º-EMB2.2.1-Crea unha peza musical sinxela a partir da selección dos contidos traballados.	5º-EMB2.2.2-Crea unha peza musical a partir dun motivo ou premisa traballando a linguaxe musical manexada. 5º-EMB2.2.1-Crea e representa mediante grafías convencionais e non convencionais unha obra musical, creada, individualmente ou en grupos no contexto da aula.	
1º-EMB2.3.4-Elix e combina ostinatos rítmicos sinxelos e efectos sonoros para o acompañamento de recitacións, cancións e pezas instrumentais.	2º-EMB2.4.4-Elix e combina ostinatos rítmicos e efectos sonoros para o acompañamento de recitacións, cancións e pezas instrumentais, con identificación da súa grafía.	3º-EMB2.1.1-Utiliza de xeito correcto a linguaxe musical traballada na interpretación de obras.	4º-EMB2.1.1-Coñece e utiliza a linguaxe musical na interpretación de obras.	5º-EMB2.1.1-Coñece e utiliza a linguaxe musical tratada para a interpretación de obras.	6º-EMB2.2.2-Utiliza a linguaxe musical para a interpretación de obras.
1º-EMB2.3.5-Elix e combina sons vocais, obxectos e instrumentos para a sonorización de situacións, relatos breves e imaxes.	2º-EMB2.4.5-Elix e combina sons vocais, obxectos e instrumentos para a sonorización de situacións, relatos breves e imaxes, con identificación da súa grafía.	3º-EMB2.3.1-Emprega instrumentos materiais e dispositivos electrónicos para a sonorización de imaxes e representacións dramáticas.	4º-EMB2.3.1-Emprega instrumentos materiais, dispositivos electrónicos e recursos informáticos para crear pezas musicais sinxelas e sonorizar imaxes e representacións dramáticas.	5º-EMB2.3.1-Emprega instrumentos materiais e dispositivos electrónicos e informáticos para crear acompañamentos e melodías.	6º-EMB2.3.3-Utiliza os medios audiovisuais e recursos informáticos para crear pezas musicais e para a sonorización de imaxes e representacións dramáticas.
		3º-EMB2.1.4-Toma conciencia dos erros cometidos e amosa interese por mellorar	4º-EMB2.1.4-Analiza a interpretación e valora o resultado, amosando interese por mellorar.	5º-EMB2.1.4-Fai avaliación da interpretación amosando interese e esforzo por mellorar 5º-EMB3.3.4-Amosa interese por mellorar o produto final reflexionando sobre o resultado.	6º-EMB2.7-Analiza as interpretacións feitas, recoñece erros e amosa interese por traballar para corrixilos. 6º-EMB3.1.6-Analiza as danzas realizadas, recoñece os erros e amosa interese por mellorar o produto.

BLOQUE 3: A MÚSICA O MOVIMENTO E A DANZA					
1º-EMB3.1.1-Realiza pequenas coreografías en grupo.	2º-EMB3.1.1-Realiza pequenas coreografías en grupo, adecuando o movemento corporal coa música.	3º-EMB3.1.2-Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria.	4º-EMB3.1.2-Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria e ternaria.	5º-EMB3.1.2-Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria, ternaria e rondó. 5º-EMB3.3.1-Planifica a coreografía de acordo coa estrutura musical dada.	6º-EMB3.1.5-Inventa coreografías de grupo que corresponden coa forma interna dunha obra musical e supón unha orde espacial e temporal.
1º-EMB3.2.1-Responde co seu corpo a estímulos sonoros.	2º-EMB3.2.1-Responde co seu corpo a estímulos sonoros.				
			4º-EMB3.2.2-Recoñece danzas de diferentes lugares e culturas.	5º-EMB3.2.2-Coñece e identifica danzas de diferentes lugares e culturas, e valora a súa achega ao patrimonio artístico e cultural.	6º-EMB3.1.3-Coñece danzas de distintas épocas e lugares, e valora a súa achega ao patrimonio artístico e cultural.
1º-EMB3.2.2-Coordinar extremidades superiores e inferiores nos desprazamentos coa música.	2º-EMB3.2.2-Coordina extremidades superiores e inferiores nos desprazamentos coa música.	3º-EMB3.2.1-Controla a postura e a coordinación coa música cando interpreta danzas.	4º-EMB3.2.1-Controla a postura e a coordinación coa música cando interpreta danzas.	5º-EMB3.2.1-Controla a postura e a coordinación coa música cando interpreta danzas.	6º-EMB3.1.2-Controla a postura e a coordinación coa música e compañeiros cando interpreta danzas.
1º-EMB3.1.2-Interactúa na aula amosando interese e respectando as normas e as intervencións das demais persoas.	2º-EMB3.1.2-Interactúa adecuadamente cos compañeiros e coas compañeiras, amosando interese e respectando as normas e as intervencións das demais persoas.	3º-EMB2.2.2-Amosa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo.	4º-EMB2.2.2-Amosa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo.	5º-EMB2.2.3-Amosa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo. 5º-EMB3.3.2-Colabora co grupo en coordinación e con respecto cara ás demais persoas.	6º-EMB2.2.6-Amosa respecto polo traballo das demais persoas e responsabilidade no traballo individual e colectivo. 6º-EMB3.1.7-Respecta e participa de xeito pracenteiro nas actividades grupais, amosando confianza nas propias posibilidades e nas das demais persoas. 6º-EMB3.1.8-Amosa respecto e colaboración cos compañeiros/as.
1º-EMB3.2.3-Identifica e utiliza o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións.	2º-EMB3.2.3-Identifica e utiliza o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións.	3º-EMB3.1.1-Identifica e utiliza o corpo como instrumento expresivo e como forma de interacción social.	4º-EMB3.1.1-Identifica e utiliza o corpo como instrumento expresivo e como forma de interacción social.	5º-EMB3.1.1-Identifica e utiliza o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións, e como forma de interacción social.	6º-EMB3.1.1-Identifica o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións, e como forma de interacción social.
		3º-EMB3.2.2-Identifica, reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.	4º-EMB3.2.3-Reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.	5º-EMB3.2.3-Reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.	6º-EMB3.1.4-Reproduce e goza interpretando danzas tradicionais españolas, e entende a importancia da súa continuidade e difusión.

4.2 TEMPORALIZACIÓN, PONDERACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DOS ESTÁNDARES DO CURSO

TEMPORALIZACIÓN, PONDERACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN DOS ESTÁNDARES DO CURSO							
NIVEL	4º PRIMARIA		ÁREA			Educación Musical (EM)	
Criterio de avaliación	Estándares	Grao mínimo para superar a área Indicador mínimo de logro	Trimestre 1	Trimestre 2	Trimestre 3	CRITERIOS PARA A CUALIFICACIÓN	C.C.
						Instrumentos de avaliación / Procedementos de avaliación (%)*	
Estándares Competenciais 30 %							
EM-B1.1	4º-EMB1.1.3 - Coñece, entende e respecta as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.	Coñece, entende e respecta as normas de comportamento en audicións e representacións musicais.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CSC
EM-B1.4	4º-EMB1.4.3 - Procura información, organiza e presenta sobre a música e os instrumentos doutras culturas.	Procura e presenta información sobre a música e instrumentos doutras culturas.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Investigacións. Rúbrica.	CCEC CAA CSIEE CD
EM-B1.5	4º-EMB1.5.4 - Utiliza aplicacións informáticas para representar ou realizar tarefas de análise e produción musical.	Utiliza aplicacións informáticas para representar ou realizar tarefas de análise e produción musical.			X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo.	CCEC CD
EM-B2.1	4º-EMB2.1.4 - Analiza a interpretación e valora o resultado, amosando interese por mellorar.	Analiza a interpretación e valora o resultado, amosando interese por mellorar.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CAA CSC
EM-B2.2	4º-EMB2.2.2 - Aмосa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo.	Aмосa respecto e responsabilidade no traballo individual e colectivo.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Rúbrica.	CSC
Estándares interpretación instrumental e vocal 20%							
EM-B2.1	4º-EMB2.1.3 - Interpreta pezas vocais e instrumentais sinxelas con distintos agrupamentos, con e sen acompañamento	Interpreta pezas vocais e instrumentais sinxelas con distintos agrupamentos, con e sen acompañamento	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións musicais. Producións orais.	CCEC CAA CSC

						Rúbrica.	
EM-B2.3	4º-EMB2.3.1 - Emprega instrumentos materiais, dispositivos electrónicos e recursos informáticos para crear pezas musicais sinxelas para a sonorización de imaxes e representacións dramáticas.	Emprega instrumentos materiais, dispositivos electrónicos e recursos informáticos para crear pezas musicais sinxelas e sonorizar imaxes e representacións dramáticas.		X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Gravacións e análise.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións musicais. Gravación e análise.</p>	CD CAA CSIEE
EM-B2.3	4º-EMB2.3.2 - Constrúe algún instrumento orixinal ou similar a un existente.	Constrúe algún instrumento orixinal ou similar a un existente.		X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Investigacións. Producións plásticas.</p>	CCECCA A CSIEE
Estándares audición 20%							
EM-B1.1	4º-EMB1.1.1 - Expresa as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical.	Expresa as súas apreciacións persoais sobre o feito artístico musical con seguridade.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Escala de observación.</p>	CCL CCEC
EM-B1.1	4º-EMB1.1.2 - Manifesta as sensacións, as impresións e os sentimentos que lle provoca a audición dunha peza musical.	Manifesta as sensacións, impresións e sentimentos que lle provocan as audicións musicais.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática. Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Posta en común. Escala de observación. Producións motrices.</p>	CCL CCEC
EM-B1.1	4º-EMB1.1.4 - Identifica e valora as manifestacións artísticas propias de Galicia.	Identifica e valora as manifestacións artísticas propias de Galicia.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Caderno de Campo. Posta en común. Lista de control/cotexo.</p>	CCEC CAA
EM-B1.2	4º-EMB1.2.1 - Describe e dá información salientable sobre elementos da linguaxe musical presentes nas manifestacións musicais e nos sons do contexto.	Describe e dá información sobre acento, pulso e calidades do son presentes nas manifestacións musicais e sons do contexto.	X			<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Intercambios orais cos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Caderno de clase. Asamblea. Escala de observación.</p>	CCL CCEC
EM-B1.3	4º-EMB1.3.1 - Distingue e clasifica tipos de voces e instrumentos, e agrupacións instrumentais ou vocais	Distingue e clasifica tipos de voces e instrumentos, e agrupacións instrumentais ou vocais.	X			<p>PROCEDEMENTOS: Cuestionarios.</p> <p>INSTRUMENTOS: Cuestionario pechado.</p>	CAA CCEC
EM-	4º-EMB1.3.2 - Identifica e describe	Identifica variacións e contrastes de		X		PROCEDEMENTOS: Observación sistemática.	CCL

B1.3	variacións e contrastes de velocidade e intensidade tras a escoita de obras musicais.	velocidade e intensidade tras a escoita de obras musicais.				INSTRUMENTOS: Lista de control/cotexo.	CCEC
Estándares danza e o corpo 20%							
EM-B3.1	4º-EMB3.1.1 - Identifica e utiliza o corpo como instrumento para a expresión de sentimentos e emocións e como forma de interacción social.	Identifica e utiliza o corpo como instrumento expresivo e como forma de interacción social.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións motrices. Producións musicais. Xogos de simulación e dramáticos. Lista de control/cotexo.</p>	CCEC
EM-B3.1	4º-EMB3.1.2 - Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria, ternaria e rondó.	Inventa e reproduce pequenas coreografías que corresponden coa forma interna dunha obra musical de forma sinxela binaria e ternaria.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións motrices. Escala de observación.</p>	CCECCA A CMCT
EM-B3.2	4º-EMB3.2.1 - Controla a postura e a coordinación coa música cando interpreta danzas.	Controla a postura e a coordinación coa música cando interpreta danzas.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións motrices. Escala de observación.</p>	CCEC CAA
EM-B3.2	4º-EMB3.2.3 - Reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.	Reproduce e goza interpretando danzas tradicionais galegas e doutras culturas.	X	X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Producións motrices. Rúbrica.</p>	CCEC CSC
Estándares linguaxe e cultura musical 10%							
EM-B1.3	4º-EMB1.3.3 - Identifica, clasifica e completa os compases traballados.	Identifica e completa os compases traballados.		X	X	<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as.</p> <p>INSTRUMENTOS: Resolución de exercicios e problemas.</p>	CCEC CMCT
EM-B1.4	4º-EMB1.4.1 - Identifica de xeito visual e auditivo os instrumentos.	Identifica de xeito visual e auditivo os instrumentos.		X		<p>PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática.</p> <p>INSTRUMENTOS: Caderno de clase. Producións plásticas. Resolución de exercicios e problemas. Escala de observación.</p>	CAA CCEC
EM-	4º-EMB1.4.2 - Clasifica os	Clasifica os instrumentos por		X		PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos	CAA

B1.4	instrumentos por familias: vento, corda e percusión.	familias: vento, corda e percusión.				alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Caderno de clase. Investigacións. Producións plásticas. Lista de control/cotexo.	CCEC
EM-B1.5	4º-EMB1.5.1 - Establece unha relación entre o que escoita e represéntao nun musicograma ou nunha partitura sinxela.	Establece unha relación entre o que escoita e represéntao nun musicograma ou partitura sinxela.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase. Producións plásticas.	CAA CCEC
EM-B1.5	4º-EMB1.5.2 - Identifica as partes dunha peza musical sinxela e representa graficamente a súa estrutura.	Identifica as partes dunha peza musical sinxela e representa a súa estrutura.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Caderno de clase. Producións motrices. Lista de control/cotexo.	CAA CCEC
EM-B1.5	4º-EMB1.5.3 - Representa graficamente, con linguaxe musical convencional ou non, os trazos característicos da música escoitada.	Representa graficamente, con linguaxe musical convencional ou non, os trazos característicos da música escoitada.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase. Producións plásticas.	CAA CCEC
EM-B2.1	4º-EMB2.1.1 - Coñece e utiliza a linguaxe musical para a interpretación de obras.	Coñece e utiliza a linguaxe musical na interpretación de obras.	X	X	X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. Observación sistemática. INSTRUMENTOS: Producións musicais. Lista de control/cotexo.	CCEC CAA
EM-B2.1	4º-EMB2.1.2 - Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos.	Traduce á linguaxe musical convencional melodías e ritmos sinxelos.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Caderno de clase.	CCEC CAA
EM-B2.2	4º-EMB2.2.1 - Crea unha peza musical sinxela a partir da selección, a combinación e a organización dunha serie de elementos dados previamente, coñecidos e manexados.	Crea unha peza musical sinxela a partir da selección dos contidos coñecidos e manexados.			X	PROCEDEMENTOS: Análise das producións dos alumnos/as. INSTRUMENTOS: Producións musicais. Portfolio. Resolución de exercicios e problemas.	CAA CCEC
EM-B3.2	4º-EMB3.2.2 - Recoñece danzas de diferentes lugares e culturas, e valora a súa achega ao patrimonio artístico e cultural.	Recoñece danzas de diferentes lugares e culturas.			X	PROCEDEMENTOS: Cuestionarios. INSTRUMENTOS: Cuestionario pechado.	CAA CCL CCEC

4.3**CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN**

Os criterios para a cualificación na área serán o resultado da agrupación do total de estándares de aprendizaxe nos seguintes tipos:

Tipo de estándares de aprendizaxe	Porcentaxe de cualificación
Estándares competenciais	30%
Estándares que traballan a interpretación instrumental e vocal	20%
Estándares que traballan a escoita e audición	20%
Estándares que traballan o corpo e a danza	20%
Estándares que traballan a cultura e linguaxe musical	10%

Valorase o traballo diario, actitude, interese, esforzo, participación individual e grupal, limpeza nos traballos realizados e adquisición dos estándares de avaliación, así como a “limpeza” na técnica á hora da execución instrumental e a danza, o alumnado deberá superar un 75% dos estándares para poder acadar unha avaliación positiva, que será a media ponderada das porcentaxes nesta táboa.

4.4**MÍNIMOS ESIXIBLES****Cuarto**

- Canta as cancións propostas cunha técnica adecuada e coidado vocal.
- Goza en grupo coa interpretación de cancións mellorando a técnica e expresividade.
- Transcribe esquemas melódicos ao pentagrama coas notas traballadas.
- Realiza dictados musicais.
- Crea pequenos ritmos e melodías.
- Interpreta un repertorio básico de cancións e pezas instrumentais utilizando a linguaxe musical.
- Clasifica instrumentos e agrupacións musicais.
- Discrimina determinados instrumentos que interveñen nunha audición.
- Recoñece a estrutura formal das obras musicais traballadas.
- Coordina o xesto e o movemento co contexto musical.
- Amplía a tesitura da frauta.

- Goza da experiencia que supón facer música en grupo.
- Respecta as manifestacións artístico-musicais de culturas tanto autóctonas como foráneas.

4.5**TIPOS DE AVALIACIÓN APLICADOS****AVALIACIÓN INICIAL**

Realízase unha comprobación inicial para partir dos coñecementos do alumnado e favorecer a aprendizaxe significativa do alumnado, realízanse unha serie de exercicios para obter a información do alumnado acerca dos distintos campos de traballo que se detallan a continuación.

- ❖ **Oído**, Paisaxes sonoras e audición música medieval.
- ❖ **Movemento e danza**, Marchas de desfile.
- ❖ **Linguaxe musical**, Partitura medieval.
- ❖ **Formación instrumental**, Ronda de ritmos e Escala en fruta.
- ❖ **Voz**, Canto Gregoriano.
- ❖ **Música, cultura e sociedade**, tribal de preguntas variadas.

AVALIACIÓN SUMATIVA E INFORMATIVA

Esta avaliación segue o deseño exposto na táboa de avaliación onde se enumera os distintos instrumentos de avaliación, que pretenden a obtención de datos e información para a avaliación do alumnado e orientación do proceso de ensinanza, mesturando diversos mecanismos e instrumentos de avaliación que aportan variedade e transparencia ao proceso de avaliación.

Está orientada de cara a avaliación competencial e favorecerá a autoavaliación do alumnado, a fin de que o propio alumnado sexa consciente dos acertos e erros froito do seu traballo.

AVALIACIÓN DOCENTE

A avaliación docente pretende a constante revisión da programación e práctica docente, buscando a eficiencia educativa e solución de dificultades de xeito rápido e eficaz. Os puntos a tratar foron ideados a raíz da Orde de avaliación do 20 de Abril de 2016 no seu artigo 8,

- ❖ Cumprimento das actividades.
- ❖ Adecuación das actividades e dificultades didácticas atopadas.
- ❖ Eficiencia das medidas de atención á diversidade.
- ❖ Clima de traballo na aula.
- ❖ Recursos materiais empregados.
- ❖ Coordinación coa comunidade educativa.

5. MEDIDAS DE ATENCIÓN AO ALUMNADO CON NECESIDADES ESPECÍFICAS DE APOIO EDUCATIVO

Será de aplicación o indicado no capítulo II do título I da Lei 2/2006, do 3 de maio, nos artigos 71 a 79 bis, ao alumnado que requira unha atención educativa diferente á ordinaria. Estableceranse as medidas máis axeitadas para que as condicións de realización das avaliacións se adapten ás necesidades do alumnado con necesidades específicas de apoio educativo.

5.1 PROGRAMAS DE REFORZO E AMPLIACIÓN

Nesta etapa porase especial énfase na **atención á diversidade** do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades.

Prestarase especial atención durante a etapa á atención personalizada dos alumnos e alumnas, á realización de **diagnósticos precoces** e ao establecemento de **mecanismos de reforzo** para lograr o éxito escolar.

A acción titorial orientará o proceso educativo individual e colectivo do alumnado. O profesor titor coordinará a **intervención educativa** do conxunto do profesorado do alumnado ao que titoriza de acordo co que estableza a Administración educativa correspondente, e manterá unha relación permanente coa familia, co fin de facilitar o exercicio dos dereitos recoñecidos no artigo 4.1.d) e g) da Lei Orgánica 8/1985, do 3 de xullo, reguladora do Dereito á Educación.

A intervención educativa debe contemplar como principio a **diversidade do alumnado**, entendendo que deste modo se garante o desenvolvemento de todos eles á vez que unha atención personalizada en función das necesidades de cada un.

Os **mecanismos de reforzo** que deberán poñerse en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe poderán ser tanto organizativos como curriculares. Entre estas medidas poderán considerarse o apoio no grupo ordinario, os agrupamentos flexibles ou as adaptacións do currículo.

Debido ao carácter integrador da asignatura estas medidas versan sempre na adaptación das actividades ás variables e diversas dificultades coas que nos poidamos atopar no transcurso da clase, así como a permisibilidade de distintos ritmos de traballo e niveis de dificultade.

6. ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS

A metodoloxía desta programación parte da descrición evolutiva presente na introdución que nos ofrece unha visión do noso alumnado en canto ao estadio madurativo, nivel de expresión e

comunicación, habilidades psicomotoras, estruturación temporal, espacial, etc, algo esencial para aplicar os principios metodolóxicos fundamentais en relación a centros de interese que articulan e configuran os contidos e obxectivos de cada Ud., favorecendo a interdisciplinabilidade, globalización e motivación do alumnado. Estes centros de interese veñen determinados polo calendario escolar, os días mundiais ou internacionais como o da poesía, biblioteca, do planeta, etc. e tamén as efemérides propias da nosa comunidade relacionadas máis abaixo.

O fío conductor da programación reside no seu título, “Un Cole de Cine”, que introduce o cine como elemento transversal á programación onde analizaremos a presenza da música neste sétimo arte con audicións, partituras de BSO e cancións.

Dentro desta programación tamén se trata con especial atención o papel activo da sociedade na educación, incluíndo ao alumno, profesor, familia, escola e outros entes sociais e culturais que cooperen nunha aprendizaxe global e interdisciplinar que saiba destacar as fortalezas e necesidades do entorno, orientando e completando a labor docente e traballo musical que recolle esta programación.

Esta programación pretende, mediante o traballo musical desenvolver a creatividade, hábitos saudables de control corporal, axudar á comprensión lectora, expresión oral e escrita durante o traballo de cancións, a comunicación audiovisual e Tics, desenvolver o emprendemento e autoestima e traballar a educación cívica e constitucional do alumnado.

Principios metodolóxicos

Seguindo as indicacións da Orde **ECD 65/2015** e LOMCE, **8/2013 no seu artigo único apartado sete**, expón que a finalidade da educación primaria é a facilitación ao alumnado das aprendizaxes na expresión e comprensión oral, a lectura a escritura, o cálculo, a adquisición de nocións básicas en cultura e o **hábito de convivencia**, así como o estudo e traballo, o **sentido artístico, creatividade e a afectividade**, garantizando unha formación integral que contribúa ao pleno desenvolvemento da personalidade, co cal a metodoloxía educativa basearase nos principios de **globalización, integración, significatividade, funcionalidade e interdisciplinabilidade**, buscando que os contidos sexan o máis relevantes e interesantes posible para traballar e adquirir as Competencias Clave, Obxectivos didácticos e consecuentemente os obxectivos de etapa, **cun tratamento en espiral** dos contidos.

Ademais destes principios marcados no decreto traballamos os seguintes:

Actividade: entendendo este principio como a vivenciación e manipulación dos conceptos traballados desenvolvendo unha aprendizaxe integral, a nivel corporal, intelectual, social, interpretativo, etc. de todas as actividades presentadas. Implicación e participación activa.

Unidade de teoría e práctica: todo concepto traballado ten aplicación práctica, e antecede ese carácter práctico ao traballo cognitivo na maioría dos casos.

Creatividade: innovar, experimentar, improvisar e crear no campo musical.

Socialización: desenvolvemento social satisfactorio e integración, trátase de crear alumnos dinámicos, tolerantes e respectuosos mediante as tarefas en grupo, parellas, etc.

Carácter lúdico: preséntase o xogo como recurso didáctico, apórtase carácter lúdico ás actividades que lle confiren maior interese, motivación e diversión na súa realización.

Resolución de problemas: desenvolvee fomenta e interacción para que o neno/a resolva con autosuficiencia e seguridade os conflitos e dificultades nas actividades.

Modelo didáctico

O modelo didáctico traballa con grupos, parellas, ensino recíproco, talleres prácticos (danza, canto, linguaxe...), rutinas e recunchos incidindo no traballo cognitivo e práctico.

Tamén se impulsa a participación dos pais mediante traballos de investigación como a creación dun cancionero, traballo do taboleiro de novas musicais e coa comunicación permanente na aula virtual, blog **SOLMUSICARE** da aula de música e caderno de investigacións.

A metodoloxía creará contextos múltiples de traballo que permitan explorar, experimentar e descubrir novos conceptos e ideas musicais, impulsando a capacidade de aprender a aprender con actividades, en moitos casos, libres e voluntarias en recunchos e improvisacións espontáneas e dirixidas.

As actividades terán en conta o traballo da diversidade variando a dificultade e ritmos de aprendizaxe das tarefas, o grado de abstracción que necesitan, a súa adaptación ás finalidades pretendidas buscando captar a motivación, participación e interese do alumno/a.

MODELO DIDÁCTICO

O modelo didáctico traballa con grupos, parellas, ensino recíproco, talleres prácticos (danza, canto, linguaxe...), rutinas e recunchos incidindo no traballo cognitivo e práctico.

Tamén se impulsa a participación dos pais mediante traballos de investigación como a creación dun cancionero, traballo do taboleiro de novas musicais e coa comunicación permanente na aula virtual e blog da aula de música.

As actividades terán en conta o traballo da diversidade variando a dificultade e ritmos de aprendizaxe das tarefas, o grao de abstracción que necesitan, a súa adaptación ás finalidades pretendidas buscando captar a motivación, participación e interese do alumno.

Así temos os seguintes campos de traballo

Percepción auditiva, OÍDO

Todo proceso musical traballa a percepción dos parámetros do son e silencio como actividade fundamental previa e posterior á audición, os musicogramas (Wuytack) e partituras reais adaptadas, motivase as audicións con explicacións, contos, imaxes, vídeos, dramatización, danzas, debuxo, poesía, karaokes musicais, empregado como apoio gráfico ao escoitado (Willems), escoitar sons propios da contorno e traballo con obxectos sonoros, explorando as súas posibilidades sonoras (Willems). As audicións non serán moi extensas para manter a atención dos discentes e débense empregar obras do folclore propio, Kodaly e do resto do mundo, para ir traballando elementos musicais de dinámica, timbres, rítmica, etc. de xeito, obras de todos os estilos musicais, achegando diversas culturas a dentro da aula.

As audicións e actividades de aula irán acompañadas dun musicograma e a súa correspondente partitura coa finalidade de que teñan un soporte gráfico polo cal guiarse e así ir familiarizándose coas grafías formais e informais da linguaxe musical.

O profesor atenderá as distintas demandas do alumnado co cal as audicións programadas poderán variar a medida que avanza o curso, dependendo das propostas e intereses do alumnado e o centro.

As audicións están preparadas ao inicio da clase, para favorecer un bo aproveitamento da sesión, o cal introduce rápidamente ao alumnado na actividade e favorece a motivación por descubrimento.

Expresión vocal e canto, VOZ

Centrada na canción como base do coñecemento de musical, o proceso de ensino prodúcese por imitación, recoñecemento de intervalos, con consignas que eliminen a monotonía (imitando acentos, óperas...), e coa lectoescritura.

Canto con naturalidade, sen forzar a voz na tesitura axeitada, co pulso e métrica correcta, xogos de palabras, coros rítmicos falados, recitados e dramatizacións, importancia da técnica vocal con exercicios específicos de afinación progresiva, relaxación respiración, bloqueo, dicción e control vocal. Imitación en eco, canto con acompañamento rítmico, melódico ou harmónico, audición interior que favoreza a memoria auditiva (Willems), improvisación, realización de acompañamentos sinxelos, cancións con xestos e de substitución (Wuytack), a altura relativa e fononimia de (Kodaly e Ward).

Expresión instrumental, INSTRUMENTOS

A práctica instrumental xera gran atracción no alumnado e emprégase durante a práctica, manipulación experimentación cos instrumentos musicais e colección de obxectos sonoros presentes na aula. Aplícanse os traballos en instrumental Orff a nivel rítmico e melódico, a percusión corporal e a linguaxe musical a nivel práctico e de lectura-escritura. Este traballo favorece a práctica amena, intercalando a linguaxe convencional e non convencional, sílabas

preconcebidas (Kodaly), sílabas non preconcebidas (Orff), cancións de intervalos (Orff, Wytak). A improvisación en pentafonía e fórmulas forma parte primordial do traballo instrumental, (Willems).

Outros autores coñecidos que se aplican no traballo musical son Suzuki, traballando aspectos relacionados con audicións musicais e a implicación dos pais no proceso de ensinanza, de Schaffer a idea de que para ser músico non fai falla necesariamente saber música senón practicar e experimentar con ela, e tamén a incorporación das TICs na educación, a importancia do silencio e utilización de diagramas, de Paynter asimilo a idea de traballar todos os estilos musicais, e Martenot a memorización musical.

Tamén desfrutarán da visualización na aula de diversos instrumentos para ver a súa forma, sonoridade, materiais, etc.

Graffias musicais, LINGUAXE MUSICAL

Tratarase de introducir ao alumnado na lectoescritura formal e informal da linguaxe musical, entender os símbolos e a súa función para rexistrar a música como unha linguaxe totalmente particular.

Para esta tarefa cada unidade ten un apartado de traballo escrito, debuxo, colorear, e sobre todo visualización do musicograma e partitura da canción e audición principal de cada unidade, achegando así dende os primeiros cursos a graffia musical de xeito formal e informal como sistema de representación e seguimento de obras e audicións.

Expresión corporal e danza, O CORPO

O ensino musical procura que o discente utilice o seu corpo no desenvolvemento das capacidades musicais. Traballase a pulsación, cualidades do son, danza, ritmos, etc. apoiados en representacións corporais e movemento. O Movemento para interiorizar fórmulas rítmicas (Dalcroze), expresión corporal libre e dirixida sobre audicións, utilización de fichas rítmicas traballadas na actividade musical, marchas (Dalcroze), movemento libre, coordinacións estruturadas, pasos preconcebidos, danzas folclóricas e do mundo e a dramatización e expresividade en cancións mimadas.

A traves do corpo iniciaranse nas actividades de comunicación global e coordinada con todos os compañeiros da clase. As posturas corporais, hixiene corporal, corrección na execución de movementos, lateralidade, desprazamentos, direccionalidade, xesto e mímica, ritmo e dinámica, etc. Serán os campos a traballar en este apartado, que busca a consolidación do esquema corporal e vivenciación dos contidos musicais, facer práctica a música.

O corpo será o primeiro e mellor instrumento co que iniciarse na formación istrumental, aportando control corporal da tonicidade, relaxación muscular, disociación e mellora do esquema corporal e lateralidade, o que redunda nunha mellora no traballo instrumental que precisa de manipulación de materiais musicais. A percusión corporal, a vivenciación do pulso coas marchas

durante as audicións, a rítmica asociada á danza e movemento e a mímica nas representacións e escenificacións de pequenas obras tamén son factores claves traballados nesta programación que inciden no traballo corporal.

Música, cultura e sociedade

Dende o traballo usical achegaremos ao noso alumnado unha ampla aprendizaxe sobre a cultura e folclore propio, tradicións, música, lendas, cantigas, festexos, folclore, etc. e tamén de outros países e culturas, o cal incidirán nun coñecemento máis variado e amplo da cultura mundia, traballando un sistema de valores universal.

Tamén se fará fincapé co traballo do noticieiro dos eventos musicais e culturais presentes no contorno, animando ao alumnado a que poida presenciarlos e comentalos na clase como fonte de enriquecemento colectivo.

A programación fará unha visión histórica dos contidos musicais, o cal transportará ao alumnado a outras épocas con danzas, audicións de distintos estilos e épocas na historia analizando tamén as realidades sociais para comparalas coa nosa.

O xogo

O xogo xunto coa canción son os mellores recursos para traballar a música, sobre todo en este curso con alumnado de seis e sete anos, posto que durante toda a etapa de infantil era o seu principal método de aprendizaxe, fundamental na concreción personalidade, socialización e como técnica de estudio e motivación. O xogo favorece a motivación no traballo, a competitividade encauzada e guiada de cara á mellora persoal e non para deixar en evidencia aos compañeiros, co cal a docencia impulsa actividades de xogos con material específico de traballo da linguaxe musical mediante xogos onde paralelamente se realiza unha actividade cognitiva implícita que os alumnos e alumnas realizan inconscientemente con gran emoción e entusiasmo. Xogos coma os trens rítmicos, o pentagrama magnético, xogos en entornos dixitais e o taller de instrumentos son claros exemplos da presenza do xogo nas Unidades Didácticas, e tamén especialmente o traballo por recunchos, onde o alumno escolle e se fai responsable da súa actividade durante o tempo que se destine a esta actividade cada día.

Creatividade e improvisación

A creatividade e improvisación favorecen que se explore de xeito máis rico e variadoo campo musical. Non obstante, débese favorecer a seguridade, motivación e expresividade para educar en este sentido ao alumnado. A improvisación éríxese como recurso fundamental en todos os campos de traballo musical, a danza, instrumentos, voz, dramatización e creación musical, estimulando o talento e creatividade de cada alumno/a.

O clima de traballo debe ser distendido e motivador para que o alumnado poida explorar todo o seu potencial de xeito espontáneo e libre sen forzar as actividades na medida do posible para que así se fomente a autoestima e gusto musical propio, configurando un autoconcepto positivo en base ao traballo musical.

As TICs

O tratamento das TIC realízanse nunha serie de actividades de consecución das destrezas necesarias que permitan ao alumnado valerse por si mesmo na utilización de programas multimedia, a Internet e a autoaprendizaxe e o ocio por medio das TIC. A utilización do proxector e ordenador de aula cotiámente, o recuncho das tics, cos dous ordenadores e tablet, o pequeno estudio de gravación que se crea na aula para a gravación de audio e vídeo en algunhas sesións, a utilización da aula de informática e calquera actividade na que se empreguen sistemas de tecnoloxía na reprodución, proxección ou visualización de contidos musicais.

O plurilingüismo

Resalta a importancia do coñecemento de novas linguas para desenvolver destrezas e capacidades que enriquecen a comunicación lingüística e a interculturalidade, despertando a curiosidade e interese por novas linguas, e anima a que durante a programación de música se poida traballar interdisciplinarmente algunha unidade coa asignatura de inglés, co cal durante o desenvolvemento da programación inclúense diferentes unidades didácticas que traballan tanto a lingua galega, como é propia do noso folclore e coñecemento do entorno, pero iranse incorporando tamén cancións e xogos en lingua castelá, inglesa e tamén distintas linguas de outras culturas e dialectos de países incidindo na pronunciación e dicción dos mesmos, traballando así unha aprendizaxe máis global e enriquecida.

PERFIL COMPETENCIAL DOCENTE

En canto ao profesor debe ser innovador e dinamizador, capaz de captar a atención do alumnado despertando a súa curiosidade e motivación para xerar un ambiente de comunicación e reflexión conxunta. É un profesor seguro e con amplo coñecemento musical e didáctico, modelo e referente do alumnado, bo comunicador e próximo cos discentes, avogando por un bo ambiente de aula con estratexias e actividades variadas.

Debe desenvolverse con soltura nos entornos dixitais, fomentando o uso das novas tecnoloxías da educación tan presentes na actualidade e como nos indica o DECRETO 79/2010, do 20 de maio, para o plurilingüismo na ensinanza non universitaria de Galicia debe dominar o Inglés para introduci-lo como traballo de reforzo interdisciplinarmente e global en algunha unidade mediante o

traballo de cancións, audicións e con pequenas frases que axuden a acadar a competencia lingüística en unha lingua estranxeira..

ORGANIZACIÓN ESPACIAL

A organización espacial da aula realízase en zonas que permitan agrupamentos diversificados e o traballo cooperativo, zona de traballo teórico, encerado, etc., zona de instrumental onde todo o instrumental estará visible e en disposición de ser utilizado, zona de vídeo e pantalla e ampla zona de danza e movemento. Toda a clase estará decorada con láminas, apoio visual para o alumnado; e procúrase manter a aula limpa e ordeada para facilitar o acceso e utilización dos materiais e espazos, gañando en tempo e comodidade.

Os alumnos serán os encargados de manter a aula ordeada e traballar nos recunchos c o material existente de xeito coidadoso, fomentando a autonomía durante o seu traballo.

ESTRUCTURACIÓN TEMPORAL

A estruturación temporal das unidades didácticas abrangue tres sesións, excepcionalmente catro, que se poden ampliar ou reducir en función da evolución do alumnado na adquisición dos conceptos, destrezas e competencias deseñadas en cada unha, dos pequenos ou grandes proxectos que poidan surxir nos diferentes equipos de centro ou atendendo ao interese e motivación do alumnado. Ademais hai que ter en conta os festivos, días non lectivos, excursións, conmemoracións, festivais, etc., que poden determinar que unha unidade mova de semana ou se alargue ou acurte en función das necesidades da docencia e o propio centro.

Cada sesión ten unha duración de cincuenta minutos. A secuenciación das sesións segue un mesmo patrón, comezan por actividades de introdución á materia, normalmente audicións e visualizacións e explicación das actividades a realizar na sesión, seguidas de actividades de desenvolvemento teórico e prácticos dos novos contidos, podendo introducir actividades de reforzo e ampliación. Finalízase con actividades de síntese e relaxación con audicións, visualizacións, comentarios do traballo ou elección persoal de recunchos e talleres.

A programación conta con 15 Unidades Didácticas, das cales dúas están configuradas como proxectos lonxitudinais, “Un Cole de Cine” de duración anual e “De viaxe polo mundo” duración trimestral, as demais constan de tres ou catro sesións.

7.1**RECURSOS DIDÁCTICOS**

1. Programación e listado das Ud. deseñadas.
2. Banco de partituras e audicións. Cancioneiros de aula.
3. Libro en branco.
4. Libros de música varios a modo biblioteca musical de aula ou consulta do profesor.
5. Ordenadores de mesa e tablet para o traballo das TICs
6. Material escolar básico (bolígrafos, lápices, lápices de cores, tesoiras, caderno de música, caderno normal, folios, etc.). Fichas das actividades que requiran a utilización deste recurso.
7. Encerado pautado e pizarra.
8. Equipo de música con lector de cd e mp3.
9. Video cámara para o portátil.
10. Ordenador portátil cos programas instalados (Finale, Power Point, Acid Dj, Mesa de Mezclas, Winamp, Windows Media Player, etc.) e conexión a Internet.
11. Canón de proxección.
12. Teclado ou clavinova.
13. Instrumental Orff, percusión de altura determinada e indeterminada.
14. Frautas.
15. Instrumental tradicional, culleres, botella de anís, cunchas, lata de pimentón, etc.
16. Tubos e botellas de cristal con auga para a invención dos instrumentos.
17. Material para o taller de instrumentos.
18. Espazo para realizar as danzas.
19. Láminas mural explicativas colocadas na aula de diversas temáticas.
20. Láminas de diagramas sonoros y musicogramas.
21. Mural dun mapamundi e bola do mundo.
22. Micrófonos e cableado para a gravación nun pequeno estudio de son.
23. Andeis e armarios abertos para colocar o instrumental, baquetas e partituras.
24. Fanelogramas e xogos musicais, bingo, cartas e trens de ritmo.

7.2**HORARIO DE CLASES**

HORARIO DE MÚSICA					
a 09:50					
a 10:40					
a 11:30					

a 12:20	RECREO E HORA DE LER				
a 13:10					
a 14:00		Mixto 5º e 6º	Mixto 3º e 4º		Mixto 1º e 2º

8.

PROXECTOS DE CENTRO

PLAN TICS

O tratamento das TIC realízanse nunha serie de actividades de consecución das destrezas necesarias que permitan ao alumnado valerse por si mesmo na utilización de programas multimedia, a Internet, autoaprendizaxe e ocio por medio das TIC. Preténdese traballar e comprender o seu funcionamento como ferramenta interactiva e fonte de información. Os obxectivos que se pretenden dende o traballo musical son.

- Uso da cámara dixital para a gravación de actividades de aula a nivel audio e vídeo, reprodución musical en distintos formatos.
- Documentación e manipulación da información en formato dixital.
- Traballo con presentacións dixitais, arquivos multimedia, reprodución musical, etc.
- Traballo de documentación para a elaboración dun cancionero musical na aula.
- Manexo de aplicación como Layar, códigos Qr e blog de música.

PLAN DE CONVIVENCIA

Busca xerar un bo ambiente de clase, fomentar a resolución de conflitos pacífica e autónoma no alumnado, traballado no consenso e elaboración das normas da clase, tomar decisións conxuntas, celebración do Día da Paz, debates e críticas, e folclore de todo o mundo.

PLAN DE LECTURA

O plan de fomento da lectura pretende que o alumnado traballe a lectura mediante a interpretación de cancións e traballos de documentación en distintos formatos sobre lendas de diversas culturas, documentación biografías de autores e o tratamento dos textos en programas de concerto, grandes eventos, sonorización de contos, biblioteca de música na aula, toma de apuntes, etc.

Actividades previstas no proxecto lector do centro (PLC).

Participarase en todas as actividades propostas polo equipo de biblioteca.

Prácticas de comprensión e de fomento da lectura.

Dende música levaranse a cabo actividades que fomentan a lectura a partir de textos traballados na clase de música como cancións, contos musicais, lectura dos exercicios, de ensinar aos alumnos e alumnas a utilizar materiais impresos como instrumentos de aprendizaxe, comunicación, ocio e disfrute. Manipulación con soltura do uso do Blog de música SOLMUSICARE, e, sobre todo, a promoción entre os alumnado do gusto pola lectura como medio de información, entretemento e ocio, o uso da biblioteca de aula con material musical, contos, sobre compositores, músicas doutros lugares e doutras culturas. biografías de compositores, construción de instrumentos, curiosidades, dificultades, querer aprender a aprender.

9.**ADDENDA:ADAPTACIÓN COVID-19****9.2****Obxectivos da Addenda**

Adaptar esta programación didáctica, deseñada para o ensino presencial, á situación de pandemia coa finalidade de continuar co seu desenvolvemento no caso de ter que recurrir ao ensino non presencial.

1. Incorporar as aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso anterior, así como planificar a transición ao ensino non presencial, se esta fose necesaria.
2. Recuperar as aprendizaxes imprescindibles non adquiridas no curso 2019/2020.
3. Reforzar, partindo dos informes individualizados elaborados a finalización do curso 2019/2020 e da avaliación inicial, os elementos curriculares esenciais e as competencias e aprendizaxes imprescindibles do curso anterior.
4. Axustar o currículo, segundo as necesidades do alumnado derivadas dos resultados da avaliación inicial.
5. Establecer medidas metodolóxicas e organizativas que favorezan o pleno desenvolvemento de todo o alumnado.

9.2 Análise e valoración das aprendizaxes imprescindibles que non se adquiriron no curso 19/20

Extraídos dos informes de avaliación final do curso pasado.

No campo musical as aprendizaxes son máis prácticas e non se realizaron exercicios vocais nin instrumentais, centrando a acción educativa nas audicións musicais, acústica e traballo técnico instrumental rítmico con instrumentos de elaboración propia.

9.3 Análise e valoración dos resultados da avaliación inicial da área coa finalidade de detectar as carencias e necesidades do alumnado

Unha vez realizadas as entrevistas iniciais, probas de avaliación inicial, exposicións de traballos e dinámicas de aula observamos as seguintes carencias que serán de prioritario traballo neste curso:

1. Creatividade e iniciativa persoal limitada na improvisación rítmica e de movemento.
2. Técnica instrumental pobre en instrumental de pequena percusión.
3. Escasos coñecementos de eventos musicais e cultura musical exceptuando a música actual.

9.4 Incorporación das aprendizaxes non adquiridas á programación do curso 20/21

a) Revisión dos obxectivos de área

Os obxectivos desta área non se modifican.

b) Revisión das competencias clave

As competencias clave non se modifican

c) Revisión dos contidos

Traballaranse os contidos dos bloques que quedaron sen impartir no curso pasado enumerados no punto 10.2 desta addenda, integrándoos dentro dos deste curso para reforzalos e afianzar esos coñecementos previos antes de amplialos.

9.5 Adaptacións necesarias á docencia non presencial

a) Metodoloxía en caso de suspensión das clases presenciais (modalidade telemática).

Empregaremos a aula virtual, coas canles de comunicación propias desta aplicación e a maiores publicitaremos algunhas tarefas grupais e proxectos na páxina web.

Non realizaremos videoclases e as actividades estarán colgadas na plataforma contando e serán planificadas de xeito que poidan ser levadas a cabo co material da casa, buscando sempre actividades que non precisen dunha supervisión constante como a técnica instrumental de determinados instrumentos como Ukelele, batería, piano ou láminas. Para compensar este inconveniente realizaranse traballos con instrumentos virtuais para gravación de audios.

A nivel vocal propoñeranse actividades de gravación de xogos vocais, sonorización de contos e relatos e cancións que propoña o alumnado que non impliquen unha dificultade de aprendizaxe, acompañando a ser posible dun vídeo para traballar a afinación propia do traballo vocal.

O traballo rítmico e instrumental quedará reducido a esquemas rítmicos con instrumentos caseiros, taller de creación instrumental con manuais de construción de instrumentos e a nivel melódico realizaranse traballos en instrumentos virtuais.

A nivel corporal e de danza poporanse actividades que non serán valoradas para avaliación posto que non se pide que envíen o vídeo para revisión, quedarán como propostas de traballo para mellorar a coordinación con desfiles, danzas, etc que se acompañarán con un vídeo explicativo.

A nivel audición realizaranse as audicións propostas con traballo de algunha ficha ou actividade para completar sobre as audicións propostas seguindo a planificación inicial da programación. Incidirase tamén na linguaxe musical e musicogramas como elemento de traballo.

As tarefas serán cargadas para enviar na Aula Virtual do centro nos apartados de entrega de tarefas correspondente a cada unha.

b) Metodoloxía en caso de atención a alumnado en corentena (modalidade ensino mixto).

Aplicarase exposto no apartado anterior, de ser o caso de atoparnos con unha corentena moi longo, posto que a carga horaria desta materia é de unha hora semanal apenas se ve alterado o seguimento das clases por parte do alumnado. Aínda así, de ser o caso aplicarase o punto anterior para facilitar o seguimento da materia.

c) Procedementos e instrumentos de avaliación deseñados para o ensino non presencial.

Serán os mesmos que os empregados na concreción curricular de cada estándar de aprendizaxe, valorando as entregas en PDF ou diferentes formatos entregadas na aula virtual.

d) Modo de proveer o dereito á educación ao alumnado que non poida seguir a ensinanza telemática.

Existe a posibilidade de ceder un equipo do centro previa sinatura dun acordo de cesión para a realización das tarefas.

Os problemas de conectividade para o envío das tarefas pode ser outro inconvinte, neste caso enviaremos as instrucións empregando ABALAR mobil ou chamada telefónica explicando as tarefas a realizar, sempre adaptadas para traballar fora da rede.

e) Mecanismos que o profesorado adoptará para asegurar o seguimento continuo do curso polo alumnado.

Existen unhas dinámicas de planificación e entrega semanal de tarefas na aula virtual que o alumnado irá seguindo, no caso de apreciar que un alumno/a non é quen de seguir a planificación

deseñada realizaranse chamadas telefónicas ou comunicación mediante ABALAR MOBIL, para orientar á familia e alumnado sobre as dinámicas de traballo.

PROGRAMACIÓN

RELIXIÓN CATÓLICA

(4º Nivel)

Curso: 2021-2022

C.E.I.P. de REFOXOS

Docente: M^a del Carmen Pérez Bouzada.

1. **Introdución e contextualización.**
2. **Competencias clave**
3. **Obxectivos**
4. **Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliábeis e grao mínimo de consecución para superar a materia (mínimos). Criterios de avaliación**
5. **Temporalización**
6. **Procedementos e instrumentos de avaliación**
7. **Metodoloxía**
8. **Materiais e recursos didácticos incluídos libros de texto**
9. **Criterios de avaliación e de cualificación e promoción**
10. **Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente**
11. **Deseño da avaliación inicial**
12. **Medidas de atención á diversidade**
13. **Actividades complementarias e extraescolares programadas**
14. **Deseño das actividades de reforzo/recuperación para o alumnado**
15. **Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das propias programacións didácticas e procesos de mellora.**

1. Introducción e contextualización.

A Lei Orgánica de Educación, establece o dereito do alumno a recibir unha formación integral, que contribúa ao pleno desenvolvemento da personalidade. A súa vez, a lei confírelle á ensinanza das relixións o tratamento académico que lles corresponde pola súa importancia para unha educación plena, e faino conforme ao previsto na Constitución española (art. 27.2 e 3) e nos Acordos subscritos ao respecto polo Estado español.

A lei así corrobora a relevancia do fenómeno relixioso e das súas manifestacións na cultura dos pobos, tendo en conta que os pais teñen dereito a que seus fillos reciban a formación relixiosa e moral que estea de acordo coas súas propias conviccións (art. 27.3 da Constitución española). Así, a ensinanza da relixión e moral católica preséntase como opción confesional católica que fai posible, xunto a outras opcións, a formación plena do alumnado.

A opción confesional católica desenvolve especialmente a capacidade transcendente do alumno, facilitándolle unha proposta de sentido último para a súa vida e iluminando o fundamento daqueles valores comúns que fan posible unha convivencia libre, pacífica e solidaria.

Non podería existir unha formación integral e, polo tanto, unha educación de calidade, se non se desenvolvesen todas as capacidades inherentes ao ser humano, entre as cales se atopa constitutivamente a capacidade transcendente. Esta capacidade básica do individuo adquire o seu auténtico cumprimento na busca do sentido último da vida. Enraizada no máis fondo do ser, o alumno vai descubríndoa tendo en conta os niveis de aprendizaxe propios de cada idade nos símbolos e signos do seu medio, no progreso e na humanización do propio ser humano, na linguaxe narrativa da Biblia, nos modelos cristiáns de identificación e, particularmente, na persoa de Xesucristo e na súa presenza na comunidade cristiá.

A formación relixiosa e moral católica conta cunha longa tradición no sistema educativo español e, respondendo a razóns fondas da institución escolar e dereitos humanos recoñecidos pola Constitución española, está garantida actualmente polo Acordo subscrito entre o Estado español e a Santa Sede sobre Ensinanza e Asuntos Culturais, asinado o 3 de xaneiro de 1979, no cal establécense os principios que fan posible as garantías constitucionais.

O currículo da opción confesional católica é unha síntese básica e global do mensaxe cristiá, axeitada á idade do alumno, ás esixencias epistemolóxicas da materia, ás expresións culturais do medio e ás demandas didácticas do sistema educativo. Enmarcar nun contexto histórico e social inclúe parte do grande acervo cultural e artístico que emana da fe católica e doutras confesións, e posibilita a análise comparada dos contidos e liñas básicas das grandes relixións vixentes.

Debido á situación actual vivida pola Covid 19, seguiremos en todo momento o protocolo establecido, polo que en moitos casos varios puntos desta programación poderán verse sometidos a modificacións .

Estaremos preparados para continuar co proceso de ensinanza- aprendizaxe en caso de confinamento e seguiremos estrictamente todas as órdenes e novidades dictadas pola Consellería de Educación .

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 4 grupos mixtos: Infantil (4ºEI, 5ºEI e 6ºEI), 1º e 2º EP, 3º e 4º EP e 5º e 6º EP.

O alumnado de Relixión Católica neste curso é o seguinte: 4º Nivel: 3.

2. Competencias clave.

Descrición do modelo competencial.

Traballar por competencias na aula supón unha reflexión e unha reconfiguración dos contidos desde un enfoque de aplicación que permita o adestramento destas. As competencias non se estudan, nin se ensinan, adéstranse. Para iso, xeraremos tarefas de aprendizaxe onde favorezamos nos alumnos a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é inabarcable polo que cada unha se estrutura en indicadores, grandes piares que permiten describila dun xeito máis preciso. Podemos encontrar entre tres e seis indicadores por competencia.

O indicador segue sendo aínda demasiado xeral, polo que o descompoñemos no que chamamos descritores da competencia que «describen » ao alumno competente neste ámbito. Por cada indicador encontraremos entre tres e seis descritores redactados en infinitivo.

En cada unidade didáctica concretaremos o descritor en desempeños competenciais redactados en terceira persoa de presente indicativo. O desempeño será o aspecto concreto da competencia que poderemos adestrar e avaliar de xeito explícito na unidade, será concreto e obxectivable e indícanos que debemos adestrar e observar nas actividades deseñadas.

Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto aplicable a toda materia e curso.

Respectando o tratamento específico nalgúns áreas, os elementos transversais, tales como, a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e a comunicación, o emprendemento e a educación cívica e constitucional

traballaranse desde todas as áreas posibilitando e fomentando que o proceso de ensino-aprendizaxe dos alumnos sexa o máis completo posible.

Por outra parte, o desenvolvemento de valores presentes tamén en todas as áreas axudará a que os nosos alumnos aprendan a desenvolverse desde uns determinados valores que constrúan unha sociedade ben consolidada na que todos poidamos vivir.

A diversidade de alumnos cos seus estilos de aprendizaxe diferente levaranos a traballar desde as diferentes potencialidades con que contan, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

Na área de Relixión Católica incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

O desenvolvemento desta competencia contribúe á valoración ética do uso da ciencia e da tecnoloxía. Á súa vez, apoia e dá sentido ás habilidades e ás destrezas relacionadas coa ecoloxía que se adquiren desde a devandita competencia.

Esta área posibilitáanos iluminar as respostas e as solucións aos problemas que xorden na interacción do ser humano con todo o relacionado co ámbito da ciencia e a tecnoloxía.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Interactuar co medio natural de xeito respectuoso.
- Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu medio.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no medio natural e as repercusións para a vida futura.
- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.
- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Comunicación lingüística

Para un bo desenvolvemento desta competencia nesta área, a utilización dos diversos modos de comunicación será fundamental xa que o diálogo da fe coa cultura esixe adestrarse na escoita da Palabra de Deus, a exposición de cada un dos contidos coas súas argumentacións adecuadas ás diferentes idades do alumnado. Por iso, será decisivo dotar os alumnos de ferramentas co fin de que cheguen a dominar a competencia comunicativa en todas as súas facetas.

Os descritores que utilizaremos serán:

- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Gozar coa lectura.
- Expresar oralmente de xeito ordenado e claro calquera tipo de información.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor,...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros en diversas situacións comunicativas.
- Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación.

Competencia dixital

Nesta área posibilitarásenos manexar ferramentas desde un sentido ético e de responsabilidade para poder acceder ás distintas fontes que nos faciliten coñecer e afondar nesta materia. Será fundamental traballar desde fontes fiables que favorezan a claridade de contidos para crear no alumnado unha base sólida e cheguen a xerar os seus propios criterios sobre diferentes contextos nos que se poidan desenvolver.

Na área de Relixión Católica adestraremos os seguintes descritores:

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Comprender as mensaxes elaboradas en códigos diversos.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Competencia: Conciencia e expresión cultural

Esta competencia relaciónase cos seus aspectos de coñecemento e valoración de toda a expresión artística, simbólica, histórica, de costumes, ritos, festas, valores, modos de vida... O alumnado verase enriquecido cos valores que leva consigo o feito relixioso en toda a súa expresión artística, cultural e estética, teolóxica e vivencial. Con iso contribúe á conservación e á valoración do patrimonio cultural.

Os descritores que adestraremos nesta competencia son:

- Mostrar respecto cara ás obras máis importantes do patrimonio cultural a nivel mundial.
- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e no cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Competencias sociais e cívicas

Esta competencia recolle todas as formas de comportamento que preparan as persoas para participar dunha forma eficaz e construtiva na vida social e profesional; por iso, dotaremos o alumnado de ferramentas que favorezan e fomenten os valores de respecto, cooperación, solidariedade, xustiza, non violencia, compromiso e participación como piares para a súa

formación. Estes valores que se van fomentar teñen a súa fundamentación e referencias cristiás na filiación no amor a Deus.

Os indicadores desta competencia poden facilitar o adestramento de cada un dos descritores que enunciámos a continuación:

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Desenvolver a capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer a riqueza na diversidade de opinións e ideas.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

É fundamental que o alumnado descubra a súa identidade persoal a través dunha apertura ao significado último e global da súa existencia humana. A súa iniciativa persoal dependerá sempre que adestre nun autocoñecemento, en explorar as súas potencialidades, en buscar o sentido a cada unha das cousas que acontecen na súa vida.

O espírito emprendedor do alumno formarase a partir da disposición e actitude que poida dispoñer. Dotaráselle de destrezas e habilidades para que a transformación social do mundo no que vivimos sexa unha realidade grazas ao espírito de emprendemento do alumno.

Neste caso, os descritores que adestrar serían:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo superando as dificultades.
- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e a confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos de grupo a intereses persoais.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.
- Encontrar posibilidades no contorno que outros non ven.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Aprender a aprender

A competencia de aprender a aprender nesta área pode axudar ao alumnado a ser protagonista do seu propio proceso de ensino-aprendizaxe como resposta á vontade de Deus de que o ser humano colabore de modo activo e libremente segundo o plan establecido por El. Nesta área será decisivo o impulso do traballo en equipo polo seu intrínseco sentido comunitario propoñendo un marco de referencia aceptado voluntariamente segundo as súas conviccións, que ha de ser lúcido na busca da verdade e do ben.

Os descritores que utilizaremos para adestrar esta competencia serían:

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente,...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
- Planificar recursos necesarios e pasos a realizar no proceso de aprendizaxe.
- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

Competencias específicas na área de Relixión e Moral Católica

O ensino relixioso católico estrutúrase a partir de catro dimensións que fundamentan as competencias específicas do ensino relixioso católico.

- Dimensión cultural e histórica. Está presente no ensino relixioso, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropolóxico-axiolóxico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos.
- Dimensión ético-moral. Esta dimensión fai posible a maduración na responsabilidade, o exercicio da solidariedade e da caridade. Todo iso fundamentado na Palabra e nos feitos de Xesucristo.
- Dimensión humanizadora. Faculta o alumno para dar resposta aos seus interrogantes máis radicais, facendo á súa vez posible a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores.
- Dimensión epistemolóxica. Os seus contidos son saberes cunha fundamentación e unha metodoloxía científica propia, implantados con rigor e tradición no noso contorno cultural.

Competencias clave:

Competencia en comunicación lingüística

- escoitar, comprender, expoñer e dialogar.
- Utilizar a linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita.
- Expresar emocións, vivencias e opinións.
- Utilizar a linguaxe con versatilidade en función do contexto.

Competencia no coñecemento e a interacción co mundo físico

- Coidar o medio.
- Consumir de xeito racional e responsable.
- Percibir o espazo físico no que se desenvolve a vida.

Competencia matemática

- Interpretar e expresar informacións.
- Descifrar códigos numéricos elementais.

Tratamento da información e competencia dixital

- Analizar a imaxe e as mensaxes que transmite.

Competencia social e cidadá

- Participar, tomar decisións e comportarse con responsabilidade.
- Dialogar para mellorar a comprensión da realidade.
- Comunicarse en distintos contextos.
- Crear un sistema de valores propio baseado no respecto, especialmente aos crentes doutras relixións.
- Comprender a realidade relixiosa e social a partir da súa análise.

Competencia cultural e artística

- Cultivar a propia capacidade estética mediante a expresión artística e a expresión plástica.
- Expresarse mediante elementos plásticos a través da iniciativa, da imaxinación e da creatividade.
- Desenvolver habilidades e actitudes que permitan acceder ás distintas manifestacións.
- Coñecer as obras e as manifestacións máis destacadas do patrimonio cultural cristián.
- Utilizar as manifestacións culturais e artísticas como fonte de enriquecemento e goce.
- Manter unha actitude respectuosa cara ás expresións artísticas do patrimonio cristián.

Competencia para aprender a aprender

- Dispoñer de habilidades para iniciarse na aprendizaxe e ser capaz de continua-la.
- Perseverar e esforzarse, aceptar os erros e aprender deles.
- Favorecer a motivación, a confianza nun mesmo e o gusto por aprender.
- Xestionar e controlar de forma eficaz os procesos de aprendizaxe.
- Lograr experiencias de aprendizaxe conscientes e gratificantes, tanto individuais como colectivas.

Autonomía e iniciativa persoal

- Desenvolver valores persoais como a responsabilidade, a colaboración, a axuda aos demais, a perseveranza, etc.
- Afrontar os problemas e atopar solucións para eles.
- Elixir con criterio propio e levar adiante iniciativas no ámbito persoal.
- Desenvolver habilidades sociais como respecto aos demais, diálogo, agradecemento, cooperación e traballo en equipo.

3. Obxectivos.

Ao rematar a Educación Primaria pretender que o alumnado sexa quen de:

OBXECTIVOS

COMPETENCIAS CLAVE

1. Recoñecer e valorar a dignidade da persoa humana e da natureza, fundamentándoa nos principios básicos da mensaxe cristiá.	Competencia social e cívica. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
2. Descubrir e identificar os valores fundamentais que rexen a convivencia humana, (liberdade e pluralismo, paz, tolerancia e perdón, respecto e obediencia, Xustiza e amor...), sinalando o seu fundamento cristián e a súa presenza na comunidade eclesial para apreciar a súa achega á súa vida persoal e á convivencia en sociedade.	Competencia social e cívica. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Aprender a aprender.
3. Valorar as achegas da fe en Deus Pai, a salvación de Xesucristo e o amor do Espírito Santo, como fonte de valores sociais compartidos.	Comunicación lingüística. Conciencia e expresións culturais. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Aprender a aprender.
4. Identificar o alcance e significado dos principais acontecementos, formulacións, expresións e textos básicos da mensaxe cristiá, a partir da síntese trinitaria da fe católica.	Comunicación lingüística. Conciencia e expresións culturais. Competencia social e cívica. Aprender a aprender.
5. Recoñecer o sentido da Igrexa Católica e as súas comunidades locais na historia da salvación, para valorar a súa acción evanxelizadora e caritativa, cultural e de cooperación social, e a súa influencia en momentos cruciais da historia.	Competencia social e cívica. Competencia lingüística. Conciencia e expresións culturais. Aprender a aprender.
6. Recoñecer e distinguir o sentido transcendente, salvador e festivo dos sacramentos e doutras celebracións da Igrexa, relacionándoas con outras celebracións, signos e símbolos da nosa cultura.	Competencia social e cívica. Comunicación lingüística. Conciencia e expresións culturais. Aprender a aprender.

7. Tomar conciencia de que a fe cristiá implica asumir responsabilidades para mellorar canto se relaciona con un mesmo, cos demais e co medio ambiente, atendendo e respectando as peculiaridades culturais, sociais e relixiosas dos demais.	Competencia social e cívica. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Aprender a aprender.
8. Coñecer e apreciar os datos e elementos máis importantes do patrimonio cultural xerado polo cristianismo, (usos, costumes, cultura, arte, historia...), para aprender a interpretar o seu sentido relixioso e o seu valor formativo.	Conciencia e expresións culturais. Competencia dixital Aprender a aprender. Competencia lingüística.
9. Identificar algúns personaxes fundamentais da Historia da salvación e doutras relixións presentes na nosa cultura, descubriendo o valor central da persoa de Xesucristo.).	Competencia social e cívica. Conciencia e expresións culturais. Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. Aprender a aprender.
10. Saber utilizar os principais libros da fe cristiá, sobre todo o Novo Testamento, mediante a localización, lectura e interpretación dalgúns textos esenciais do acontecemento cristián.	Competencia lingüística. Competencia dixital. Conciencia e expresións culturais. Aprender a aprender.

3.1. Obxectivos do 4º nivel:

1. Identificar a Deus como o creador do universo.
2. Coñecer o relato bíblico “ Deus e Moisés “.
3. Apreciar os milagres que realizou Xesús.
4. Coñecer a verdadeira mensaxe de nadal.
5. Coñecer o principal acontecemento que se celebra na Pascua.
6. Coñecer as normas máis importantes dos cristiáns. Mandamento do amor.
7. Tomar conciencia de que todos os cristiáns forman a igrexa.
8. Descubrir a importancia dos sacramentos na vida das persoas.

9. Identificar as partes da celebración da Eucristía.

10. Identificar as expresións artísticas das relixións monoteístas.

4. Concreción dos estándares de aprendizaxe avaliábeis e grao mínimo de consecución (mínimos) para superar a materia. Criterios de Evaluación.

Bloque 1: O sentido relixioso do home

CONTIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
A experiencia do pecado nos relatos das relixións antigas. O perdón como necesidade do ser humano.	1. Descubrir nos relatos das relixións antigas a experiencia do pecado humano. 1.1 Localiza e describe situacións de pecado descubertas nos relatos das relixións antigas. 1.2 Califica o tipo de pecado en situacións do seu entorno e compáraras coas encontradas nos relatos das relixións antigas. 2. Identifica- la necesidade do perdón para ser feliz. 2.1 Recorda e acepta situacións persoais ou sociais que necesitan de perdón.

Bloque 2: A revelación: Deus interven na historia

CONTIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
O relato do pecado orixinal: o home quere suplantar a Deus. Deus está sempre disposto ó perdón. Infidelidade á misión encomendada por Deus na historia de David. David sente na súa vida a necesidade de redención. Deus fiel promete un Mesías.	1. Identificar a orixe do pecado nalgúns relatos bíblicos. 1.1 Ubica no relato as frases que expresan a falta de colaboración na tarefa de Deus e o rechazo da amizade con Él e aplícaas a situacións actuais. 1.2 Recorda e narra acontecementos actuais nos que se rechaza a amizade con Deus. 2. Coñecer as características do perdón de Deus. 2.1 Descubre e enumera as características do perdón de Deus nalgúns relatos bíblicos. 3. Memorizar momentos da historia de David nos que abusa da misión encomendada por Deus. 3.1 Identifica e describe comportamentos da vida do rei David que se opoñen á vontade de Deus. 4. Descubrir e valorar a razón pola que David sente a

- necesida de de redención.
- 4.1 Compara a actitud e de David con situacións persoais nas que sentiu a necesidade e de ser perdoado.
  - 4.2 Recoñece e expresa artisticamente esceas da historia de David nas que Deus lle perdoa. Mostra respecto polas intervencións dos seus compañeiros.
  5. Aprender e recordar historias bíblicas nas que Deus promete o Mesías.
  - 5.1 Reconstrúe e memoriza esceas bíblicas onde Deus fai a promesa do Mesías.

Bloque 3: Xesucristo, cumprimento da Historia da Salvación

CONTIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
O perdón de Deus: acción e parábolas de Xesús.	1. Comprender o significado dalgunhas parábolas do perdón.
Amizade e preferencia de Xesús polos máis débiles e necesitados.	1.1 Analiza, comenta e crea relatos onde actualiza as parábolas do fillo pródigo e do fariseo e o publicano.
Xesús cumpre a vontade do Pai: pasión e morte de Xesús.	2. Memorizar algunhas das accións onde Xesús concede o perdón.
	2.1 Visualiza, en obras de arte, esceas de perdón e explícaa.
	3. Recoñecer a iniciativa de Xesús polos máis necesitados e os enfermos.
	3.1 Busca, subraia y comenta rasgos da preferencia de Xesús polos máis necesitados e os enfermos, nos textos evanxélicos.
	4. Comprender e apreciar que, na pasión e morte, Xesús está cumprindo a vontade do Pai.
	4.1 Secuencia ordenadamente esceas da Historia da Pasión e identifica as palabras de Xesús que expresan a súa relación co Pai.
	4.2 Distingue e explica frases do relato da oración do Horto dos Olivos que expresan a obediencia de Xesús ó Pai.

Bloque 4: Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa

CONTIDOS	CRITERIOS DE EVALUACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
O sacramento da Reconciliación.	1. Explicar que a través do sacramento da Reconciliación Deus concede o perdón.
A celebración da Eucaristía.	1.1 Conoce e explica as condicións para acoller o perdón de Deus.

- A Cuaresma: tempo penitencial.
- 1.2 Describe os pasos da celebración do sacramento do Perdón.
  2. Diferenciar signos e momentos da celebración eucarística.
    - 2.1 Vincula símbolos, significados e momentos na celebración eucarística.
  3. Conocer rasgos da Cuaresma como tempo penitencial.
    - 3.1 Investiga e presenta con diversos recursos obras e institucións da Igrexa de carácter penitencial.

4.1. Mínimos Esixibles:

1. Interpretar correctamente os relatos da Biblia sobre a Creación.
2. Saber que Deus a través de Moisés liberou o pobo de Israel.
3. Comprender que Xesús a través dos seus milagres axuda aos necesitados.
4. Saber cal é a verdadeira mensaxe do nadal.
5. Saber que a Pascua cristiá celebra a Resurrección de Xesús.
6. Coñecer os dez mandamentos e o mandamento do amor.
7. Saber cales son os sete sacramentos.
8. Saber que é a eucaristía.

5. Temporalización

O tempo adicado a cada unidade será de catro sesións, pero sempre flexible.

Dita temporalización poderá variar tendo en conta os intereses , as dificultades ou diferentes situacións da realidade vivida en cada momento. Será entendida como o aumento de novos contidos , xa que sempre seguiremos unha avaliación continua onde os novos contidos veñen como complemento e continuación dos anteriores, e traballaremos de maneira globalizada .

Tamén teremos en conta os posibles casos de confinamento que se poidan dar ao longo do curso escolar .

6. Procedementos e instrumentos de avaliación

A avaliación é continua, global, formativa e integradora e tense en conta o progreso do alumno no conxunto de todas as áreas do currículo. Emprega os seus propios procedementos para a recollida da información: diario de clase, probas de avaliación, traballo de clase, de casa, preguntas orais observación directa, entrevistas cos pais, aptitude do alumno/a perante o traballo mediante os rexistros no caderno do profesor, grao de adquisición das competencias clave ...

Ao ser unha avaliación continua, permítenos incorporar reforzo ou ampliación para aqueles alumnos que ó necesiten en calquera momento do nivel.

Os resultados da avaliación dos alumnos exprésase nos termos seguintes: insuficiente (IN), suficiente (SU), ben (BE), notable (NT), e sobresaliente (SB). O insuficiente é unha cualificación negativa, e as demais todas positivas.

Ao comenzo de cada nivel realízase unha avaliación inicial que inclúe tamén a análise dos informes persoais do nivel anterior, e serve como referencia para elaborar a programación de aula.

Ao longo do curso realizaranse tres sesións de avaliacións que se recollerán en acta e en elas figurarán as medidas de reforzo (RE) ou adaptación curricular significativa (ACS) que sexan necesarias.

Os documentos oficiais de avaliación son pois : as actas, o expediente académico, o historial académico, o informe persoal por traslado e o informe de avaliación final de nivel, que recolle o grao de desenvolvemento das competencias clave, expresadas en Baixo, Aceptable, Bo e Excelente.

Sistema-criterio de cualificación:

- . Cadernos de actividades: 25%
- . Actitudes, esforzo, participación, interés, valores e normas: 25%
- . Traballo de clase individual, parellas, en grupo, exposición de traballos realizados, aprendizaxe cooperativo : 25%
- . Probas: escritas ou orales: 25%

O proceso de avaliación , durante este curso escolar pode verse sometido a posibles cambios dictados pola Consellería de educación. En dito caso, seguiremos en todo o momento o protocolo establecido.

7. Metodoloxía.

A área de Relixión contempla o fenómeno relixioso nas súas distintas dimensións: a dimensión cultural e histórica está presente na ensinanza relixiosa, dado que o patrimonio cultural, histórico e antropolóxico-axiolóxico que gran parte das sociedades reciben do pasado está vertebrado por contidos relixiosos. Neste sentido, a Relixión Católica deu os seus froitos na arte, nos sistemas de significación moral, na creación popular e na acción social. Por iso, o currículo da opción confesional católica ensina a incidencia que o cristianismo nos seus contidos doutriniais e nas súas formas históricas tivo e ten na cultura española e europea. A dimensión humanizadora da opción confesional católica constitúe unha achega eficaz na maduración da personalidade integral do alumno, enraizando os mesmos obxectivos do sistema educativo nun núcleo referencial de ideas, de valores e de crenzas que lle permiten ao alumno dar resposta aos seus interrogantes máis radicais, facendo á súa vez posible a formación de homes e mulleres conscientes, críticos, libres e creadores. A formación relixiosa católica achega deste xeito unha cosmovisión que fai posible a apertura cara ao fundamento e cara ao sentido último da vida e, polo tanto, cara ao sentido da ciencia, da cultura e da identidade mesma da persoa humana. Tratar de afrontar as grandes preguntas que o alumno formúlase e axudalo a atopar as respostas que poderá asumir como opción libre e persoal. É finalidade da escola que os alumnos logren o seu desenvolvemento persoal; o que non é posible sen unha conveniente fundamentación e orientación cara a un significado último e global da existencia.

A dimensión ético-moral explicita as esixencias morais que supón a mensaxe cristiá. Na opción confesional católica ofrecer unha determinada maneira de ver a vida, en cuxa base se atopa un concepto de home-muller, un núcleo referencial de ideas e de crenzas, e a proposta dunha escala de principios e de valores. A ensinanza relixiosa católica expón, fundamenta e xerarquiza os valores e as virtudes capaces de educar a dimensión moral e social da personalidade do alumno, en orde a facer posible a maduración na responsabilidade, no exercicio da solidariedade e da caridade. Todo iso, como expresión coherente do coñecemento de Deus revelado en Xesucristo.

A opción confesional católica presenta no ámbito escolar, na súa estrutura epistemolóxica ou disciplinar, co carácter científico co que, na cultura universitaria, abórdanse as ciencias da relixión e a teoloxía. Os seus contidos son saberes cunha fundamentación e cunha metodoloxía científica propia, implantados con rigor e tradición nos Estados do noso medio cultural. O seu estatuto epistemolóxico orixinal entra no ámbito educativo en confrontación e diálogo con aqueles outros tipos de saberes e racionalidades que operan na escola. No que se refire á Educación Primaria, etapa na que o neno comenza a ter conciencia reflexa as súas propias accións percibíndose cada vez máis como individuo, o alumno enfróntase por vez primeira á urxente necesidade de realizar o descubrimento da súa propia identidade. Este proceso está moi condicionado polos modelos culturais que os adultos representan, modelos que inflúen na vida cotiá dos nenos, nos seus xogos e nas súas accións creativas. Precisamente unha das funcións da ensinanza escolar católica nesta etapa é a presentación dos modelos cristiáns de identificación. Estes atópanse nas figuras bíblicas máis destacadas da historia da salvación, nas accións e vivencias da comunidade cristiá e, sobre todo, na persoa, vida e palabra de Xesucristo.

- Desenvolver unha metodoloxía activa, creativa e participativa, que combina as actividades individuais coas grupales, e a aprendizaxe real dos contidos coa súa aplicación práctica á vida

diaria.

- Promover o protagonismo do alumnado mediante a escóita atenta e o diálogo, as actividades lúdicas e participativas, a presentación en público dos traballos, a manifestación de opinións, a autoevaluación, etc.

Como principios metodolóxicos destacar:

- a) Pártese do nivel de desenvolvemento do alumno, nos seus distintos aspectos, para construír, a partir de aí, outras aprendizaxes que favorezan e melloren devandito nivel de desenvolvemento.
- b) Búscase lograr un hábito lector eficaz potenciando a lectura comprensiva e a análise crítico da mesma, a tal fin dedicarse un tempo diario da sesión de clase.
- c) Sublíñase a necesidade de estimular o desenvolvemento de capacidades xerais e de competencias básicas e específicas por medio da realización de actividades.
- d) Dáse prioridade á comprensión dos contidos que se traballan fronte á súa aprendizaxe mecánica.
- e) Dáse importancia á educación personalizada, que combina os principios de individualización e de traballo colaborativo (o traballo en grupo como recurso metodolóxico).
- f) Favorécese a implicación do alumno e o continuo desenvolvemento dunha inquietude pola observación, a procura activa, a investigación, a organización e a autonomía, e xerar estratexias persoais para acometer novas aprendizaxes de xeito autónoma.
- g) Foméntase a reflexión persoal sobre o realizado e a elaboración de conclusións con respecto ao que se aprendeu, de modo que o alumno poida analizar o seu progreso respecto aos seus coñecementos.
- h) Porase especial énfase na atención á diversidade do alumnado, na atención individualizada, na prevención das dificultades de aprendizaxe e na posta en práctica de mecanismos de reforzo tan pronto como se detecten estas dificultades. Para iso, incluíranse tamén actividades de reforzo, para aqueles alumnos con dificultades de aprendizaxe, e actividades de ampliación para os que poden avanzar a maior ritmo.
- i) Préstase atención aos procesos de comprensión, análise e crítica de mensaxes audiovisuais propios dos medios de comunicación, potenciando a súa adecuada utilización.
- j) Supedítase, ao servizo da aprendizaxe, o uso das novas tecnoloxías da información, da comunicación e do coñecemento.

Todos estes principios teñen como finalidade que os alumnos sexan, gradualmente, capaces de aprender de forma autónoma.

As diferentes claves pedagóxicas do proxecto –educación emocional, intelixencias múltiples, educación en valores- están integradas no desenvolvemento secuenciado dos contidos curriculares a través das actividades propostas. As actividades que se propoñen son variadas e están deseñadas para o traballo individual e en grupo. Procurouse que as actividades fosen realistas co tempo que implican. De igual xeito é a través das actividades, por encima doutros aspectos, desde onde se aborda desde a nosa programación o enfoque competencial.

Todas as unidades didácticas manteñen unha estrutura clara e recoñecible. A estrutura sempre será:

Punto de partida. Pártese de situacións que reflicten sentimentos e emocións. Detéctase a emoción que percorrerá como eixo emocional toda a unidade. Parte da

observación para profundar na experiencia do alumno. Fomenta o descubrimento tanto do mundo interior do neno como da contorna que o rodea.

Relato bíblico: Os contidos bíblicos abórdanse desde a emoción que vertebra a unidade e en conexión cos contidos que se van a desenvolver. O relato preséntase coa posibilidade de traballalo cun recurso audiovisual para favorecer a comprensión do texto. Facilítase a comprensión do relato con actividades de observación, de comprensión lectora e glosarios.

Desenvolvemento de contidos: Os contidos do currículo oficial da materia preséntanse axustados ás características do desenvolvemento dos alumnos desta idade. Os recursos tipográficos e de redacción póñense ao servizo dos contidos para que sexan facilmente recoñecibles polos alumnos as ideas principais ou os termos relevantes. No desenvolvemento dos contidos realízase unha síntese entre a emoción, o contido bíblico e o contido teolóxico. Para facilitar a autonomía de a aprendizaxe dos alumnos, as actividades que se propoñen invitan ao alumno a reflexionar sobre o seu proceso de comprensión dos contidos. Neste apartado preséntase un personaxe que encarna os valores cristiáns traballados na unidade.

Aprendín. Das condicións da avaliación que inflúen na motivación e a aprendizaxe sábese que é positivo que na avaliación se potencie a autoavaliación do progreso. Por iso, ademais de mapas conceptuais e síntese dos contidos traballados na unidade, ofrécense aos alumnos a oportunidade de que reflexionen sobre o seu propio proceso de ensino e aprendizaxe de maneira que recompilen as aprendizaxes máis significativas.

Aprendemos máis. As intelixencias múltiples trabállanse a partir dunha batería de actividades diversas que foron pensadas para que cada alumno integre os contidos a partir das súas propias capacidades. Podería ser:

Lemos. Textos literarios relacionados cos contidos da unidade. Trabállase fundamentalmente a intelixencia lingüístico-verbal.

Contemplamos. Análise de obras de arte e desenvolvemento de habilidades artísticas. Trabállanse fundamentalmente as intelixencias visual-espacial, naturalista e intrapersonal.

Investigamos. Actividades lúdicas de investigación e elaboración de proxectos. Inclúense propostas de actividades grupais. Trabállanse fundamentalmente as intelixencias lóxica-matemática, interpersonal e cinestésica-corporal.

Tendo en conta a realidade vivida pola Covid19 e seguindo o protocolo establecido , polo momento non realizaremos actividades nas que sexa necesario compartir material ou traballar directamente (sempre empregaremos a distancia de seguridade e desinfección oportunas) en parellas ou grupos.

8. Materiais e recursos didácticos incluídos libros de texto.

Dentro dos recursos atopámonos con recursos tanto materiais, como recursos humanos:

Recursos Materiais:

Para seleccionar, organizar e empregar os recursos materiais, teranse en conta os seguintes criterios: seguridade, dispoñibilidade, accesibilidade, polivalencia, hixiene, responsabilidade... (seguiremos o protocolo establecido para a Covid19 , sempre apostando pola seguridade do alumnado e profesorado)

En caso de confinamento empregaremos para as nosas comunicacións coa alumnado e familias a web do centro , abalar-móbil e aula virtual.

Teremos en conta tamén a dispoñibilidade de equipos informáticos (facilitaremos o seu préstamo) , conexión a internet e competencia dixital. Se fose necesario empregaremos outros métodos e recursos para que ningún alumno/a quede sen ser atendido.

Partindo disto, empregaremos, na aula , os seguintes materiais:

- *Material Impreso:* Material dirixido ao alumnado: libros de texto (os libros de texto do curso están recollidos na PXA do centro), contos, láminas, material de lecto – escritura..., fichas de reforzo e ampliación, material elaborado polo profesorado adaptado á realidade da aula.
- *Material dirixido ao profesorado:* guías didácticas e guías curriculares, material para a busca de información.
- *Material Manipulativo:* existe unha gran variedade de material de carácter manipulativo, entre os que podemos destacar os seguintes: material de plástica (pinceis, témperas, ceras de cores, papel seda, punzóns...), robots, calendarios, reloxo, quebracabezas, láminas etc.
- Diferentes dependencias da escola: sala de usos múltiples, ximnasio, biblioteca, patio de recreo ...
- *Materiais audiovisuais:* televisión, vídeo, DVD etc.
- *Materiais auditivos:* lector de CD, micrófonos...
- *Materiais visuais:* taboleiros, diversos tipos de pizarras , murais...
- *NNTT:* Ordenadores de sobremesa, pantalla dixital interactiva, diferentes CDROM
- *Aula virtual e outros recursos dixitais.*

Con actividades para o alumnado.

Estes materiais poden ser empregados na sala de informática, biblioteca, sala usos múltiples, etc

Recursos Humanos:

1. Propios do Centro: Director, Claustro ,Consello Escolar, CCP e Departamento de
2. Orientación.
3. Mestres (titores, especialistas de área, e especialistas como P.T., A.L.)

4. Persoal laboral:
5. Alumnado.
6. Externos ao Centro:
7. Equipos de Orientación Específicos.
8. CEFORE

9. Criterios de avaliación e de cualificación e promoción

A avaliación debe ser un proceso continuado ao longo de todo o curso escolar, por iso, para sistematizala establécense tres momentos diferentes:

- **Avaliación inicial**, que facilita a valoración dos coñecementos previos, as capacidades e as actitudes do alumnado, con obxecto de adecuar o proceso de ensino-aprendizaxe á realidade das súas posibilidades.
- **Avaliación formativa continua**, que pretende coñecer se se van logrando os obxectivos propostos, cando aínda se pode intervir modificando o camiño para conseguilos; é dicir, avaliación do proceso e como proceso. Este tipo de avaliación ten un especial carácter regulador, orientador e autocorrector do proceso educativo desde o seu comezo, o que require unha avaliación inicial previa. Cando o progreso dun alumno ou unha alumna non sexa o adecuado, adoptaranse as medidas de atención á diversidade que procedan.
- **Avaliación sumativa**, na que se valora, sobre todo, o grado de adquisición das competencias clave, expresadas nos criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe e os descritores; é dicir, avaliación do resultado.

Qué avaliar:

Os **criterios de avaliación** presentes na miña programación didáctica, son o referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado. Describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos como en competencias; responden ao que se pretende conseguir na materia de Relixión neste curso.

O **Estándar** especifica o nivel ou grao no que se debe dar un criterio para tomar unha decisión avaliativa. Os criterios e estándares son os que orientan todo o proceso da avaliación, ambos convértense no referente para a avaliación das aprendizaxes como para valorar a adquisición das competencias básicas.

Os **descriptores** son indicadores que informan da adquisición ou grao de desempeño na competencia.

Na programación de aula establécense a vinculación en criterios-estándares e descriptores e as competencias que desenvolven.

A observación continua e sistemática da evolución personalizada de cada alumno ou alumna constituirá a técnica básica de obtención de información. En función da estrutura da programación didáctica, propónse o uso de rúbricas de avaliación para observar o grado de adquisición das competencias.

Na miña programación de Primaria utilizaranse preferentemente os seguintes instrumentos de avaliación:

- Follas de seguimento.
- Realización de probas obxectivas orais e escritas.
- Producións escritas e plásticas.
- Control dos cadernos e libros.
- Autoavaliación.

Criterios de cualificación.

A continuación establecerei os criterios de cualificación e adxudicarei unha porcentaxe á ponderación de cada criterio na cualificación final. Poderían considerarse:

- 25% Traballos que o alumnado vai realizando dentro da aula.
- 25% Actitude e comportamento ante a aprendizaxe.
- 25% Probas de avaliación.
- 25% Caderno.

10. Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

O finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que permitan o docente avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propónse unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto. Pódese realizar ó remate de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS A EVALUAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA PERSOAL
Temporalización das unidades didácticas			
Desenrolo dos obxetivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			

Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			
Portfolio de evidencias dos estándares de aprendizaxe			
Atención a diversidade			

11. Deseño da avaliación inicial.

Durante as primeiras semanas do curso, realizarase unha avaliación inicial aos alumnos/as para coñecer a situación de partida. Os recursos empregados para realizar dita avaliación son:

- . Suxestións de actividades: Axudan ao mestre/a a coñecer o punto de partida do alumnado a partires da observación directa. Estas actividades realizaranse de xeito individual, por grupos ou toda a clase e están relacionadas cos criterios de avaliación.
- . Probas escritas: Fichas fotocopiáveis para a avaliación individual, que permiten coñecer o estado do alumno/a respecto a cadanseu criterio de avaliación.
- . Formulario de rexistro persoal: Folla fotocopiábel para consignar o resultado da valoración de cada alumno. (No caso de 1º de Primaria tamén se terá en conta para realizar a avaliación inicial de curso e de Etapa o Informe persoal de Educación Infantil).

12. Medidas de atención a diversidade.

A intervención educativa debe contemplar como principio a diversidade do alumnado, entendendo que deste xeito se garante o desenvolvemento de todos eles á vez ca unha atención personalizada en función das necesidades de cada un.

Prestarase especial atención durante a etapa á atención personalizada dos alumnos e alumnas, á realización de diagnósticos precoces e ao establecemento de mecanismos de reforzo para lograr o éxito escolar. Os mecanismos de reforzo que deberán poñerse en práctica tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe poderán ser tanto organizativos como curriculares.

Do establecemento do nivel de competencia curricular do grupo clase (evidenciado a partir da avaliación inicial), que tomaría como referencia os mínimos exixibles asociados ao curso-nivel anterior, derívanse:

- Medidas xerais de grupo (metodolóxicas, curriculares e organizativas).
- Actividades de reforzo e afondamento ou enriquecemento curricular.
- Planes individuais para o alumnado con dificultades.

- Adaptacións curriculares non significativas de grupo ou individuais (metodolóxicas, organizativas, nos procedementos e instrumentos de avaliación, na priorización de contidos).
- Adaptacións curriculares significativas individuais para alumnado con necesidades educativas especiais ou con outras necesidades específicas de apoio educativo que as precisen.
- Adaptacións curriculares significativas de ampliación para alumnado con altas capacidades.

En calquera caso, as medidas de atención á diversidade poden e deben contar co asesoramento dos servizos de orientación do centro.

A adecuada resposta educativa a todos os alumnos concíbese a partir do principio de inclusión, entendendo que unicamente dese modo se garante o desenvolvemento de todos, se favorece a equidade e se contribúe a unha maior cohesión social.

Fichas de ampliación preparadas para tal fin adecuadas a cada unidade.

13. Actividades complementarias e extraescolares programadas.

Dáranse solucións de carácter práctico para darlle resposta á formación integral, as actividades estarán abertas á vida cultural, ao medio social, en definitiva, á realidade de hoxe en día.

As actividades complementarias intégranse na programación didáctica porque contribúen a desenvolver os obxectivos e contidos do currículo. Contribúen a conseguir unha escola máis atractiva para todos os membros da comunidade educativa, a incrementar o interese por aprender do alumnado e facilitan a xeneralización das aprendizaxes tanto dentro coma fóra do contexto escolar. Son actividades que lles van permitir aos nenos e ás nenas establecer relacións directas co seu grupo de clase, con outros grupos, co medio (o seu barrio, lugares de lecer, parques, seres vivos...). Os obxectivos destas actividades serán que os nenos e nenas vaian afianzando pouco a pouco o sentido de pertenza e, ademais, van favorecer a creación de actitudes tan positivas coma o interese, a curiosidade, o respecto, a solidariedade, etcétera.

Con este cometido incluiremos recursos para que os pequenos e as pequenas complementen o proceso de ensinanza-aprendizaxe a través dunha serie de actividades para ampliar ou reforzar segundo crea necesario. Ademais, en cada unha das unidades didácticas, proporánse actividades para realizar en grupo, saídas, visitas culturais guiadas, dramatizacións, realización de obradoiros e recunchos, actividades psicomotrices, musicais... Tamén se vai favorecer, a través dos materiais para a aula, o uso colectivo co fin de que contribúan ao desenvolvemento social, xa que proporcionan ocasións para compartir, para axudar e colaborar e para poñerse no punto de vista dos outros.

Debido á realidade actual da Covid19 , polo momento a maioría destas actividades non poderán levarse a cabo e aquelas que se decidan realizar apostarán sempre pola seguridade do alumnado e profesorado e seguirán estritamente o protocolo establecido.

14. Deseño das actividades de reforzo/recuperación para o alumnado

Fichas preparadas para tal fin adecuadas a cada unidade.

- Actividades de reforzo.
- Actividades de ampliación
- Diferentes traballos cooperativos
- Actividades complementarias
- Lecturas
- Variación dos recursos materiais que presentan os contidos
- Reforzo dos logros
- Demostración do valor funcional dos contidos a traballar
- Apoio dentro da aula polo mestre
- Probas orais e escritas.

15. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das propias programacións didácticas e procesos de mellora.

Esta avaliación será formativa e sumativa e quedará recollida neste caso, por un informe realizado por un observador experto (mestra titora).

Neste apartado avaliaranse todas as variables que interveñen no proceso de ensino-aprendizaxe: obxectivos, contidos, metodoloxía, temporalización, espazos...

Os puntos a ter en conta na elaboración do informe serán:

- A práctica educativa foi:
- Adaptouse ás necesidades do alumnado:
- Conqueríronse os obxectivos establecidos:
- O grao de consecución das competencias foi:
- Foi dabondo o tempo empregado na unidade:
- A organización do espazo foi axeitada ao noso grupo de alumnos e de alumnas:

Os materiais utilizados foron suficientes, motivadores, atractivos:

Rexistro de avaliación do proxecto educativo

A planificación da ensinanza: Indicadores

- . proxecto curricular
- . as programacións de aula
- . contido da programación
- . nivel de flexibilidade na aplicación da programación.

(Valorarse como: Axeitado/Non axeitado/Observacións).

Debido á situación actual vivida pola Covid 19 , dita programación poderá sufrir ao longo do curso as modificacións necesarias por causa de confinamentos e seguindo ás órdenes da Consellería de Educación.

CEIP DE REFOXOS

Valores cívicos e sociais

4ºEP

Curso 2021-22

MARIO LÁZARO JUANES

Contido

<u>Base legal.</u>	3
<u>Introdución e contextualización.</u>	3
<u>Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.</u>	4
<u>Concreción dos obxectivos .</u>	4
<u>Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.</u>	4
<u>Concrecións metodolóxicas que require a materia.</u>	4
<u>Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.</u>	4
<u>Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.</u>	4
<u>Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.</u>	4
<u>Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.</u>	5
<u>Medidas de atención á diversidade.</u>	5
<u>Concreción dos elementos transversais.</u>	5
<u>Actividades complementarias e extraescolares programadas.</u>	5
<u>Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.</u>	5

Base legal.

Lei orgánica 8/2013, do 9 de decembro, LOMCE, que modificou a Lei orgánica 2/200, do 3 de maio, de educación (LOE).

Decreto 330/2009, do 4 de xuño, polo que se establece o currículo da educación infantil na Comunidade Autónoma de Galicia e o Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia.

Orde 3,5/2020, do 22 de abril, do Ministerio de Educación e Formación Profesional, pola que se establecen o marco e as directrices de actuación para o terceiro trimestre do curso 2019/2020 e o inicio do curso 2020/2021.

Instrucións do 27 de abril de 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa para o desenvolvemento do terceiro trimestre do curso académico 2019/2020, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, nas que están determinadas liñas para a preparación do curso 2020/2021.

Orde EFP/5,1/2020, do 20 de xuño, pola que se publican acordos da Conferencia Sectorial de Educación, para o inicio e o desenvolvemento do curso 2020/2021.

Protocolo do 22 de xullo de Adaptación ao Contexto da COVID 19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2020/2021.

Instrucións do 30 de xullo 2020, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, en relación ás medidas educativas que se deben adoptar no curso académico 2020/2021, nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas da educación infantil, da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

Resolución conxunta das Consellerías de Educación, Universidade e Formación Profesional e de Sanidade que aproban as instrucións polas que se incorporan a Declaración de actuacións coordinadas en materia de saúde pública aprobadas polo Consejo Interterritorial do Sistema Nacional de Salud Pública (D.O.G nº 174 bis do 28-08-2020) e a actualización das recomendacións sanitarias do Comité Clínico ao Protocolo do 22 de xullo de adaptación ao contexto da COVID 19 nos centros de ensino non Universitario de Galicia para o curso 2020-2021.

Introdución e contextualización.

O noso centro é un colexio rural cunha área de influencia que abarca as dúas parroquias do interior do Concello de Oia: Loureza e Burgueira. O contexto sociolingüístico é galego falante case na súa totalidade cunha grande influencia do castelán cada curso máis palpable.

O alumnado está agrupado en 5 grupos mixtos: 4º Educación Infantil (7 alumn@s), 5º e 6º Educación Infantil (13 alumn@), 1º e 2º EP (8 alumn@), 3º e 4º EP (10 alumn@), e 5º e 6º EP (6 alumn@), En total este curso temos escolarizadas a 44 crianzas: 20 en infantil e 24 en primaria.

O grupo de cuarto esta composto por 5 crianzas (4 nenas e 1 neno).

Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.

Comunicación lingüística

Comprensión: oral e escrita

- Comprender o sentido dos textos escritos.
- Captar o sentido das expresións orais: ordes, explicacións, indicacións, relatos...
- Gozar coa lectura.

Expresión: oral e escrita

- Expresar oralmente, de xeito ordenado e claro, calquera tipo de información.
- Utilizar o coñecemento das estruturas lingüísticas, normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos.
- Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.

Normas de comunicación

- Respectar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.

Matemática, ciencia e tecnoloxía

Coidado do ámbito natural e dos seres vivos

- Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso.
- Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible.

- Respetar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito.
- Tomar conciencia dos cambios producidos polo home no ámbito natural e das repercusións para a vida futura.

Vida saudable

- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico.
- Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao coidado saudable deste.

A ciencia no día a día

- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante.
- Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas e comprender o que acontece ao noso arredor.

Manexo de elementos matemáticos

- Manexar a linguaxe matemática con precisión en calquera contexto.
- Identificar e manipular con precisión elementos matemáticos (números, datos, elementos xeométricos...) en situacións cotiás.

Razoamento lóxico e resolución de problemas

- Aplicar os coñecementos matemáticos para a resolución de situacións problemáticas en contextos reais e en calquera materia.
- Realizar argumentacións en calquera contexto con esquemas lóxico-matemáticos.
- Aplicar as estratexias de resolución de problemas a calquera situación problemática.

Dixital

Tecnoloxías da información

- Empregar distintas fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida a través de medios tecnolóxicos como a web escolar.

Comunicación audiovisual

- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.

Utilización de ferramentas dixitais

- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das ferramentas TIC para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.
- Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.

Aprender a aprender

Perfil de aprendiz

- Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas...
- Desenvolver as distintas intelixencias múltiples.
- Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe.
- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.

Ferramentas para estimular o pensamento

- Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
- Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos

Planificación e avaliación da aprendizaxe

- Planificar os recursos e os pasos necesarios no proceso de aprendizaxe.

- Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.
- Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

Sociais e cívicas

Educación cívica e constitucional

- Coñecer e aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
- Identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha norma suprema chamada Constitución Española.

Relación cos demais

- Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.
- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.

Compromiso social

- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Sentido da iniciativa

Autonomía persoal

- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.

- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Evidenciar preocupación polos demais e respecto aos distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

Liderado

- Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos.
- Contaxiar entusiasmo pola tarefa e confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos.
- Priorizar a consecución de obxectivos de grupo sobre intereses persoais.

Creatividade

- Xerar novas e diverxentes posibilidades.
- Configurar unha visión de futuro positiva e sustentable.
- Encontrar posibilidades no contorno de xeito imaxinativo.

Iniciativa

- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.

Conciencia e expresións culturais

Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas

- Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.

Expresión cultural e artística

- Expresar sentimentos e emocións desde códigos artísticos.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

Concreción dos obxectivos .

- Valorar o patrimonio natural para desenvolver pautas de respecto á natureza.
- Identificar as necesidades fundamentais dos seres vivos.
- Identificar e describir as características xerais das plantas e dos animais.
- Valorar a importancia das plantas como produtoras de alimentos e como reguladoras dos gases do aire, e desenvolver pautas de respecto cara ás plantas.
- Coñecer as distintas relacións que os seres humanos establecemos cos animais, como fontes de alimentos e produtos, como axuda no traballo, como compañía, etc., e desenvolver hábitos de respecto e coidado cara a eles.
- Identificar accións que contaminan a auga e o aire, e que prexudican as plantas e os animais, comprendendo a importancia do coidado da natureza.
- Utilizar as tecnoloxías da información e a comunicación para obter información, aprender e compartir coñecementos, e valorar a súa contribución á mellora das condicións de vida.
- Analizar e valorar criticamente algunhas manifestacións da intervención humana no medio, e adoptar un comportamento de defensa e recuperación do equilibrio ecolóxico e de conservación do patrimonio natural.
- Elaborar unha imaxe realista dun mesmo/a atendendo ás características físicas e á personalidade mediante a toma de conciencia de que os seres humanos somos unha peza máis dos ecosistemas non que vivimos.
- Realizar tarefas relacionadas co medio ambiente que permitan a autoconciencia emocional, a expresión das emocións e o respecto polas motivacións e intereses persoais.

- Tomar conciencia dos propios sentimentos negativos para canalizar as emocións, superar os problemas e desenvolver un maior autocontrol como parte lóxica das actividades grupais e en parella que se realicen ao longo do curso.
- Proceder de forma reflexiva antes de actuar sopesando os pros e os contras das súas accións á hora de tomar decisións sobre cal é a mellor maneira de levar a cabo as tarefas propostas ao comezo das sesións de clase polo profesorado.
- Xerar situacións que promovan a responsabilidade, a iniciativa persoal e accións creativas que possibiliten a consecución dos obxectivos propostos relativos ao coñecemento, respecto e goce do entorno natural e dos outros seres vivos que forman parte del.
- Valorar o dereito dos nenos/as a gozar dun entorno natural saudable explicando condutas que aseguren o cumprimento deste dereito e resaltando a igualdade de dereitos de nenos e nenas.
- Participar en actos comunicativos diversos que permitan expresar abertamente ideas, sentimentos, intereses e/ou necesidades considerando ás persoas que o rodean sen renunciar aos seus propios dereitos.
- Participar en discusións sobre a problemática medioambiental que permitan explicar e entender ideas e opinións persoais, escoitando de forma activa antes de responder os demais.
- Valorar e respectar as diferenzas individuais intentando comprender as diversas maneiras de actuar ante unha mesma situación cando se realicen actividades nas que estean implicadas varias persoas e teñan que poñerse de acordo na distribución de tarefas para un mellor aproveitamento do tempo e a obtención de mellores resultados.

- Tomar conciencia da importancia das relacións entre os compañeiros/as, as aprendizaxes que xeran e os vínculos de afecto que se establecen cando se traballa cun obxectivo común importante para todos/as nalgunha dos ámbitos de traballo nos que se desenvolve este proxecto.
- Traballar en equipo utilizando o diálogo e estratexias de medición para resolver conflitos, coñecer as persoas e favorecer a interacción positiva do grupo amosando sensibilidade cara aos estados de ánimo e intereses dos demais e expresando as nosas demandas de forma pacífica e asertiva.

Concreción para cada estándar de aprendizaxe avaliable de: temporalización, grao mínimo de consecución para superar a materia e procedementos e instrumentos de avaliación.

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

- 1.1. Identifica e expresa adecuadamente os seus estados emocionais.
- 1.2. Realiza unha análise realista da súa realidade persoal e social.
- 1.3. Manifesta actitudes asertivas na interacción social.
- 2.1. Manifesta sentimentos positivos cara a un mesmo e confía nas propias posibilidades participando en actividades cooperativas.
- 2.2. Consegue a aceptación dos compañeiros e forma parte activa nas dinámicas de grupo.
- 3.1. Mantén unha actitude positiva ante os contratempos durante a realización das tarefas.
- 3.2. Utiliza o pensamento positivo para regular as emocións desagradables.
- 3.3. Sabe esperar as gratificacións e tolera a frustración durante a realización das tarefas escolares.
- 4.1. Delibera e decide de forma responsable sobre as propias accións, expresándoo se é necesario.
- 4.2. Experimenta e mostra satisfacción na realización das tarefas.

- 4.3. Realiza as tarefas dándose razóns para obter entusiasmo e interese.
- 5.1. Comprende e expón oralmente a importancia de que todos os nenos e nenas reciban axuda.
- 5.2. Investiga a situación dos nenos e as nenas traballadores nalgúns países.
- 5.3. Razona publicamente sobre as consecuencias da explotación infantil e a trata de nenos e nenas.

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.

- 1.1. Expresa libremente sentimentos e pensamentos durante as conversacións e os debates na aula.
- 1.2. Comunícase de modo tranquilo e agradable cando dialoga en clase.
- 1.3. Utiliza correctamente a dicción, o ton e a actitude corporal en exposicións orais.
- 2.1. Mostra interese ao escoitar e dálle sentido ao que oe no traballo cooperativo.
- 2.2. Escoita e entende desde o punto de vista do que fala no traballo cooperativo.
- 2.3. Responde de forma reflexiva sobre o tema que se trata durante o traballo cooperativo.
- 3.1. Interpreta as actitudes dos demais e elabora hipótese sobre as causas que as inducen e os sentimentos que as acompañan nas actividades cooperativas.
- 3.2. Explica a forma en que outras persoas resollen algúns problemas durante a avaliación.
- 3.3. Responde a reaccións inesperadas dos seus compañeiros con tranquilidade durante as tarefas interactivas na aula.
- 4.1. Comprende e pon de manifesto a posibilidade de aprender das diferentes maneiras de actuar ao colaborar.
- 4.2. Mantén relacións próximas e comprensivas cos compañeiros nas actividades grupais.
- 4.3. Ofrece confianza e confía nos demais na interacción social da aula.
- 5.1. Comprende e valora as relacións de compañeirismo e amizade na autoavaliación.

- 5.2. Manifesta o seu goce coas experiencias compartidas cos compañeiros na aula e no colexio.
- 5.3. Acepta as achegas das outras persoas para ampliar a realidade nos intercambios de ideas.

Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

- 1.1. Actúa valorando as consecuencias das accións.
- 1.2. Desenvolve actitudes de respecto e solidariedade cara aos demais.
- 1.3. Expresa publicamente a súa valoración da amizade e a importancia de coidar as relacións.
- 2.1. Expresa o modo en que resolvería conflitos reais ou simulados.
- 2.2. Entende que hai máis dunha forma de resolver os problemas e emprega o pensamento creativo para encontrar solucións a conflitos.
- 2.3. Representa conflitos desde o punto de vista das partes.
- 3.1. Deféndese, expresa queixas adecuadamente e é capaz de pedir favores durante a interacción social na aula.
- 3.2. Establece vínculos comunicativos sen agredir os seus interlocutores nin quedar sometido á súa vontade na aula e durante o xogo.
- 3.3. Confía nas súas posibilidades de defender os posicionamentos persoais sen distanciarse dos demais cando traballa en equipo.
- 4.1. Coñece e respecta normas elementais de relación e convivencia no ámbito local.
- 4.2. Regula o seu comportamento en diferentes situacións cotiás de acordo coas normas do colexio.
- 5.1. Expón verbalmente a correlación entre dereitos e deberes.
- 5.2. Razona a valoración de situacións reais, expostas na internet, en relación cos dereitos do neno.
- 5.3. Expón mediante traballos de libre creación as conclusións da súa análise crítica das diferenzas na asignación de tarefas e responsabilidades na familia e na comunidade escolar en función do sexo.
- 6.1. Desenvolve hábitos de convivencia e comportamento responsables.

- 6.2. Valora a vida en sociedade e as relacións cos demais.
- 6.3. Mostra interese polos demais e predisposición a compartir pensamentos e sentimentos nun clima de confianza e respecto mutuo.
- 6.4. Valora outras culturas e interacciona de forma positiva con diferentes persoas.
- 7.1. Mostra interese pola natureza que o rodea e séntese parte integrante dela.
- 7.2. Participa na medida das súas posibilidades na conservación dos bens naturais, razoando os motivos.
- 7.3. Leva a cabo pequenas iniciativas para participar no uso adecuado de bens naturais razoando os motivos e expoñéndoos mediante imaxes dixitais.
- 8.1. Colabora en campañas escolares sobre a importancia do respecto das normas de educación vial.
- 8.2. Investiga sobre as principais causas dos accidentes de tráfico coa axuda das tecnoloxías da información e a comunicación.
- 8.3. Expón publicamente as consecuencias de diferentes accidentes de tráfico.

Concrecións metodolóxicas que require a materia.

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento dos alumnos e o alumno adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Valores Sociais e Cívicos:

Os alumnos han de formarse na reflexión e a vivencia dos valores ao longo de toda a Educación Primaria; para iso, deberán formarse no respecto dos dereitos humanos e Das liberdades fundamentais e prepararse para asumir unha vida responsable nunha sociedade libre e tolerante coas diferenzas.

Debemos ter en conta que cada alumno parte dunhas fortalezas individuais que axudarán a construír a súa identidade individual para poder chegar a construír unha sociedade colectiva con valores cívicos e socialmente recoñecidos.

Cada unha das fortalezas individuais do alumnado axudaranos a definir a predominancia de cada unha das súas intelixencias, polo que as tarefas a realizar estarán pensadas desde a teoría das intelixencias múltiples como posibilidade para que todo o alumnado chegue a adquirir todos aqueles aspectos que

necesitan para poder desenvolver unha aprendizaxe permanente ao longo da vida.

Nesta área, os alumnos iníciáanse no desenvolvemento da estimulación do pensamento crítico, a asimilación de valores, na toma de decisións desde xuízos morais e resolución de problemas polo que deberán manexar diferentes destrezas que impliquen o traballo en grupo colaborador como unha forma de adestrar as diferentes habilidades para desenvolver a capacidade de crear espazos de convivencia pacífica, democrática cuns valores socialmente recoñecidos.

Os contidos da área de Valores Sociais e Cívicos están organizados arredor duns conceptos fundamentais vinculados a contexto real; será importante traballar a parte competencial de forma que o coñecemento se transforme en acción e aplícalo a proxectos reais próximos ao alumnado.

Materiais e recursos didácticos que se van utilizar.

Usaremos os materiais seguintes:

- Libro do alumno para cada área.
- Recursos multimedia.
- Recursos fotocopiabes con actividades de reforzo, ampliación e avaliación.
- Cadernos complementarios ao libro do alumno.
- Cartaces e murais.
- A biblioteca do centro para a procura de información.
- As TICS para a procura de información e elaboración de traballos.
- A pantalla dixital.
- O entorno social do colexio: Familias da comunidade escolar, asociacións veciñais, comunidades de montes, concello...
- Publicacións sobre os distintos temas.
- Libros de narrativa relacionados cos temas tratados.
- Materiais e recursos aportados polo alumnado: investigacións persoais, fotografías, vídeos caseiros ....
- O entorno natural do colexio: Poza das rás, invernadoiro, horto escolar, xardín botánico....
- Materiais de laboratorio.
- Materiais para a realización de traballos artísticos.
- Os instrumentos musicais da aula de música.

Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado.

Bloque 1: A identidade e a dignidade da persoa.

1. Formar unha imaxe axustada dun mesmo, das súas características e posibilidades, desenvolvendo a autoestima e a independencia emocional.
2. Desenvolver o autoconñecemento e o respecto dos propios intereses e motivacións participando nos traballos de equipo.
3. Canalizar as emocións e buscar o benestar persoal a través do diálogo interno.
4. Reflexionar sobre as accións, identificando vantaxes e inconvenientes dunha decisión antes de tomala e xerando iniciativas e alternativas persoais.
5. Coñecer o carácter universal dos dereitos do neno e comprender a importancia dos dereitos dos nenos e das nenas relativos á axuda e á protección, realizando unha valoración razoada de condutas en relación á protección destes dereitos.

Bloque 2: A comprensión e o respecto nas relacións interpersoais.

1. Practicar unha comunicación aberta e directa, expresando os propios intereses e necesidades e tendo en conta as outras persoas sen renunciar aos propios dereitos.
2. Saber escoitar antes de responder entendendo e aceptando as opinións dos demais.
3. Comprender as actitudes, os sentimentos, os problemas e as reaccións dos outros, poñéndose no seu lugar e afrontando de modo adecuado as súas respostas emocionais.
4. Adoptar unha actitude positiva ante as diferenzas individuais, identificando diferentes maneiras de actuar ante unha mesma situación, comprendéndoas e tolerándoas.
5. Apreciar as relacións entre compañeiros, valorando as aprendizaxes que orixinan e a posibilidade que ofrecen de establecer vínculos de afecto.

Bloque 3: A convivencia e os valores sociais.

1. Mostrar iniciativas de participación respectando os estados de ánimo e os intereses dos demais.
2. Practicar a resolución de conflitos reflexiva e dialogante comprendendo que a mediación é unha vía pacífica de afrontar os conflitos, que axuda a dialogar coas persoas, comprendelas, aceptalas e chegar a acordos con elas.
3. Explicar con respecto os intereses e as necesidades, sen renunciar aos propios dereitos, entendendo que a asertividade se basea nunha comunicación adecuada.
4. Coñecer e respectar as normas de convivencia no ámbito local.
5. Comprender a correlación entre dereitos e deberes, valorando situacións reais en relación cos dereitos do neno e respectando a igualdade de dereitos de nenos e nenas no contexto social.
6. Valorar a solidariedade e contribuír ao benestar da familia e da clase comprendendo e apreciando a vida en sociedade e a interculturalidade.
7. Realizar un uso responsable dos bens da natureza, comprendendo e interpretando sucesos, analizando causas e predicindo consecuencias.
8. Valorar as normas de mobilidade vial, analizando as causas e as consecuencias dos accidentes de tráfico.

Indicadores de logro para avaliar o proceso do ensino e a práctica docente.

En cada avaliación:

FERRAMENTAS DE AVALIACIÓN	PORCENTAXE NA CALIFICACIÓN
Ferramentas de avaliación del traballo competencial	30
Probas de avaliación escritas	30
Evidencias dos estándares de aprendizaxe	40

Calificación total	
---------------------------	--

A final de curso:

	PORCENTAXE NA NOTA FINAL
1. ^a Avaliación	30
2. ^a Avaliación	30
3. ^a Avaliación	40
Calificación total	

Deseño da avaliación inicial e medidas individuais ou colectivas que se poidan adoptar como consecuencia dos seus resultados.

Entre as dúas primeiras semanas de clase levarán a cabo diferentes observacións e probas de avaliación inicial para, a través delas, comprobar o nivel de competencias curriculares que cada alumno posúe despois do verán.

As mesmas consistirán na realización de diferentes exercicios de recordo dos contidos e procedementos máis importantes traballados no curso anterior, que potencien a aprendizaxe das competencias craves determinadas na LOMCE.

Destas probas obteranse varios resultados que nos darán luz para comezar o curso no punto de partida en que se atope a maioría do alumnado e promover actuacións e traballos individualizados e/ou colectivos para cada un ofrecidos a aqueles alumnos/as que o necesiten.

Así mesmo poderemos decidir neste momento que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (AL), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

A través dela poderemos elaborar unha descrición do grupo contestándonos entre outras a unha serie de cuestións do tipo:

1. Número de alumnos
2. Funcionamento do grupo (falan moito, cambian con facilidade de actividade ...)
3. Que fortalezas ten no grupo en canto ao desenvolvemento de obxectivos curriculares?

4. Que necesidades ten o grupo e como se van abordar? (Planificación de estratexias metodolóxicas, xestión de aula, estratexias de seguimento da eficacia de medidas ...)
5. Que fortalezas se identifican no grupo en canto a aspectos competenciais?

Medidas de atención á diversidade.

Para levar a cabo un plan específico de medias de atención á diversidade e á inclusión do alumnado e máis especificamente do alumnado con algún tipo de necesidade específica de apoio educativo (N.E.A.E.) partiremos da avaliación inicial levada a cabo nas 2 primeiras semanas do curso e descrita as súas actuacións no punto 9 desta programación anual.

Despois de elaborar a descrición do grupo unha vez realizada a avaliación inicial, deberemos recoller as necesidades individuais de cada alumno/a, así como as necesidades grupais da aula en xeral.

Neste punto podemos servirmos dunha serie de cuestións que podemos contestarnos do tipo:

1. Cales son os alumnos que necesitan un maior seguimento ou persoalización de estratexias no seu proceso de aprendizaxe? (Ter en conta aos alumnos con necesidades educativas, con altas capacidades, e outras con necesidades non diagnosticadas, pero que requiran atención específica por estar en risco, pola súa historia familiar...).
2. Que medidas organizativas imos adoptar? (Planificación de reforzos, localización de espazos, xestión de tempos grupais para favorecer a intervención individual).
3. Que medidas curriculares imos adoptar? Que recursos imos empregar?
4. Que modelo de seguimento imos utilizar con cada un/a de eles?
5. Cada canto e como imos avaliar os seus progresos?

Así mesmo poderemos decidir que alumnado será obxecto de apoio por parte dalgún especialista (Ao)/Ao), consultado e consensuado co DO ou cal deles necesitará RE ou ACS e en que área necesitarao.

Concreción dos elementos transversais.

A concreción dos elementos transversais, realizaranse a través de tódalas áreas, sempre tendo en conta as circunstancias actuais.

Actividades complementarias e extraescolares programadas.

As actividades que levarán a cabo ao longo do curso, tanto complementarias como extraescolares, quedan reflectidas na Programación Xeral Anual (PXA), aprobadas por todo o Claustro de profesores/as e polo Consello Escolar do Centro.

Mecanismos de revisión, avaliación e modificación das programacións didácticas en relación cos resultados académicos e procesos de mellora.

Neste apartado pretendo promover a reflexión docente e a autoavaliación da realización e o desenvolvemento de programacións didácticas. Para iso, ao finalizar cada unidade didáctica propónse unha secuencia de preguntas que nos permitan avaliar o funcionamento do programado na aula e establecer estratexias de mellora para a propia unidade.

De igual modo propónse unha ferramenta para a avaliación da programación didáctica no seu conxunto, pódese realizar ao final de cada trimestre para recoller as melloras no seguinte.

ASPECTOS A AVALIAR	A DESTACAR...	A MELLORAR...	PROPOSTAS DE MELLORA
Temporalización das unidades didácticas			
Desenvolvemento dos obxectivos didácticos			
Manexo dos contidos na unidade			
Descritores e desempeños competenciais			
Realización de tarefas			
Estratexias metodolóxicas seleccionadas			
Recursos			
Claridade nos criterios de avaliación			
Uso de diversas ferramentas de avaliación			

Atención á diversidade			
------------------------	--	--	--